

LJEPOTA
LJUDSKE DUŠE

OSHO

HARŠA - BREGANA
2017.

Naslov originala

THE BEAUTY OF THE HUMAN SOUL: Provocations Into Consciousness (Authentic Living) - OSHO

Copyright ©1985, 2016 by Osho International Foundation, New York
www.osho.com/copyrights

Copyright za Hrvatsku ©2017 Harša vl. Alen Šilobod
Sva prava rezervirana.

Naslov knjige:

LJEPOTA LJUDSKE DUŠE: Provokacije svijesti (Autentično življenje)

Nakladnik

Harša vl. Alen Šilobod
Harša alternativna online knjižara
Ante Starčevića 15, 10432 Bregana
Tel: 095 /3376-137
Web: www.harsa.hr
E-mail: harsa@harsa.hr

Urednik

Alen Šilobod

Prijevod

Marko Šilobod

Lektura

Grupa autora

Dizajn naslovnice i prijelom knjige

Vladart Studio

Tisak

Tiskano u Srbiji
Tisak dovršen u listopadu 2017. g.

ISBN 978-953-7907-43-3

OSHO je registrirani zaštitni znak Međunarodne fondacije OSHO, koji se primjenjuje uz pismenu dozvolu. Sva prava pridržana. Niti jedan dio knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku ili na bilo koji način, niti pohranjivati u bazu podataka bilo koje namjene bez prethodne pismene dozvole nositelja autorskih prava, osim u slučajevima kratkih navoda uz navođenje izvora.

www.osho.com/trademark

Materijal u ovoj knjizi je odabran od raznih Oshovih predavanja pred ljudima. Sva Oshova predavanja su izdana u obliku knjiga, i također su dostupna kao originalne audio snimke. Audio snimke i kompletna arhiva tekstova mogu se naći putem online OSHO knjižnice na www.osho.com.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000973562.

SADRŽAJ

UVOD	7
1. Bog: Fantomski <i>Führer</i>	9
2. Smrt: Konačni orgazam	35
3. Novi čovjek: Intelpekt u harmoniji sa srcem	61
4. Jedina nada: Prosvjetljenje čovječanstva	83
5. Super-čovjek: Fantazija inferiornih	107
6. Sveti spisi: Sveto sranje	129
7. Ljepota ljudske duše	153
8. Dosada ili usamljenost?	181
9. Jedini grijeh jest zaboraviti vlastito biće	207
10. Ne želim da moja istina postane vaša teorija	229
O AUTORU	255
OSHO MEĐUNARODNI CENTAR ZA MEDITACIJU	257

UVOD

Kada ste iskreni i autentični, kada živite svoj život, u svom svjetlu, bez otisaka drugih - roditelja, svećenika, političara... Kada se svaki dan krećete u nepoznato bez ikakve ideje o tome što će se dogoditi, sa velikom kreativnošću, osjetljivošću, svjesnošću, ali bez fiksirane ideologije; kada istražujete nove pašnjake, nove dubine bića, tada sigurno više niste dio gomile.

Gomila mrzi pojedince jer su oni toliko različiti. Ona ih mrzi jer su oni buntovnici. Ona ih mrzi jer se njih ne može tako lako zarobiti; zapravo, nemoguće ih je zarobiti. Ona ih mrzi zbog njihove inteligencije, ona ih mrzi zbog njihove radosti, ona ih mrzi zbog njihove kreativnosti. Gomila ih želi uništiti.

Zato se ljudi boje života: život posjeduje mnoge opasnosti. Životni put je prepun opasnosti. Osoba ne može znati što će se dogoditi u sljedećem trenutku; sve je moguće. Ne možete živjeti sa očekivanjima jer život nema nikakvu obvezu da ispuni vaše želje. Možete živjeti sa

otvorenim srcem, ali ne možete živjeti sa očekivanjima. Što više očekivanja posjedujete, to ćete biti frustriraniji.

Možete ponekad zastraniti. U smrti, nitko ne može zastraniti; u životu se može zastraniti. U životu se može griješiti. Zapravo, ako zaista želite živjeti, morat ćete učiniti mnogo pogrešaka. Zapamtite, nemojte se nikada bojati grešaka; inače će vas strah paralizirati. Nastavite griješiti. Zapamtite samo jednu stvar: ne ponavljajte iste greške. Jednom je dovoljno. Izmišljajte nove pogreške, otkrivajte nove pogreške. Nemojte padati u isti jarak, pronađite novu jamu. Kada griješite, kada zastranite, vi rastete. To je jedini način rasta.

Život je opasan; smrt je veoma ugodna, veoma udobna. Kada ležite u grobu, kakve su opasnosti prisutne? Nema problema, nema nervoze. Ne možete bankrotirati, vaša žena vas ne može ostaviti, ne možete više umrijeti. U smrti ste tako sigurni. Život nije siguran, sve je moguće. Život je prepun slučajnosti.

Osho
Iznad psihologije

1.

BOG: FANTOMSKI *FÜHRER*

Osho,

*Allan Watts je jednom opisao svemir sljedećim riječima,
"To je kao da se Bog igra." Ako nema Boga,
tko se igra i koju igru igra?*

Alan Watts je bio dobar čovjek, ali tu izjavu je uzeo iz hinduističke mitologije. To je radio čitav svoj život, ali na Zapadu je to izgledalo kao da on sam dolazi do tih uvida.

On je bio obrazovan kao kršćanski svećenik i, poput svakog kršćanskog svećenika, usvojio je određeno znanje o svim religijama tako da može dokazati da je Kršćanstvo najbolja, najviša, najistinitija religija. Ali Alan Watts, proučavajući hinduističku religiju, nije mogao reći da je kršćanska religija najviša religija na zemlji. Zato kažem da je bio dobar čovjek. On je bio iskren.

On se odrekao svog svećenstva i proveo je čitav svoj život poput prosjaka. Ali njega su istočne religije impresionirale - posebice sa hinduističkom idejom o Bogu koji igra igru. U Hinduizmu se to naziva *lila*. To je jedan od velikih doprinosa Hinduizma. Sve druge religije vjeruju da Bog stvara svijet; to je ozbiljan posao. Jedino Hinduizam od toga radi igru. Hinduizam tvrdi da je to samo igra, igra skrivača. Bog se skriva, Bog traži; Bog u muškarcima, Bog u ženama. Za Hinduizam, postojanje je stvoreno od čestice zvane Bog, i to nije kreacija - jer kreacija posjeduje implikacije koje Kršćanstvo, Judaizam i Islam ne mogu objasniti.

Prvo: zašto bi uopće Bog stvarao? Čemu ta potreba? Osoba stvara nešto iz potrebe. Vi gradite kuću jer vam je potreban krov nad glavom. Vi stvarate zato što postoji određena želja koju treba zadovoljiti. Da li je Bog pun želja? Ako Bog ima potrebe, tada ne postoji mogućnost za stanje u kojem ćete *vi* biti slobodni od potreba: potrebe će vas slijediti poput sjene, i nikada ih se nećete osloboditi. Ako se ne oslobodite potreba, želja, vi ste rob, i ostat ćete rob. Bog koji posjeduje određenu potrebu za stvaranjem je rob.

Implikacije su veoma značajne. Da li je on bio prisiljen stvarati ili nije? Ako je bio prisiljen stvarati, tada Bog nije svemoćan. Netko iznad njega mu naređuje da stvara i on nema izbora, on to mora učiniti. Ako je to bio njegov izbor, tada proizlazi pitanje zašto je on odabrao stvarati? Mora postojati neki razlog za to.

Koji razlog je Bog imao kako bi odabrao kreaciju? Tada taj razlog postaje važniji čak i od Boga. Ako čak i Bog mora slijediti racionalnost, zašto biste se vi brinuli oko Boga? Vi biste trebali razmišljati o razumnosti, slijediti *razum*, koji čak ni Bog ne može odbaciti.

Zašto je Bog stvarao u određenom trenutku, u određeno vrijeme? Što je radio prije toga? Čitavu vječnost, on je bio nezaposlen. Što je taj čovjek radio čitavo to vrijeme? Spavao? U Komi? Pijan? Iznenada, jednog dana on počinje stvarati. Kršćanska teologija, islamska religija ili Judaizam ne mogu odgovoriti zašto je, u određenom trenutku, na-

stala ta potreba za stvaranjem. Potreba za stvaranjem je nešto biološko, seksualno. Seksualna energija je vaša kreativna energija.

Žene nisu bile velike slikarice i pjesnikinje i kiparice iz jednostavnog razloga što je njihova želja za stvaranjem ispunjena odgojem djece. Roditi dijete, živo, blistavo - što se drugo može usporediti sa time? Vi stvarate sliku; koliko god ona bila lijepa, ona je ipak mrtva. Vi možete stvarati glazbu, možete napraviti pjesmu. Ali kako se one uopće mogu usporediti sa prekrasnim djetetom?

Samo pogledajte u oči djeteta i sve vaše slike ne vrijede ništa. Dijete se nasmije i sve vaše pjesme padaju u vodu. Dijete pokušava hodati: sva vaša znanost, sva vaša umjetnost se ne može usporediti sa radošću kada dijete po prvi puta osjeti "ja mogu hodati." Kada dijete progovori po prvi puta, jeste li vidjeli tu ekstazu?

Majka od prvih trenutaka počinje promatrati kako se dijete pomiče u njenoj maternici. Iskusna majka, ona koja je već rodila jedno ili dvoje djece, zna da li je dijete dječak ili djevojčica, jer je djevojčica tiha a dječak odmah počinje udarati: on se žuri izaći. Djevojčica ostaje tiha. Ta razlika se nastavlja u djetinjstvu, u mladosti, u starosti.

Žena posjeduje određenu stabilnost, usredotočenost, uzemljenje, koje muškarac nema. On se uvijek kreće. Čak i tijekom blagdana, on ne može biti na miru. On će početi popravljati sat koji ionako savršeno radi. On će ga rastaviti. Sa satom je sve u redu - ali nešto nije u redu sa tim čovjekom! On ne može sjediti na miru. On će otvoriti haubu od auta, početak će raditi nešto i napraviti će nered. On će nakon blagdana biti umorniji nego kada dolazi iz ureda, jer čitav dan on ne može biti na miru.

Čuo sam priču...

Žena je zaposlila dadilju da pazi na njezinu djecu - imala je desetak djece. Rekla je dadilji, «Danas ću doći malo kasnije doma. Djeca će ti stvarati nevolje, ali ne mogu se izvući, moram ići. Netko je umro, a to su mi bliski rođaci. Možda ću doći kasno, stoga mi oprostite i budi strpljiva. Probajte ih sve uspavati.»

Kada se žena vratila po noći, pitala je, “Jesu li djeca zaspala?” Dadoh je odgovorila, “Svi su zaspali; samo je jedna osoba stvarala toliko nevolje da sam ju morala istući.”

Žena je pitala, «Tko?» - i dadoh joj je pokazala.

Rekla je, “Moj Bože! To je moj suprug!”

Dadoh je rekla, “Ali on je stvarao najviše problema. Čitav dan je nešto radio. Nekako sam uspjela sve ostale smiriti, ali njega nisam uspjela smiriti. Tada sam pomislila, ako ne razumije nijedan drugi jezik, počet ću ga udarati. Bacila bih ga na krevet, ali on bi se uspravio i pokušao pobjeći.”

Muškarac je nemiran.

Majka može vrlo rano znati da li nosi dječaka ili djevojčicu u svojoj maternici. Ona se osjeća tako zadovoljno što rađa dijete, što pomaže djetetu da raste; zato joj nije potrebna nikakva druga vrsta kreativnosti. Njene kreativne potrebe su zadovoljene.

Ali muškarac je u nevolji: on ne može roditi dijete, on ne može imati dijete u svojoj maternici. On mora pronaći zamjenu, inače će se uvijek osjećati inferiornim u odnosu na ženu. Duboko u sebi on osjeća da je inferiorniji. Zbog tog osjećaja manje vrijednosti, muškarac pokušava stvarati slike, kipove, drame, on piše poeziju, romane, istražuje čitavi znanstveni svijet kreativnosti.

To je sve pokušaj muškarca da kaže ženi, “Ja sam stvaratelj. Ti si samo instrument u rukama biologije - dijete nije tvoja kreacija. Svaka žena to može, ali ne može svaki muškarac postati Picasso, ili Nijinsky, ili Nietzsche, ili Dostojevski. To je kreativnost.”

Na taj način čovjek kompenzira i prikriva svoju inferiornost. On već tisućama godina prati ovaj način i s vremenom je uvjerio sebe i ženu da je on superiorniji u odnosu na nju. On nije dozvolio ženi istu stvaralačku slobodu jer on dobro zna da žena može biti kreativna kao i on. Žena može stvarati kao Picasso i Dostojevski i Bernard Shaw i Russell; to je neupitno. Sve što mora učiniti jest da odbaci ide-

ju majke, jer je teško biti majka i u isto vrijeme biti Bertrand Russell. Dolazi do sukoba interesa. Teško je biti žena, majka i u isto vrijeme biti Picasso, jer Picassove slike zahtijevaju - poput žene - njegovo čitavo biće. Njegove slike imaju monopol nad njime. Žena si ne može dozvoliti taj monopol.

Kada se rodi prvo dijete, dolazi do praznine između muža i žene iz jednostavnog razloga jer dijete sada ima monopol nad ženom; otac je sekundaran. Odsada on više nije primaran, on ne može imati prioritet. Očito priroda podržava dijete jer ono ima budućnost, a otac će ionako uskoro umrijeti.

Priroda je uvijek za novo, za ono što raste. Priroda je uvijek za izlazak sunca, nikada za zalazak. To je savršeno logično. Koja je svrha podržavanja zalaska sunca?

Zašto Bog mora stvarati? Možda Bog nije on, nego ona; tada je Bog žena, i čitav ovaj univerzum je njena maternica. Ali tada svodite Boga na istu biološku razinu kao i čovjeka, kao i životinje.

Možda je Bog čovjek koji se osjeća inferiorno u odnosu na neku ženu o kojoj ne znamo ništa. Uz koju se to ženu osjeća kompetitivno? Mora postojati neka žena u njegovom životu, uz koju se osjeća nedovoljno, inferiorno. Stvaranjem čitavog ovog univerzuma on želi dokazati toj ženi, "Pogledaj, *ovo* je kreacija." Ali tada Bog nije više Bog: on je samo čovjek, životinja poput nas. "Kreacija" je neodrživa.

Kakvu je on to vrstu kreacije stvorio? Ako je ozbiljan - a kreacija mora biti ozbiljna - tada ovaj život sa toliko patnje, boli, koji konačno završava u smrti i tami, nema zapravo nikakvo značenje. Ako je on htio stvarati, tada nije bilo potrebe stvoriti ovakvo jadno postojanje, prepuno boli, patnje, agonije: postojanje koje je više prokletstvo nego blagoslov.

Veliko djelo Dostojevskoga, *Braća Karamazovi* je vjerojatno najbolji roman na svijetu, na bilo kojem jeziku. Jedan od Karamazova - postoje tri brata - jedan od njih kaže, "Ako sretnem Boga, sve što želim jest vratiti mu svoju kartu i pitati ga gdje je izlaz. Svugdje vidim

ulaz, ali gdje je izlaz? Tko je on, da me stvorio bez pitanja? Po čijem autoritetu? Nitko me nije ni pitao da li želim biti stvoren; nisam dobio nikakvu alternativu.”

To je totalitaristički, potpuno diktatorski. Bog izgleda kao uvećani Adolf Hitler ili Josip Staljin. Nitko vas nije pitao, a morate patiti. Nitko vas nije pitao, a dobili ste instinkte zbog kojih ćete patiti ovdje i možda u budućnosti. Isti teolozi, isti svećenici vam nastavljaju govoriti da u potpunosti uništite svoj instinktivni život. Bog vam daje instinkte: *on* je odgovoran. Ako netko treba patiti u paklu, tada to treba biti on; nitko drugi nije odgovoran.

Ubojica dolazi sa instinktom za ubijanjem. Silovatelj dolazi sa instinktom za silovanje. Tko je odgovoran za sve ovo? Religije vam nastavljaju govoriti da ste *vi* odgovorni. Bog je stvoritelj, a vi ste odgovorni? Vas se nije pitalo koje instinkte želite. Da ste odabrali biti silovatelj, ubojica, tada bi to postala vaša odgovornost i vi biste patili zbog posljedica. Ali vi jednostavno dolazite sa ugrađenim programom, stoga tko god vas je programirao, on je odgovoran.

Alan Watts je shvaćao da on ne može odgovoriti na pitanje koje se na Istoku stalno ponavljalo. Hinduizam je pronašao odgovor; barem to *izgleda* kao odgovor. Zasigurno je to bolje od ideje kreacije, ali ono ima svoje probleme - kojih Alan Watts nije bio svjestan jer nije upoznao istočnjačke korijene religije. To mu se svidjelo - ideja *lile*, igre, ona je izgledala mnogo bolje. Život nije ozbiljan; to je samo igra, predstava, drama.

U predstavi vi možete postati lopov; to ne znači da *ste* postali lopov - vi samo igrate ulogu. U predstavi vi možete postati inkarnacija Boga, Rame, Krishne; to ne znači da ste vi postali inkarnacija Boga, već se to prihvaća na pozornici, ispred publike. Propitivanje bi izgledalo vrlo glupo: svi znaju da ljudi igraju određene uloge.

Hinduizam govori da je čitavo ovo postojanje samo predstava i da Bog igra svoju igru. Riječ *lila*, zaigranost, oduzima ozbiljnost i njene implikacije. Ali ona dovodi nove implikacije: zašto Bog ne može sjediti u tišini? Jer ljudi koji podučavaju da Bog igra igru također podučavaju,

“Sjedite tiho u meditaciji.” Zašto on ne može sjediti tiho u meditaciji i zaustaviti sve ove gluposti?

Ali Alan Watts nije mogao pitati to pitanje. On ga se nije sjetio, ali ja se pitam: koja je svrha svih ovih gluposti? Svi hinduistički mudraci podučavaju: sjedite u tišini, nemojte se kretati, bez ikakvih misli, u miru, tek tada ćete okusiti što je religija. Čini se kako Bog nikada nije okusio religiju - on se neprestano igra.

Barem je u kreaciji jedna stvar sigurna; u šest dana je završio. Sedmog dana, u nedjelju, on se odmarao, i ne znamo što se dogodilo nakon toga. Ali hinduistički Bog se neprestano igra. Postoji vrijeme za igru i postoji vrijeme za učenje - barem se tako govori svakom djetetu - i postoji vrijeme za spavanje.

Ali ovaj ljudi hinduistički Bog nema vremena za san, nema vremena za učenje, nema vremena za ništa drugo: on se samo igra i igra i igra.

Izgleda da je opsjednut. Kakva je to igra! Beskonačna, vječna. Zašto bi se on nastavljao igrati? Nije li se umorio? I to istu igru...

U mom selu imao sam prijatelja čiji je otac običavao ići u kino svaki dan. Isti film se prikazivao kroz šest ili sedam dana; to nije bilo važno, on je morao ići svakoga dana. Pitao sam ga, “Čudno je da sedam dana za redom gledate isti film.”

Rekao je, “Ma tko gleda film? Ja spavam! Jednom u sedam dana pogledam čitavi film. Ponekad pogledam početak, ponekad sredinu, a ponekad kraj filma. Ako se neki dan osjećam dobro, tada spojim sve dijelove i pogledao sam cijeli film.”

“Ali,” rekao sam, “možeš to učiniti u jednom danu.”

Rekao je, “Ne želim to učiniti u jednom danu. Što ću činiti preostalih šest dana?” U tom malom mjestu kino je bilo jedina zabava: gdje će drugdje ići? Mogao sam shvatiti njegovo razmišljanje.

Ali kako Bog razmišlja? Zašto on nastavlja sa istom igrom? Da li se on i dalje zabavlja? On je vjerojatno idiot. Ako je ovo zabava, čak će i idiot početi osjećati dosadu: ista vrsta ljudi se stalno rađa, isti ljubavni odnosi, ista djeca, ponovno i ponovno - a kotač se nastavlja okretati.

Ja se ne brinem oko kotača, ja se brinem zbog čovjeka koji se nastavlja okretati - zbog čega? Naravno da ne možete Hinduista pitati o svrsi ovoga - zato što je to igra. Ali ja i dalje pitam: igra je u redu, ako se on igra povremeno to je razumljivo, ali ova neprestana, ponavljajuća igra...? Čini se da smo u rukama ludog Boga.

Tada ti isti hinduistički mudraci nastavljaju govoriti da ćete patiti zbog posljedica svojih postupaka. Čudno: Bog je zaigran a mi ćemo patiti zbog svojih postupaka - koji su Božja igra! Ako on želi da igram ulogu lopova, u redu, ali zašto bih patio radi posljedica? Isti ljudi također govore, "To je Božja zaigranost." Super! Prihvaćam - ali što je sa ljudima? Oni bi trebali biti potpuno slobodni od bilo kakvih posljedica: to je Božja igra. Vi se kartate: izgubite ili pobijedite - ali da li se nešto događa kralju ili kraljici ili džokeru u kartama? Tko god pobijedi ili tko god izgubi - to je za njih nebitno; to su samo igraće karte. Mi smo samo kraljevi, kraljice i džokeri - uglavnom džokeri. Zašto bismo patili?

U Hinduizmu ove dvije stvari ne mogu ići zajedno. Zato sam se neprestano sukobljavao sa hinduističkim mudracima, *shankaracharyama*. Hinduistički panditi kažu: ako je postojanje zaigrano, tada ne možemo reći da ćemo biti bačeni u pakao. Ako je to nečija igra, a on nikada ne odlazi u pakao, zašto bismo mi? Dva koncepta su u potpunosti suprotna jedan drugome. Ne postoji način da oni postanu komplementarni. Dao sam sve od sebe - oni jednostavno ne mogu postati komplementarni.

Ako je to Božja igra, sve posljedice leže na njemu: mi smo samo lutke u njegovim rukama. Tada je zakon karme obična glupost. Sa zaigranim Bogom, koja je svrha obožavanja? Ne možete biti ozbiljni; ako je Bog zaigran, i vi morate biti zaigrani.

Ramakrishna je bio u pravu...

Rani Rasmani je bila žena niže kaste u Kolkati, ali ona je bila kraljica, stoga je izgradila prekrasan hram u Dakshineshwaru na obalama Gangesa; jedno od najljepših svetišta. Ona je imala dovoljno novaca i

resursa, ali nijedan brahman nije htio obožavati u njenom hramu jer je hram stvorila osoba niže kaste. Stoga je taj hram postao nedodirljiv, i bog u hramu je postao nedodirljiv - a ovi brahmani su ljudi koji govore da je sve ovo zaigranost! Čak i Bog postaje nedodirljiv jer je kip u hramu kupljen novcem osobe niže kaste.

Rani Rasmani nikada nije ušla u hram, znajući da ako uđe, gubi mogućnost da pronade brahmanskog svećenika. Nikada nije dodirнула ništa u hramu. Ona je običavala doći do granice i pokloniti se ondje. To je bio *njezin* hram - ona je u njega uložila milijune rupija. Ali nijedan brahman nije htio ući.

Ramakrishna je bio siromašan, neobrazovan brahman. Njegovo ime u to vrijeme bilo je Gadadhar. Ime "Ramakrishna" je dobio kasnije, kada su se okupili učenici i kada su počeli osjećati da on posjeduje jednu vrstu sinteze Rame i Krishne u svom biću. Stoga su ga počeli zvati Ramakrishna. Ali u to vrijeme, njegovo ime bilo je Gadadhar. On je bio obrazovan do drugog razreda Bengalskog - gdje će pronaći posao? Njegov otac je umro i on se morao brinuti o majci i svojoj obitelji. Bio je u tolikoj neprilici da je prihvatio ponudu da postane svećenik u hramu Dakshineshwar.

Svi brahmani su rekli, "Jednom kada postaneš svećenik Rani Rasmani, bojkotiran si; više nisi brahman."

Rekao je, "Nije me briga - ja ću obožavati Boga. Nije me briga tko je kupio kip ili tko je izgradio hram."

On je postao svećenik, ali uskoro su počele pristizati žalbe u vezi njega. Rani Rasmani je bila začuđena. Što ona može učiniti? Ako ga izbaci, tada će teško pronaći drugog brahmana. Nakon toliko godina čekanja, ovaj hrabri mladić je stigao; ali sada je bilo toliko pritužbi. To su bile čudne pritužbe o stvarima koje se nikako ne mogu prihvatiti, koje se ne smiju dozvoliti: kada je Ramakrishna nosio hranu Bogu, prvo bi on jeo ispred Boga. On bi okusio hranu, a zatim bi ju ponudio Bogu. To je bilo apsolutno neprihvatljivo.

Na Zapadu to ne stvara nikakav problem. Vidim ljude kako svaki dan stavljaju ruže na haube automobila poput Zapadnjaka - ali prvo ih

oni pomirišu; na Istoku, to je nemoguće. Ono što oni rade je potpuno bez ljubavi i bez poštovanja. Oni pomirišu ružu, oni ju poljube, i zatim je postave na automobil.

To je Ramakrishna činio u Indiji. Ali u Indiji, kada ste pomirisali cvijet, tada ga ne možete više ponuditi Bogu. On je radio nešto još gore: on je jeo hranu. On bi pojeo polovicu slatkiša, a drugu polovicu bi ponudio Bogu.

Rasmani je morala pozvati Ramakrishnu i pitati ga, “Jesi li zaboravio osnovnu stvar? Prvo moraš ponuditi hranu Bogu. Kvariš svu hranu, a zatim ju nudiš Bogu. Mi ju ne bismo ponudili ni gostu, a ti je nudiš Bogu?”

Ramakrishna je odgovorio, “Moja majka je to radila. Ona mi nikada nije dala nešto bez da je ona prvo to kušala. Rekla je, ‘Ako nije pravog okusa, neću ti to dati.’ Ako je to moja majka činila za mene, mislim da je savršeno u redu da ja prvo okusim da li je ta hrana vrijedna Boga ili nije. Ponekad ju ne vrijedi ponuditi - ponekad je previše šećera, ponekad je premalo šećera; ponekad je okus jednostavno čudan.

Želite da sve te stvari nudim Bogu? Ne mogu to učiniti. Mogu se odreći svog položaja, ali ne mogu učiniti tako nehumanu stvar i ponuditi stvari koje nisam kušao. Možda je nešto otrovno - hrana dolazi sa tržnice - tko zna? Moram biti potpuno siguran da se ništa loše ne ponudi Bogu.»

Rasmani je bila žena velikog razumijevanja. Rekla je, “Shvaćam. Ja sam žena i mogu shvatiti tvoj majčinski um i osjećam isto. Nastavi s time. To je moj hram i nijedan brahman ionako ne želi biti svećenik. Tvoj argument je valjan. To je moj hram, ti si moj svećenik. Od danas, tvoja plaća je udvostručena.”

Ali zatim je došlo do još jednog problema. Na određene dane on ne bi otvorio hram, već bi ga držao zaključanim. Cijeli dan ne bi bilo obožavanja; nitko nije mogao ući - bilo je zaključano. Nekim danima bi obožavanje trajalo cijeli dan. On bi plesao - ljudi bi dolazili i odlazili, ali od jutra do navečer on bi plesao i pjevao, plesao i pjevao. A neke dane bi jednostavno zaključao hram.

Rasmani je pitala Ramakrishnu, “Ovo je novi problem. Što radiš? Obožavanje se mora raditi svakoga dana; ali ne trebaš to raditi cijeli dan. Pokušavaš li u jednom danu napraviti obožavanje za tri ili četiri dana? Nema potrebe.”

On je odgovorio, “Ne, nije poanta u tome. Ponekad se naljutim na Boga. Tada kažem, ‘U redu, vidjet ću te sutra. Ostani zaključan!’ Stoga ga držim zaključanim. Unutar tri ili četiri dana on dođe k pameti; tada ja nastavljam i pitam ga, ‘Kako si? Jesi li shvatio poantu? Sada se pristojno ponašaj.’”

Rasmani je rekla, “Ti kažnjavaš Boga?”

On je odgovorio, “Naravno, ako se ne ponaša pravilno. Na primjer, ja se molim satima i nema odgovora s njegove strane; ja neću tolerirati takvu stvar. Ako se molim satima, cijeli dan, a on tamo stoji kao mrtav, ja ću ga naučiti lekciji: tri ili četiri dana bez hrane i bez obožavanja, i još ga zaključam. Tada će se opametiti. Kada petog dana otvorim vrata, on se odmah smije i dočekuje me, i unutar nekoliko minuta mi je spreman odgovoriti.”

Rasmani je rekla, “Sa tobom je teško, ali ti si u potpunosti prava osoba, jer ako se Bog igra sa čitavim svijetom, ti imaš potpuno pravo igrati se sa njime. Vrati se u hram: tvoja plaća je ponovno udvostručena.”

S vremenom, počela se širiti Ramakrishnina slava, vijest da je on čudan svećenik i da ga nitko ne može zaustaviti jer je hram pripadao Rasmani; on je bio privatno vlasništvo i brahmani nisu mogli ući kako bi vidjeli što se događa ondje. Oni su umirali od znatiželje! Njegova plaća se nastavljala povećavati; sada je bila četiri puta veća od početne. Počeo je sa 20 rupija mjesečno; sada je dobivao 80 rupija mjesečno.

U tim danima 1 rupi je bio 700 puta vrijedniji nego što je danas. Osamdeset rupija je bilo dovoljno za cijelu godinu: odjeća, dobra hrana, dobra kuća - sve ugodno. Osamdeset rupija je bilo dovoljno za cijelu godinu, a on je dobivao 80 rupija mjesečno! Brahmani su bili veoma ljubomorni, jer su čak i u najboljim hramovima dobivali dva ili pet rupija mjesečno. A Ramakrishna je radio tako čudne stvari.

Konačno su poslali predstavnika koji nije bio brahman kraljici Rasmani sa porukom, “Ovog čovjeka trebate izbaciti - on nije dovoljno ozbiljan.”

Ali Rasmani je rekla, “Čitava hinduistička filozofija leži na tome da je postojanje igra. Zašto bi on trebao biti ozbiljan? Ja također nisam ozbiljna. Što više primam pritužbi na njega, to mu češće povisujem plaću. To je zaustavilo pritužbe i sada se nitko ne dolazi žaliti jer znaju da će mu se u tom slučaju plaća udvostručiti.

Morala sam na neki način zaustaviti žalbe, i uspjela sam; sada se nitko ne žali. Ja ispitujem sebe; obilazim hram i ispitujem ljude, ‘Imate li kakve pritužbe na Ramakrishnu?’ Oni govore, ‘Ne, on je prava osoba za ovo’ - a oni znaju da ne možete naći goru osobu za svećenika od Ramakrishne!

On ne poznaje Sanskrit; on govori na bengalskom - tko je čuo da Bog poznaje bengalski jezik? On Bogu govori: ‘Moraš odgovoriti na bengalskom jer ja ne razumijem nijedan drugi jezik.’ “

Ovo je bilo u potpunosti zaigrano. Ali hinduisti s jedne strane govore da je sve Božja igra, a inače su vrlo ozbiljni ljudi. Svaka stvar se registrira, za ili protiv vas. S jedne strane Bog je zaigran, ali hinduisti ne dozvoljavaju čovjeku da bude zaigran. Sa kime se Bog igra? Ako se on igra, tada će mu biti potreban suigrač; ili će igrati nogomet sam, zauzimajući obje strane? Tada je već dao milijun golova, a to nije teško budući da je sam na igralištu. Ali tada to izgleda glupo. Ne, za mene nema Boga.

Ja režem sami korijen problema, tako da ne dođe do pitanja kreacije i pitanja zaigranosti.

Alan Watts je jednostavno posudio ideju *lile* iz Hinduizma. On je šokirao kršćane, ali za mene to nije ništa novo; to je još jedna vrsta teologije. Za njega je to bilo neko novo otkriće, ali za mene nema otkrića. Ja poznajem sve teologije. One možda pružaju različita tumačenja, ali u osnovi ista pitanja vrijeđe za sva objašnjenja. Ako pitate zašto je Bog stvorio svijet, možete pitati i zašto se on treba igrati? Ne može li

se samo opustiti? Napraviti si vruću kupku i opustiti se? Zbog njegove igre, mnogo ljudi pati. Da li su plinske komore Adolfa Hitlera Božja zaigranost? Moraju biti, jer hinduisti govore, "Bez njegove volje, ni list se ne može pomaknuti." Stoga kako Adolf Hitler može strpati milijune Židova u plinske komore bez njegove pomoći? Možda je to njegova zaigranost. Ali sada zaigranost postaje ozbiljnija od kreacije.

Milijuni Rusa su jednostavno nestali u posljednjih 60 godina. Ne možete se čak ni raspitati gdje su nestali jer Staljin nikada nije vjerovao u gubljenje vremena s ljudima za koje se sumnjalo da su protiv komunizma. Bila je dovoljna samo sumnja, i čovjek bi nestao. Policija bi došla usred noći; čovjek bi nestao i nikada više ne biste čuli za njega.

Staljin nikada nije vjerovao u zatvore, jer ako strpate ljude u zatvor, prije ili kasnije ćete ih morati pustiti. Koliko ljudi možete staviti u zatvor? Koliko ćete zatvora morati izgraditi? To je ekonomski besmisleno, jer morate hraniti te ljude, morate oblačiti te ljude, morate se brinuti za njihove medicinske potrebe. Zbog čega? Ako ih jednog dana otpustite, oni tada postaju vaši pravi neprijatelji. Možda je u to vrijeme bila prisutna samo sumnja - taj čovjek nije zapravo bio protiv komunizma, ali sada je zasigurno protiv. Staljin je vjerovao u trenutno uništavanje tih osoba. To je bio prečac, ekonomski, bez brige o budućnosti.

To je Božja igra? Hinduisti umiru od gladi, poplava, potresa - sve te stvari se događaju u Indiji; mislim da se nijedna druga zemlja ne može nadmetati sa njom. Svake godine je nešto drugo; zemlja tone sve više. To je Božja igra - potres?

U Bhopalu je eksplodirala plinara. Da li je to Božja igra? Tri tisuće ljudi je na licu mjesta poginulo, i to nije bila laka smrt. Upravo sam pogledao film o tome - to je bilo grozno. Ti ljudi su bili poput ribe kada ju bacite na vrući pijesak. Oni nisu mogli umrijeti mirno: plin je u njihovim tijelima stvarao neizdrživu toplinu. Oni su umrli najgroznijom smrću koju možete zamisliti, a 100 000 ljudi još umire u bolnicama.

Da li je to Božja igra? Ne. Ako je ovo igra, što je onda zločin? Što je onda grijeh? Ja u potpunosti odbijam Boga jer je Bog jednostavno

problem kojeg su idioti izmislili, misleći kako će on riješiti sve vaše probleme. Bog je postao jedini problem koji ne može biti riješen. Što god činite sa njime, on ostaje upitnik.

Ja želim odrezati sami korijen: nema Boga. Nema kreacije. Ne postoji nikakva igra. Postojanje je dovoljno samo po sebi; njoj nije potrebno nikakvo vanjsko posredništvo. Ono posjeduje vlastitu energiju, ono posjeduje vlastitu inteligenciju, ono posjeduje vlastiti život. Postojanju nije potreban nikakav hipotetski Bog. Bog ne pomaže ničemu. Zapamtite jedan osnovni princip zdravog razmišljanja: nemojte u pretpostavku unijeti nešto što ne pomaže u rješavanju ičega. Upravo suprotno, zbog te pretpostavke nastaje tisuću drugih problema. Pretpostavka treba rješavati probleme, a ne ih povećavati.

Bog je najbeskorisnija pretpostavka koju je čovjek ikada iznio. Zbog njega je došlo do toliko nevolja, do toliko ratova, do toliko ubijanja, toliko uništavanja, toliko silovanih žena - sve u ime Boga. Molim vas, bacite ga u zahodsku školjku i pustite vodu. Zaboravite na Boga.

Postojanje je dovoljno samo za sebe. To je ono što ja podučavam. Tada ne možemo prebaciti odgovornost na nikoga drugoga: nema Boga, i čitava odgovornost pada na nas. To je moja skrivena želja.

Zašto bacam Boga u školjku? Zato što želim da čovjek shvati da je on odgovoran za sebe. Zato što čovjek posjeduje najvišu razinu svijesti u čitavom postojanju, on treba prihvatiti najveću odgovornost. Zvijezde, drveće, životinje, ptice su daleko ispod vas; ne možete svaliti odgovornost na njih.

Biti svjestan znači da ste dovoljno zreli da prihvatite svu odgovornost za sebe i za postojanje koje vas okružuje.

Tada eksplozija u plinari u Bhopalu postaje *naša* odgovornost. Neki glupi ljudi nisu bili dovoljno pažljivi; to je bio nemar. Ne bih htio da ti ljudi budu kažnjeni u paklu - pakao ne postoji - oni trebaju biti kažnjeni ovdje i sada, tako da se ovakva nesreća više ne ponovi. Postoje tisuće sličnih tvornica diljem svijeta: ako se to može dogoditi u jednoj, može se dogoditi u svima. Ovo je bio samo otrovni plin; sada

postoje i nuklearne elektrane: nemar jednog čovjeka može uzrokovati kraj svijeta.

Stvorili smo stvari koje su toliko opasne, ali nismo stvorili svijest koja može paziti na te stvari. Ako stvarate nuklearno oružje... Ja nisam protiv njega jer nuklearno oružje može biti kreativno, nevjerojatno kreativno. Sve što može biti destruktivno, može također biti i kreativno - ono ovisi o vama. Mač u vašoj ruci može ubiti nekoga i može spasiti nekoga. Mač je neutralan; o vama ovisi kako ćete ga koristiti.

Ja nisam protiv atomskog, nuklearnog i drugog oružja. Iako je ono iznimno opasno u rukama današnjeg čovjeka, i dalje tvrdim da se ne možemo vratiti: ne možemo se riješiti nuklearnog oružja. To je nemoguće, jer je kretanje unazad nemoguće; možemo ići samo naprijed. Što nam je tada činiti? Političari, inteligentni ljudi i drugi humanitarci se diljem svijeta brinu oko toga: trebamo prestati gomilati oružje. Nitko to ne može zaustaviti, to je nemoguće, a ono što govore nije pravo rješenje. Ja se ne slažem sa time.

Povećajte čovjekovu svjesnost do iste visine do koje je povećao opasnosti i neće biti problema. Ne stavljajte mač u ruku djeteta - ali dopustite djetetu da se uči na drvenom maču. Neka ono sazrije, neka postane svjesnije. Ja se ne zalažem za odbacivanje mačeva. To se ne može učiniti po samoj prirodi stvari.

U čitavoj povijesti čovjeka, postoji li ijedna situacija u kojoj smo napravili korak unatrag? To je protiv zakona postojanja. Nemojte lupati glavom u zid, učinite nešto drugo: povećajte čovjekovu svijest, njegovu svjesnost.

Princ je poslan Zen majstoru kako bi naučio mačevati. To je čudni fenomen, ali u Japanu majstor svjesnosti, majstor koji podučava meditaciju, također podučava i mačevanje. Za mene, to je vrlo značajno. To je potrebno.

Princ je otišao majstoru i rekao, "Moj otac me poslao. On je star i neće živjeti još dugo - najviše godinu ili dvije. On me poslao k vama sa

hitnom porukom da me pripremite prije nego što on umre. On bi htio dobiti preporuku od vas da sam spreman, jer ako nisam spreman, tada neće moći umrijeti u miru.

Spreman sam na sve druge načine: naučio sam streličarstvo, mačevanje i sve ostale stvari koje su potrebne za rat; ja sam majstor u svakoj dimenziji. Vratio sam se sa sveučilišta kako bih rekao ocu da sam osvojio sve medalje i trofeje i certifikate; bio sam spreman. On je rekao, 'Ne, još nisi spreman, jer ti nedostaje osnovna stvar. Sve što si donio je dobro, možda će ti koristiti jednog dana, ali prvo otiđi ovom majstoru da naučiš meditaciju, i da spojiš ratničku obuku sa meditacijom. Ako meditacija ne podržava ratnika u tebi, ti si samo običan ratnik, opasni ratnik: ne mogu staviti kraljevstvo u tvoje ruke. Morat ću pronaći nekoga drugoga. Idi brzo, i uči brzo.' "

Princ je rekao, "Ja sam spreman. Učinit ću što god zatražiš, ali budi brz."

Majstor je rekao, "To je prvi zahtjev, da te vrijeme ne ograničava. Ja ne mogu znati koliko će ti trebati - jedna godina, dvije, deset, pedeset - ništa ne mogu reći u vezi toga. Sve ovisi o tebi, o tome kako brzo učiš. Ja ću dati sve od sebe jer sam star i u žurbi. Nisam htio prihvatiti nijednog učenika, ali ako te kralj šalje - on je moj stari prijatelj, mi smo kod istog majstora učili meditirati - ne mogu te odbiti. Tvoja obuka započinje sada."

Princ je pitao, "Što mi je činiti?"

Stari majstor je rekao, "Ne moraš činiti ništa osim uobičajenih stvari: čišćenje, kuhanje, izvlačenje vode sa izvora, cijepanje drva. Ali zapamti jednu stvar: mogu te udariti s leđa u bilo koje vrijeme, stoga ostani pozoran. Radi bilo što, ali ostani pozoran."

Princ je rekao, "Kakva je to vrsta obuke? Moj otac me poslao k vama, vjerojatno zna što radi." Neprestano ga je udarao. Stari čovjek je zaista bio vješt čovjek. On bi hodao nečujno; ne biste mogli čuti zvuk njegovih nogu, i iznenada, niotkuda bi skočio i snažno vas udario!

Unutar petnaest dana prinčevo čitavo tijelo ga je boljelo. Bilo je teško spavati na jednoj strani jer ga je boljelo, bilo je teško spavati na

drugoj strani jer ga je i tamo boljelo, ali bio je sretan jer je počeo osluškivati majstorove korake. Podigla mu se svjesnost.

Prije nije bio toliko svjestan, ti koraci su stvarali određenu buku ali ona je bila tako tiha, tako suptilna, da ju nije mogao shvatiti. Sada je njegova svjesnost, u tim uvjetima, počela rasti. On je morao biti pozoran, neprestano pozoran: dok radi bilo što, znao je da će majstor doći. On bi cijepao drva, ali ne bi mislio ni o čemu osim o starcu: otkuda će se pojaviti i kako će se on obraniti od njega?

Starac bi ga pokušao udariti, a princ bi uhvatio njegov štap od bambusa. Unutar tri mjeseca starac nije mogao nijednom udariti princa u čitavom danu. Princ je bio veoma sretan; pomislio je, "Ovo je divan dan!" Njegovo tijelo ga nije više boljelo: u tri mjeseca neprestanog udaranja njegovo tijelo je postalo poput čelika. Sada je shvatio da je dobio određenu snagu koja prije nije bila u njemu.

Sada, kada njegova ruka drži mač, to nije ljudska ruka, već ruka od čelika. On je bio sretan u vezi svog tijela, zbog načina na koji je postalo jače od udaraca svog majstora. Bio je sretan jer je postao toliko budan da čak i kada je starac daleko u drugoj sobi, on ga je mogao čuti. On bi povikao iz svoje sobe, "Ne pokušavaj ništa - budan sam!"

Majstor je običavao dolaziti iz svoje sobe. Jednog dana je princ osluškivao zvukove iz druge sobe puna 24 sata; i majstor ga nije mogao nijednom udariti. Majstor je pozvao princa. Princ je bio vrlo sretan, starac je bio također sretan; rekao je, "Sada počinje drugi dio. Do sada sam te udarao bambusovim štapom - od sutra ću te udarati pravim mačem."

Princ je pomislio, "Pravi mač! Bambusov štap je jedno - nekako sam uspio ostati strpljiv - ali pravi mač! Ako ijednom promašim, mrtav sam. Ako je ovaj stari čovjek uspio udariti me tako jako bambusovim štapom da je moje cijelo tijelo postalo poput čelika, što će tek učiniti sa pravim mačem?"

Stari čovjek je uzeo svoj mač i rekao, "Ovo je moj mač, pogledaj ga. Promatraj ga! Ovo će te odsada neprestano goniti."

Prinčeva svjesnost je sada naglo narasla, poput svjetlosnog stupa. On ga je mogao osjetiti, jer je opasnost bila prisutna, to više nije bio vic: to je bilo pitanje života i smrti.

Stoga ga je starac pokušavao udariti, ali kroz tri mjeseca nije uspio nijednom. Prinčeva svjesnost je rasla svakoga dana: on se uvijek uspio spasiti. Princ je obavljao svakakve poslove; majstor bi ga s leđa pokušao udariti. On bi sjedio zatvorenih očiju u meditaciji; majstor bi ga pokušao udariti, a on bi poskočio u stranu i spasio se.

Majstor ga je pozvao i rekao, “Sretan sam. Drugi dio obuke je gotov.” Princ je rekao, “Ja sam neizmjerljivo zahvalan i sretan. Nikada nisam mislio da u meni leži takva sposobnost da budem pozoran. Niti povjetarac više ne može proći, da ga ne primijetim. Niti jedna misao se ne može kretati u meni, a da ju ne primijetim. Sretan sam da mogu još dalje učiti.

Isprva sam bio veoma neodlučan, nevoljan, nespreman: ovdje sam došao samo zato što me moj otac poslao. Ali sada sam samo ja ovdje, ne razmišljam o svom ocu i kraljevstvu ili nečemu drugom. Sve o čemu razmišljam je da dovedem svoju svjesnost do vrhunca, jer radosti koje sam spoznao nisam mogao ni zamisliti, nisam mogao ni sanjati. Stoga započnimo sa trećim korakom.”

Majstor je rekao, “Treći korak jest da dok spavaš, ja ću te pokušati udariti sa pravim mačem.”

Mladić je rekao, “To je savršeno u redu - ja sam spreman. Bojao sam se čak i bambusovog štapa; sada se ne bojim vašeg pravog mača, čak ni dok spavam. U zadnje vrijeme sam se promatrao dok spavam. Dok se okrećem, znam da se okrećem. Kada moje tijelo tone u san, ja znam da ulazim u san... san... san... On je preuzeo moje cijelo tijelo. Ali ja sam poput unutarnjeg plamena, ne spavam.”

Majstor je počeo udarati princa, ali u trenutku kada bi ušao u sobu, princ bi se probudio. Tri mjeseca je pokušavao, ali nije ga uspio udariti nijednom. Tada je majstor dao princu svoj mač i rekao, “Tvoj otac će shvatiti, jer on zna da je ovo mač kojeg mi je dao moj majstor. Sada si

sposoban posjedovati mač jer si ostvario višu razinu svjesnosti. Sada više nema potrebe za mačem.”

To treba učiniti; odgovornost leži na čovjeku. Bog je bio veoma opasna pretpostavka: ona vam je oduzela svu odgovornost. Bog je bio odgovoran za sve, i vi niste bili odgovorni ni za što. On je stvorio sve, on će uništiti sve. On vam šalje svog sina. Vi ste samo lutka: vi možete biti stvoreni, vi možete biti spašeni. Na koji vas je ponižavajući način stvorio - sa blatom!

Mislim da se to moralo dogoditi ovdje, u Velikom Blatnom Ranču; gdje bi drugdje pronašao toliko blata? Zašto se on naziva Velikim Blatnim Rančom? On je vjerojatno ovdje stvorio čovjeka. On vas je stvorio iz blata. Nije li mogao biti malo pristojniji? On vas je mogao stvoriti iz nečega dragocjenog, od zlata, od platine. Ako je mogao stvarati iz blata, mogao je stvarati iz zlata, ali on je stari Židov, škrtac: iz blata!

To je značenje *humusa* - vlaga pomiješana sa blatom: *humus*. Iz *humusa* su nastale riječi čovjek (*human*, op. prev.) i čovječanstvo (*humanity*, op. prev.). *Adam* također znači blato, zemlja - na hebrejskom. Vi ste samo igračke u Božjim rukama. Da li vas on stvara na ozbiljan ili neozbiljan način, to je nebitno: jedna stvar je sigurna, on je jedini vlasnik čitave ove drame. Gdje je vaša odgovornost? Ako postoji Bog, tada ne postoji mogućnost za vašu odgovornost.

Ako je čovječanstvo postalo neodgovorno, to je zbog Boga, ne uprkos njemu. Zbog njega i zbog svega što su vas religije podučavale: da je Bog stvorio svijet, i da je Bog suosjećajan i dobar. Sve je to glupost. On uopće nije ondje. Kakva dobrota? Kakvo suosjećanje? On je kreacija lukavog svećenstva jer bez njega oni vas ne mogu iskorištavati. To je apsolutno potrebna pretpostavka za iskorištavanje čovjeka.

Odbacite ideju Boga i iznenada ćete osjetiti slobodu, prostranost, širenje i veliku odgovornost. Nema nikoga iznad vas. Vi ste najviši vrh kreacije, postojanja, života. Nema nikoga iznad vas. U vama nastaje osjećaj velike odgovornosti. Za mene, to je ono što vas čini religioznima.

Počinjete se osjećati odgovorno za sve životinje. Kako možete biti nasilni prema njima? Kako možete jesti meso? Nemoguće. Vi ste najviša razina svjesnosti, a činite to sirotim životinjama? Ne možete si to dozvoliti. Sa odgovornošću, budi se vaša čovječnost. Po prvi puta možete podići glavu i stajati uspravno. Sloboda i odgovornost dolaze zajedno, i kada se susretnu radost slobode i radost odgovornosti, to je tako divno da sam taj trenutak nazvao trenutkom ekstaze. Tada ste toliko blaženi da možete blagosloviti čitavo postojanje.

Vaše vlastito biće je blagoslov, neprestani blagoslov za sve, ljude i životinje. Ne možete se loše ponijeti čak ni prema kamenu. Bit ćete puni poštovanja, bez obzira prema kome se odnosite. Vaše poštovanje će uvijek biti prisutno. Bit ćete zahvalni na tome što je u vama rođeno toliko slobode, toliko odgovornosti, toliko radosti, toliko ekstaze. Kako možete izbjeći osjećaj zahvalnosti?

Ljudi me pitaju koje će biti mjesto obožavanja i vjere u mojoj religiji, jer misle da obožavanje i vjera ne mogu postojati bez Boga. Ja vam želim reći da oni ne mogu postojati *uz* Boga. Čitava ideja Boga je tako ružna da ja ne mogu prihvatiti takvu idiotsku pretpostavku. Ne mogu obožavati Boga, ne vidim nijedan razlog da ga obožavam.

Za mene, obožavanje je oplemenjena kvaliteta ljubavi. To nema nikakve veze sa drugima. To nema veze sa božanstvima: Jahve, Bog, Isus, Buddha. Ono nije usmjereno prema nikome. To je kvaliteta u vašem srcu. Osjećate se ispunjeni poštovanjem prema svemu što jest. Osjećate veliku ljubav za sve što jest. Nije bitno da li je osoba vrijedna ili ne, jer ljubav nije posao. Nije bitno da li je osoba vrijedna ili ne, pitanje je da li je vaše srce ispunjeno ljubavlju. Ako je ono ispunjeno, ono će dosegnuti one koji su vrijedni, ono će dosegnuti one koji nisu vrijedni. Ono neće diskriminirati.

Oblak je pun blagostanja, i počinje padati kiša blagostanja. Mislite li da ona pada samo po dobrim ljudima, a izbjegava loše ljude? Da ona pada samo po dobrim kršćanima, po dobrim hinduistima, po dobrim židovima, da ona ne pada na ateiste? Ona pada jer je oblak potpuno ispunjen. Obožavanje je preplavljenost ljubavlju.

Prosječna ljubav je usmjerena na nekoga. To je sirova kvaliteta ljubavi, ona nije oplemenjena. Njoj je potreban objekt, ona je uvijek u maloj količini - zato su ljubavnici toliko ljubomorni. Postoji razlog za to, kojeg nisu svjesni. Oni misle da ljubomora nije dobra, naravno da nije dobra; ali oni ne znaju *zašto* nije dobra. Oni misle da ljubomora nije dobra - to nije istina. Imati tako malu količinu ljubavne energije nije dobro; iz toga, kao nusproizvod, nastaje ljubomora.

Žena se boji da će njen ljubavnik zavoljeti neku drugu ženu. On posjeduje tako malu količinu ljubavi, kako si ona može dozvoliti da on pristupi nekoj drugoj ženi? Ako on ode nekoj drugoj ženi ona ostaje izglednija, jer ga ona poznaje, ona zna koliko ljubavi on posjeduje. To nije dovoljno čak ni za nju, stoga kako će ga ona dijeliti?

Muškarac se toliko boji da čak i ako se njegova žena smije sa susjedom, to je dovoljno da on počne ključati iznutra, jer on zna koliko ona malo smijeha posjeduje: ako ga troši na susjeda, što će biti sa njim? Ona je sretna sa susjedima - smije se, čavrlja - a kada suprug dođe kući, ona leži, ima glavobolju. Čudno, čim suprug uđe u kuću, ženu odmah počinje hvatati glavobolja. Trenutak prije se smijala sa susjedom, ali njen suprug - sama riječ joj zadaje glavobolju. "Evo ga opet; isti pokvareni čovjek."

Ali pravi problem je u tome što oboje posjeduju malu količinu ljubavi i oboje su toga svjesni. Vi znate da ako ta ljubav ode nekome drugome, da tada vi gubite svoj dio. To je poput dijeljenja doma, ali vi više nemate dom - netko drugi ga dijeli.

Obožavanje je preplavljenost ljubavlju. Čak i kada nema nikoga, ona preplavljuje - prema stvarima, stolovima, stolicama, zidovima. Ona preplavljuje, nije bitno prema kome. Ovo morate shvatiti, to je osnovni zakon moje religije: rastom svjesnosti, raste i ljubav. Oni ne mogu ostati odvojeni, oni se kreću zajedno.

Ako možete rasti u ljubavi, tada ćete rasti u svjesnosti; ako rastete u svjesnosti, rast ćete u ljubavi.

Lakše je rasti u svjesnosti jer postoje određene, znanstvene metode rasta u svjesnosti. Sa ljubavi je teže, jer je ona neuhvatljiva, ona vam bježi iz ruku. Svjesnost možete držati čvrsto u rukama. Ali nemojte brinuti: ako rastete u svjesnosti, istovremeno će vaša ljubav dosezati istu razinu kao i vaša svjesnost. To je moje iskustvo.

Ja nikada ne govorim ništa što nisam doživio. Nikada nisam vidio niti jednu točku razlike između svjesnosti i ljubavi u sebi. Dopustite da se vaša svjesnost uzdigne, i ljubav će odmah prijeći na istu razinu. One uvijek održavaju istu razinu.

Kada je svjesnost na svom vrhuncu, ljubav preplavljuje; ta preplavljujuća ljubav je obožavanje. Kada su ljubav i svjesnost prisutni, da li ćete samo sjediti i ne raditi ništa? Možda će se povremeno naći čovjek poput mene koji će jednostavno sjediti i ne raditi ništa; ali najvjerojatnije će uvijek ljudi raditi nešto. To nešto će nastajati iz svjesnosti i ljubavi. Taj čin zovem obožavanjem.

Što god radite - kuhate hranu, čistite pod, cijepate drva - što god radite, vaša svjesnost i vaša ljubav preplavljuju. To je obožavanje. Nije vam potrebna nikakva mantra, nikakva molitva, nije vam potreban nikakav Bog. U mojoj religiji postoji mjesto za obožavanje, postoji mjesto za vjeru. Ali nema mjesta za Boga.

Ja zadržavam sve što je bitno i odbacujem sve što je nebitno. Svećenstvo se zanimalo za nebitne stvari jer se one mogu upotrijebiti u svrhu iskorištavanja. Suštinske stvari se ne mogu upotrijebiti za iskorištavanje; suštinske stvari će odmah uništiti svećenstvo. Ako vaša svjesnost raste i vaša ljubav postane obožavanje, jedna stvar je sigurna: vi nećete biti židov, vi nećete biti hinduist, vi nećete biti musliman. Vaša svjesnost ne može dozvoliti takve gluposti. Vaša ljubav, vaše obožavanje vam neće dozvoliti da odete u hram, u sinagogu, u *gurudwaru*, u džamiju, u crkvu, jer je to idiotski.

Nema smisla ići igdje. Gdje god da jeste, vaše obožavanje preplavljuje. Gdje god religiozni čovjek sjedne, tamo je hram, tamo je crkva, tamo je sinagoga.

Slijedi mala, prekrasna priča...

Osnivač sikizma, Nanak, bio je jedan od onih prekrasnih ljudi koje jako volim. On je bio jednostavan čovjek. Imao je samo jednog učenika, jer je volio pjevati: sva njegova učenja su se prenosila kroz pjevanje, spontano pjevanje - ne poput pjesnika dok sklada - i njegov učenik bi svirao jednostavni instrument kako bi uglazbio ono što njegov majstor prenosi.

Nanak je putovao - on je jedini indijski učitelj koji je otputovao izvan Indije. Mahavira i Buddha nikada nisu izašli iz svoje države, Bihara, nisu čak prošli ni cijelu Indiju. Shankara je proputovao Indiju, ali nije izašao izvan granica Indije. Nanak je jedina iznimka; on je otišao u Saudijsku Arabiju. On je došao do Mecce, gdje se nalazi svetište muslimana, Crni kamen u Kaabi.

Taj kamen je rijedak. Znanstveno, to je vrlo veliki kamen, možda je pao sa neke zvijezde ili planeta; on nije sa zemlje. Gotovo svaki dan, kroz 24 sata, tisuće kamenja padaju na zemlju. Po noći, kada gledate zvijezde i kažete, "Gle, zvijezda pada," to nije zvijezda; to je samo kamen koji lebdi u vakuumu oko zemlje i iznenada dolazi u gravitacijsko područje zemlje. Zatim ga zemlja povlači prema dolje. Tisuće kamenja pada svaki dan, a ponekad to budu i veliki kameni.

Ovaj kamen u Kaabi je vjerojatno najveći kamen koji je ikada pao. On nije sa zemlje - to je znanstveno dokazano. To je meteorit. Kako se stvaraju meteoriti? Oni nastaju kada umre zvijezda ili planet i kada se fragmentira. Milijunima godina ti se fragmenti kreću kroz vakuum dok ne nalete na gravitacijsko polje; tada ih se povlači prema dolje. Ta sila povlačenja je tako velika da se kamen koji pada i polje zraka međusobno sukobljavaju i kamen počinje gorjeti. Prisiljeni ulaz kamena kroz zrak dovodi do zapaljivanja.

Vi vidite kako te "zvijezde" padaju; to nisu zvijezde, zvijezde su vrlo velike - ako zvijezda padne na zemlju, zemlja je gotova! Naše sunce je zvijezda. Ono je 60 tisuća puta veće od Zemlje; to je vrlo prosječ-

na zvijezda - postoje zvijezde koje su milijun puta veće od našeg sunca. Naša Zemlja je vrlo maleno mjesto.

Nanak je došao do Kaabe. Muslimani nisu mogli vjerovati jer su mogli vidjeti da je on bio veliki učitelj, ali kada je stigla noć, on bi spavao sa svojim nogama okrenutim prema Kaabi. To je veoma ružno. Čuvari su mu prišli i rekli, "Pošto si ti veliki učitelj, ovakvo ponašanje je vrlo čudno. Ti dolaziš iz Indije gdje ljudi znaju poštivati stvari, a ti držiš noge u smjeru našeg svetog kamena? Ti nas vrijeđaš. Za nas, ovaj kamen predstavlja Boga, za nas ovaj kamen jest Bog; stoga molim te, okreni svoje noge u drugom smjeru."

Nanak je rekao, "Znao sam da ćete doći, zato su moje noge bile namjerno okrenute prema Kaabi. Sada želite da ih okrenem u suprotnom smjeru?" Oni su potvrdili. Nanak je rekao, "Vi to smijete - ali zapamtite, vaš Bog je ograničen samo na ovaj kamen, moj Bog nije tako ograničen. Gdje god pomaknete moje noge, on je ondje."

Priča - koja je zasigurno samo priča - kaže da gdje god pomakli njegove noge, tamo bi se Kaaba premjestila. To mora biti priča jer je kamenje, iako pada sa neba, i dalje samo kamenje. Čovjek ne posjeduje takvu osjetljivost: ne možete očekivati da će se kamen pomaknuti. Ali priča je prekrasna. Ona pokazuje da gdje god se nalazite, ako ste puni svjesnosti i obožavanja, hram je prisutan, svetište je ondje. Vaša preplavljujuća ljubav stvara svetište oko vas. Gdje god idete, ona vas prati.

Pitali su Bodhidharmu, "Ako te bace u pakao, da li ćeš se odupirati?"

On se nasmijao i rekao, "Zbog čega? Gdje god je Bodhidharma, tamo je raj lotosa. Bit ću neizmjereno sretan jer je moj ulazak u raj ili pakao potpuno isti. Ja sam Bodhidharma. Ako uđem u pakao, pakao će biti odmah preobražen u raj. Želio bih otići u pakao, jer tko će ga inače preobraziti?"

Moja religija gleda na obožavanje kao dio svjesnosti. Značenje obožavanja je ljubav, ne prema Bogu, već prema svemu što jest.

Moja religija ima štovanje; ali to štovanje nije ponavljanje mantri, molitvi, Ave Marija. Obožavanje je vaša kreativnost sa srcem punim ljubavi i bićem koje je preplavljeno svjesnošću. Tada što god radite postaje obožavanje. Ako ste lijeni čovjek poput mene, tada je ne-rad vaše obožavanje. Ja nisam ni na jedan trenutak osjetio nedostatak vjere.

Moje obožavanje poprima oblik ne-rada: samo sjedim u tišini, ne radim ništa i trava raste sama od sebe - prava trava!

2.

SMRT: KONAČNI ORGAZAM

Osho,

U drugim religijama smrt se gotovo nikada ne spominje, a kada se spominje, uvijek se o njoj priča u ozbiljnim i uplašenim tonovima. U tvojoj religiji, o smrti se priča sretno i slobodno. Da li je to značajno?

To je definitivno jedna od najznačajnijih stvari. To određuje da li je religija autentična ili lažna. Lažna religija ne zna ništa o smrti. Ona ne zna ništa ni o životu, stoga proizlazi strah, strah od oboje. Nije moguće bojati se samo smrti jer smrt nije odvojena od života, smrt je dio života. Ona nije završetak života, ona je incident u životu; život se nastavlja. Smrt se događa mnogo puta, milijun puta; to je običan incident. Ali lažne religije strahuju od obje stvari. Lažne religije se boje življenja također.

To morate prvo razumjeti; tek tada možete razumjeti zašto se boje smrti. One se zalažu za odricanje od života. One su osnovane na stavu protiv života: nešto nije u redu sa životom, život se rađa iz prvobitnog grijeha, nije u redu to što živite. Adam i Eva su bili kažnjeni jer su htjeli živjeti, htjeli su znati, htjeli su razumjeti, istraživati, ispitivati - to je njihov prvobitni grijeh. Vi ste nasljednici Adama i Eve. Vi ste rođeni u grijehu.

Religije ne mogu podržati vaše življenje. One vas ne mogu podučiti umijeću življenja, intenzivnog i cjelovitog. One vas mogu podučiti jedino kako da pobjegnute od života, kako da izbjegnute istinu. Možete to povezati sa pričom o prvobitnom grijehu: prvobitni grijeh je nastao kada su Adam i Eva htjeli znati od čega se sastoji život. Oni su htjeli iskusiti vječni život. Zašto živjeti u trenutnom, privremenom postojanju koje može završiti bilo kada - mala nesreća, i gotovi ste. Postoji li nešto više ili je to sve? To je bio njihov prvobitni grijeh. Što će biti prvobitna vrlina? To možete vrlo lako zaključiti. Prvobitna vrlina će biti odricanje od života. Adam i Eva su htjeli spoznati vječni život; oni su htjeli postati vječni, poput bogova.

Lažne religije govore da biste se u potpunosti trebali odreći života, stoga idete protiv Adama i Eve - morate ići protiv njih ako želite ponovno ući u Edenski vrt - i odreknuti se ispitivanja, sumnje, skepticizma, jer su to načini spoznaje. Ova priča je vrlo simbolična. Ona vam daje cijeli ključ za sve religije. Ono što su učinili Adam i Eva, religije pokušavaju poništiti tako da vas Bog ponovno prihvati, da vam pruži dobrodošlicu u raj. Religije se boje života, one se boje spoznaje - život i spoznaja nisu odvojeni. Zbog ove priče oni izgledaju kao da su odvojeni, jer u priči oni moraju biti odvojeni: drvo vječnog života, drvo znanja. Ali zapravo, življenje *je* spoznaja. Spoznaja *je* življenje.

Nema drugog načina spoznaje, osim življenja. Ne postoji drugi način življenja, jedino kada ste svjesni onoga što proživljavate. Spoznaja i življenje su nerazdvojni. Onaj koji spoznaje postaje prosvijetljen, ali njega također obuhvaća vatra života.

Lažne religije vas uče da se bojite i života - to si zaboravio u svojem pitanju - one se ne boje samo smrti. One ne govore o smrti; smatra se neukusnim govoriti o smrti. Niste naučili bonton ako ćete za večerom početi govoriti o smrti. Čak i na groblju kada se ljudi okupe da bi odali počast preminulima, oni ne govore o smrti.

U svojem djetinjstvu, ja sam pratio svaku pogrebničku povorku. Moji roditelji su bili neprestano zabrinuti: “Ti ne poznaješ čovjeka koji je umro, nemaš nikakav odnos, nikakvo prijateljstvo sa njim. Zašto se brineš i gubiš svoje vrijeme?” - jer indijski pogreb traje tri, četiri ili pet sati: prvo se izlazi iz grada, uzima se mrtvo tijelo i zatim se ono pali na pogrebnoj lomači. A znate kakvi su Indijci, oni ne mogu učiniti ništa učinkovito: pogrebna lomača ne uspijeva izgorjeti; ona jedva gori i čovjek ne uspijeva izgorjeti. Svi se trude kako bi što prije pobjegli; ali mrtvi ljudi su lukavi, oni će dati sve od sebe da vi ostanete što duže.

Rekao sam svojim roditeljima, “Nema veze jesam li povezan sa tim osobama. Ja sam definitivno povezan sa smrću, to ne možete poreći. Nije bitno tko je umro - to je simbolično za mene. Jednog dana ću ja umrijeti. Moram znati kako se ljudi ponašaju sa mrtvima, kako se mrtvi ponašaju sa ljudima; inače, kako ću naučiti?”

Rekli su, “Imaš čudne argumente.”

Rekao sam, “U redu, ali morate me uvjeriti da smrt nije povezana sa mnom, da ja neću umrijeti. Ako me uspijete uvjeriti u to, prestat ću odlaziti; inače mi dopustite da istražujem.” Oni mi nisu mogli reći da neću umrijeti, stoga sam im rekao, “Tada budite tiho. Ja vam ne govorim da vi morate ići. Ja uživam u svemu što se tamo događa.”

Prva stvar koju sam primijetio tamo jest da nitko ne govori o smrti. Na pogrebnoj lomači gori nečiji otac, nečiji brat, nečiji ujak, nečiji prijatelj, nečiji neprijatelj: on je bio povezan sa mnogim ljudima na mnoge načine. On je mrtav - a oni se svi bave glupostima.

Oni bi razgovarali o filmovima, o politici, o tržnici; oni bi razgovarali o svemu, osim o smrti. Oni bi se okupili u grupama oko pogrebne lomače. Išao bih od grupe do grupe: nitko nije pričao o smrti. Znam

da su oni pričali o drugim stvarima kako ne bi vidjeli tijelo koje gori - jer je to bilo i njihovo tijelo.

Da posjeduju uvid u stvari, oni bi tada vidjeli da *oni* gore na pogrebnoj lomači - nitko drugi. To je samo pitanje vremena. Sutra će netko iz ove gomile biti na toj pogrebnoj lomači; dan nakon toga će netko drugi zauzeti njegovo mjesto - svakoga dana ljudi dolaze na pogrebnu lomaču. Jednog dana ja ću biti doveden na pogrebnu lomaču, i na ovaj će se način ljudi odnositi prema meni. Ovo je njihov posljednji pozdrav: oni govore o poskupljenju cijena, o devalvaciji rupija - ispred smrti. Oni sjede sa svojim leđima okrenutim prema pogrebnoj lomači.

Oni su *morali* doći, stoga su došli, ali nikada nisu htjeli doći. Oni su prisutni samo kako bi ispunili društvenu dužnost - oni su bili prisutni. To rade kako bi se osigurali da kada oni umru, da će drugi ljudi na isti način doći na njihov pogreb. Oni znaju zašto su ondje - oni su prisutni jer žele da ljudi budu prisutni kada oni budu na pogrebnoj lomači.

Ali što ti ljudi rade? Pitao sam ljude koje poznajem. Ponekad bi jedan od mojih učitelja bio ondje, razgovarajući o glupim stvarima - o tome da netko očijuka sa nečijom ženom. Rekao sam, "Da li je ovo vrijeme za razgovor o nečijoj ženi i što ona radi? Razmišljajte o ženi ovog mrtvog čovjeka. Nitko ne brine o tome, nitko ne razgovara o tome.

Razmišljajte o svojoj ženi kada umrete. S kime će ona očijukati? Što će ona učiniti? Jeste li se pobrinuli za to? Smrt je prisutna i vi ju pokušavate izbjeći na sve moguće načine." Ali sve su religije upravo to činile. Ti ljudi jednostavno predstavljaju određene tradicije određenih religija.

Religije su vas prvo natjerale da se počnete bojati života; one su ga osudile: sve što u vama daje znak života je grijeh. Ljubav je grijeh, jer je ona znak života. To je život koji se pokušava razmnožiti; to je kreativnost života.

Zaljublivanje - što je to? To je život koji se pokušava širiti. To je biološki pokušaj prirode da nastavlja stvarati nova tijela tako da više duša može dobiti nove kuće, nova vozila. Ako biologija prestane stvarati tijela, gdje ćete dobiti nove kuće kada se stare kuće uruše? Ne mo-

žete neprestano renovirati stare kuće. Dolazi vrijeme kada renovacija postaje veća muka od rušenja čitave kuće i izgradnje nove kuće. Biologija vas pokušava opskrbiti sa novim kućama. Vi se zaljubljujete zbog ogromne biološke sile.

Sve religije su protiv biologije. Biologija označava znanost življenja, života. Sve religije pokušavaju spriječiti razmnožavanje; njihovi redovnici, njihove časne sestre se ne smiju razmnožavati. Na određeni način, to je veliki zločin protiv čovječanstva.

Drugo je ako osoba ne osjeća biološku potrebu, ako je njegova potreba prešla u viša carstva kreativnosti. Tada je to savršeno u redu; njoj se treba dozvoliti da se kreće dalje. Pjesnik možda osjeća da ne želi stvarati djecu. Njegova poezija je dovoljna, više nego dovoljna: on se osjeća ispunjeno. Njegova biologija je krenula drugim smjerom, ali njegova poezija će živjeti, ona će imati svoj život. On je uložio svoj život u nju, poput slikara ili glazbenika koji ulaže svoj život u svoju glazbu, u svoj ples, u svoju sliku, i možda više ne osjeća bilo kakve biološke potrebe. Ali on nije protiv biologije, njegova energija se jednostavno kreće u višu dimenziju.

Ali što vaši redovnici rade u samostanima? Što vaše časne sestre rade u ženskim manastirima? Ljudi u svim religijama nisu uopće kreativni. Oni su najnekreativniji ljudi na zemlji iz jednostavnog razloga: jedina kreativnost koju poznaju je biologija. Ispod biologije ne postoji nikakva kreativna mogućnost; biologija je na dnu. Vi se možete kretati prema gore, ali se ne možete kretati prema dolje. Kada vam se zabrani biološko razmnožavanje, vi ste tada fosil, mrtva osoba; vi ste u posmrtnom životu. Vi ste već umrli, jer kada se vaša kreativna energija ne može izraziti, vi ne možete živjeti. Življenje znači kreativnost.

Čak i životinje žive više od vaših redovnika. Drveće živi više od vaših redovnika - ono barem stvara listove, plodove. Što vaši redovnici proizvode? Oni jednostavno ponavljaju Bibliju. Ona je već stvorena. Držite ju u knjižnici, držite ju u muzeju, čitajte ju na sveučilištu, ali zašto ju svakoga dana ponavljate poput papige? Mislite li da ti ljudi žive?

Postoje samostani iz kojih, kada jednom uđete, možete izaći samo mrtvi. Što to nagovješćuje? Da ste umrli onog dana kada ste ušli u samostan. Vi ste odsječeni od života. Vama se ne dozvoljava da uživate u hrani jer je ona dio života. Religije vas podučavaju da ne smijete biti zainteresirani za hranu, za okus.

U Indiji mnoge religije podučavaju kako uništiti okus hrane prije nego što ju pojedete. Postoje mnoge tradicije u Indiji u kojima redovnik prosi i stavlja svakakve vrste stvari u jednu prosjačku zdjelu, jer mu nije dozvoljeno da prosi samo iz jedne kuće. Čak i ako prosi iz jedne kuće, tada će u jednoj prosjačkoj zdjeli biti slatke stvari, slane stvari, svakakve vrste umaka, riža, svakakve vrste dhala, i sve će biti pomiješane. Ali to nije dovoljno! Prvo redovnik mora otići do rijeke i umočiti čitavu prosjačku zdjelu u rijeku - oni stvarno ne riskiraju - i zatim pomiješati sve i uživati u tome! Ugodan vam ručak, večera, ili kako god to nazivate.

Zapravo, jednom sam sjedio na obali rijeke pored mog sela i redovnik kojeg sam poznao - on je prosi pred mojom kućom i bio je prijatelj sa mojim ocem, oni bi običavali čavrljati - je činio tu groznu stvar i umakao je svoju prosjačku zdjelu.

Rekao sam mu, "Jesi li ikada pomislio na sljedeće: način na koji uživaš u svojoj hrani, čak bi ju i bizon odbio, čak bi ju i magarac odbio."

On je odgovorio, "Što?"

Rekao sam, "Da." U Indiji, ako ste htjeli pronaći magarce, pronašli biste ih pored rijeke jer su oni koji su prali rublje koristili magarce da nose njihovu odjeću do rijeke. Samo ljudi koji peru rublje koriste magarce. Nitko drugi čak i ne dodiruje magarce jer su oni koji peru rublje nedodirljivi i njihovi magarci su također nedodirljivi. Stoga dok oni peru rublje, njihovi magarci stoje na obali rijeke i čekaju da ih ponovno natovare, i tada kreću prema kući.

Stoga sam rekao, "Tamo je magarac; daj mi svoju prosjačku zdjelu. Ne brini - ako ju on pojede, ja ću ti donijeti punu zdjelu iz svoje kuće. Ako ju on ne pojede, ti ju moraš pojesti."

Rekao je, "Izazov prihvaćen."

Stavio sam prosjačku zdjelu ispred magarca, a magarac je jednostavno pobjegao. Pobjegao je iz dva razloga: prvi razlog je bila hrana, drugi razlog sam bio ja. Redovnik nije znao da bi bilo koji magarac pobjegao. Svi magarci u mom gradu su me se bojali jer kada god mi se pružila prilika, ja bih jahao na njima - samo kako bih uznemiravao čitavo svoje selo. Otišao bih na tržnicu sjedeći na magarcu. Cijelo selo bi govorilo, "Ovo je previše!"

Ja bih odgovorio, "Magarac je Božja kreacija, a Bog ne može stvoriti ništa loše. Ne vidim u čemu je problem. Ovo je siromašan stvor, ali dobar."

Stoga su me svi magarci dobro poznavali. Čak i po noći, iz velike udaljenosti, kada bih se približavao magarcu, on bi jednostavno pobjegao. Počeli su me prepoznavati. Redovnik nije bio svjestan da postoje dva razloga zbog kojih je magarac pobjegao, ali on je definitivno vidio da je magarac odbio hranu.

Rekao sam, "Ovo te tvoja religija podučava, da budeš niži od magarca. Čak i magarac može osjetiti da ovo nije hrana, da ovo nije vrijedno jedenja."

Ali sve što daje ikakvu naznaku života mora biti odsječeno u samom korijenu. Redovnik mora nositi samo krpe koje skuplja sa ceste, kada ih ljudi odbace. U Indiji ljudi su veoma velikodušni što se tiče toga, oni bacaju stvari svugdje. Iako je gradsko vijeće odredilo posebno mjesto za bacanje starih stvari, nitko to ne poštuje. Tko će ići tako daleko?

Nisam uspio objasniti svojoj baki da nije u redu bacati nepotrebne stvari, odjeću, blato sa drugog kata na ulicu. Ona je rekla, "Ali ja imam 70 godina i to radim već 70 godina. Nemoj me ometati. Ja neću živjeti još dugo i ne mogu sada mijenjati svoje navike. Ne mogu se spustiti u prizemlje i otići na općinsko mjesto za otpad. U 70 godina nisam imala problema, stoga ih neću imati sigurno još ovih nekoliko godina. Preživjet ću."

Rekao sam joj, "Svaki dan nastane neki problem, ali ih ti ne vidiš. Tvoje stvari ponekad padnu na ljude i oni počnu vikati."

Rekla je, “To je njihov problem!”

Ljudi nastavljaju bacati stvari, a redovnici moraju skupljati odjeću na taj način. Oni će svoje halje izraditi iz malih komadića bilo kakve tkanine. Moj je otac običavao davati novu odjeću sannyasinima koje je veoma volio, ali oni bi rekli, “Mi ne možemo prihvatiti novu odjeću. Možeš nam dati staru odjeću. Prvo ju razderi, a zatim ćemo ju mi zašiti.” Koga će ovi ljudi prevariti? Ako je njihov Bog sveznajuć, tada on zna da je ovo nova odjeća koja je pretvorena u stare krpe. Oni bi tu odjeću uronili u blato, zaprljali bi ju koliko mogu, i zatim bi bili zadovoljni sa sobom.

Religije su bile protiv života jer one znaju jednu stvar: ako ste budni dok živite, vama religija nije potrebna. Religija postaje potrebna tek kada vaš život nestane. Tada jedino što možete jest biti religiozni. Ako nestane *ovaj* život, tada ćete početi razmišljati o *onom* životu: morate razmišljati o nečemu. Morate barem živjeti u nadi, ako već ne živite u stvarnosti. Kako bi odvratile vaš um i vaše biće od ovog života u imaginarnan život koji je negdje daleko u raju, religije su koristile najsigurniju strategiju: osuđivale su ovaj život.

Sve religije su osuđujuće, ali džainisti su nevjerojatni. Džainistički redovnici neprestano propovijedaju: “Što je ovo tijelo? Krv, koža, kosti, sluz, izmet. Od čega se ovo tijelo sastoji? Od svakakvih prljavih stvari koje su pokrivena tankom kožom.” Ovo se opisuje u takvim detaljima da ćete pomisliti, “Da li su ovi ljudi mesari? Ili možda oni rastavljaju mrtva tijela i pronalaze te detalje?” Oni nisu doktori; vrlo rijetko ćete pronaći džainističkog doktora. Tek su u posljednjih 20 ili 30 godina džainisti postali doktori; prije toga džainisti nisu bili doktori. Tko će učiniti tu prljavu operaciju i ući u ljudska tijela? Džainisti će se onesvijestiti, oni neće izdržati.

Oni nisu fiziolozi, oni nisu doktori, oni nisu mesari, ali oni su prikupili sve “prljave” detalje. Zbog čega? Da u vašem umu stvore sliku prljavštine, stoga kada se zaljubite u ženu, znate da ste se zaljubili u sluz i kosti. Razmislite!

Oduzmite joj kožu i zatim pogledajte tu ženu - u to se zaljubljujete! Ova vreća - to je riječ koju oni koriste - vreća, *vreća kože*. Vi ste vreća kože, ona je također vreća kože, i oboje ste prevareni zbog kože. Samo uđite malo dublje i što ćete pronaći? Pozlit će vam. Džainistički redovnici stvaraju neprestanu ideju mučnine o tijelu druge osobe - i o vašem tijelu također. Džainistička sveta pisma osuđuju najviše od svih religija.

Život je moguć samo kroz tijelo. Njihovim osuđivanjem tijela, život postaje nemoguć. Kada se blokira vaša cjelokupna energija, ona se ne može kretati u život. Ali energija se mora kretati: u njoj je priroda da se kreće. Ona će pronaći neki drugi način kretanja. Religije vam odmah daju zamjenu: volite Boga. *On nije vreća sluzi i krvi i kostiju!*

Običavao sam pitati redovnike, posebice hinduističke redovnike, "Vi nazivate ljudska bića 'vrećama prljavih stvari'; kakve su onda vaše inkarnacije Boga? Što je sa Ramom? On nema sluz?" Tada bi on bio suh kao Oregon. On bi umro, jer je sluz apsolutno potrebna. Ona održava vaše tijelo. To je jedna vrsta lubrikanta za vaš unutarnji mehanizam. Jednom ili dva puta godišnje se razbolite i izbacite sluz iz sebe. To je također potrebno jer ta stara sluz više nije korisna. Nju treba izbaciti tako da se može stvoriti nova sluz koja će zauzeti njeno mjesto, što je poput mijenjanja ulja u vašem autu.

Povremeno, automobil se također razboli; promijenite ulje, inače će stati. To ulje gubi svoju kvalitetu kao lubrikant. Ono je previše korišteno. Zar Krishna i Rama nisu imali kosti? Tada bi se njihove vreće jednostavno urušile. Bez kostiju, kako bi oni mogli uopće stajati? Jesu li imali krv? Tada kako će imati sjeme? Rama je stvorio dva dječaka! Čudesna vreća: bez sluzi, bez sjemena, bez krvi, bez kostiju - a stvorio je dva dječaka! To je daleko veće čudo od onoga što je Duh Sveti učinio sa Marijom, jer je Marija barem bila prava vreća.

Ali u priči o Rami, Sita također nije prosječna vreća poput vas. Obje vreće su duhovne! Iznutra, one su bile šuplje. Pitao sam te ljude, "Ili govorite da su oni iznutra šuplji - iznutra je vrući zrak, što drugo može biti? - ili su bili preparirani. To su jedine dvije mogućnosti." Re-

kao sam im, “Ja bih htio biti prosječna vreća, radije nego da budem preparirana ili šuplja vreća sa vrućim zrakom. Jednostavno odbijam; ja sam savršen u ovakvom stanju.” Glupe ideje, ali one su preživjele tisuće godina samo kako bi od tih likova stvorile superljude.

Prvi puta kada sam govorio u Mumbaiju - to je bilo 1960. godine - pozvao me odbor džainista. Mumbai ima najbogatiju i najveću džainističku zajednicu u Indiji. Njihovo slavljenje Mahavirinog rođendana je vjerojatno najbolje u čitavoj državi. Svugdje se njegov rođendan raskošno slavi jer su to bogati ljudi, ali Mumbai je daleko najbogatiji.

Oni pozivaju velike redovnike, redovnice, učenjake. Prvi puta kada sam govorio u Mumbaiju, to je bilo na Mahavirin rođendan. Bilo je prisutno barem 20 do 30 tisuća džainista. Džainistički redovnik, koji je u to vrijeme bio glavni, ponos svih redovničkih redovnika - njegovo ime bilo je Chitrabhanu - bio je također pozvan. On više nije redovnik. On je danas isto u Americi, oženio je džainističku ženu; on je pobjegao.

Mi se nikada prije nismo susreli i on nije znao kakav sam ja čovjek. Naravno, on je cijelo vrijeme živio u Mumbaiju, što se inače ne dozvoljava džainističkim redovnicima: oni u jednom gradu mogu ostati samo tri dana. Stoga što su džainistički redovnici iz Mumbaija učinili? Oni ne odlaze. Jednom kada redovnik uđe u Mumbai, on nikada ne odlazi, jer je život u Mumbaiju ugodan, i tko želi ići po selima, po blatnjavim putevima sa bosim nogama? Mumbai posjeduje sve pogodnosti za njih, i sve im je prilagođeno.

Oni su podijelili Mumbai na mnoge gradove; svaki dio, svako predgrađe je grad. Od Vileparle oni se kreću do Dadara - ovo su samo kvartovi, to nisu gradovi - od Dadara oni se kreću prema Marine Driveu. Mumbai je velik; postoje mnoga predgrađa i mnogo različitih tržnica. To je jedan od najvećih gradova na svijetu. Stoga se redovnici neprestano kreću: tri dana u Vileparleu, tri dana u Dadaru, tri dana u Santa Cruzu, tri dana u Juhuu i tri dana u Chowpattyu.

Ovaj čovjek, Chitrabhanu, živio je u Mumbaiju 15 godina. Mnogi su ga iznimno poštovali. On je bio najbolji govornik među džainistič-

kim redovnicima u Mumbaiju, stoga je on prvi započeo sa govorom. Ja sam bio u potpunosti nepoznat, a nisam bio ni redovnik. Nitko nije bio siguran da li sam džainist ili ne.

Jedan čovjek je bio zaslužan za moj dolazak u Mumbai, i to je bila slučajnost. Taj čovjek, Chiranjilal Badjatya iz Wardhe, bio je glavni menadžer Jamnalala Bajaja, jednog od najbogatijih ljudi u Indiji. Chiranjilal Badjatya je bio zaslužan za premještanje Mahatme Gandhija iz Sabarmatija, pored Ahmedabada, u Wardhu, u Madhya Pradesh. Chiranjilal Badjatya je bio jedinstven čovjek, veoma jednostavan, pun ljubavi.

On je doveo Gandhija u Wardhu jer je nagovorio Jamnalala Bajaja da je tako najbolje - Jamnalal Bajaj je imao poslovnice po čitavoj Indiji, a njegov glavni ured je bio u Wardhi, u središnjoj Indiji. Njegov sin je bio ovdje prošle godine.

Ali Chiranjilal Badjatya je izvršio pritisak na Jamnalala riječima: "To će biti velika čast za državu ako dovedemo Gandhija u Wardhu, i to će služiti Wardhi, jer će tada Wardha automatski postati glavni grad Indije." Dok sloboda nije došla u Indiju, Wardha je bila glavni grad Indije. Delhi je ostao glavni grad britanskog dijela, ali za sve indijske borbe za slobodu, Gandhi je bio središte, a njegov ašram je bio u Wardhi. Svi vlakovi i sve ceste revolucionara su vodile u Wardhu.

Chiranjilal Badjatya je utjecao na Jamnalala Bajaja, i Jamnalal Bajaj je poštivao tog starijeg čovjeka jer je on bio zaista divan čovjek. Bilo je nemoguće ne poštivati ga, iako je on bio samo njegov menadžer. On je zamolio Gandhija da dođe u Wardhu i rekao mu, "Sabarmati nije pravo mjesto jer moraš ovisiti o drugim ljudima za svaku *paisu*. Ja ću ti dati prazne čekove. Kada god ispuniš čekovnu knjižicu, odmah ćeš dobiti drugu, praznu. Sve je na tebi: iz banke uzmi koliko god novaca trebaš. Ne trebaš me pitati."

Gandhi je bio rođeni biznismen i ovdje je vidio veliku priliku. Bilo je teško voditi Sabarmati iako to nije bio veliki ašram, samo je 20 ljudi živjelo tamo. Svaki prosječni čovjek bi mogao voditi taj ašram. Ali to je bilo teško za Gandhija.

Uvidjevši priliku za praznom čekovnom knjižicom svakog mjeseca, Gandhi se preselio u Wardhu. To je bio takav šok za Gujarat da je jedan od najpoznatijih pjesnika iz Gujarata, Nanalal Bhatt, napisao pjesmu protiv Gandhija. On je pisao pjesme u čast Gandhija, obožavajući ga poput boga. U svojoj pjesmi je rekao, “Čovjek koji je bio svetac u Sabarmatiju je samo grešnik u Wardhi.” To je napisao Nanalal Bhatt, koji je bio Gandhijev učenik: “Svetac iz Sabarmatija je pao tako nisko, samo zbog novca.” Čitavi Gujarat je bio razočaran. Chiranjilal je bio također uzrok mog odlaska u Mumbai.

Susreli smo se na džainističkom sajmu koji se odvijao svake godine pored Jabalpura. Tamo se nalazi prekrasan hram u brdima, hram kojeg je stvorila veoma siromašna žena koja je mljela žito i uzimala samo malo hrane za sebe. Čitav dan ona bi mljela žito drugih ljudi, i tijekom čitavog svog života ona je uštedjela dovoljno novca za ovaj hram na brdu.

Hram je bio mali. U sjećanje na nju, na vrhu hrama - najviši vrh hrama se naziva *kalash*; radi se od zlata - umjesto *kalasha*, kako bi odali počast toj ženi, ljudi su stavili njen kamen za mljevenje. To je primitivni alat koji se koristi u Indiji. Ne možete ga ni nazvati mlinom, jer su to samo dva kamena: okrugli kamen ispod i drugi kamen iznad. Gornji kamen je imao ručku, i njega ste postavili i poravnali sa donjim kamenom. Ono što želite samljjeti stavite između dva kamena i nastavite ih micati; dva kamena počinju mljeti.

Ta dva kamena su stavljena na *kalash* hrama u sjećanje na ženu jer je to zaista bilo čudo: ona je bila jedna od najsiromašnijih ljudi, a ipak je uspjela izgraditi ovaj mramorni hram. Iako je taj hram malen, i sada se oko njega izgrađuje mnogo hramova, on ostaje u samom središtu. Tisućama godina taj sajam se održava u njeno sjećanje.

Ja sam govorio tamo i Chiranjilal me čuo. Kada sam izlazio iz gomile prema svom autu, on je stajao tamo. Bila je zima i on je stajao tamo, obavijen dekom. On je bacio svoju deku na pod. Nisam shvaćao što je to značilo. Rekao je, “Sjedni na trenutak. Volio bih sjesti sa tobom, slušao sam te. Što ti radiš ovdje? Ti si potreban čitavoj Indiji.

Ovo što si govorio, ja nisam nikada prije čuo u svom životu, a bio sam u kontaktu sa svim velikim intelektualcima i revolucionarima i mahatmama, zbog Mahatme Gandhija.”

Zato što je bio glavni menadžer Jamnalala, on je postao glavni upravitelj Gandhijevog ašrama. Jawaharlal, i Subash Chandra i Maularia Azad - svi veliki indijski vođe - su bili njihovi gosti, i on se brinuo o njima jer je on bio glavni šef. Jamnalal je bio star i prebogat da bi se brinuo u vezi toga; to je bila Chiranjilalova odgovornost. Oni su izgradili veliku gostinjsku kuću u kojoj se može smjestiti 500 velikih vođa, mislioca, filozofa, mudraca, jer su oni neprestano dolazili kako bi upoznali Mahatmu Gandhija. Neprestano su se održavale konferencije: političke, religiozne, književne - sve vrste okupljanja. Zbog Gandhija, to je postalo središte.

Stoga je Chiranjilal rekao, “Ja poznajem sve u ovoj zemlji, a nitko ne govori o tebi. Što radiš ovdje? Moraš doći u Mumbai za ovogodišnji Mahavira Jayanti.”

Rekao sam, “Ja ne poznajem nikoga tamo i nitko ne poznaje mene.”

Rekao je, “Ne brini. Svi me poznaju i ja poznajem sve; ja ću to dogovoriti. Moraš mi obećati da ćeš doći.”

Nisam mogao odbiti tog čovjeka. Suze su tekle niz njegove obraze samo zbog toga što nitko nije znao za mene i zato što se nisam trudio da moje riječi dosegnu što više ljudi - kakva tragedija! Za njega, to je bila tragedija. Rekao je, “Učinit ću sve: ono što nisam učinio za Mahatmu Gandhija, učinit ću za tebe. Ali dopusti da te barem jednom predstavim u Mumbaiju. Tada će stvari krenuti svojim tokom.”

Rekao sam, “U redu, doći ću; nemoj plakati.” Gomila se okupila, izgledalo je vrlo čudno - starac kako plače - stoga sam rekao, “Doći ću.” Dao sam mu datum dolaska svog vlaka, ali on je bio starac sa debelim naočalama i nisam bio siguran da li je uopće mogao jasno vidjeti moje lice... Pokušavao me gledati sa strane, pokušao je shvatiti kakva sam ja vrsta čovjeka. Rekao sam, “Ne brini, doći ću. Čak i ako me ne prepoznaš, ja ću prepoznati tebe - ne brini.”

Otišao sam u Mumbai i zbog tog starca se dogodila čudna stvar. Uspio je opisati sve točno svojim ljudima, ali rekao je da nosim bijelu kapu. Ne znam kako mu je to palo na pamet. Možda zato što su svi ljudi koji su dolazili u Wardhu nosili Gandhijevu kapu, bijelu kapu. On je vidio tisuće ljudi u bijelim kapama; možda je zaboravio da postoji nekolicina ljudi koji uopće ne nose kapu.

Opisao me govoreći da imam malu bradu, a ja sam nosio bijelu odjeću, dugu halju; ali rekao je da nosim bijelu kapu. Stajao sam na vratima vlaka, a ljudi su trčali u svim smjerovima. Mogao sam vidjeti da su me tražili, ali nisam vidio tog starog čovjeka.

On se razbolio i nije mogao doći, stoga me opisao u pismu. Svi ljudi su gledali u moju glavu. Nitko nije gledao u moje lice; oni su pogledali moju glavu i nastavili dalje. Konačno sam ja ostao posljednji putnik, a oni su ostali sami - dvadesetak ljudi.

Rekao sam, “Koja je svrha? Ja sam ostao, a vidim da tražite nešto na mojoj glavi, ali to nikada nije bilo na mojoj glavi.” Pokazali su mi pismo. Rekao sam, “Da, Chiranjilal Badjatya je stvorio veliku nevolju i za vas i za mene.”

Rekli su, “Ali napisao je ‘bijela Gandhijeva kapa’, a mi smo bili zbunjeni jer smo pronašli mnoge ljude sa Gandhijevom kapom, ali oni nisu imali bradu. Stoga smo rekli, ‘Ne, to nije taj čovjek.’ Pronašli smo jednu osobu sa bradom, ali ona nije nosila dugu halju. Ti se savršeno uklapaš, ali nedostajala ti je kapa.”

Rekao sam, “Bile su mi sumnjive njegove naočale. Možda je vidio bijelu kapu jer je gotovo čitav svoj život viđao samo tu bijelu kapu. On se brinuo o tisućama indijskih revolucionara koji su svi nosili bijelu kapu, stoga je bijela kapa postala fiksirana u njegovom umu. On ju je vjerojatno vidio - ne sumnjam u njegove namjere - ali gdje je on?”

Rekli su, “Razbolio se. Žao mu je što ne može doći, ali ne brini: on je svakom važnom čovjeku u Mumbaiju pričao o tebi. Mi smo očekivali da ćeš biti vrlo star zbog načina na koji te opisao, ‘Nitko ne govori poput tog čovjeka.’ Mi nismo zamišljali mladog čovjeka, od svega trideset godina.”

Na tom susretu, nitko među 20-30 tisuća ljudi me nije poznao. Chitrabhanu je govorio prvi i govorio je o jednoj od najznačajnijih stvari u vezi Mahavire, o jednoj stvari u Mahavirinom životu koju možemo nazvati čudom. Mahavira stoji gol u meditaciji i kobra ga ugrize. Umjesto krvi, mlijeko izlazi iz njegovih rana. Džainisti su u to oduvijek vjerovali.

Kada sam ustao, rekao sam, “Ovaj čovjek Chitrabhanu je očito malo lud.” Neki ljudi sa tog susreta su kasnije postali moji sannyasini. Oni su mi rekli, “Mislili smo da će doći do pobune. Tko je taj čovjek? On izgleda kao Musliman, sa bradom, a način na koji govori, način na koji napada Chitrabhanu koji je deklarirani vođa svih džainističkih redovnika i džainističke zajednice...”

Zaista sam ga napao, jer ja ili napadam potpuno ili uopće ne napadam; nema trećeg načina. Rekao sam, “Ovaj čovjek je lud. On mora objasniti kako je mlijeko curilo iz njegovih stopala, jer za mlijeko su ženi potrebne grudi, kao i određeni fiziološki mehanizam koji u njenim grudima transformira njenu hranu, njenu krv, u mlijeko. Ili ćete dokazati da je Mahavira imao grudi na svojim stopalima ili ćete prihvatiti da je on bio vreća puna mlijeka; inače, povucite svoje riječi.”

Nastala je velika tišina. Govorio sam 30 minuta, napadajući ga koliko god mogu. Rekao sam, “Ovi glupi ljudi su vaši vođe. Tko ste onda vi? Ako ovakve idiote prihvaćate kao vođe, vi ste tada zasigurno ispod njih. Ovaj čovjek je lukav i on će vas prevariti, jer što god on govori, govori da vam nahrani ego. Istinit čovjek tako ne smije djelovati. Istinit čovjek jednostavno govori istinu; ako vas ona uvrijedi, stvori od vas neprijatelja, koga briga? Istinit čovjek brine samo o istini.

Ovaj čovjek laže; sve što je rekao je laž, iako je tako zapisano u svetim tekstovima. Te tekstove je napisala ista vrsta ljudi, stoga te tekstove ne smatram autoritetnim. Ovog čovjeka ne gledam kao autoriteta. On bi trebao ustati i odgovoriti na moja pitanja. On mora dokazati ono što govori; inače, sutra ću donijeti kobru i kobra će ugristi tog čovjeka, i

tada krv ne bi smjela izaći; treba izaći mlijeko. Neka se on organizira, dajem mu 24 sata.”

Ovaj čovjek je konačno prevario te ljude i pobjegao u Ameriku sa djevojkom iz bogate džainističke obitelji. Sada je postao profesor u New Yorku i predaje džainističku filozofiju. Kakvu on to džainističku filozofiju poznaje? On se i dalje pretvara da je redovnik. U Americi nitko ne pita, “Kako možeš biti džainistički redovnik?” On nastavlja govoriti da je džainistički redovnik, on i dalje nosi simbole džainističkog redovnika.

Dan kada je pobjegao iz Mumbaija, morao je pobjeći na stražnja vrata jer su tisuće džainista čekale ispred njegovih vrata kako bi ga ubili, jer nijedan džainistički redovnik do tada nije putovao zrakom. Ono što je još gore, nedopustivo je da džainistički redovnik pobjegne sa ženom. To se možda i dogodilo, ali to nije poznato - i to na tako otvoreni način. Policija je pozvana jer ako ga ova gomila uhvati, oni će ga sigurno ubiti.

Poštovanje se tako lako može pretvoriti u mržnju. Ovo je otišlo u drugi ekstrem jer razlozi zbog kojeg je zaslužio poštovanje više nisu bili prisutni - zapravo, ono što je činio je bilo upravo suprotno. Ovaj čovjek koji je bježao će po čitavom svijetu glumiti džainističkog redovnika... Htjeli su mu oduzeti sve simbole džainističkog redovnika: njegovu zdjelu i druge simbole njegove sekte. Pod policijskom pratnjom, on je sa stražnjih vrata pobjegao u avion, i otada se nije vratio u Indiju. On se ne može vratiti: oni ga i dalje čekaju.

Pitao sam ga - to je bio moj jedini susret sa njime: “U 20. stoljeću, ti i dalje tražiš od ljudi da žive protiv života? Ti nisi sposoban živjeti protiv života. Sve tvoje želje su prisutne kod tebe kao i kod drugih; to je prirodno. Ti moraš prihvatiti da ih potiskuješ, ako si istinit čovjek. Možeš li reći da si ih transcendirao? Ako to napraviš, tada ću te razotkriti.”

On se pjenio od bijesa. Pokazao sam im, “Pogledajte njegovo lice. Ovaj čovjek sa toliko bijesa u sebi može biti bez seksa? Ovaj čovjek sa toliko bijesa, može li on zaista biti nenasilan? Što vam ovo lice govori?” Pokušao me ubiti tri puta - dok je bio džainistički redovnik!

Dolazio sam iz Pune i anonimni prijatelj je nazvao dok sam ulazio u auto. Rekao je, “Nemojte dovesti Osha autom jer su na tom putu Chitrabhanuovi ljudi i moglo bi biti opasno.” Stoga sam morao letjeti, morali su mi organizirati posebni let. Ali rekao sam jednom od mojih prijatelja da ide mojim autom i da provjeri situaciju. Oni su bili ondje - sa pištoljima, a cesta je bila blokirana velikim kamenjem. Kada su vidjeli da nisam došao, osjećali su se posramljeno. Ali moj prijatelj je rekao da je informacija bila točna. To se dogodilo tri puta. Taj čovjek me pokušavao ubiti; to je bio njegov odgovor. Ti ljudi su nenasilni?

Nasilje se nastavlja akumulirati. Što god odbacujete u svom životu, to nastavljate akumulirati unutar sebe. Ti ljudi su ispunjeniji požudom od prosječnih ljudi, ispunjeniji su mržnjom od prosječnih ljudi; jer prosječni ljudi izražavaju ljutnju, ali ona je trenutna, ona dolazi i odlazi. Ali ovi ljudi nastavljaju akumulirati bijes. Oni sjede na vulkanu; njima je potreban netko da ih pogodi u njihovu slabu točku.

Nikada više nije razgovarao sa mnom. On je organizatorima uvijek govorio da samo jedan od nas može govoriti, “Ili on govori ili ja. Ne možemo obojica govoriti na istoj pozornici.”

Rekao sam organizatorima, “Ja bih volio razgovarati sa iste pozornice. On može odabrati. Ako on osjeća da je opasno govoriti prvi, jer ću ga nakon njegovog govora kritizirati, ja sam spreman govoriti prvi; neka on kritizira *mene*. Ja sam spreman na sve situacije. Ako on to želi, neka on govori prvi, a zatim ću ja govoriti, i tada mi može odgovoriti - i za to sam spreman. On može govoriti dva puta, ja mogu govoriti jednom; ali znam da će moj jedan govor biti bolji od njegova dva govora jer sam ga vidio na djelu.”

On je sjedio tamo poput kamena, pulsirajući od bijesa, drhteći. Rekao sam ljudima, “Pogledajte njegove ruke.” On je držao papir i papir se također tresao. Rekao sam, “Pogledajte papir.” Na papiru je zapisivao natuknice o tome što će govoriti protiv mene i naposljetku je odustao jer nije imao dovoljno dokaza. Nitko se prije toga nije pobunio: u 25 stoljeća nitko nije pitao kako je moguće da mlijeko izlazi iz njegovih stopala.

Ne, sljedbenici ne preispituju. Oni su odgojeni da ne postavljaju sramotna pitanja. Od njih se traži da vjeruju, jer će se vjera isplatiti, a sumnja je grijeh. Ali *bez* sumnje nema spoznaje; nema mogućnosti da ikada postanete svjesni.

Ovi ljudi odsijecaju same korijene u nastanku svjesnosti - same korijene života, živih situacija, izazova, mogućnosti. Ali ako se povučete od života, nikada nećete dosegnuti višu svijest.

Slijedi priča o hinduističkom redovniku, koji je trideset godina proveo na Himalajama...

Problem tog redovnika je bio ego. Neki mudrac - neka budala - mu je savjetovala, "Samo otiđi u tihu dolinu Himalaja i tvoj ego će se smiriti. Bit će ti potrebno određeno vrijeme, stoga se ne vraćaj ako nisi sasvim siguran." I naravno, ako živite u Himalajama, u dubokoj, udaljenoj dolini u kojoj nikada ne nailazite na drugo ljudsko biće, kako ćete znati da imate ego? Egu je potreban drugi ego; tada se on odmah pojavljuje. Ako nema drugog ega, tada nema izazova. On će brzo zaspati.

Trideset godina je mnogo vremena, i čovjek je postao uvjeren da nema ega. Do tada se njegova slava proširila i ljudi su počeli dolaziti k njemu kako bi mu iskazali poštovanje. On se osjećao još bolje: "Ja sam bez ega," i čim ljudi dodiruju tvoja stopala, možeš osjetiti da si bez ega. Nema problema u tome, jer će tvoj ego biti nahranjen.

Ali nastao je problem, jer će se održati Kumbha Mela, najveći sajam na svijetu: na njemu se okuplja preko 30 milijuna ljudi. Nigdje na svijetu ne možete naći toliko ljudi kao na Kumbha Meli, sajmu u Allahabadu, koji se događa svakih 12 godina.

Kumbha Mela se približavala i ljudi su ga pozvali: "Ti si apsolutno potreban ondje. Tvoje biće će biti blagoslov za milijune ljudi koji dolaze iz čitave zemlje."

"Naravno," odgovorio je. Sada je znao da nema ego. Spustio se sa Himalaja na brežuljke i kada je došao do te ogromne gomile - niste joj mogli vidjeti ni početak ni kraj, a njega nitko iz te gomile nije poznavao

- netko je nagazio na njegova stopala, i 30 godina je nestalo u bljesku! Zgrabio je čovjeka za grlo i rekao, "Ubit ću te!" Ali tada je osvijestio ono što je rekao: "Što se dogodilo sa tih 30 godina? One su bili čisti gubitak - ja sam i dalje isti čovjek."

Vi se možete baviti određenim stvarima kroz 30 života; to ne čini nikakvu razliku. Jedini način da saznate tko ste, od čega se vaš um sastoji, jest da živite na sve moguće načine, otvarate sva vrata i prozore kroz sve nijanse života tako da možete postati svjesni onoga što ste iznutra, jer se svaki prozor otvara u vas i određeni skriveni dio izlazi na površinu.

Ima jedna priča koju veoma volim...

Jedan čovjek se stalno ljutio, kao da se čitava njegova energija pretvarala u ljutnju. Ona nije bila samo verbalna; on je bio snažan čovjek, i svakog dana se svađao i tukao s ljudima radi sitnica. Jednog dana je pretjerao; bacio je svoju ženu u bunar i ubio ju. To ga je šokiralo.

On je volio svoju ženu. Ako je mogao učiniti ovako nešto osobi koju voli, što bi tek mogao učiniti drugima? Sada se pokajao i osjećao je krivnju. Džainistički redovnik je bio u gradu i čovjek ga je otišao posjetiti jer je čuo da džainistički redovnici propovijedaju nenasilje, "Možda me on može naučiti kako da to ostvarim."

Džainistički redovnik je rekao, "Vrlo je jednostavno: odrekni se života. Ako se ne odrekneš, ne možeš se riješiti tih stvari jer će se tijekom života, svaki dan tvoja ljutnja sukobavljati sa ljutnjom drugih ljudi, tvoj ego će se sukobljavati sa egom drugih osoba i nećeš pronaći nijedan trenutak da se opustiš i budeš u tišini. Stoga se odreci života. Odricanje od života znači izlazak iz svih tih situacija koje stvaraju nevolju tako da se možeš odmarati u miru i tišini. Dat ću ti mantru koju ćeš ponavljati.»

Ljute osobe vrlo brzo donose odluke. One mogu ubiti - kada je ubio svoju ženu, to je bila brza odluka, on nije promislio dva puta. Da je promislio, zasigurno ne bi bacio svoju ženu u bunar. Takva vrsta

ljudi ne promišlja svoje postupke. Rekao je, “Spreman sam već sada. Dajte mi inicijaciju. Ne sviđa mi se pet koraka, ja želim dosegnuti posljednji korak u ovom trenutku.”

Džainistički redovnik je bio vrlo sretan. On je bio goli džainistički redovnik. Bio je sretan jer je postalo teško pronalaziti nove inicijate - ostala su mu samo 22 inicijata. U Mahavirino vrijeme, bilo je na tisuće inicijata. Mahavira je običavao hodati sa 10 tisuća golih redovnika. Sada ih je ostalo samo 22, i kada jedan umre, njega nitko neće zamijeniti, jer je to zaista naporno. Prvo morate proći kroz pet koraka i to traje gotovo čitav život. Morate se stalno odricati, a ovo je vrhovno odricanje: odričete se svega, čak i odjeće. Tada ništa više ne dodirujete.

“Ovaj čovjek je rijedak čovjek,” pomislio je džainistički redovnik. Rekao je, “Ti si jedinstvena osoba. Želiš li biti iniciran u peti korak odmah?”

Rekao je, “Odmah” - i odbacio je svoju odjeću, na isti način na koji je odbacio svoju ženu. Ali taj džainistički redovnik nije mogao vidjeti svrhu toga. To je bilo jednostavno. Da sam ja bio ondje, rekao bih da je napravio istu stvar, nije bilo nikakve razlike. Ali džainistički redovnik je bio vrlo sretan. On je inicirao čovjeka i dao mu ime Shantinath - Shantinath znači “gospodar tišine i mira” - samo da ga podsjeti da je odbacio ljutnju, da je odbacio nasilje i da je od tog dana mir postao njegov život, tišina je postala njegova vibracija.

Nakon 20 godina on je postao vrlo poznat diljem zemlje. Prijatelj iz njegovog sela ga je došao posjetiti. On je bio u New Delhiju; živio je u New Delhiju jer su tamo živjeli svi veliki vođe i veliki učenjaci i veliki ljudi iz čitavog svijeta.

New Delhi je vrlo velik grad, kao i Mumbai: u njemu nema ne-bodera, stoga je njegova veličina u širini, ne u visini. Trebat će vam 5-6 sati da se odvezete od jednog kraja grada do drugog. U njemu je najgori promet na svijetu, sa svim vrstama vozila: zaprežnim kolima, devinim kolima, slonovima, konjima i kolicima, biciklima-rikšama, automobilima-rikšama, automobilima i busevima. Na malim ulicama

ovog starog grada se nalaze sva moguća prijevozna sredstva, ulice koje nisu stvorene za buseve i automobile. Potrebno vam je nekoliko sati da ga prijedete - možete zapeti na svakom koraku.

New Delhi možete podijeliti na mnogo sela, stoga se Shantinath, džainistički redovnik, kretao uokolo, te je ostao u Delhiju. Dolazili su mnogi ambasadori, i uživali su ga vidjeti, jer ste rijetko mogli vidjeti džainističkog redovnika. On je stvarno bio *nešto* što je vrijedilo vidjeti: on je egzibicionist. Rječnikom psihologije, on je egzibicionist.

Postoje ljudi koje policija povremeno privede jer oni iskazuju svoju golotinju na ulici - ovi džainistički redovnici iskazuju svoju golotinju gomilama ljudi. Oni bi trebali biti iza rešetaka ili u mentalnim institucijama. Oni su savršeni egzibicionisti, a Delhi je najbolje mjesto za to.

Taj prijatelj iz Shantinathovog sela, kada je čuo da je on postao slavan i kada je vidio njegovu sliku u novinama, postao je veoma zainteresiran. Otišao je u Delhi kako bi ga vidio. On je bio siromašan čovjek; bilo mu je teško doći tamo, stoga je morao posuditi novac. Želio je vidjeti svog prijatelja koji je postao tako velika svjetska ličnost.

Kada je čovjek ušao u hram, Shantinath ga je vidio i odmah prepoznao, ali bilo je ispod njegove časti da prepozna tako običnu osobu, stoga se pretvarao da ga ne poznaje. Čovjek je u njegovim očima mogao vidjeti da ga je ovaj prepoznao, i da se pokušavao pretvarati. On se približio i pitao Shantinatha, "Gospodine, mogu li znati vaše ime?"

Shantinath je rekao, "Ne čitaš li novine? Nikada nisam vidio ovakvu budalu; svi znaju moje ime."

Rekao je, "Ja sam nezalica iz dalekog sela" - i rekao mu je ime sela. "Ja sam samo seljak, stoga mi oprost, ali htio bih znati tvoje ime."

Rekao je, "Moje ime je Muni Shantinath Deva." *Muni* je džainistička riječ za redovnika. Čovjek je rekao, "Shantinath?"

Rekao je, "Da! Imaš li kakve sumnje?"

Čovjek odgovori, «Ne, ja ne sumnjam, samo sam razmišljao...» Rekao je, «Ali samo mi još jednom ponovi, jer sam zaboravio: kako si rekao da se zoveš?»

Sada je Shantinath pobijesnio. Rekao je, “Nisi li me čuo? Ti si zaista idiot. Moje ime je Shantinath Deva!”

Čovjek je rekao, «Pokušat ću ga zapamtiti. Tvoje ime je veliko, a ja sam budala.» Odmaknuo se nekoliko metara i zatim se vratio i rekao, «Samo još jednom.»

Shantinath Deva je uzeo svoj štap i rekao, “Nećeš razumjeti na lakši način; ti ćeš razumjeti samo na teži način. Pridi bliže da ti kažem tko sam.”

Čovjek je rekao, «Shvatio sam - nema potrebe. Shvatio sam odmah, kao što si i ti odmah shvatio. Ti si se pretvarao, ja sam se pretvarao. Ali Shantinath Deva, ništa se nije promijenilo; samo je ime novo, tvoja čitava osobnost je ista. Ja sam jednostavno tražio tvoje ime, a ti si uzeo štap u svoju ruku. Da je blizu bunar, vjerojatno bi me bacio u njega, kao što si bacio svoju ženu.»

Ako se povučete iz života, ništa se neće promijeniti. Ništa se ne može promijeniti. Život treba živjeti kako biste ga spoznali. Ako živite život bez prepreka, bez straha... Nemate se čega bojati - to je *vaš* život; dobili ste ga kako biste živjeli. On je dar prirode. On nije kazna; on je dar od postojanja. Radujte se u njemu, i zapalite svijeću svog života sa oba kraja. Živite najintenzivnije što možete, i sami okus života će vam dati znak da se smrti ne treba bojati. Jednom kada spoznate svoj život, njegovu vatru, znat ćete da smrt ne postoji.

Ovaj život kojeg spoznajemo intenzivnim življenjem je vječan. Dok živite, istovremeno proizlazi osjećaj njegove vječnosti. Što dublje, što intenzivnije živite, brže ćete osjetiti da smrt ne postoji. U mojoj religiji, smrt se slavi jer nema smrti; to je samo ulaz u drugi život.

Mi slavimo rođenje - ljudi misle da mi slavimo smrt - jer smrt kao smrt ne postoji. Ništa ne umire, samo se oblici mijenjaju. Život se seli iz jednog oblika u drugi; kada osoba umre, svi bližnji bi se trebali radovati, jer ona samo naizgled umire. Iz naše perspektive, ona naizgled umire; sa druge perspektive, ona se ponovno rađa. Da, ona izlazi iz jedne kuće - a mi živimo u toj kući stoga mislimo da je gotovo - ali ona

odmah ulazi u drugu kuću; ili može ostati malo duže bez kuće, ali smrt ne postoji.

Devedeset i devet posto ljudi se odmah rađa u drugom životnom obliku. Što je viša njihova svijest, to će oblik biti viši; što je niža njihova svijest, to će oblik biti niži. To ovisi o vama, o tome koliko ste postali sposobni biti svjesni i odgovorni. Postojanje će vam udijeliti tu količinu odgovornosti - vi ju zaslužujete. Posljednji dar ste iskoristili na vrlo lijep način, stoga zaslužujete nagradu.

Sve se to odvija automatski. Nitko tamo ne odlučuje; inače bi ga mogli podmititi, mogli biste ga nagovoriti. Mogli biste pasti pred njegova stopala i reći, "Gospodine, oprosti mi. Ti si tako suosjećajan, a ja sam običan grešnik, oprosti mi."

Sufijski mistik Omar Khayyam kaže, "Nemoj me sprječavati dok griješim. Nemoj me sprječavati dok pijem. Nemoj me sprječavati dok odlazim ženama, jer ako me zaustavljaš, to znači da sumnjaš u Božju suosjećajnost. Ja vjerujem u Njegovu suosjećajnost." On govori da ne brinete: kada sretnete Boga, samo padnite pred njegova stopala; gnjavite ga dok vam ne oprosti. To je monopol jedne osobe. Nitko nije iznad njega, nitko ga neće propitivati; on ne odgovara nikome. On će vam oprostiti.

Ne. To nije diktatura jedne osobe: postojanje je autonomno. Kada stavite svoju ruku u vatru i ona se opeče, to nije odluka Boga da vi, negdje u postojanju, pošto ste stavili ruku u vatru morate biti opečeni. Ili, ako on vidi da ste svetac, da morate biti spašeni, a ne opečeni. Tisućama godina čovjek je vjerovao da ako govorite istinu, vatra vas neće dotaknuti. U mnogim zemljama je test vatre odlučio o tome da li čovjek govori istinu ili ne.

To je vrlo lako. Ja vas mogu pitati, "Koje je vrijeme na vašem satu?" a vi ćete reći, "09:05h." Zatim ću vam reći, "Samo stavi svoju ruku na svijecu i vidjet ćemo da li govoriš istinu ili ne." Mislite li da se nećete opeći zato što je točno 09:05h? Ako se opečete, tada što ćemo učiniti sa drugim velikim problemima u kojima se istina ne može tako lako pri-

kazati? Vi možda ne vidite problem u tome, ali on postoji; možda je vaš sat spor ili brz - možda nije 09:05h, tek je 09:00h - i vi možete biti opečeni. Tada mogu pitati nešto drugo: tko sjedi uz vas? Koliko ruku imate? Koliko je dva plus dva?

Svi ti ljudi su bili protiv života i zato su vam nametnuli te ružne, neljudske, neznanstvene stvari, sve u ime Boga, govoreći vam da ako ste u pravu, da će vas Bog spasiti. Ali to možete prekrižiti: nema Boga i nitko vas neće spasiti; ako stavite svoju ruku u vatru, opeći ćete se. Možete biti u pravu, ili ne morate; to nije uopće bitno. Spoznavajući život, vaša će svjesnost polako narasti.

Rastom svjesnosti, počet ćete osjećati da niste samo tijelo. Vi ste *u* tijelu, ali vi niste tijelo. Kada vam svjesnost nastavi rasti, počet ćete osjećati da niste ni um; vi ste *u* umu, ali niste um. Polako dolazite do vašeg središta.

To središte je jednostavna svjesnost, odakle možete gledati svoj um, svoje emocije, misli, tijelo, bol, zadovoljstvo - sve. Ali vi ste jednostavno promatrač, i ne identificirate se sa onime što promatrate.

Sada ovaj promatrač nastavlja promatrati čak i dok spavate. Kada osjetite svog promatrača čak i tijekom sna, tada ćete spoznati: smrt nije ništa nego malo duži san. Za tijelo ona je vječni san, ali promatrač se jednostavno nastavlja kretati, ulazi u drugu maternicu, drugo tijelo. Ta kretnja se nastavlja, ta selidba duše se nastavlja dok vaša svjesnost ne postane potpuno čista.

Kada je plamen bez dima, tada nestajete u univerzalnom, u egzistencijalnom. Tada ne ulazite u drugu kuću; vama više nisu potrebne kuće, vi ste naučili svoju lekciju. To je bila škola: seljenje iz kuće u kuću je bilo seljenje iz razreda u razred. Ali jednog dana ćete diplomirati - postajete dio postojanja.

Zato mi slavimo, jer smrt ne postoji. Ili će osoba ući u novu kuću - dobro vrijeme za slavlje - ili će osoba ući u vječno postojanje. To je najbolje vrijeme za slavlje, jer je to posljednje slavlje.

Slavljenje smrti će vam pomoći da razumijete da se ničega u životu ne trebate bojati. Ako je smrt slavlje, tada što drugo može biti uzrok straha? Ako možete slaviti smrt, vi ste dosegнули zrelost. To mogu samo oni koji žive život kao radost, kao konstantno slavlje. Tada smrt nije završetak, već samo mala promjena odjeće, kuće i tijela. Ali vi ostajete potpuno isti zauvijek - ništa se ne mijenja u vašem suštinskom biću.

Od vječnosti do vječnosti, vi ostajete potpuno isti.

3.

NOVI ČOVJEK: INTELEKT U HARMONIJU SA SRCEM

Osho,

*Kako da vjerujemo da duša postoji nakon smrti
i seli se u drugi životni oblik, ili nestaje u univerzumu?*

N ikada vas nisam tražio da vjerujete u nešto. Moje je *iskustvo* da duša postoji nakon smrti, da se ona seli u druge životne oblike, i naposljetku, kada nema više ništa za naučiti, kada nema pitanja na koja treba odgovoriti, kada nema za čime tragati, kada ne postoje želje - kada dođe do konačne točke potpunog zadovoljstva, ispunjenja, prosvjetljenja - tada se duša jednostavno rastapa u postojanju. Kako biste se neprestano selili, potrebna vam je želja za životom, želja koju treba ispuniti; to je osnovna potreba.

Niste *vi* ti koji se neprestano rađate; to je vaša želja, koja se nikada ne ispunjava. Vi jednostavno slijedite svoju želju poput sjene. Nisam

rekao da morate u to vjerovati. Radije bih da budete skeptični u vezi toga, da sumnjate u to i da se ispitujete u vezi toga. Ja vas jednostavno izazivam da ispitujete, ne da vjerujete.

Moja religija nije vjera; to je ispitivanje konačne istine. Stoga što god kažem, osnovni razlog toga jest da vas inspirira - ne da vjerujete u dogmu, već da krenete u potragu. Ako kažem da duša postoji nakon smrti, to je za vas samo hipoteza. Za mene je to iskustvo. Ja ne vjerujem u to: ja to znam, i reći ću vam kako to znam.

Kada kažem da se duša naposljetku rastapa i nestaje u univerzumu, to nije nešto čemu se ja nadam. Ja to znam; to se dogodilo. Ja više nisam odvojen od postojanja. Što se mene tiče, ja kao individualni entitet uopće ne postojim. Nema me već mnogo godina. Ali ja vam to ne govorim kako biste u to vjerovali. Ponovno vas izazivam da ispitujete.

Možda sam u krivu - ja nisam nepogrešivi papa, ja nemam nikakav božanski autoritet kako bi vam nametnuo neko vjerovanje; ja nemam nikakvu moć, i ni na koji način vas ne programiram. Ja samo želim u vama stvoriti čežnju koja spava, koja miruje. Ja ju pokušavam probuditi, tako da vi počnete istraživati.

Ljudi koji vam govore da vjerujete su ljudi koji i sami ne vjeruju. Zato što znam da ono što govorim je dio mog iskustva, mogu vas izazvati da sumnjate, da budete skeptični, da na svaki način pokušate dokazati da sam u krivu - jer znam da u tome nećete uspjeti. Što ćete više istraživati, to ćete brže spoznati te činjenice.

Ja ne govorim da se vi *morate* uvjeriti, ja kažem da ćete se uvjeriti. Čak i protiv vašeg čitavog uma, unatoč čitavoj vašoj sumnji, skepticizmu, istraživanju, kada otkrijete istinu, sve sumnje, svo nepovjerenje jednostavno nestaje poput sjene. Vi ste doveli svjetlo, sjene počinju nestajati; one nikada nisu ni postojale.

Jedino čovjek koji zna može imati hrabrosti vam reći, “Sumnjajte u mene, preispitajte sve što kažem.”

Postoji jedno pitanje koje je postavio jedan sannyasin: “Osho, prije si govorio o prekrasnom putu povjerenja, ljubavi, putu srca. Sada je

tvoj naglasak više na razumu, preispitivanju, skepticizmu, inteligenciji. Da li se tvoj rad promijenio ili je to nova faza tvoga rada?”

Ne, to nije nova faza, to je samo druga strana mog rada. Ja sam vas učio povjerenju jer ste došli iz svijeta koji ne zna što je povjerenje. Vi ste došli iz svijeta koji vas je odgojio intelektualno i koji je pokušao zaniijekati postojanje vašeg srca, osporavajući da je osjećanje isto jedan način spoznaje. Ja sam govorio o povjerenju kako bih mogao otvoriti nova vrata u srce. Bez otvaranja tih vrata, ne mogu vam reći, “Sumnjajte, budite skeptični,” jer vas tada šaljem na opasan put koji ne vodi nigdje. To je malo kompleksnije, ali pokušajte shvatiti.

Čovjek koji ne zna ništa o osjećanju, ništa o povjerenju, koji nije nikada iskusio nešto poput ljubavi - njegovo srce nije nikada poskočilo od radosti, plesalo od radosti u prisustvu druge osobe - on može nastaviti sumnjati, ali on neće pronaći odgovor jer će njegova sumnja biti vrlo plitka. On neće vjerovati svojoj vlastitoj sumnji. On neće vjerovati svom vlastitom istraživanju - on ne poznaje povjerenje. Za istraživanje je potrebno povjerenje, jer ćete odlaziti u nepoznato. Bit će potrebno ogromno povjerenje i hrabrost jer napuštate konvencionalno i tradicionalno; napuštate gomilu. Vi odlazite na otvoreno more, a ne znate da li druga, udaljena obala uopće postoji.

Ne mogu vas poslati na takvo istraživanje bez da vas pripremim da imate povjerenja. To će izgledati kontradiktorno, ali što ja tu mogu? Takav je život. Samo čovjek velikog povjerenja može posjedovati veliku sumnju. Čovjek bez povjerenja se može samo pretvarati da sumnja. On ne može sumnjati. Dubina dolazi kroz povjerenje - i to je rizik.

Prije nego što vas pošaljem na nepoznato more, moram vas pripremiti za ovo veliko putovanje na koje ćete morati ići sami - ali ja vas mogu odvesti do broda. Pokušavao sam vas podučiti ljepoti povjerenja, ekstazi puta srca, stoga kada odete u otvoreni ocean realnosti, posjedovat ćete dovoljno hrabrosti da nastavite ploviti. Što god se dogodi, imat ćete dovoljno povjerenja u sebe.

Probajte shvatiti: kako mi možete vjerovati, ako ne vjerujete sebi? To je nemoguće. Ako sumnjate u sebe, kako možete vjerovati meni? Vi ćete mi vjerovati, a vi ne vjerujete sebi - kako možete vjerovati svojem povjerenju?

Aposlutno je potrebno da srce bude otvoreno prije nego što intelekt može biti transformiran u inteligenciju. To je razlika između intelekta i inteligencije. Inteligencija je intelekt u harmoniji sa vašim srcem. Srce zna kako vjerovati; intelekt zna kako tražiti i istraživati.

Postoji jedna stara istočnjačka priča:

Dva prosjaka su živjela izvan sela. Jedan je bio slijep, a drugi nije imao noge. Jednog dana se šuma pored sela, u kojoj su njih dvojica živjeli, zapalila. Oni su bili konkurencija - oni su prosili od istih ljudi - i neprestano su se ljutili jedan na drugoga. Oni su bili neprijatelji.

Ljudi iz iste profesije ne mogu biti prijatelji. To je veoma teško jer je to pitanje konkurencije - vi nekome oduzimate klijenta. Prosjaci označavaju svoje klijente: "Zapamti da je ovo moj čovjek; nemoj ga smetati." Vi ne znate kojem prosjaku pripadate, u čijem ste posjedništvu, neki prosjak na ulici vas je zaposjeo. On se možda borio i izvojevao pobjedu i sada ste vi njegovi.

Običavao sam pored sveučilišta vidjeti prosjaka; jednog dana sam ga pronašao na tržnici. On je neprestano sjedio pored sveučilišta jer su mladi ljudi darežljiviji; stariji ljudi polako postaju jadniji, uplašeni. Smrt se približava; sada novac postaje jedina stvar koja im može pomoći. Ako posjeduju novac, tada im i drugi mogu pomoći; ako nemaju novca, čak ni njihovi sinovi, čak ni njihove kćeri, im neće pomoći. Mladi ljudi mogu biti rasipni. Oni su mladi, oni će zaraditi; ispred njih je dug život.

On je bio imućni prosjak jer u Indiji student dolazi na sveučilište jedino ako dolazi iz bogate obitelji. Nekoliko siromašnih ljudi uspijeva u tome, ali to je bolno, naporno. Ja sam također došao iz siromašne

obitelji. Čitavu noć sam radio kao urednik novina, a po danu sam išao na sveučilište. Godinama nisam mogao spavati više od tri do četiri sata - kada god bih pronašao vrijeme, po danu ili po noći.

Stoga je ovaj prosjak bio vrlo snažan. Nijedan drugi prosjak nije mogao ući na sveučilišnu ulicu; čak je i ulazak bio zabranjen. Svi su znali kome sveučilište pripada - tom prosjaku! Jednog dana sam iznenađeno vidio mladog čovjeka; starac nije bio tamo. Pitao sam ga, "Što se dogodilo? Gdje je stari čovjek?"

Rekao je, "On je moj punac. On mjesto ispred sveučilišta mi je dao kao vjenčani dar." Sveučilište nije znalo da se vlasništvo promijenilo, da je netko drugi sada postao vlasnik! Mladić je rekao, "Oženio sam se njegovom kćeri."

U Indiji, miraz se daje kada se kćer udaje. Vaš punac, ako je veoma bogat, mora vam dati auto, bungalov; ako nije bogat, tada vam mora dati barem skuter; ako ne može ni to, mora vam dati barem bicikl. Ali on vam mora dati nešto - radio, set tranzistora, televizor, i nešto novca. Ako je on zaista bogat, tada će vam on dati priliku da odete u inozemstvo, da studirate, da postanete educirana osoba, doktor, inženjer.

Kćer ovog prosjaka se udala i za miraz, mladi čovjek je dobio mjesto ispred sveučilišta. Rekao je, "Od danas, ova ulica i ovo sveučilište pripadaju meni. Moj punac mi je pokazao tko su moji klijenti."

Vidio sam tog starca na tržnici i rekao mu, "Sjajno! Učinio si dobru stvar sa svojim mirazom."

"Da," rekao je, "imao sam samo jednu kćer, a htio sam učiniti nešto za svog zeta. Dao sam mu najbolje mjesto za prošnjju. Sada sam ovdje i pokušavam dogovoriti monopol na tržnici. Ovdje je to vrlo teško jer je mnogo prosjaka, i to starijih koji već posjeduju mnoge klijente. Ali ne treba očajavati. Uspjet ću; izbacit ću nekoliko prosjaka odavde" - i zasigurno je to i učinio.

Ali kada se šuma zapalila, ta dvojica prosjaka su na trenutak počela razmišljati. Oni su bili neprijatelji, nisu čak ni razgovarali, ali ovo je bio

hitan slučaj. Slijepi čovjek je rekao čovjeku bez nogu, "Jedini način da pobjegnemo jest da sjedneš na moja ramena; koristi moje noge, a ja ću koristiti tvoje oči. To je jedini način na koji se možemo spasiti."

Odmah su se razumjeli. Čovjek bez nogu nije mogao pobjeći; on nije mogao prijeći šumu - sva je gorjela. On bi prošao dio puta, ali to mu ne bi pomoglo: bio mu je potreban brzi izlaz. Slijepac je također bio siguran da ne može pobjeći. On nije znao gdje vatra gori, gdje je cesta, gdje drveće gori, a gdje ne gori: kao slijepac, on će se izgubiti. Ali obojica su bili inteligentni ljudi; oni su odbacili svoje neprijateljstvo, postali su prijatelji i spasili su svoje živote.

Ovo je istočnjačka priča. Ona se tiče intelekta i vašeg srca. Ona nema nikakve veze sa prošnjacima, ona je povezana sa vama. Ona nema nikakve veze sa zapaljenom šumom, ona je povezana sa vama - jer vi gorite. Svakog trenutka vi gorite, patite, jadni ste. Vaš intelekt je slijep. On ima noge, on može trčati brzo, on se može brzo kretati, ali zato što je slijep on ne može odabrati pravi smjer u kojem se treba kretati. On će se neprestano spoticati, padati, povrijedit će se i početak će osjećati da je život beznačajan. To svi intelektualci svijeta govore, "Život je beznačajan."

Razlog zbog kojeg im život izgleda beznačajan jest zato što slijepi intelekt pokušava vidjeti svjetlo. To je nemoguće. Unutar vas postoji srce koje vidi, koje osjeća, ali koje nema nogu; ono ne može trčati. Ono ostaje gdje jest, kuca, čeka; jednog dana će intelekt razumjeti i moći će koristiti oči srca.

Kada kažem riječ *povjerenje*, mislim na oči srca. Kada kažem *sumnja*, mislim na noge intelekta. Zajedno, oni mogu izaći iz vatre; bez ikakvog problema. Ali zapamtite, intelekt mora prihvatiti srce iznad svojih ramena. Srce nema noge, samo oči, intelekt mora slušati srce i slijediti njegovo usmjerenje.

U rukama srca intelekt postaje inteligentan. To je transformacija, potpuna transformacija energije. Tada osoba ne postaje intelektualna, ona jednostavno postaje mudra. Mudrost dolazi kroz susret srca i intelekta.

Jednom kada naučite umijeće stvaranja sinkroniciteta između ot-
kucaja vašeg srca i rada vašeg intelekta, vi posjedujete tajnu u svojim
rukama, glavni ključ za sve misterije.

Mogao sam vas podučiti sumnji, ali ona bi vas pretvorila u intelektu-
alce. Ja bih uništio svoju svrhu i ja bih uništio vaš život. Ne postoji kon-
tradikcija u ovome što radim. Prvo sam vas morao podučiti putu srca jer
sam želio da razumijete da je srce vrijednije od vašeg intelekta. Morao
sam u potpunosti negirati intelekt tako da zaboravite u potpunosti na
sumnju i skepticizam kojeg ste dobili iz škole, faksa, sveučilišta - koji ne
znaju ništa o srcu, koji ovise samo o intelektu. Oni stvaraju inteligenciju.

Čak i njihovi najveći intelektualci, poput Bertranda Russella, Je-
an-Paula Sartrea, Martina Heideggera, su siromašni, slijepi; oni ne
znaju ništa. Oni posjeduju ogromno znanje, ali ne znaju ništa. Oni
nisu ništa doživjeli, jer je iskustvo nešto što se događa kroz srce.

Intelekt može odvesti srce u to mjesto, gdje dolazi do iskustva.
Intelekt to ne može doživjeti; srce je ono koje doživljava, ali intelekt
može biti dobro vozilo. Ako su uzde u rukama srca, tada će konj in-
telekta posjedovati ogromnu ljepotu. To je harmonija koja stvara pra-
vog, autentičnog tragača.

To je bio problem za mene: otkuda početi? Morao sam početi neg-
dje; morao sam započeti sa sumnjom ili sa povjerenjem. Kontempli-
rao sam i odmjeravao oboje godinama. Ne možete oboje zajedno po-
dučavati; to će jednostavno zbuniti ljude. Najbolje je podučavati prvo
jedno, a zatim drugo. Čak i tada dolazi do problema: te dvije stvari
izgledaju kontradiktorno. One to nisu.

Da li je prijateljstvo slijepog prosjaka i prosjaka bez nogu kontra-
diktorno? Što može biti harmoničnije? Dvoje ljudi koji funkcioniraju
poput jedne osobe - što može biti harmoničnije? Oči pripadaju jednoj
osobi, noge pripadaju nekome drugome; ali oči i noge koje pripadaju
različitim ljudima djeluju kao da pripadaju jednoj osobi.

Volio bih započeti sa sumnjom jer je tako lakše; vi ste već uvjež-
bani. To je J. Krishnamurti radio cijeli svoj život, i on je u potpunosti

podbacio. Sada ne postoji mogućnost da on promijeni svoj način rada. On je naporno radio - 90 godina neprestanog učenja o sumnji, skepticizmu, intelektu, razumu - tužan sam radi njega, ali sve što je on uspio stvoriti su nevjerni Tome diljem svijeta. Ovi nevjerni Tome su slijepi, a možda ni J. Krishnamurti ne može vidjeti jasno. On nije slijep, ali njegovo srce nije iznad njegovog intelekta; njegov intelekt sjedi na njegovom srcu. On se nije pomaknuo: što god je govorio 1925. godine, on govori i 1985. godine.

Upravo sada Sheela mi govori da je jedna od mojih sannyasina, Deeksha, otišla vidjeti Krishnamurtija u Engleskoj. Isprva ju nije bio spreman primiti, ali Deeksha nije osoba koja će tako lako odustati. Ona mu je dosađivala, i nije htjela otići; konačno, siroti Krishnamurti se morao sastati sa Deekshom.

Ali prvo što je napravila, nije smjela napraviti. Ona je htjela preuzeti Krishnamurtijevu kuhinju - to je bila dobra ideja, ona je fenomenalna kuharica - ali pogriješila je kada je spomenula da je ona sa mnom. To nije bila prava kvalifikacija; to je bila u potpunosti kriva kvalifikacija, krivi certifikat.

Da me pitala, ja bih joj objasnio kako da pristupi J. Krishnamurtiju: barem ne spominji moje ime, ikada, jer je moj rad u potpunosti suprotan njegovom; on će se odmah razljutiti. Čim je spomenula moje ime - ne možete vjerovati da će čovjek poput Krishnamurtija reći takvu stvar - rekao je, "Da, Osho je bio prosvjetljen, ali sada više nije."

Ovo je stvarno sjajno! Nikada nisam čuo da je netko tko je postao prosvjetljen također postao neprosvjetljen. Nitko ne može pasti odande, jer ne možete nigdje pasti, ne postoji mjesto na koje ćete pasti, nitko na koga ćete pasti. Gdje ćete pasti? Čitavi univerzum je u vama, i vi ste u čitavom univerzumu. Gdje ćete pasti? Nema drugog prostora. Tko će pasti? Osoba koja može pasti je pala odavno: njegov pad omogućuje prosvjetljenje.

Osoba postoji prije prosvjetljenja, ali ne postoji nakon prosvjetljenja. Nakon prosvjetljenja, postoji samo prosvjetljenje. Nema osobe,

nema ega, nema "ja" - stoga tko će pasti? Pasti iz prosvjetljenja je jedna od stvari koje su nemoguće u postojanju.

Jedan od mojih sannayina je uspio u tome, Gunakar; Nijemci mogu učiniti nemoguće stvari. On je postao prosvjetljen mnogo puta. On se *sam* proglasio prosvjetljenim: nije mogao čekati. On se običavao prosvjeteliti i zatim bi pisao, pokušavajući u svom pismu dokazati svoje prosvjetljenje - sve je to bila glupost.

On je pisao svim predsjednicima vlada čitavog svijeta; on je pisao pisma svim članovima U.N.-a, proglašavajući svoje prosvjetljenje. Ta pisma su bila glupost, ali on je savjetovao sve. Zamolio sam ga da dođe kako bih vidio njegovo prosvjetljenje. On je došao, vrlo nervozan, i kada je sjeo ispred mene, rekao sam, "Sada postani ponovno neprosvjetljen!"

Rekao je, "Ako ti tako kažeš, Osho, tada sam ponovno neprosvjetljen. Zapravo sam bio nestrpljiv: želim postati prosvjetljen."

Rekao sam, "Savršeno je u redu što želiš postati prosvjetljen, ali ne trebaš proglašavati svoje prosvjetljenje ako nisi postao prosvjetljen. Kada postaneš prosvjetljen, svi će to prepoznati. Ja ću ti napisati pismo, ti mi ne trebaš pisati. Samo čekaj!"

On bi rekao, "U redu, nisam prosvjetljen."

To se dogodilo tri ili četiri puta. Otkada sam stigao u Ameriku, on nije došao do mene, jer ne želi ponovno postati neprosvjetljen. Ali ovo je jedini slučaj u cijeloj povijesti čovječanstva. Gunakar je jedinstven! Inače, kada osoba postane prosvjetljena, ona više ne postoji.

Krishnamurti govori Deekshi, "Osho je *bio* prosvjetljen; sada, kada se preselio u Ameriku, više nije prosvjetljen" - to je vrlo čudno. Krishnamurti živi u Americi; cijeli svoj život je živio u Americi ili Engleskoj, ali njegovo sjedište je u Americi. Ja sam ovdje samo tri godine, i postao sam neprosvjetljen u tri godine. Što tada reći o njemu? On je ovdje cijeli svoj život, gotovo 80 godina. On je *zasigurno* postao neprosvjetljen! Kako Amerika može osobu učiniti neprosvjetljenom? Da, to je moguće ako ste rođeni u Oregonu, možda nikada ne postanete prosvjetljeni; to

je moguće, tu nema mnogo nade. Ali čak i Oregon ne može izvesti čudo i od prosvijetljene osobe stvoriti neprosvijetljenu osobu.

Krishnamurti je zaista ljut na mene. Ja se jednostavno smijem sirotom čovjeku. On je dobar, ali zašto se toliko ljuti? I to samo na mene? Postoji toliko gurua na svijetu, on se ne ljuti na njih, zašto uvijek na mene? Razlog je vrlo jasan, ali možda njemu nije dovoljno jasan. Ono što je on pokušavao i u čemu nije uspijevaao, ja sam uspio u vrlo kratkom vremenskom razdoblju. Ista profesija - prosjaci ili majstori, to je nebitno. On nema klijenata, a ja imam toliko klijenata da nastavljam odbacivati i sortirati one krive.

On je tražio ljude poput vas, ali ih ne može pronaći zbog svoje strategije. On je odabrao sumnju kao prvi korak - tu je promašio. Promašio je prvi korak.

Ja sam odabrao povjerenje kao prvi korak. Jednom kada osjetite okus povjerenja, sumnja postaje impotentna. Ona ne može uništiti vaše povjerenje. Ona će uništiti vaša vjerovanja, koja je potrebno uništiti. Ono što ona ne može uništiti je povjerenje. Kada se sumnja suoči sa autentičnim povjerenjem, tada sumnja prihvaća povjerenje - njegove oči, njegov način razmišljanja. To je vrlo jednostavno, ne postoji nikakva druga mogućnost.

Vaša sumnja se klanja vašem povjerenju, i događa se prijateljstvo u vama. Vaše srce je majstor, vaš intelekt postaje njegov sluga. To smatram inteligencijom. Inteligencija je ta koja će u konačnici postati prosvjetljenje.

Započeo sam sa povjerenjem jer sam htio ljude koji će riskirati sa povjerenjem, koji su dovoljno samopouzđani da riskiraju. Povjerenje je riskantno, sumnja nije riskantna. Sumnja se zapravo pokušava obraniti; to je obrambena mjera tako da ne budete prevareni, vas se ne iskorištava, vas nitko neće obmanuti, neće vas prijeći neki varalica. Sumnja jednostavno sprječava da vas se prevari. Ali ako ne posjedujete ništa, i sumnja vas nastavlja štiti, koja je svrha toga? To je poput čovjeka koji štiti svoj sef, a vrlo dobro zna da u njemu nema ništa. Što čuvate?

Dobro se naspavajte, jer u njemu nema ništa! Što to vi posjedujete što se može iskoristiti?

Da, čovjek povjerenja posjeduje nešto: on ima živo srce koje kuca. On ima bogatu kuću. Sada sumnja može stražariti. Prvo sam pokušao stvoriti blago u vama; sada vam govorim da vam je potreban čuvar. Vi možete izgubiti nešto, i morate paziti. Tu nema kontradikcije. Kontradikciju će vidjeti samo intelektualci; inteligentnim ljudima će biti jasno da je to sinkronicitet. Ja možda izgledam ludo - jedan dan vas učim povjerenju, drugi dan vas učim sumnji - ali moje ludilo ima određenu metodu. To nije obično ludilo, već ludilo sa metodom.

Ja vam ne govorim, "Vjerujte mi." Ja vam kažem, "Uzmi ovu pretpostavku" - i sada vam mogu reći, "Uzmi ovu pretpostavku" jer mi zaista vjerujete. Ja vas ne tražim da mi vjerujete, ja vam jednostavno govorim, "Ja znam nešto u što vas ne mogu uvjeriti; ja znam nešto što vam ne mogu ni izraziti. Ali vam mogu dati pretpostavku sa kojom ćete započeti, tako da možete krenuti istraživati."

Kada kažem da se duša seli iz jednog oblika u drugi, za mene je to iskustvo: ja se sjećam svojih prošlih života. Ja sam se selio; za mene tu nema sumnje, ali ja vam to ne govorim kako biste mi vjerovali. Ono što ja želim postići jest da vas zainteresiram za ovo čudno istraživanje prošlih života. Ako ja mogu znati svoje prošle živote - jer su svi otisnuti u nesvjesnom, ništa se nikada ne gubi - vi se možete spustiti niz stepenište i ući u *svoje* nesvjesno, i možete početi otkrivati svoje prošle živote.

Kada nešto spoznate, tada više nema potrebe za vjerovanjem. Kada ne znate, nemojte nikada vjerovati, jer nikada nećete nešto spoznati ako u to vjerujete. Vjerovanje vam nije potrebno ni u jednoj fazi života. Kada ste puni neznanja, vjerovanje vam nije potrebno; to je veoma opasno, jer ako počnete vjerovati, tko će tada istraživati? Vjerovanje zaustavlja istraživanje, ono ga ubija. A kada spoznate nešto, bit će jednostavno glupo vjerovati u to. Koja će tada biti svrha vjerovanja? Vi znate. Vi ne vjerujete u sunce, vi ne vjerujete u ruže - vi ih poznajete. Vi vjerujete u Boga jer ga ne poznajete. Vi vjerujete u dušu jer ju ne poznajete.

Ja pokušavam uništiti sve nepotrebne pretpostavke, tako da ne skrenete s puta; tada možete početi tragati za Bogom. Jedna stvar je sigurna: ako vas Bog želi upoznati, on će vas potražiti. U ovom golemom univerzumu ne biste smjeli biti toliko ljudi i povjerovati da ćete sami pronaći Boga.

Čovjek je došao tek do mjeseca. To nije baš daleko; to je najbliži planet (satelit). Najbliža zvijezda je udaljena četiri svjetlosne godine. Ako jednog dana izumimo vozilo, raketu koja se kreće brzinom svjetlosti - to je nemoguće, ali uzmimo to kao primjer - tada ćemo dosegnuti najbližu zvijezdu u četiri godine. To je jednosmjerno putovanje; povratak bi trajao 8 godina. Na prvom mjestu, problem je brzina, jer kod brzine svjetlosti sve postaje svjetlo. Bez obzira koji metal koristili, pri toj brzini sve se transformira u svjetlo - baš kao što na određenoj brzini nastaje vatra.

U prošlim vremenima u Indiji - vidio sam to u svom selu, dok sam bio vrlo mlad - ljudi koji su pušili su nosili sa sobom dva kamena; to su bili bijeli kameni koje ste mogli pronaći na obali svake rijeke. Oni bi stavili malo pamuka između ta dva kamena i udarali bi pamuk između njih; to udaranje bi proizvelo vatru, pamuk bi se zapalio. To je vjerojatno bio najprimitivniji upaljač. Možda to neki rade i dan danas. Nisam već mnogo godina bio u svom selu; možda i danas tako pale cigarete. Tko će se mučiti sa modernim upaljačima? Ti siromašni ljudi mogu bilo gdje naći dva kamena i nositi ih sa sobom. To je najjednostavniji i najjeftiniji način, oni mogu bilo gdje proizvesti vatru.

Vidio sam kako ljudi proizvode vatru trljajući dva bambusa zajedno. U državi Bastar u Indiji postoji još primitivnija metoda: vatra nastaje trljanjem dva suha drva. Na taj način se pale šume, jer se kod snažnih vjetrova drveća trljaju jedno uz drugo i to trljanje proizvodi vatru. Neki dan sam vam govorio kako meteori padaju sa neba i izgaraju. Vi gledate kako zvijezda pada: to je kamen koji gori jer njegova brzina stvara veliko trenje sa zrakom. Trenje pri toj brzini proizvodi vatru.

Svjetlo putuje najvećom mogućom brzinom. Pri toj brzini sve se pretvara u svjetlo: vozilo, putnici, svi. Vi ćete dosegnuti najbližu zvijezdu tek za četiri godine. Ako se krećemo istom brzinom kojom smo dosegli mjesec, trebat će nam tisuće godina za jednosmjerno putovanje; za dvosmjerno će nam trebati još toliko. Pri vašem povratku, nećete pronaći nikoga koga poznajete na zemlji. Kroz to vrijeme, mnoge generacije će nestati. Kada se vratite, nećete prepoznati nikoga i ništa.

Čak su i opasnosti putovanja na mjesec bile velike, bilo što je moglo poći po zlu; ali to je bilo pitanje kratkog vremena. I dalje su stvari pošle po zlu: strojevi su ipak samo strojevi. Tamo nema radionica i strojeva, inženjera i znanstvenika; oni su svi ovdje na zemlji sa udaljenom kontrolom, a udaljena kontrola ponekad ne djeluje. Ovisiti u potpunosti o strojevima kroz sve te godine je nemoguće.

Još jedna stvar: Bog nije na toj zvijezdi, jer je ta zvijezda najbliža. Ako želi izbjeći čovjeka, tada postoje mnoge zvijezde, koje su mnogo udaljenije - zvijezde za koje ova Zvijezda nije nikada postojala. Njihova udaljenost je tako velika da je, na dan kada je Zemlja nastala, njihovo svjetlo počelo putovati prema Zemlji, ono ne bi došlo do Zemlje prije njenog uništenja. Udaljenost je tako velika da Zemljinih nekoliko milijuna godina nije dovoljno kako bi svjetlo došlo do nas. A postoje zvijezde koje su još udaljenije.

Ako vas Bog želi susresti, jedini način jest da vas potraži, a on se uopće ne trudi. Čovjek se brine o Bogu, neprestano gledajući prema gore. To se radilo u Isusovo vrijeme jer se vjerovalo da su zvijezde vrlo blizu, da su one noćne svjetiljke koje je Bog stvorio kako biste imali svjetlo. Svijet je bio vrlo malen, zvijezde su bile vrlo blizu. Sada znamo da to nisu svjetiljke koje su stvorene da vam daju svjetlo, i da postoje milijuni zvijezda, koje se neprestano šire brzinom svjetla. Naš univerzum se neprestano širi. Ako vas Bog želi upoznati, tada je sve na njemu - ali ja mislim da on nije zainteresiran.

Vi se nepotrebno bacate u potragu za Bogom. Sve što ćete dobiti je vaša vlastita halucinacija, vaša vlastita mašta. Zato želim odbaciti sve

nepotrebne pretpostavke, tako da se možete fokusirati na najbitniju pretpostavku - vaše biće, vašu dušu.

Prvo pronađite sebe, zatim pokušajte pronaći Boga; inače se nećete moći ni predstaviti. Tko ste vi? Ako ga, nekim slučajem, sretnete i on vas pita, "Tko si ti?" vi mu nećete moći odgovoriti: vi ne znate. Vaše ime nije dovoljno, vaša religija nije dovoljna, vaše diplome nisu dovoljne; jer vi niste vaše ime, vi niste vaše diplome i vi niste vaša profesija. On vas neće pitati, "Jesi li ti doktor ili inženjer ili vodoinstalater?" On će pitati, "Tko si ti? Inženjerstvo je tvoja obuka - zaboravi na nju! Samo mi reci tko si ti." A vi ne znate odgovor na osnovno pitanje.

Ja vam kažem, vi *jest*; ali nemojte mi vjerovati, uzmite to kao pretpostavku. Zato mi je prvo trebalo vaše povjerenje: povjerenje da vam ovaj čovjek neće dati krivu pretpostavku. Samo malo povjerenja - ne tražim mnogo.

Isus i Krishna su tražili potpunu predaju. Ja vas tražim samo ovu jednostavnu stvar, stvar koju će vas svaki znanstvenik zatražiti: "Ovo je pretpostavka - radi na njoj." Ne možete sumnjati u pretpostavku, jer pretpostavka nije vjerovanje. Kada ju pronađete, možete vidjeti da li je ona točna ili pogrešna. Možete svoje iskustvo staviti nasuprot pretpostavci i suditi. Ako vam je ova pretpostavka pružila iskustvo, tada je ona bila točna. Ako vas je ona odvela u pustinju, bez oaze, tada odbacite tu pretpostavku - što prije, to bolje. Pronađite nešto bolje. Ja vam kažem da sam ju pronašao.

Kod majstora, potrebno vam je samo hipotetsko povjerenje, ne potpuna predaja. Kako ćete se potpuno predati? Ponekad se iznenadim kako je Krishna rekao Arjuni, "Predaj mi se u potpunosti." Ako ga Arjuna ispituje tisuću pitanja o svemu, da li je moguće da se on u potpunosti preda? Krishna govori Arjuni, koji neprestano sumnja u sve što Krishna govori i postavlja pitanje za pitanje, "Samo mi se u potpunosti predaj."

Mislite li da je to dječja igra? Kako će se ovaj čovjek predati? Arjuna je bio veliki intelektualac: sva pitanja koja je postavio Krishni su

bila važna. Svi odgovori koje je dobio od Krishne su bili objašnjenja pitanja, a ne pravi odgovori. Ali Arjuna je bio uporan: Krishna pokušava pobjeći od jednog pitanja, Arjuna već postavlja drugo. Ovo se nastavlja, i usred svega, Krishna iznenada govori, "Samo mi se predaj, i prepusti sve meni."

Iznenaden sam Krishninim zahtjevom, i to prema intelektualcu poput Arjune. Ne vidi li on da ovaj čovjek nije lakovjeran? Čak i ako možete pronaći takvog čovjeka - čovjeka koji ne može živjeti u potpunosti, koji ništa ne može odraditi u potpunosti, možete li od njega očekivati da se u potpunosti preda? Može li predaja postati čin učenika?

Jedan mladić koji je bio vrlo naivan, lakovjeran i odan je stalno dolazio k meni. Situacija između mene i njega je bila potpuno obrnuta od one između Krishne i Arjune. On bi se samo držao za moje noge, sjedio bi na podu i govorio, «Prihvati me. Želim ti se u potpunosti predati.»

Jednom sam rekao, "Ti mi se želiš potpuno predati, ali ja ne želim tvoju predaju! Hoćeš li prisiliti svoju predaju na mene? Što ću učiniti sa tvojom predajom? Ja ju ne trebam. Možda ti bude potrebna negdje drugdje; nemoj ju potrošiti. Sačuvaj ju za neki hitan slučaj. Netko će te negdje zatražiti predaju, a imat će pištolj, i što ćeš onda učiniti? Reći ćeš, 'Nije mi preostala nijedna predaja, sve sam predao jednoj osobi.' Bit ćeš u opasnosti - sačuvaj je."

Rekao je, "Ti si čudan. Svaki majstor govori, 'Predaj se.' Ja ti dolazim; ja vjerujem u tebe, i želim se predati."

Odgovorio sam, "Slušaj, danas si se došao predati; sutra ćeš doći i reći, 'Vrati mi moju predaju.' Ja ću se nepotrebno morati brinuti o tvojoj predaji tako da ona ne bude izgubljena. Možda ju stavim negdje sa strane i jednog dana ćeš doći i iznenada zatražiti, 'Vrati mi moju predaju.'"

Rekao je, "Ti se šališ."

Odgovorio sam, "Ja se ne šalim! Ako se predaješ, imaš pravo da ju uzmeš natrag. *Ti* si majstor, ja nisam majstor. Ti se predaješ meni - tko je majstor? To je *tvoj* čin, ja sam izvan tvog postupka. Ja ne radim ništa, ti radiš sve - ali sutra to možeš otkazati. Možeš pro-

naći boljeg majstora; možeš pronaći neku grešku u meni, i možeš povratiti svoju predaju.

Ja ne tražim ništa od tebe. Meni nije potrebna tvoja predaja, sve što mi je potrebno jest hipotetsko povjerenje. Radi što ti kažem; to možda bude ispravno, a možda ispadne pogrešno. Nema potrebe da mi vjeruješ, uzmi to kao mogućnost. Ja te ne želim zavarati. Dok ti sjediš u tišini i meditiraš, ja neću dobiti ništa od toga. Neka ti bude jasno da ja neću dobiti ništa od toga kada ti sjediš u tišini, kada se ti prosvijetliš; ja neću sudjelovati u tome.

Zašto bih te poslao u krivom smjeru? Ja nisam svećenik, ja ne živim od svećenstva. Zbog kojeg razloga bih te pogrešno navodio? Hipotetski, to je dovoljno; više od toga ne želim, jer je više od toga opasno. Danas ti govoriš, 'Želim se potpuno predati,' i tada misliš da ne trebaš ništa raditi. Što ćeš drugo raditi? Učinio si sve, potpuno si se predao."

Krishna govori Arjuni: "Predaj se u potpunosti, i ja ću se brinuti o tebi." To zasigurno uništava neovisnost, individualnost druge osobe, njegovu slobodu istraživanja; vi u potpunosti ubijate osobu na duhovan način. Ali to je način djelovanja svih religija. Stoga, vi mislite da postoji kontradikcija između povjerenja i sumnje; to nije istina.

Naučio sam vas povjerenju i putu srca tako da vaše srce bude otvoreno, dostupno; vaše oči su tamo, dostupne. Sada moram obučiti vaš intelekt. Prije nego odem, moram dovršiti svoj posao. Moram istrenirati vaš intelekt, izoštriti ga. Moram vas podučiti sumnji jer sumnja nije jednostavna stvar.

Sumnji je potrebna velika hrabrost jer ćete sumnjati u apsolutno sve. Bit ćete okruženi sa svim vrstama sumnje. Sva utješna vjerovanja će nestati, nestat će sva vjerovanja koja su vam pružala određeno samopouzdanje, određenu stabilnost, određeni osjećaj da pripadate velikoj tradiciji, poštivanoj religiji svetih pisama, mesija, predstavnika Boga. Sve te stvari su vas okruživale. One su vam pružile ugodan osjećaj da niste sami. Ja pokušavam učiniti sljedeće: odrezati sve što vam je pružalo lažan, ugodan osjećaj i što vas je omamljivalo čitav život.

Vjeronanje je opijum koji su vam sve religije davale u velikim dozama. Ja pokušavam uništiti vašu ovisnost o tom opijumu. Ja se trudim da ostanete sami. Da, osjetit ćete strah, osjetit ćete određeno drhtanje, osjetit ćete da je sve izgubljeno; ali to je samo početak. Malo strpljenja - to je prolazna faza. Uskoro ćete osjetiti nevjerojatnu energiju koja nastaje u vama, koja nikada ne bi nastala u gomili, sa njenim vjeronanjima: vas su hranili drugi, nije bilo potrebe da sami počnete razmišljati o svojoj hrani i što ćete jesti.

Ja vam oduzimam svaku utjehu, svaku ugodu - duhovnu - tako da ostanete sasvim sami u vašem biću. Zatim testirajte pretpostavku: meditirajte, budite tihi, samo promatrajte sebe.

Netko je pitao, "Kako možemo biti sigurni da promatrač nije dio uma?" To je bitno pitanje, ali samo sa intelektualnog stajališta. To pitanje nije nastalo iz meditacije, jer čovjek dovodi u pitanje tri stvari kojih nije svjestan: um, promatrača - a tko je taj treći koji razmišlja da li su um i promatrač ista stvar? Postoji treći entitet koji postavlja pitanje. Ja vam govorim: promatrač, vaš promatrač, je dio vašeg uma. Ne samo to, drugi promatrač iza njega je također dio vašeg uma.

Kada shvatite tiho promatranje, ne vidite nijedan um, nigdje; sve misli nestaju. To je ljepota i revolucija promatrača: kada ste u stanju promatranja, tada ne postoji ništa što treba promatrati.

U tome leži i nevolja: kada treba sve promatrati, promatrač nije prisutan; kada je promatrač prisutan, nemate što promatrati. Može postojati samo jedan, ne mogu postojati oboje zajedno. Prisutnost promatrača jednostavno raspršuje um; on više nije potreban. On je funkcionirao dok je promatrač bio odsutan.

Gurdjieff je običavao pričati sljedeću priču:

Vrlo bogat čovjek je otišao na hodočašće. Imao je mnogo slugu i vrlo veliku palaču u kojoj je živio sam sa svim tim slugama. Pozvao je sve slugu i rekao im da ide na putovanje: "Jedan po jedan, morate stražariti. Ne znam koliko će mi godina trebati; putovanje je dugo, hodočašće je

opasno. Možda se vratim, možda se ne vratim, ali palača i vrt moraju izgledati kao što izgledaju sada.”

Rekli su, “Naravno. Što god kažete, to ćemo učiniti.”

Čovjek je otišao. Prošli su mjeseci, prošle su godine. S vremenom, sluge su u počele zaboravljati da su sluge, jer gospodara već dugo nije bilo ovdje. Čovjekovo sjećanje nije tako dugotrajno i postoje stvari kojih se čovjek ne želi sjećati. Tko se želi sjećati vremena kada je bio rob, a da je netko drugi bio gospodar?

Svaki sluga je morao čuvati u neko vrijeme palaču, i dok bi svaki od njih čuvao palaču, on bi se pravio da je on gospodar. Svatko tko bi dolazio ili prolazio pored palače bi pitao, “Čija je ovo palača?” Sluga bi odgovorio, “To je moja palača, ovo je moj vrt. Sviđa li vam se?”

To se događalo sa svim slugama. Godine su prošle i čuvari su u potpunosti zaboravili na gospodara i njegov povratak. “On je već vjerojatno mrtav, nešto se valjda dogodilo. Dobro je da smo se riješili tog čovjeka - sada smo mi gospodari.” Oni su objavili cijelom gradu, “Mi smo gospodari.” Grad je također zaboravio na gospodara; već je prošlo mnogo vremena. Samo su se stari ljudi maglovito sjećali da je netko prije ondje živio. Nitko nije bio svjestan kada je otišao, kamo je otišao i što mu se dogodilo.

Ali jednog dana, gospodar se pojavio; pokucao je na vrata. Robovi su ga pogledali i iznenada pali pred njegova stopala: “Gospodaru, vratili ste se!”

Odgovorio je, “Rekao sam vam da ću se vratiti, iako mi je trebalo mnogo vremena.”

Rekli su, “Oprostite nam, jer će ljudi iz grada reći da smo počinili zločin protiv vas. Mi smo vas u potpunosti zaboravili; mi smo uživali biti gospodari toliko da smo objavili da smo mi gospodari - i grad sada vjeruje da smo mi gospodari.”

Gurdjieff je običavao pričati ovu priču, govoreći da je isti slučaj sa promatračem. Promatrač je odsutan; um - koji je samo sluga - se pretvara da je gospodar. To nije pitanje nekoliko godina - milijunima godina

gospodara nema. Možda gospodar nikada nije bio kod kuće; zasigurno je otišao, jer kada se vrati, više nikada neće otići. Stoga vaše misli, i kombinacija misli koje nazivate umom, vjeruju da su one gospodar.

Samo pokušajte pratiti svoje misli.

Zapamtite jednu stvar: sama misao ne može promatrati drugu misao - to je nemoguće. Misao ne može postati promatrač druge misli; stoga kada se u vašem umu pojavi misao, "Ja promatram," vi ste promašili, jer to nije misao. Kada je promatrač prisutan, vi nećete pomisliti "Aha! Uspio sam!" Te dvije riječi su dovoljne da se um vrati u kontrolu.

Um je uvijek taj koji zaključuje i dolazi do shvaćanja; promatrač jednostavno promatra. Nikakva ideja se ne formira, prevladava apsolutna tišina. U tom trenutku dolazi do promatranja, spoznaje, iskustva - bez ikakvih misli. Možete li iskusiti nešto bez ijedne misli? Morat ćete to naučiti, jer je um stoljećima treniran da svako iskustvo predoči riječima. Vi ugledate prekrasan ružin cvijet: odmah um govori, "Kako je lijep!" Vi to možda ne izgovarate naglas, niste toliko ludi, ali potihom ćete reći, "Kako je lijep!" Samim time, propustili ste iskustvo ljepote tog cvijeta.

Čim ste rekli, «Kako je lijep!» udaljili ste se od cvijeta. Već ste ga usporedili sa vašim prošlim iskustvima cvijeta. Zapamtite, vaša prošla iskustva su izgledala isto: to nisu bila iskustva jer ste i tada propustili priliku, govoreći «Kako je lijep!» Uvijek ste propuštali vlak!

Dok stojite pored ružinog cvijeta, nemojte ništa raditi. Možete li samo na nekoliko sekundi održati budno stanje promatranja, bez ometanja i riječi - *lijep, ružan, crven, žut*? Samo stojite pored njega. To nije teško; potrebna vam je vještina, a to možete vježbati bilo kada, dok činite bilo što. Samo nemojte dozvoliti riječima da dođu između vas i onoga što se događa.

Jednom kada naučite ovu vještinu, ista je situacija i unutar vas. Unutarnje iskustvo se ne može izraziti, i ono je mnogo veće i dublje od ljepote ružinog cvijeta ili zalaska sunca; ali ono što morate učiniti je isto. Uživajte, utopite se u njemu, i ako uspijete nekoliko minuta... Mahavira je točno izbrojao - i ja se slažem sa njime jer sam i ja brojao

- potrebno je točno 48 minuta. Ako možete održati ovo stanje promatranja kroz 48 minuta, bez ijedne riječi - ja ne tražim puno... To je jedna vrsta zakona u postojanju koji kaže da se u roku od 48 minuta upotpunjuje iskustvo. Tada vam ga nitko ne može oduzeti, ne možete pasti niže. Možete doći u Ameriku, možete doći u Oregon - ali ne možete pasti niže.

Zaista sam uživao kada mi je Sheela rekla da J. Krishnamurti misli da sam izgubio svoje prosvjetljenje. On je očito bio bijesan! On se zasigurno ne šali. On nije neozbiljan čovjek; on je neprestano ozbiljan. Ali što ga muči? On je započeo sa krivim korakom. To nije moja greška. Ako ustanete iz kreveta na krivu nogu, što ja tu mogu učiniti? To je vaš krevet i vaša noga, i vi to nastavljate raditi još 80 godina; ja nemam nikakve veze sa time!

Ja sam također na početku bio u dilemi, ali ponekad stvari koje ne cijesimo budu od najveće pomoći. Moja lijenost mi je nevjerojatno pomogla. Sjedio sam na svom krevetu, razmišljajući na koju nogu da ustanem. Čekao bih tako cijeli svoj život. Gotovo 7 godina nisam nikome rekao, "Ja više nisam dio tebe." Nekoliko ljudi je posumnjalo - oni koji su doživjeli to iskustvo. Jedan od njih je bio Magga Baba, veoma siromašan čovjek, prosjak. On je bio prvi koji me primio za ruke - i sa obje ruke me protresao - i rekao, "Mene ne možeš prevariti!"

Rekao sam, "Ja nisam učinio ništa."

On je odgovorio, "Ti nisi *učinio* ništa, to je istina, ali si bio negdje i to sada skrivaš."

Rekao sam, "To je istina, ali molim te nemoj reći nikome jer ne želim da me gnjave. Ja ću izaći iz kreveta, ali još nisam odlučio na koju ću nogu ustati."

Ja sam lijen čovjek, veoma lijen čovjek. Moj doktor, dr. Devaraj, mi želi dati vitamin D jer sam vrlo lijen. On misli da mi nedostaje i kalcija! Da sam iskočio iz kreveta, ja bih bio u istoj nevolji kao i J. Krishnamurti. Ja sam izašao iz kreveta tek kada sam sve u potpunosti shvatio. Od tog trenutka se krećem sa svakim proračunatim korakom.

Prvo sam vas naučio povjerenju, srcu, osjećaju, ljubavi; a sada vas podučavam sumnji, skepticizmu, razumu, intelektu, jer želim da postanete *cjelovita* osoba. Vi možete biti zadovoljni sa povjerenjem, sa srcem, ali vi nećete biti cjeloviti.

Ja ne bih nazvao Meeru cjelovitom osobom, ja ne bih nazvao Rama-krishnu cjelovitom osobom. Oni su prekrasni, ali nedostaje im intelekt; oni su potpuno u srcu. To je previše šećera, to stvara dijabetes. Ja sam dijabetičar. Previše srca, previše slatkoga, i bolovat ćete od dijabetesa - a ne želim da itko od vas boluje od dijabetesa. Živjeti samo od srca uzrokovat će duhovni dijabetes. Intelekt je slan, ljut; on nije samo sladak.

Ja bih želio da vi naučite uživati u cjelovitosti vašeg bića, kada se usklade vaše tijelo, vaše srce i vaš intelekt. To će biti novi čovjek - Zorba Buddha.

4.

JEDINA NADA: PROSVJETLJENJE ČOVJEČANSTVA

Osho,

Ne bi li bilo lakše da se tvoj rad ne povezuje sa riječju religija? Zašto si odabrao to činiti na taj način?

Ja bih volio da me se ne povezuje ni na koji način sa riječju *religija*. Čitava povijest religije je ružna. Ona pokazuje degradaciju čovjeka, njegovu nehumanost i sve što je zlo. To se ne odnosi samo na jednu religiju, to je ista priča koja se ponavlja u svim religijama svijeta: čovjek iskorištava drugog čovjeka u ime Boga. I dalje se osjećam nelagodno kada me povezuju sa riječju *religija*. Ali postoji nekoliko problema: u životu, osoba ponekad mora odabrati stvari koje mrzi.

U svojoj mladosti bio sam poznat na svom sveučilištu kao ateist, nereligiozan, protiv svih moralnih sustava. To je bio moj stav, i to je i dalje moj stav. Nisam se nimalo promijenio; moj položaj je i dalje

isti. Ali kada te svi poznaju kao ateista, nereligioznu, nemoralnu osobu, to onda postaje problem. Bilo mi je teško komunicirati sa ljudima, bilo je gotovo nemoguće ostvariti bilo kakav odnos sa ljudima. U komunikaciji sa drugima, riječi *ateist*, *nereligiozan*, *nemoralan*, djelovale su poput neprobojnih zidova. Ja bih ostao takav - to za mene nije bio problem - ali vidio sam da je na taj način nemoguće proširiti i podijeliti moje iskustvo.

Čim bi ljudi čuli da sam ateist, nereligiozan, nemoralan, oni bi se u potpunosti zatvorili. To što ne vjerujem u Boga, što ne vjerujem u raj ili pakao je bilo dovoljno da se oni povuku. Zato što sam bio profesor na sveučilištu, bio sam okružen stotinama profesora, istraživača, inteligentnih, educiranih ljudi - i čak i oni su me jednostavno izbjegavali jer nisu imali hrabrosti braniti ono u što vjeruju; oni nisu posjedovali vlastite argumente.

Ja sam se neprestano svađao na ulici, na sveučilištu, u dućanu - svugdje gdje bih mogao naići na nekoga. Ja bih napao religiju i pokušao očistiti ljude od te gluposti. Ali na kraju sam ja postao poput otoka; nitko nije htio razgovarati sa mnom, čak su me se bojali pozdraviti: gdje će ih to odvesti? Naposljetku sam morao promijeniti svoju strategiju.

Postao sam svjestan da su ljudi, koji su zainteresirani za potragu za istinom, uključeni i u religije. Zato što su me smatrali nereligioznim, ja nisam mogao komunicirati sa njima; a to su bili ljudi koje bi zanimale moje priče. To su bili ljudi koji bi bili spremni putovati sa mnom u nepoznate predjele. Ali oni su već bili uključeni u određene religije, u neke sekte, u neku filozofiju; njihovo razmišljanje o meni kao o nereligioznoj osobi, kao o ateistu, postalo je prepreka. To su bili ljudi koje sam trebao potražiti.

Postojali su ljudi koji nisu bili uključeni u religije, ali to nisu bili tragači. Njih su zanimale samo životne trivijalnosti: zarađivanje što više novca, postajanje velikim vođom - političarom, premijerom, predsjednikom. Njihovi interesi su bili vrlo površni. Oni mi nisu bili ni od kakve koristi, a njih nije zanimalo ono što sam im mogao ponuditi.

Čovjek koji želi postati premijer neke države nije zainteresiran za istinu. Ako mu predstavite istinu i položaj premijera, on će odati položaj premijera. On će o istini reći, «Nema žurbe. Možemo i to probati - imamo čitavu vječnost - ali prilika za premijera možda više neće doći. Ona rijetko dolazi, i to rijetkim ljudima. Istina je priroda svake osobe, nju možemo pronaći svaki dan. Prvo učinimo ono što je trenutno, privremeno, što je prolazno. Ovaj prekrasan san se više neće dogoditi. Stvarnost neće nigdje pobjeći, ali ovaj san je prolazan.»

Oni su se zanimali za sanjanje, maštu. To nisu bili moji ljudi, komunikacija sa njima je bila nemoguća jer su naši interesi bili potpuno suprotni. Ja sam pokušao, ali ti ljudi nisu bili zainteresirani za religiju, nisu bili zainteresirani za istinu, za išta značajno.

Ljudi koji su bili zainteresirani su bili kršćani, hinduisti, muslimani, džainisti, budisti: oni su već slijedili neku ideologiju, neku religiju. Postalo mi je jasno da ću morati igrati igru religioznosti; nije bilo drugog načina. Tek tada ću moći pronaći autentične tragače.

Ja mrzim riječ *religija*, oduvijek sam je mrzio, ali morao sam govoriti o religiji. Ali ono o čemu sam govorio pod krinkom religije nije bilo isto kao ono što ljudi podrazumijevaju pod religijom. To je bila moja strategija. Ja sam koristio njihove riječi - *Bog, religija, oslobođenje, moksha* - i davao im svoje značenje. Na taj način sam počeo pronalaziti ljude; i ljudi su mi počeli dolaziti.

Bilo je potrebno nekoliko godina da ljudi promijene svoju sliku o meni. Ali ljudi slušaju samo riječi, oni ne shvaćaju značenja: ljudi shvaćaju samo ono što govorite, oni ne shvaćaju što pokušavate prenijeti. Stoga sam koristio njihovo oružje protiv njih. Komentirao sam religiozne knjige i davao sam značenje koje je u potpunosti moje.

Ja bih tu istu stvar izgovorio bez komentara - to bi bilo daleko lakše jer bih tada govorio izravno vama. Nije bilo potrebe upletati Krishnu, Mahaviru i Isusa i natjerati ih da kažu ono što nikada nisu rekli. Ali to je ludost čovječanstva; ja sam govorio istu stvar kao i prije, i nitko me

nije htio slušati, a sada su se tisuće ljudi počele okupljati oko mene jer sam govorio o Krishni.

Kakve veze ja imam sa Krishnom? Što je on učinio za mene? Kakav je moj odnos sa Isusom? Da sam ga susreo dok je bio živ, rekao bih mu, “Ti si fanatik i nisi razuman. Ne mogu reći da su ljudi koji te žele razapeti potpuno u krivu, jer se ne mogu nositi sa tobom ni na koji drugi način.”

To je bio jedini način. Kada sam počeo govoriti o Isusu, kršćanski teološki instituti su me počeli pozivati da održim govore, a ja sam se neprestano smijao iznutra, jer su te budale mislile da je to Isus govorio. Da, ja sam koristio Isusove riječi - morate shvatiti tu igru riječi i tada ćete shvatiti da bilo koja riječ može značiti bilo što - a oni su mislili da je ovo prava Isusova poruka: “Naši kršćanski misionari i svećenici nisu učinili toliko mnogo za Isusa kao ti.”

Morao sam biti tiho, znajući da nemam nikakve veze sa Isusom, i da ono što govorim Isus možda nije mogao ni razumjeti. On je bio siromašan čovjek, potpuno neobrazovan. Zasigurno je posjedovao karizmatičnu osobnost, stoga nije bilo teško oko sebe okupiti nekoliko neobrazovanih ljudi, koji su se orijentirali prema strahu i bili su pohlepni u vezi svojih nagrada u raj. Ovaj čovjek je obećavao mnogo, a nije tražio ništa. Što može poći po zlu ako mu povjeruješ? Nije bilo opasnosti, nikakve štete. Ako raj i Bog nisu postojali, niste izgubili ništa. Ako oni postoje, a ovaj čovjek je sin Božji, tada ste dobivali toliko mnogo: jednostavna matematika!

Ali značajno je da nijedan obrazovani, kulturni rabin nije postao Isusov učenik, jer su ti rabini poznavali daleko bolje izraze, daleko bolje načine filozofiranja. Ovaj čovjek nije znao ništa; on nije pružao nijedan argument, on je jednostavno izgovarao stvari koje je čuo od drugih; bio je to tvrdoglavi mladić.

Ono što sam rekao u ime Isusa, govorio sam i prije, ali nijedna kršćanska zajednica, nijedna kršćanski fakultet, nijedna kršćanski teološki institut me ne bi pozvao. Da sam htio samo ući, oni bi mi zatvorili vrata! Takva je bila situacija: meni je bilo zabranjeno ući u središnji

hram u svom gradu, i oni su dobili podršku od policije, tako da mi se ne dozvoli ulaz. Kada bi neki hinduistički redovnik držao govor u hramu, policajci su čuvali ulaz kako ja ne bih ušao.

Rekao sam, "Ali ja želim slušati tog čovjeka."

Policijski službenik je rekao, "Mi znamo, svi znaju, da kada si ti prisutan, da svi moraju slušati *tebe*. Mi smo pozvani samo kako bismo spriječili tebe, nikoga drugoga; svima drugima je dozvoljen ulaz. Ako prestaneš dolaziti, nas više neće smetati jer nepotrebno stojimo ovdje svaki dan po dva do tri sata. Dok traje predavanje, ja ću stajati ovdje izvan hrama samo zbog tebe, jedne osobe."

Ali sada me taj isti hram počeo pozivati. Ponovno je policija bila prisutna - kako bi spriječila preveliku gužvu! Rekli su mi - jedan policajac je i dalje bio tamo i rekao mi je - "Ti si stvarno poseban! Mi smo stajali ovdje kako bismo spriječili tvoj ulazak, sada stojimo ovdje jer je prevelika gužva - hram je star."

Hram je imao balkone i barem 5000 ljudi je moglo sjediti unutra. Ali kada bih ja govorio ondje, gotovo 15 000 ljudi bi se pojavilo. Stoga su ljudi odlazili na balkone koji se gotovo nikada nisu koristili. Jedan dan je bilo toliko ljudi da je postojala mogućnost da se balkoni uruše - bilo je toliko mnogo ljudi na balkonima, a hram je bio veoma star. Tada je dogovoreno da će sljedećeg dana biti dopušteno samo određenom broju ljudi da uđe.

To je stvorilo nevolju. Taj policajac je rekao, "Sada opet nevolje! Ti držiš govor dva sata, ali ljudi dolaze dva sata ranije, jer ako dođu kasnije, neće moći ući." Rekao mi je, "Stvarno si poseban! Ti *si bio* protiv Boga."

Šapnuo sam mu na uho, «I dalje sam - nemoj reći nikome jer ti nitko neće vjerovati. Uvijek ću ostati protiv Boga. Prije nego što odem sa ovog svijeta, sve ću otkriti. Ali ne smiješ nikome reći jer ti nitko neće vjerovati, a ja ću otvoreno poreći da sam ti išta slično rekao.»

Rekao je, "Stvarno si poseban. Ti si protiv Boga, a govoriš o Bogu?"

Morao sam pronaći svoj način. Govorio bih o Bogu i zatim bih govorio ljudima da je *božanstvenost* daleko bolja riječ. To je bio način

izbacivanja Boga. Ali zato što sam govorio o Bogu, ljudi koji su bili uključeni - koji su bili pravi tragači koje je iskorištavalo religijsko svećenstvo - počeli su se zanimati za mene. Pronašao sam samu kremu svih religija.

Nije postojao drugi način. Morao sam pronaći način da im pridem, i pronašao sam ga; bilo je tako jednostavno. Jednostavno sam pomislio, "Koristi njihove riječi, koristi njihov jezik, koristi njihovu literaturu.

Ako koristiš nečiji pištolj, to ne znači da ne možeš staviti svoju municiju. Nije bitno čiji je pištolj, municija je moja! Pravi rad se odvija kroz municiju, ne kroz pištolj." Bilo je vrlo lako, jer sam mogao koristiti hinduističke riječi i igrati istu igru; mogao sam koristiti muslimanske riječi i igrati istu igru; mogao sam koristiti kršćanske riječi i igrati istu igru.

Meni su počeli dolaziti svi - džainistički redovnici, redovnice, hinduistički redovnici, budistički redovnici, kršćanski misionari, svećenici. Niste me vidjeli kako se smijem jer sam se iznutra tako jako smijao. Ja sam vam pričao viceve, ali se nisam smijao jer sam sudjelovao u vicu cijeli svoj život! Što može biti smiješnije? Uspio sam tako lako prevariti sve te svećenike i velike učenjake.

Oni su mi počeli dolaziti i ispitivati me razna pitanja. U početku sam morao paziti na svoj rječnik, i između redaka, između riječi, stavljao bih ono što je bilo bitno. To umijeće sam naučio od ribara.

Običavao sam satima sjediti na obali rijeke, jer je to bilo najljepše mjesto u mom selu. Jutro je bilo prekrasno, večer je bila prekrasna; čak i po ljeti su postojala mjesta na kojima se gusto drveće naginjalo nad rijeku. Mogli biste sjediti u rijeci, u vodi, a ona je bila tako osvježavajuća da biste zaboravili da je ljeto.

Sjedio sam gledajući jutarnje sunce, i ribari su bili tamo. U Indiji koriste mamac, ali to nije klasični mamac. U Indiji on mora biti ne-vegetarijanski, jer ljudi koji hvataju ribe i ljudi koji kupuju ribu nisu vegetarijanci. Stoga ribari režu male insekte na dijelove, što ribe vole i stavljaju ih na svoje udice. Riba će doći i pojesti insekta, ali unutar

insekta se nalazi udica, stoga kada ona proguta insekta, ona se sama hvata za udicu i odmah ju možete izvući.

Gledajući ribara, pomislio sam, “Moram pronaći način na koji ću uhvatiti svoje ljude. Oni se sada nalaze u različitim kampovima, nitko nije moj.” Bio sam sam: nitko nije bio dovoljno hrabar da priča ili šeće sa mnom jer bi onda ljudi pomislili da je i ta osoba izgubljena. Pronašao sam mamac: koristi njihove riječi.

Na početku su ljudi bili zaista šokirani. Oni koji su me godinama poznavali, koji su znali da sam oduvijek bio protiv Boga, bili su zbunjeni, potpuno zbunjeni. Jedan od mojih učitelja, kojeg sam tri godine mučio u srednjoj školi jer je on bio veoma religiozan čovjek: molio se ujutro i navečer, i neprestano je na čelu nosio simbol svoje religije... Neprestano sam ga ugnjetavao zbog svega; on nije mogao odgovoriti ni na jedno moje pitanje.

Nitko ne može odgovoriti na pitanja vezana uz izmišljene stvari. Ako je stvarnost prisutna, uvijek se može pronaći način da se odgovori na bilo koje pitanje. Ali ako stvarnost ne postoji, i vi se osjećate uzvišeno radi nečega što je izmišljeno, bojat ćete se čuti pitanje jer ono dovodi sumnju u vaš um.

Ovaj učitelj je živio nedaleko od moje kuće, stoga sam ga često dolazio mučiti - jer bi u razredu jednostavno rekao, “Izađi!” prije nego što je počeo sa prozivkom. Rekao bih, “Molim vas, prvo me prozovite; inače ću dolaziti svakoga dana, a vi ćete mi na kraju reći da nemam dovoljno dolazaka da se pojavim na ispitima. Stoga vas molim, prvo me prozovite.”

Rekao je, “Učinit ću to - ne moraš ni dolaziti.” Dao mi je stopostotnu dolaznost, ali je rekao, “Prije nego što započnem sa svojim radom, ti izlazi!”

Znao sam otići do njegove kuće i reći, “Sada me trebate tretirati kao boga jer to piše u svetim pismima: *atithi devo bhava* - gost je jednak Bogu. Sada mi ne možete reći da izađem; i engleski nije dozvoljen jer sam došao u svrhu religioznog razgovora.”

On bi držao prste u ušima. Njegova žena bi ga pitala, “Zašto se toliko bojiš ovog dječaka?”

On bi odgovorio, “Ne želim slušati ono što on ima za reći. Ne mogu ga izbaciti iz kuće. On je u pravu, on govori, ‘*Atithi devo bhava*: gost je Bog, ništa manje; tretiraj ga kao da je Bog.’ Ali nijedan sveti tekst ne govori da ne možeš staviti prste u svoje uši. Ne želim čuti nijednu riječ iz njegovih ustiju jer on stvara sumnju u meni. Njegova čitava svrha jest posijati sumnju.”

Jednom me njegova žena pitala, “Zašto se nepotrebno mučiš i dolaziš kada te on ne sluša?”

Rekao sam, “Zar ne vidite? Mislite li da je vaš suprug religiozan čovjek?”

Rekla je, “Otkad si ti počeo dolaziti, ne mislim da je on religiozan čovjek. Kakvu vjeru čovjek posjeduje ako se boji saslušati išta što se protivi njegovim vjеровanjima?”

Jednog dana, dok sam razgovarao sa njegovom ženom, on je očito izvadio prste iz ušiju kako bi čuo što govorim. Kada je čuo da je njegova žena rekla da on baš i nije neki religiozan čovjek - “Možda si u pravu: on je postao kukavica, to nisam znala” - on je dotrčao u kuću, dok sam ja u kuhinji razgovarao sa njegovom ženom.

Rekao je, “Sada kvariš i moju ženu! Ne možeš li me ostaviti na miru? Sada ona govori da ja nisam religiozan čovjek. Ti si posijao ideju u njen um; ona će me mučiti. Od tebe mogu pobjeći, mogu te izbaciti iz razreda, ali kako ću izbaciti svoju ženu?”

Njegova je žena rekla, “Što god dječak govori je značajno. Moraš mu odgovoriti ako si pravi vjernik.”

Susreo sam ovog učitelja gotovo 20 godina kasnije na predavanju u Mumbaiju. Ja sam držao govor o najpoznatijem hinduističkom tekstu, Shrimad Bhagavad-Giti. On nije mogao vjerovati: tisuće ljudi, a ja govorim o Bhagavad-Giti! Ne samo da su tisuće bile prisutne, već je bilo prisutno i nekoliko stotina sannyasina. On je otišao iza pozornice i čekao da završim.

Rekao je, “Što se dogodilo? Ti si transformiran!” I dotaknuo je moja stopala.

Rekao sam, “Nemoj ih dirati. Ja nisam transformiran, ja sam i dalje isti čovjek. I ja sam vrlo tvrdoglav: ja ću ostati isti čovjek do posljednjeg daha. Ne diraj moja stopala” - ali već ih je dotaknuo.

Rekao je, “Šališ se! Ako je tako mnogo sannyasina...” Zato sam odabrao narančastu halju, samo kako bi sabotirao čitavu ideju drevnog sannyasa. Nije bilo razlike između mojih i drugih sannyasina: bilo je teško znati tko je tko. Moji sannyasini su se povećavali svakoga dana, na svakom mjestu diljem zemlje. Kada je rekao, “Toliko mnogo mudraca također sjedi ondje,” rekao sam, “Nitko od njih nije mudrac! Drži svoje oči otvorene i začepi svoje uši. Nisi trebao doći ovdje - ti si jednostavna osoba, ovo nije za tebe.”

Rekao je, “Slušao sam te - cijeli govor - i čitao sam GITU čitav svoj život. Nitko nije na takav način protumačio Krishnine riječi poput tebe. Pročitao sam mnoge komentare, ali slušajući tebe, shvatio sam da su oni drugorazredni.”

To se neprestano ponavljalo. Jednom sam držao govor na muslimanskom institutu u Jabalpuru. Jedan od mojih muslimanskih učitelja je postao ravnatelj tog instituta; on nije bio svjestan da sam ja ostao ista osoba koju je poznao. Netko mu je rekao da me čuo kada sam govorio o Sufijima i da je to bilo nevjerojatno: “Mi nismo razmišljali o Sufijima na taj način, i naš institut će biti počašćen ako on dođe.”

U Indiji, ili u bilo kojoj drugoj zemlji, ako musliman dođe i govori o Bibliji, vi ćete se osjećati veoma počašćeno, vaš ego će biti osnažen; ili ako musliman, hinduist ili budist govori o Isusu, hvaleći njega i njegove riječi. Posebice u Indiji, gdje muslimani i hinduisti neprestano ubijaju jedni druge, ako netko tko nije musliman može govoriti o Sufizmu... Moj stari učitelj je bio veoma sretan; pozvao me da održim govor.

Ja sam tražio sve te pozivnice jer sam htio pronaći svoje ljude, a oni su se sakrivali na različitim mjestima.

Kada me moj učitelj ugledao, rekao je, “Ja sam čuo za čuda, ali ovo je pravo čudo! Ti govoriš o Sufizmu, o Islamu, o osnovnoj filozofiji Islama?”

Rekao sam, “Tebi neću lagati - ti si moj stari učitelj. Ja ću govoriti samo o svojoj filozofiji. Da, naučio sam umijeće razbacivanja riječju *Islam*, i to ću činiti.”

Odgovorio mi je, “Moj Bože! Sada smo u nevolji: ljudi čekaju u auditorijumu, a ti si i dalje ista vragolasta osoba, ti se nisi promijenio. Jesi li ozbiljan? Jer te jedan od naših učitelja koji je veliki autoritet o Sufizmu veoma cijeni. Upravo sam te zbog njegovog veličanja i pozvao.”

Rekao sam, “On je dobro rekao, i ti ćeš pohvaliti moj govor. Ali uvijek zapamti, ja ću reći jedino ono što želim reći. To nije bitno, to je vrlo jednostavna stvar: ako me budist pozove ja moram promijeniti samo nekoliko riječi, a iz Sufizma počinjem govoriti o Zenu, a ne o sufijima. Ja govorim istu stvar; jedino moram paziti da ne zaboravim o čemu govorim, to je sve.”

Održao sam govor. On je sjedio ondje veoma tužan, ali kada je čuo moj govor, bio je tako radostan. Došao je i zagrlio me i rekao, “Sigurno si se šalio.”

Odgovorio sam, “Ja se uvijek šalim - nemoj to uzimati zdravo za gotovo.”

“Ti si Sufi,” rekao je.

Rekao sam, “To i ljudi govore!”

Držao sam govor u Amritsar u Zlatnom Hramu, što sada stvara veliku nevolju u Indiji. To je hram Sikhija, zbog tog hrama je ubijena Indira Gandhi; čitava zemlja je potresena. Ja sam držao govor u tom hramu. Svuda, diljem čitave zemlje, ljudi su me tisuću puta pitali, «Zašto puštaš bradu?» Naviknuo sam se na to pitanje i uživao sam odgovarati različitim ljudima na različite načine. Ali u Zlatnom Hramu, kada sam govorio o Nanaku i njegovoj poruci, jedan stari *sardar* mi je prišao, dotaknuo je moja stopala i rekao, “*Sadarji*, zašto si skratio svoju kosu?” To je bilo novo pitanje, postavljeno po prvi puta. Rekao

je, "Tvoja brada je savršeno duga, ali zašto si skratio svoju kosu? A ti si tako religiozan čovjek."

Samo pet stvari je potrebno da postanete Sikhi; svatko ih može ostvariti. Njih se naziva pet *K*, jer svaka riječ započinje sa *K*. *Kesh* znači kosa, *katar* znači nož; *kachchha* znači donje rublje - to nisam uspio dokučiti. To je jedino pitanje na koje ne znam odgovor. Koja se filozofija ovdje podučava? Čudno, ali mora postojati neki razlog. Pitao sam sikijske svećenike i njihovog visokog svećenika, "Sve mi je jasno - puštaj kosu, nosi nož ili mač - ali *kachchha*...? Koje teološko, teozofsko, filozofsko značenje posjeduje *kachchha*?"

Rekli su, "Nitko nas to nije pitao; mi samo moramo pratiti tih pet *K*. " U Nanakovo vrijeme, kada je odabrao *kachchhu*, tada se neprestano odvijao rat između muslimana i hinduista. On je promijenio čitavi kalibar Punjaba. On im je dao novu energiju za borbu; iz hinduista je nastala ratnička rasa, koji se prije nisu znali boriti, koji se nisu htjeli boriti. Možda hinduistička odjeća nije primjerena za borbu. Opuštena *dhoti*, halja, je veoma udobna i veoma prozračna za vruću zemlju poput Indije; one podsjećaju osobu na vrijeme kada ljudi nisu morali raditi tako naporno. Ali takvu vrstu odjeće ne možete dati vojnicima, stoga je Nanak to promijenio: umjesto *dhotija*, on je stvorio *salwar*, jednu vrstu pidžame. Ali u ratu, vaša pidžama može otpasti jer ju veže samo jedna mala nit.

Neelam uživa u tome jer je ona Punjabi. Ona poznaje Punjabije - oni su svi ljudi! Nanak je mislio da je bolje da ih se opremi sa donjim rubljem, jer njihov *salwar* može pasti svakog trenutka, a to će izgledati vrlo smiješno - vojnik ne smije stajati gol na ratnom polju!

Taj stari *sardar* je mislio da sam i ja *sardar* jer nitko tko nije bio *sardar* nije mogao održati govor u Zlatnom Hramu; to je bilo nečuveno. Njega je zanimalo zašto sam ja, tako religiozan čovjek, skratio svoju kosu. U to doba sam imao samo 30 godina.

Stoga sam mu rekao, "Postoji razlog za to. Ne osjećam se još kao savršeni *sardar* i ne želim biti ono što nisam. Ove četiri stvari sam za-

držao, ali sam skratio svoju kosu. Kada postanem savršeni *sardar*, tada ću pustiti dugu kosu.”

Rekao je, “To je u redu. Vrlo je značajno da čovjek razmišlja o ovo-me, da se ne pretvara da je savršeni *sardar*. Ti si bolji *sardar* od nas: mi mislimo da smo savršeni jer smo ostvarili svih pet stvari.”

Iz te gomile sam pronašao svoje ljude. To nije bilo teško, bilo je vrlo, vrlo lako. Ja sam govorio njihov jezik, njihove religiozne idiome, citirao sam njihovu literaturu i *slao* svoju poruku. Inteligentni ljudi su odmah shvatili i počeli su se skupljati oko mene.

Diljem Indije sam počeo stvarati grupe svojih ljudi. Sada više nisam morao govoriti o Sikhizmu, Hinduizmu, Džainizmu; 10 godina sam neprestano govorio o njima, sada to više nije bilo potrebno. Kada sam pronašao svoje ljude, prestao sam govoriti o drugima. Nakon što sam putovao 20 godina, prestao sam i sa time, jer više nije bilo potrebe. Sada sam pronašao svoje ljude: ako su htjeli doći k meni, mogli su.

Držanje govora o religiji je bilo potrebno; nije postojao drugi način da privučem svoje ljude. Svi su već podijeljeni. Ovo nije otvoreni svijet: netko je kršćanin, netko je hinduist, netko je musliman. Veoma je teško pronaći osobu koja je nitko. Iz tih gomila sam morao pronaći svoje ljude, ali kako bi ušao u tu gomilu, morao sam govoriti njihov jezik. Polako, s vremenom, odbacio sam njihov jezik. Što je moja poruka postajala jasnija, postepeno sam odbacivao njihov jezik.

Nakon što sam godinama davao *sannyas*, došlo je do trogodišnjeg razdoblja tišine, praznine u kojoj tko god je htio otići, mogao je otići jer se ne želim miješati u tuđe živote. Ako ih mogu poboljšati, odlično. Ako ne mogu poboljšati vas i vaše biće, tada je bolje da odete od mene. Ljudi koji su bili sa mnom samo zato što su uživali u mojim govorima nisu mogli podnijeti tišinu: oni su otišli. Kada netko odlazi, on mora pronaći neku ispriku; on se *mora* opravdati. On ne može reći, “Ja odlazim jer Osho više ne govori.” To bi pokazalo da on nije bio tamo zbog mene, već samo kako bi me slušao. On je to mogao učiniti slušajući snimke, kroz video snimke; on je mogao pročitati knjige - to nije bio

problem. On nije bio sa mnom. On je uživao u onome što sam govorio, ali to nije bila njegova potraga, to je bila njegova zabava.

Ova praznina je pomogla. Prvo sam morao pronaći svoje ljude; prirodno je da kada se oko vas okupi velika gomila ljudi, da uz njih postoji i nekoliko nepozvanih. Na primjer, Neelam je uz mene bez obzira da li pričam ili ne, ali njen suprug je pobjegao. On je došao slučajno; on je dobra osoba, osoba puna ljubavi, ali on je bio samo zainteresiran za moje govore. On je iz Punjaba dolazio u Punu kako bi me slušao; on je dolazio i ovdje, ali nije uspio pronaći ono što je tražio. To je bila samo zabava. Ali za Neelam to je bilo sve. On joj je postavio ultimatum: "Ti odaberi: ili ćeš biti sa Oshom ili ćeš biti sa mnom; ja odlazim."

Ovo je bilo teško za Neelam, ali ona je odabrala mene, ona je odbila svog muža i zaboravila na svoj dosadašnji život. Bila je bogata, imala je prekrasnu kuću, svoj auto i sve drugo. Ovdje ona radi naporno u vrtu, na cesti; ali ona je neizmjereno sretna i sjaji kao nikada prije. Njen suprug je čekao nekoliko mjeseci - možda se vrati; njena kćer je također ovdje, ali njena kćer se također odbila vratiti. Njena kćer, Priya, je odabrala mene, osobu koju vidi samo dok prolazim u autu, a odbila je svog oca koji ju je veoma volio. Priya je njihovo jedino dijete, ali ona se odbila vratiti. Čak i da Neelam ode, ona će i dalje ostati ovdje. Neelamin suprug se ponovno oženio, za vrlo bogatu udovicu. On je došao slučajno: prije ili kasnije, on je morao otići. On je došao prateći Neelam, jer ju je volio.

Ove tri godine su pomogle: mi smo odbacili nepotrebnu prtljagu - što se krećete više, morate odbaciti više prtljage. Na ravnici možete nositi mnogo prtljage, ali kada se počnete kretati uzbrdo, morat ćete odabrati što je nepotrebno i odbaciti to. Što idete više, morat ćete odbaciti više stvari.

Kada je Edmund Hillary dosegnuo vrh Everesta, on nije imao nikakvu prtljagu sa sobom. On je jednostavno stajao tamo bez ičega, jer je morao putem sve odbaciti. Kada je počeo, imao je sa sobom toliko mnogo stvari i opreme - mnogo uređaja, boca kisika... On je posjedo-

vao znanstveni um i imao je mnogo prtljage, a 50 slugu je nosilo tu prtljagu. Ali polako, na svakom kampu je morao odbaciti nešto jer je postajalo nemoguće nositi to. Bilo je dovoljno nositi sebe. Stojeći na Everestu, on je bio u potpunosti bez prtljage; osoba postaje lagana.

Ove tri godine su pomogle u odbacivanju prtljage; stoga ćete vidjeti razliku u mojim govorima. Vidjet ćete mnoge stvari; oni koji su me slušali prije i koji me slušaju sada će osjetiti velike teškoće - toliko šokova. Ali sada jednostavno govorim istinu koja je moja, jer sada vjerujem da ćete shvatiti, da vam nisu potrebni mediji; Isus, Mahavira, Buddha, Krishna. Mogu izravno razgovarati sa vama, trenutno. Ne moram igrati igru riječima.

Ova praznina je bila jedna vrsta nepravilnosti. Igra koju sam morao igrati bila je nužno zlo, inače vas ne bih mogao pronaći. Biste li vi pristupili ateistu, nemoralnoj, bezbožnoj, nereligioznoj osobi? Ako se zapitate to pitanje, shvatit ćete zašto koristim religiju i religioznu terminologiju. Ja sam ju koristio protiv sebe, samo zbog vas. Zbog vas sam činio to sve, ali sada više nema potrebe za time.

Netko me pitao da li mi ljudi šalju viceve kao i prije. Oni su počeli slati viceve. Odbio sam ih, jer mi sada vicevi više nisu potrebni. U to vrijeme su mi vicevi bili potrebni jer je to bila zabava. Sada to više nije zabava. Ako vic dođe sam od sebe, ja se neću protiviti. Ali sada želim govoriti spontano, izravno, trenutno, jednostavnu istinu koja je moja.

Zato su sadašnji govori postali tako dugi, jer je pričanje o drugima postalo mukotrpano. Prije sam uspio izdržati 60, 70, najviše 90 minuta. Ako bih pretjerao, ne bih možda više ni znao o kome govorim! Morao sam držati pitanja i bilješke ispred sebe kako bih se podsjetio da je ovo niz govora o Zenu, da je ovo niz govora o Sufizmu, da je ovo niz govora o Hasidizmu, da nešto ne pomiješam. Teertha je čitala priču, a ja sam držao uz sebe još jednu kopiju tako da ne zaboravim priču i da se ne izgubim, jer sam vrlo lako mogao otići u drugom smjeru.

Sada ti problemi više ne postoje. Ne moram ništa pamtit, mogu jednostavno reći što god mi dođe; stoga su govori postali duži. Ljudi

ispituju zašto ponekad iznenada završim - to prije nisam radio. To je istina. Kada sam vas zabavljao, počeo sam sa lijepim početkom, uslijedila je prava sredina i završio sam sa lijepim krajem; zaokruženo, potpuno. Ali sada je sve sirovo, neobrađeno - nebrušeni dijamanti iz samog rudnika.

Sada ne postoji početak i ne postoji kraj. Iznenada, započnem. Kako vas ne bih šokirao, nagovorio sam Sheelu da započne sa pitanjem. Inače, ako počnem iznenada govoriti, vi ćete pomisliti da sam potpuno poludio! Nitko ništa ne ispituje, a ja odgovaram! Ali to je istina: nitko ne postavlja pitanja, većinu pitanja govorim Sheeli da ih zapiše. To nisu tuđa pitanja. Stoga sirota Sheela mora zapisati pitanje, zatim ga pročitati, i zato što je to moje pitanje, ja ga ne moram držati ispred sebe. Slobodan sam kretati se u svakom smjeru. Iznenada počinjem, iznenada stajem - to je prava egzistencijalnost!

U životu stvari iznenada počinju i odjednom završavaju, a vi ne pitate zašto. Ako netko iznenada umre nasred ceste, vi mu ne kažete, "Mogao si barem čekati da prijeđeš cestu. Nasred ceste - da li je to pravi način da umreš? Mogao si odabrati vikend. Sada će ljudi morati tražiti dopust kako bi došli. Uzrokovao si mnogo nepotrebnih problema. Nisi li mogao pričekati - subotu ili nedjelju?"

Ali život iznenada završava, nikada ne dolazi do točke, uvijek ostaje točka i zarez. Niti jedan život nije završio sa točkom - to je nemoguće. Nešto je uvijek nedovršeno. Nešto uvijek raste i nije doseglo puni procvat; nešto se uvijek kreće, a zatim dolazi do iznenadnog kraja.

Počeci su iznenadni. Ako pogledate поближе, postojanje je nesuvislo, iznenadno - a ja želim da ovi govori budu egzistencijalni. Da, stat ću kada osjetim da moram stati; bez razmatranja. Sada možete jasno vidjeti zašto sam morao koristiti religijski jezik i zašto vam sada neprestano govorim da pustite Boga niz zahod, da zaboravite na pakao i raj, da je zakon karme nebitan. Ja više ne iskazujem poštovanje prema Isusu, Buddhi, Mahaviri, Krishni. Ja se prema njima odnosim kao što se ravnatelj odnosi prema svojoj djeci. Ako se dobro ponašaju,

tada neće biti kažnjeni. Ako se ne ponašaju lijepo, tada ću im priuštiti kaznu kakvu neće zaboraviti.

Sada više nema potrebe za kamuflažom. Mogu stajati posve gol, kakav jesam, i otvoren. Nema nikakve želje u meni da kažem išta što ne mogu potvrditi svojim autoritetom. Zato govorim da je moja religija bezbožna, nereligiozna. Nereligiozna religija zvuči čudno, ali sama riječ *religija* je prekrasna. Ljudi su ju iskorištavali i zloupotrebljavali - zato kažem da ju mrzim. Prvobitno značenje te riječi je zaista prekrasno, ali koga briga za pravo značenje?

Prvobitno značenje riječi *religija* je “dovesti sve dijelove zajedno, stvoriti cjelinu.” Čovjek, u svom trenutnom stanju, je mnoštvo. Religija znači ostvariti harmoniju u tom mnoštvu, kako bi ono postalo jedna individualnost. Individualnost znači nepodjeljivost: ona ne može biti podijeljena, vi više niste djelići slagalice, svaki fragment je na svom mjestu i slagalica nestaje. Slagalica je postojala dok su god fragmenti bili na mjestima na kojima nisu smjeli biti. Vaše srce nije na mjestu na kojem treba biti. Vaš intelekt nije na mjestu na kojem treba biti. Vaše emocije nisu na mjestu na kojem trebaju biti. Sve je na krivom mjestu; vaša kuća je u kaosu. Religija znači stvaranje kozmosa unutar kaosa.

Riječ je prekrasna u svom pravom smislu; stoga ju koristim. Ali kako bih izbjegnuo krive asocijacije, prvo kažem nereligioznost, a zatim govorim religija. Sve što ste razumjeli u vezi religije do sada, sve što su religije govorile, ja poričem riječju *nereligioznost*. Sve što je trebalo biti rečeno, a nije, izgovaram riječju *religija*.

Oni koji su u potrazi za istinom će to razumjeti, voljeti, uživati u tome, hraniti se time, jer to više nije samo intelektualna zabava; to je duhovna hrana. Ja pretačem svoje srce u vas. Sada je vrijeme za to. Prije nego što bude prekasno, moram prenijeti sve što sam godinama čekao kako bih prenio na vas.

Morao sam izbjeći tisuću stvari kako ne bih stvorio nevolje. Izrekao sam tisuću stvari jer je to bio jedini način da privučem svoje ljude. Ali sada, dopustite mi da se opustim kako bih jednostavno izgovorio

što god mi dođe na pamet. Čak ni ja ne znam koja će biti sljedeća riječ ili rečenica. Zato mnogo puta jednostavno zastanem usred rečenice. Moram čekati. Ako dođe, dođe; ako ne dođe, tada gledam na sat. Kada god gledam na sat, možete primijetiti da čekam riječ a ona ne dolazi.

Vivek mi je rekla, "Ti kritiziraš J. Krishnamurtija; Krishnamurti priča slične stvari o tebi. Oboje se vjerojatno smijuljite iznutra."

Rekao sam, "Što se mene tiče, ja se definitivno smijuljim. Za Krishnamurtija ne mogu reći isto." On se nije sposoban smijuljiti. On se zaboravio smijati; on je preozbiljan, što je stariji to je ozbiljniji; ja sam mu mogao pomoći, ali on ne može čak ni gledati moje sannyasine; inače bih mu dao čitavu zajednicu.

Krishnamurti je tražio ljude koji ga mogu razumjeti i činiti ono što on želi. Sada, kada imam toliko mnogo zajednica diljem svijeta, ja mu mogu dati čitavu zajednicu. To će biti moja velika radost ako on u svojim posljednjim godinama ostvari to malo zadovoljstvo. On ima 90 godina, i uskoro će umrijeti. Prije nego što umre, ja mu nudim bilo koju zajednicu. Ako ju on želi, neka ju uzme - ja ću se povući. Ako on može izdržati moje ljude... Sve je na njemu. Ali on nije uspio izdržati čak ni Deekshu, iako ga je pokušala nagovoriti: "Ja sam napustila Osha, ja više nisam sa njim."

Rekao je, "Dobro da si ga napustila, ali neću dozvoliti da ulaziš u moju kuhinju - makni se!" Zašto? Deeksha je tako dobra kuharica, ona bi se savršeno snašla u njegovoj kuhinji; a on ne posjeduje kvalitetnu kuhinju.

U njegovoj školi, u Brockwoodu, njegovom mjestu boravka u Engleskoj, postoji svega desetak dječaka i djevojčica. To su problematična djeca; nijedna škola ih ne želi prihvatiti. Kada se roditelji umore, oni ih šalju u Krishnamurtijevu školu jer on dozvoljava ulaz svima. Zadnji puta kada je jedan od mojih prijatelja posjetio tu školu, bilo je samo osmero djece svih uzrasta. Krishnamurti tamo i živi.

Za Deekshu ovo ne bi bio težak posao, ali ona bi se barem osjećala dobro: ako sam joj ja nedostajao, barem bi imala Krishnamurtija uz sebe. Ali on ne dozvoljava mojim sannyasinima pristup kuhinji. On

ne želi vidjeti moje sannyasine da sjede naprijed na njegovim predavanjima. Mnogi njegovi sljedbenici su postali moji sannyasini, mnogi njegovi sljedbenici su postali moji ljubavnici. Mnogi njegovi ljubavnici, mnogi njegovi sljedbenici su neizmjerno zainteresirani za mene. Ja ne vidim nikakav problem ovdje.

Stoga sam rekao Vivek, “Ja se smijuljim - čitava situacija je potpuno apsurdna. Sirota Deeksha pita za dozvolu da bude u kuhinji! On joj je to trebao dozvoliti. To je nehumano, reći joj da se makne. Što se mene tiče, ja sam spreman: on može preuzeti bilo koju moju zajednicu. Ako on želi ljude koji mogu riskirati sve, tada su to moji ljudi.” Ali on ne može tolerirati, on ne može riskirati biti u prisutnosti mojih ljudi. On je toliko bijesan zato što sam ja bez pretjerane muke uspio u onome što on nije uspio ostvariti kroz čitav svoj život.

Ja ne činim ništa. Rekao sam vam, ja sam lijen. Takav sam čitav život: ja ne radim ništa. Ali nešto u meni privlači ljude koji rade - i to bez ikakve nagrade, osim mojeg prisustva, osim toga što se mogu kupati u mojem prisustvu, u mojoj ljubavi. Kakvu drugu nagradu mogu dobiti? Oni riskiraju čitav svoj život.

Ja mu mogu dati ljude koje nije uspio pronaći jer se krivo kretao. On je propustio vlak; ali ja sam u vlaku i mogu povući kočnicu za nuždu. Ako on želi da siđem, ja mogu sići i zauzeti njegovo mjesto, a on može zauzeti moje. Ali to će njemu predstavljati veliki problem jer ovaj svijet koji sam stvorio oko sebe može održavati samo nepostojeći menadžer poput mene.

On je previše fokusiran na ljude. On će sa svakom osobom razgovarati tri sata. On vas previše želi - on će vas izludjeti. Jedan intervju će biti dovoljan, vi nećete tražiti drugi. Vi možete pitati jedno, a on će odgovoriti nešto sasvim drugo. On ne sluša vaša pitanja; on je pun svoje ideologije. Vaše pitanje je odskočna daska i zatim on počinje prenositi svoju ideologiju na vas. Ono što on radi je u osnovi kontradiktorno: s jedne strane on vas uči da nema potrebe za vodičem, za majstorom; a sa druge strane on nastavlja voditi ljude.

U čemu je svrha putovati svijetom, ako ne podučavate ljude? Jeste li ludi? Vi podučavate ljude. Možda ih podučavate da budu protiv podučavanja, ali to nije bitno; to je i dalje podučavanje. Možda govorite da nema majstora, nema učenika, ali oni to počinju slijediti: "Da, nema majstora, nema učenika; ali mi smo Krishnamurtijevi učenici, mi pratimo vas." Vi postajete majstor, oni postaju učenici. Vi se počinjete ljutiti jer stavljate ljude u dilemu.

To je vrlo složena dilema. Ako vas zaista shvaćaju, nitko vas tada ne bi trebao doći slušati. To bi trebalo jednom isprobati: on dolazi držati govore u Mumbaiju ili New Delhiju, on jednostavno sjedi ondje i nitko ne dolazi - jer nema majstora i nema učenika, nema učenja, nema filozofije.

On sjedi pored umjetničke galerije u Mumbaiju gdje se svaku večer okupljaju sve vrane u Mumbaiju - odabrao je odlično mjesto! Te vrane su vjerojatno bile religiozni majstori u svojim prošlim životima jer one istovremeno podučavaju, dok Krishnamurti predaje. I on govori ljudima, "Ako ste pažljivi i svjesni, vrane vas neće omesti, samo me slušajte."

Ali zašto? Oni su pažljivi i svjesni, ali oni slušaju vrane, ne vas. Zašto bi vas slušali? Vrane stvaraju toliki kaos! To je njihovo mjesto: one to čine svakoga dana, neovisno o dolasku učenika. Vi dolazite jednom godišnje na nekoliko dana; vi ste uljez na njihovom teritoriju. Jednog dana se nadam da nitko neće doći na njegovo predavanje, tada će njegovo učenje biti ispunjeno. Ali da li će on biti sretan? Ne, on želi da što više ljudi dolazi. I to ga nastavlja mučiti.

Stoga sam rekao Vivek, "Ja se mogu smijuljiti jer za mene on ne predstavlja problem; za mene nitko nije problem." Ali njega moje postojanje boli jer je *to* ono što on želi.

Prije nekoliko dana Somendra je napisao pismo jednoj od mojih sannyasina. Ona je napisala Somendri, "Ja sam ovdje u zajednici, blažena kao nikada prije. Ne želim biti nigdje drugdje; ovo je pravo mjesto za mene." Somendra ju je pokušao odvući, jer on pokušava stvoriti zajednicu u Švicarskoj.

Vidjevši u njezinom pismu da je ona izvan dosega, on je napisao, “Ako se osjećaš sretno tamo, onda sam i ja sretan. Bog je dao Oshu ono što je on htio. Nadam se da će Bog jednog dana i meni dati ono što želim.”

Somendra je naivan. U usporedbi sa Krishnamurtijem, Somendra je naivan. On ne zna o čemu piše. On ne zna da se duboko u sebi pokušava natjecati sa mnom. On se nada da će Bog jednog dana dati i njemu. Siroti Somendra, nitko ga ne sprječava. Ja mu mogu dati jednu od zajednica u Švicarskoj - mi tamo imamo prekrasnu zajednicu. Zašto mu dati zajednicu? Jer nema Boga, i njegova želja neće biti ispunjena; ako mu ja mogu dati zajednicu, zašto mučiti Boga?

Samo jedan mig sa vaše strane je dovoljan i predat ću mu zajednicu, a vi radite što god želite. Ali ne, on misli da je Bog taj koji mi je dao ono što želim i on se nada da će Bog... Mislite li da će mi Bog pomoći? Nikako. Bog, ako je negdje gore, sigurno se trudi uništiti sve: on ulazi u guvernera Oregona, državnog tužioca, senatora Hatfielda - ili Hatfielda? Bog ulazi u sve idiote u Oregonu, on ulazi u društvo 1000 prijatelja Oregona, u sve stražare. Bog laje odasvud! A Somendra govori da mi je on dao sve što želim. Ne, nigdje, ni u jednoj literaturi ne piše da je Bog toliko darežljiv!

Ja nisam bog, ja sam ljudsko biće: ja mogu biti darežljiv. Ja sam se oduvijek šalio sa Somendrom; on je bio jedna od mojih prvih luda - on to nije mogao shvatiti, on to ne može shvatiti ni sada. Zajednicu ne stvara vaš trud ili Božja pomoć. Zajednica je spontani fenomen. Nikada vas nisam tražio da dođete k meni, nikada vam nisam pisao pisma da dođete k meni. Vi ste me sami pronašli. Vaša potraga vas je dovela k meni.

Sada Somendra piše svim sannyasinima, posvuda, “Dođi, stvorit ćemo divnu zajednicu.” Nitko ga ne sluša, nitko ne dolazi. To nije pravi način. Kao prvo, on me izdao. Ja sam mu neizmjereno vjerovao, i dalje mu vjerujem. Volio sam ga kao što volim vas. Meni nije bitno da li ste sannyasin. Kakve to veze ima?

Ali ljudi koji odbacuju sannyas ulaze u vrlo teške situacije. Oni se ne mogu vratiti jer se osjećaju posramljeno: što sada reći? Jer kada su otišli, ljudi su ih pitali, "Zašto odbacuješ sannyas?" Tada su govorili mnogo stvari protiv mene ili protiv zajednice ili protiv organizacije. Ako se žele vratiti, oni to ne mogu, jer su si sami zatvorili vrata. Ljudi će pitati, "Što se dogodilo? Govorio si protiv svih tih stvari; sada je sve ponovno u redu?"

Ja želim reći svim sannyasinima koji se žele vratiti da će oni biti primljeni natrag sa velikom radošću. Ljudski je povremeno pogriješiti i zastraniti. To nije nešto veoma ozbiljno, a sa mnom ništa nije ozbiljno. Htjeli ste doživjeti svijet kao običan čovjek - to je savršeno u redu. Sada osjećate da vam to ne odgovara, i želite se vratiti. To je vaš dom - slobodno se vratite.

Zašto bi ovaj jadni Somendra tražio nešto od Boga? Ja znam da Bog nije ondje, da mu nitko neće odgovoriti. Ako Somendra pokuša stvoriti vlastitu zajednicu, on će privući mnoge nevolje, ući će u mnoge probleme. On nije još u stanju u kojem može pomoći drugima. Njemu je potrebna pomoć. Njegovo stvaranje zajednice je poput slijepca koji okuplja druge slijepce i govori im, "Slijedite me."

Možda će vas nekoliko slijepaca početi slijediti, ali uskoro će se čitava vaša grupa naći u jami. Osoba treba biti potpuno svjesna: posjedujete li oči? Možete li vidjeti svjetlo? Posjedujete li tu energiju koju možete dijeliti sa ljudima? Ako ne, ne pokušavajte takve idiotske akcije jer se igrate sa ljudskim životima. Vi ste u tami i odvest ćete te ljude još dublje u tamu.

U tim danima morao sam govoriti u ime religije, u ime Boga. Morao sam to raditi, nije bilo nikakve alternative: nije da nisam pokušao. Kada sam pokušao na drugi način, shvatio sam da se ljudi zatvaraju u sebe. Ali pronašao sam jednostavno rješenje. Čak je i moj otac bio zbunjen, više od ikoga, jer me on poznao od najranijeg djetinjstva - ja sam bio ateist, rođeni ateist; ja sam bio protiv religije, protiv svećenika. Kada sam počeo govoriti na religijskim konferencijama, pitao me, "Što se događa? Jesi li se promijenio?"

Rekao sam, “Nimalo, samo sam promijenio svoju strategiju; inače je teško govoriti na svjetskoj konferenciji Hinduizma. Oni neće dozvoliti ateistu da dođe na pozornicu. Nemoralnoj, bezbožnoj osobi neće dozvoliti da predaje. Ali oni su me pozvali - u ime religije, rekao sam sve što se može protiv religije.”

Shankaracharya, vođa hinduističke religije, presjedao je konferencijom. Kralj Nepala - Nepal je jedino hinduističko kraljevstvo na svijetu - je svečano otvorio konferenciju. Shankaracharya je osjećao nelagodu jer ono što sam govorio je u potpunosti sabotiralo čitavu konferenciju. Ali način na koji sam to predstavljao je oduševio ljude. Ovaj starac je postao toliko ljut da je ustao i pokušao mi oduzeti mikrofon.

Dok je pokušavao oteti mikrofon, rekao sam, “Dajte mi još minutu i bit ću gotov.” Stoga je stao na minutu - i u jednoj minuti sam uspio!

Pitao sam ljude - bilo je prisutno barem 100 tisuća ljudi - i pitao sam ih, “Što želite? On je predsjednik, on me može zaustaviti ako želi, i ja ću onda stati. Ali vi ste ti koji su došli slušati. Ako me želite slušati, podignite svoje ruke; podignite obje ruke.”

Dvjesto tisuća ruku; pogledao sam starca i rekao, “Sada sjednite. Vi više niste predsjednik: 200 tisuća ruku vas je smijenilo. Koga vi predstavljate? Vi ste bili predsjednik - ovi ljudi su vas učinili predsjednikom, sada su vas ti isti ljudi smijenili. Sada ću govoriti koliko god želim.” Inače ne bih uspio. Sa tog okupljanja sam pronašao stotine ljudi: Bihar je postao jedan od najpotencijalnijih izvora mojih sannyasina.

Na isti način sam se kretao diljem zemlje, odlazeći na religijske konferencije i hvatajući ljude. Kada bi stvorio svoju grupu u tom gradu, više se nisam zamario sa njihovim konferencijama; tada je moja grupa držala svoje konferencije, svoje vlastite sastanke. Ali za to je potrebno vrijeme.

Sada ne tragam ni za kime. Pronašao sam ljude koji će širiti moj rad diljem svijeta. Zato želim završiti ciklus. Sada želim reći stvari koje sam htio reći na početku, ali tada nitko nije bio spreman slušati.

Sada imam svoje ljude, čija su srca otvorena kako bi me apsorbirali, kako bi me pustili unutra. Prije nego što odem iz tijela, želio bih pretočiti sve što imam u vas. To je kao kada jedna svijeća pali drugu. Sa jednom svijećom možete upaliti milijun drugih svijeća. Prva svijeća neće izgubiti ništa.

Ta svijeća je bila usamljena u mračnom svijetu. Sada, milijuni svijeća sjaje svojim svjetlom. Njihovo svjetlo je isto. Njihovi plamenovi su različiti. Svaki sannyasin mora biti plamen za sebe, ali svjetlo svih sannyasina će biti isto: svjetlo za koje želim da se proširi svijetom - jer je to jedina nada. Bez toga, čovječanstvo neće izdržati više od 15 godina. Ali ako možemo stvoriti svjetlo o kojem govorim, upalit ćemo čitav svijet.

Putovanje sam započeo sam. Ljudi su mi počeli prilaziti; sada postoje tisuće sannyasina. Ja nisam dugo putovao, samo 25 godina. Teškoće sa kojima sam se ja susretao neće biti prisutne kod vas. Problemi sa kojima sam se ja suočavao neće biti prisutni kod vas. Jednog dana, potpuno sam, ja sam započeo. Sada moja svijeća gori u tisućama drugih svijeća.

Svaka svijeća ima isti potencijal: ona može upaliti milijune svijeća.

U nadolazećih 15 godina sve će postati intenzivno: opasnost će postati intenzivna; izazov će postati intenzivan; mogućnost konačnog uništenja će postati intenzivna. U tih 15 godina sve će poprimiti svoj najintenzivniji oblik, jer je planet koji je milijunima godina radio kako bi stvorio ljudsku svijest došao do točke u kojoj su moguće samo dvije opcije - smrt ili potpuna transformacija.

Stare religije su mrtve. One vam ne pružaju izbor; one umiru sa umirućim društvom, i ne postoji nitko osim vas. Ne postoji nitko na čitavoj zemlji poput vas, nitko nije odbacio staro smeće i nitko nije spreman postati nova vrsta čovjeka.

Ne brinite ako ste u toj maloj manjini. Kada sam ja započeo, bio sam potpuno sam. Čak i tada nisam mislio da sam u manjini, jer istina nikada nije u manjini. Istina je uvijek cjelina - ne većina, već stopostotna cjelina.

Moj djed me znao pitati, “Ti misliš sam transformirati čitavi svijet?”

Rekao sam, “Sa malom svijećom mogu zapaliti cijelu šumu. Nije mi potrebna atomska bomba; treba samo znati pravi tajming. Ako vjetar puše prema šumi, tada je samo jedna svijeća dovoljna da se zapali čitava šuma. Stoga nemoj misliti da sam sam.”

Moj djed nije bio živ kada sam počeo inicirati ljude u sannyas, inače bi bio neizmerno sretan da se dogodilo upravo ono što sam mu govorio. Vi niste mala manjina, nemojte tako ni razmišljati. Jedan sannyasin nije manjina, jer istina koja gori u njemu i svjetlo koje on drži u rukama, baklja koju drži u svojoj ruci, je dovoljna da promijeni čitavo lice zemlje.

To će se dogoditi - ne uz Božju pomoć, jer Božja pomoć dolazi već tisućama godina i možete vidjeti što se dogodilo. Ovaj puta, bez Boga - barem pokušajte bez Boga, bez raja, bez pakla, bez tih gluposti!

Pružite si šansu da pretvorimo ljude u obična, prirodna ljudska bića.

Ja vam govorim da će se to dogoditi - nijedan Bog to ne može spriječiti.

5.

SUPER-ČOVJEK: FANTAZIJA INFERIORNIH

Osho,

Nije li vizija novog čovjeka slična ideji super-čovjeka?

Ideja o novom čovjeku nije slična ideji super-čovjeka, ona je potpuno suprotna. Super-čovjek se nastavlja na starog čovjeka; novi čovjek nije povezan sa starim čovjekom. Super-čovjek je superioran, viši, ali i dalje pripada svijetu starog čovjeka. On je bolji, snažniji, ljepši, moćniji, inteligentniji; ali razlika je samo u stupnjevima.

Novi čovjek je potpuno nepovezan sa starim čovjekom. Superiorni čovjek, super-čovjek je profinjenje starog čovjeka. Novi čovjek je smrt starog čovjeka. Novi čovjek nastaje kada stari čovjek umre, stoga oni ne mogu biti slični. Oni mogu zvučati slično onima koji razmišljaju samo intelektualno. Ja nisam intelektualac, niti sam mislioc. Ja vidim stvari; ja sam mudrac i u mojim očima su super-čovjek i novi čovjek potpuno suprotni.

Staro društvo, kultura, religija, filozofija nisu protiv super-čovjeka; super-čovjek je njihova projekcija, njihova želja, njihova nada. Oni tisućama godina rade kako bi stvorili super-čovjeka. U ime super-čovjeka oni su mučili jadnog prosječnog čovjeka: gotovo je nemoguće povjerovati u to koliko je čovječanstvo žrtvovano kako bi nastao super-čovjek.

Što je Adolf Hitler radio? On je bio fasciniran idejom super-čovjeka. To je pokupio od Friedricha Nietzschea. Čudno je, ali ljudi koji su bili zainteresirani za super-čovjeka su bili inferiorni ljudi. Duboko u sebi, vi se osjećate inferiorno, i kako biste zaboravili na tu inferiornost vi počinjete zamišljati, projicirati upravo suprotno: super-čovjeka.

Nietzsche je bio zaljubljen u jednu ženu, Wagnerovu ženu. Wagner je bio jedan od velikih glazbenika, veliki majstor što se tiče glazbe; bio je nevjerojatno karizmatičan. On nije bio samo majstor za glazbu, njegovo sviranje je posjedovalo djelić magije. To je ono što čini razliku. Mnogo ljudi može svirati istu glazbu - to može biti isti instrument, ista glazba, iste note, ali netko toj glazbi jednostavno daje krila i ona nastavlja lebdjeti. Ona vas odvodi u nepoznate predjele.

Sa nekim drugim, to je obična glazba. Ona vas nigdje ne vodi; to je jedna vrsta zabave. Vi nemate što raditi pa slušate glazbu. To vas drži okupiranima na isti način kao i pušenje, kao i čavrljanje. Ali kada čovjek poput Wagnera svira, on daje novu dimenziju vašem biću, on otvara nova vrata. Vi se počinjete kretati u dimenzije kojih još niste bili svjesni.

Nietzsche je učio glazbu od majstora i zaljubio se u njegovu ženu, ne misleći kako ima veoma slabu osobnost i ne može se ni usporediti sa Wagnerom. Naravno da Wagnerova žena nije bila zainteresirana. On je bio ružan, nije bio fizički atraktivan kao Wagner - što tek reći o duhovnoj kvaliteti Wagnera i njegovom umjetničkom majstorstvu u glazbi? U čitavoj povijesti čovjeka ne postoji mnogo imena koja se mogu usporediti sa Wagnerom. On je jedan od najvećih glazbenika.

Žena se zaljubila ne samo u čovjeka već i u glazbu koja je okruživala tog čovjeka i magiju koja je bila u potpunosti prisutna, gotovo vidljiva. Nietzsche se jednostavno nije mogao uspoređivati sa njim. Kada joj je Nietzsche pristupio, ona se jednostavno nasmijala i rekla, "Ti si zasigurno budala! Čak i da Bog stoji preda mnom, moj izbor bi bio Wagner, jer ne mogu vjerovati da čak i Bog može biti toliko karizmatičan.

Kada Wagner svira ja ne mogu vjerovati da sam njegova žena i da sam tako sretna da mu mogu biti blizu. On je tako daleko a opet je toliko suosjećajan da mi dozvoljava intimnost. Ja znam da nisam vrijedna toga; to je njegova suosjećajnost. Daleko ljepše žene su lude za njim. Svatko tko posjeduje senzibilnost u vezi glazbe i u vezi njegove karizmatične osobnosti će se zasigurno zaljubiti u njega."

"Kako možeš misliti," rekla je Nietzscheu, "da ću ja uopće razmišljati o tebi? Zaboravi na to. To je sramotno: ti si učenik mog supruga i on ti vjeruje, zato ti je dozvoljeno u kuću. Ti si mu poput sina, a ja sam ti poput majke - godine nisu bitne."

To je bio šok i otkrivanje Nietzscheove vlastite inferiornosti, zato nije više nikada pristupio nijednoj drugoj ženi; izgubio je živce. Ali nakon tog dana je počeo razmišljati o novoj rasi čovjeka: super-čovjeku. On je pisao protiv Wagnera, on je postao neprijatelj. Wagner nije mogao shvatiti zašto, jer nije znao što se dogodilo između njegove žene i njegovog učenika; zašto ga je Nietzsche napustio i otišao u planine.

Nietzsche je tu ranu shvatio vrlo ozbiljno. Ona je u njemu stvorila iznimnu mržnju prema ženama i prema svim ženskim kvalitetama. Na primjer, on je počeo mrziti suosjećanje, ljubav, simpatiju, dobrotu - to su sve ženske kvalitete. On je počeo mrziti Isusa, on je počeo mrziti Gautama Buddhu, jednostavno zato što su oni podučavali ženske kvalitete. Nenasilje je ženstveno, nasilje je muževno; kako biste bili pravi muškarac, morate biti nasilni. Njegov um je postao potpuno iskrivljen od tog šoka.

Isus govori o skromnosti i poniznosti; to su ženske kvalitete. Isus je uništio čovjekovu muškost. Kada te netko udari u lice, a ti mu okreneš

drugi obraz, to je ženstveno. Što može biti ženstvenije od toga? Ali vidite li kako su stvari povezane? Odbijanje jedne žene je uzrokovalo njegovo odbacivanje čitavog ženskog roda i kvaliteta koje se mogu nazvati ženstvenim.

On je osudio Gautama Buddhu, govoreći, “Zbog Buddhe je Indija postala tako plašljiva - on je podučavao Indiju da postane ženstvena.” Rekao je, “Svi ti sveci se uopće ne mogu uspoređivati sa vojnicima. Čak je i trećerazredni vojnik bolji od prvorazrednog sveca.” A on nije bio vojnik; on nije bio dovoljno visok kako bi bio prihvaćen u vojsku. On je pokušao i bio je odbijen zbog svoje visine. Postoji mogućnost da je u njegovom podrijetlu došlo do miješanja: on nije bio nordijski Nijemac - kao što Adolf Hitler nije bio nordijski Nijemac. Nordijski Nijemci, ako su čiste krvi, su visoki, plavi, snažni ljudi. Nietzsche, kao i Adolf Hitler, nije bio niti snažan niti visok.

Nietzsche kaže, “Jedina prekrasna stvar koje se sjećam iz svog života jest kada sam jednog jutra vidio veliku brigadu vojnika kako maršira po ulici. Njihovi goli mačevi su sjali na jutarnjem suncu, gotovo poput munja. Usklađeni pokreti njihovih čizama su bili tako glazbeni da nikada nisam čuo glazbu koja se može usporediti sa njima. Njihove uniforme i harmonija i jutarnje sunce...!” Ljudi su govorili o lotosovim cvjetovima na ranojutarnjem suncu, o ružama na ranojutarnjem suncu, ali Nietzsche je jedini u čitavoj povijesti čovječanstva koji govori o vojnicima na ranojutarnjem suncu i o ljepoti mačeva koji sjaje i melodiji njihovih čizmi: desno, lijevo, desno, lijevo, u harmoniji - kakva glazba! On kaže, “Nikada ponovno nisam ostvario tako prekrasno iskustvo.”

On nije bio sportaš, on nije bio vojnik. Ja mislim da on ne bi znao ni pravilno držati mač. On je bio čovjek koji je znao držati olovku, ne mač. Čitav svoj život on je pisao; on se nije nikada borio. Ali on je počeo projicirati ideju super-čovjeka.

Nietzsche je počeo osuđivati starog čovjeka bez da je osvijestio da on pripada starom. To se događa: kada stavite starog čovjeka na jednu

stranu i super-čovjeka na drugu stranu; tada mislite da vi niste dio starog čovjeka. Ali zato što stvarate ideju super-čovjeka, vi počinjete vjerovati da je super-čovjek vaša projekcija, vaša ideja: vi radate super-čovjeka - tada naravno, vi pripadate super-čovjeku. Na taj način osoba zaboravlja svoju inferiornost.

Nietzsche nikada nije pokušao pristupiti nekoj drugoj ženi iz jednostavnog razloga što bi to moglo probuditi osjećaj inferiornosti; jednom je bilo dovoljno. On je bio vrlo egoističan čovjek. To je rijedak fenomen: ako žena kaže "ja te ne volim," to ne znači da vas nijedna žena više neće prihvatiti. On je posjedovao vlastite kvalitete; nije bilo potrebe da on postane Wagner. On nije bio glazbenik, ali je posjedovao vlastite kvalitete: on je bio veliki filozof. Ali to ga je toliko duboko povrijedilo da je zaboravio na sve svoje kvalitete i počeo se uspoređivati samo sa Wagnerom.

On je utjecao na mnoge ljude - svi su oni bili čudni na određeni način. On je utjecao na George Bernard Shawa - također egoističnog čovjeka. Ako pročitate Shaw-ove knjige, iznenadit ćete se da je sama knjiga mala, a predgovor je tako dug. To se dogodilo po prvi puta u čitavoj povijesti svjetske literature: predgovor je velik, a knjiga mala. Zašto? Sama knjiga nije dovoljna da se to objasni. To je ono što podrazumijevamo pod umjetnošću, kreativnošću.

Najbolji slikari nisu stavljali opise svojih slika, što tek reći o predgovoru? Oni su shvatili da ako slika ne objašnjava sama sebe, opis joj neće pomoći. Osoba koja promatra sliku, mora ju shvatiti prema svojem kapacitetu, razumijevanju, inteligenciji.

Staviti opis na sliku znači da ste zabrinuti da vaša slika neće biti shvaćena. Ali staviti opis na sliku znači učiniti ju malom i zatvorenom; to je način uokviravanja. Sa opisom ste ju uokvirili. Sada govorite osobi da ova slika znači samo jedno, ništa drugo. Uzeli ste višedimenzionalnost slike i stavili ste ju u vrlo mali okvir. Uništili ste ju.

Shaw-ove knjige nisu teške; ne morate biti genij da biste ih shvatili. On je pisao samo drame, i to ne visoke kvalitete. Svatko sa barem

malo inteligencije će ih razumjeti. Ali možda je i on patio od inferiornosti. Možda je mislio da nitko neće razumjeti dramu, možda ju ni on nije shvatio.

On ju je napisao, ali nije bio siguran da li je napisao ono što je htio napisati, da li je koristio prave izraze, prave riječi. Da li je siguran da će biti shvaćen? On je bio zbunjen, zbog toga su stvoreni dugi predgovori. Predgovor uništava čitavu dramu jer je on u njemu pokušao objasniti sve. Kada razumijete sve u vezi drame, što preostaje?

To je kao da vam netko ispriča cijelu priču filma, a zatim vam da ulaznicu i kaže, “Idi, kupio sam ti kartu.” On je uništio sve zato što vam je ispričao cijelu priču; sada je ulaznica potpuno beskorisna. Bit će vam dosadno jer nema više uzbuđenja. Unaprijed znate što će se dogoditi, od samog početka poznajete sami kraj.

Bernard Shaw je učinio upravo to, u sljedećem opsegu: predgovori od 100-200 stranica za dramu od 20 stranica. Mislim da Bernard Shaw nikada nije bio psihoanaliziran. Zašto je on pisao tako duge predgovore za obične drame? On je jednostavno projicirao sebe. Da je dramu napisao netko drugi, on ju ne bi shvatio, njemu bi bio potreban veliki uvod.

Nietzscheova ideja super-čovjeka je oduševila George Bernard Shawa; on je također napisao dramu o super-čovjeku. Čudno, ali i nje ga je odbila žena. Ta žena se zvala Annie Besant. Ona je bila kuma J. Krishnamurtija. Ona je bila predsjednica Teozofskog pokreta u čitavom svijetu. Ona je bila prekrasna žena sa velikom karizmom, veoma inteligentna, i jedna od najvećih govornika. Da je ostala u Engleskoj, ona bi zasigurno postala ministrica ili premijerka, jer nitko od tadašnjih ministara nije posjedovao takvu karizmu ili umijeće govora.

Bernard Shaw ju je čuo prvi puta na teozofskoj konferenciji i odmah se zaljubio. Kada joj je pristupio, rekla mu je, “Molim vas oprostite, ali čekaju me mnogo bitnije stvari.” Ona je definitivno imala mnogo bitnije stvari za postići, osim biti žena George Bernard Shawa. Ali on je mislio da je najveći čovjek na zemlji: “Ona ima daleko bitnije stvari za postići?” Ta rana ga nije napustila.

Annie Besant je postajala sve popularnija. Jednostavno je nevjerojatno da je ona postala predsjednica Indijskog nacionalnog kongresa. Dok je Indija bila pod britanskom vladavinom, indijski revolucionari, koji su se borili protiv Britanaca, su prihvatili britansku ženu kao svoju predsjednicu! Sada možete shvatiti njenu karizmu. Čak su mrzili i bijelu kožu jer je ona predstavljala vladare, tiranine. A oni su prihvatili ženu koja dolazi iz iste zemlje protiv koje se bore... Indijski nacionalni kongres je bila stranka koja se borila protiv Britanije kako bi dobila neovisnost i koja je prihvatila nju kao svoju predsjednicu. Ona je posjedovala magičnu osobnost. Stoga kada je odbila Shawa, mislim da nije napravila ništa krivo; nju su definitivno čekale mnogo bitnije stvari.

Ona je po prvi puta pretvorila Teozofski pokret u svjetski pokret. Ona je stvorila ideju da će se roditi svjetski učitelj i milijuni ljudi su počeli vjerovati u nju. To nije tako lako. Čak ni Isus nije uspio uvjeriti svoje vlastite ljude da je on mesija. Ali ova žena je govorila, "Ja ću vas u pravom trenutku upoznati sa mesijom koji će spasiti čitavi svijet," i milijuni ljudi su joj vjerovali na riječ. Ona nije bila mesija, ali je posjedovala kvalitetu stvaranja povjerenja u ljudima.

Annie Besant je odbila Bernard Shawa; on je tu ranu nosio čitav svoj život i počeo je projicirati ideju super-čovjeka.

Adolf Hitler je bio druga osoba koja je postala učenik Friedrich Nietzschea, i on je na svaki način bio intelektualno inferioran. Čak ga ne možemo nazvati ni prosječnim; on je bio daleko ispod prosjeka. On nije posjedovao nikakvu inteligenciju; on je bio potpuni idiot. On se trebao roditi u Oregonu; igrom slučaja je rođen u Njemačkoj. Njemačka nije pravo mjesto za takve idiote.

On nije uspio upisati arhitektonsku školu - on je htio biti arhitekt. Nije uspio upisati školu za umjetnost - htio je postati slikar. Vojska ga je odbila jer nije uspio dokazati svoju vrijednost u Prvom svjetskom ratu. On je bio kukavica: koristio je svaku izliku kako bi se sakrio i držao podalje od bitke. Kada bi god došlo vrijeme za bitku, njemu bi

pozlilo. Uvijek bi imao trbuhobolju, glavobolju, osjećao bi bol u leđima - bilo što, što se ne može dokazati.

Ne postoji način da dokažete da li je glavobolja prava ili nije. Jedan od mojih učitelja je počinjao svaki dan svoje predavanje sa svojim ritualom: “Prvo poslušajte moje uvjete. Ja ne prihvaćam glavobolje, ne prihvaćam trbuhobolje. Stvari koje ne mogu pronaći, ne prihvaćam. Ako imate vrućicu, to prihvaćam jer mogu provjeriti vašu temperaturu. Stoga zapamtite, nitko ne može otići zbog stvari koje se ne mogu dokazati. Čak ni doktor ne može dokazati glavobolju.” On je spriječio gotovo sve bolesti, jer ste morali imati vidljivu bolest kako biste otišli iz škole; ali ja sam morao pronaći neko rješenje jer je to bilo neprihvatljivo.

On je bio stari čovjek, stoga sam trebao djelovati pod okriljem noći... On je bio star, ali veoma snažan i usmjeren na vježbanje, na šetanje, stoga se običavao ustati rano ujutro, oko pet sati, i otići u dugu šetnju po mraku. Odlučio sam staviti nekoliko kora od banane ispred njegovih vrata. On je pao i ozlijedio leđa.

Rekao je, “Moja leđa me toliko bole.”

Ja sam odgovorio, “Ne govorite ništa što ne možete dokazati.”

Rekao je, “Bez obzira što to ne mogu dokazati, ja ne mogu danas ići u školu.”

Rekao sam, “Onda ćete morati od sutra zaboraviti na svoje uvjete, jer ću ja ispričati ovo cijeloj školi, a ako se prihvaća bol u leđima... Koji dokaz posjedujete? Zašto nije glavobolja? Zašto nije trbuhobolja?”

Rekao je, “Mislim da ti imaš nekakve veze sa ovim korama od banane.”

Rekao sam, “Možda ste u pravu, ali to ne možete dokazati, a ja vjerujem samo u stvari koje se mogu dokazati.”

Rekao je, “Možeš mi učiniti barem jednu uslugu: možeš odnijeti moju molbu ravnatelju.”

Odgovorio sam, “Uzet ću vašu molbu, ali zapamtite, od sutra ćete prestati sa tim uvjetima, jer ponekad imam glavobolju, ponekad me trbuh boli, jer sam naviknut jesti sve vrste nezrelog voća - kada kradete

iz tuđih vrtova, ne možete pitati da li su plodovi zreli. Možete ih ukra-
sti jedino dok nisu zreli; kada postanu zreli, tada ih ljudi беру. Stoga ja
patim od truhobolje.” Od tog dana je prestao sa uvjetima. Pogledao
me, nasmijao se, i započeo sa satom.

Učenici su bili šokirani: “Što mu se dogodilo? Što je sa uvjetima?”

Ustao sam i rekao, “Osjećam bol u truhu.”

Rekao je, “Možeš ići.” Navečer, kada je došao vidjeti mog oca, re-
kao mi je, “Ovo je prvi puta da sam dao dopust nekome sa truhobol-
ljom, jer su ti ljudi toliko maštoviti i dosjetljivi.” Rekao je mom ocu,
“Tvoj sin je opasan.”

Rekao sam, “Opet radite nešto što ne možete dokazati, vi samo
pretpostavljate. Ja sam išao u jutarnju šetnju i vidio sam vas kako pa-
date, i otišao sam vam pomoći da ustanete. Mislite li da nije u redu
pomagati drugima?”

Rekao je, “Ne, nije loše pomagati drugima; ali tko je stavio kore od
banane ondje?”

Odgovorio sam, “To morate otkriti - to je *vaša* kuća. Igrom slučaja
sam išao u jutarnju šetnju; a moj otac zna da ja svakoga dana idem u
jutarnju šetnju.”

Moj je otac rekao, “To je istina, on odlazi u šetnju svakoga dana.
Moguće je da je on to učinio, ali ako to ne možeš dokazati, tada ništa
od toga. Ako on pobijedi u argumentima, iako smo mi u pravu, on je
pobjednik, a mi smo gubitnici. On mi je ispričao cijelu priču o boli u
tvojim leđima i da si od tog trenutka poništio dva svoja uvjeta.”

Moj je otac također bio njegov učenik. Rekao je, “Ovo je čudno, jer
nikada nisi započinjao bez ta dva uvjeta.”

Moj je učitelj rekao, “Nikada prije nisam imao ovakvog učenika.
Morao sam promijeniti svoj cijeli plan jer je opasno biti u sukobu sa
njime; on me mogao ubiti.”

Kada je Adolf Hitler bio u vojsci, on je neprestano imao glavobol-
lje, bolove u leđima, truhobolje - bilo koju izliku samo da ne ode na
bojno polje. Nakon Prvog svjetskog rata, vojska ga je odbila. On je bio

nezaposlen, bez ikakvih kvalifikacija. Okupio je 17 drugih nezaposlenih vojnika koje je također vojska odbacila, i tih 18 ljudi je osnovalo Nacionalnu socijalističku stranku - nacističku stranku. Njihov ideal je bio: "Moramo pokoriti čitavi svijet jer je to Božja misija dana nordijskim Nijemcima, najčišćoj rasi Arijevacu. Misija je zavladata svijetom. Svijet se sastoji od pigmejaca."

Adolf Hitler je bio pigmejca na svaki način; ne možete pronaći ništa u njemu što posjeduje neku vrijednost. Ali on je počeo širiti tu ideju i nordijski Nijemci su počeli osjećati da imaju određenu misiju, da su oni Božji rijetki odabranici. Zašto je on bio toliko protiv Židova? Jedan od razloga je zato što su Židovi još od doba Mojsija govorili da su *oni* Božji odabranici.

Ne mogu postojati dvije rase koje je odabrao Bog; ili su nordijski Nijemci odabrana rasa ili su to Židovi. To se moralo dokazati. Hitler je počeo ubijati Židove. Rekao je, "Židovi moraju biti potpuno izbrisani jer se oni predstavljaju kao odabranici - a mi smo odabrani i nismo toga ni svjesni." To se proširilo kroz umove ljudi. Um takve ideje vrlo lako usvaja i motivira vas, jer patite od mnogo vrsta inferiornosti.

Svatko u životu dolazi do granica koje ne može prijeći i osjeća se inferiorno; nailazimo na židove, udaramo i moramo promijeniti smjer. Svatko u životu se mora na određeni način suočiti sa problemom inferiornosti. Ako vam netko usadi ideju da ste vi jedan od rijetkih Božjih odabranika, vi ćete to "popušiti." Hitler je to radio besplatno; on je od vas stvarao vrh čovječanstva. Nietzscheove knjige su postale Hitlerova biblija.

Treći čovjek koji je bio impresioniran bio je Sri Aurobindo u Indiji. On je također patio od ogromnog kompleksa inferiornosti. Sri Aurobindo se školovao u Engleskoj. On je pripadao bogatoj obitelji i trebao je postati član Indijske civilne službe, koja je bila najveća državna služba u Indiji, stvorena od strane Britanaca. Da biste ušli u ICS, trebali ste proći mnogo ispita u Engleskoj, a to je bilo veoma teško za Indijce. Ispiti su bili u potpunosti neprilagođeni za Indijce.

Na primjer, Aurobindo je pao na samo jednom ispitu - jahanju konja. Indijci nisu zainteresirani za jahanje konja; za razliku od Engleza. Džainisti to zabranjuju jer je jahanje konja nasilno. Tko ste vi da možete jahati konja? Da konji jašu vas, biste li uživali? Džainisti se protive tome. U Indiji nitko nije zainteresiran za jahanje konja poput Britanaca.

Aurobindo nije bio dobar jahač konja u usporedbi sa britanskim učenicima, ali je prošao sve druge predmete. Osoba se pita kako je jahanje konja povezano sa službenicima ICS-a, ali vi ne poznajete imperijalizam. Jahanje konja je bilo vrlo važno za službenika ICS-a. U Indiji, kada ste ugledali bijelog čovjeka u vojnoj uniformi sa pištoljem, kako jaše na prekrasnom konju, to je bio simbol imperijalizma i njegove moći.

Aurobindo je bio iz Bengala, stoga mislim da nije mogao zajahati ni magarca! Magarci su također vrlo pametni; ja sam ih jahao, stoga znam. Možete pokušati, i otkrit ćete da magarci imaju poseban trik. Oni neće nikada hodati po sredini ceste; oni će uvijek hodati po strani i trljati vas uz zidove kuća. Nemoguće ih je držati po sredini ceste: oni će otići na bilo koju stranu i trljati vas uz zidove. Naravno da će vam ozlijediti nogu i morat ćete sići. Oni jednostavno poručuju, "Spusti se i bježi!"

Aurobindo je bio veoma šokiran jer nije uspio, a biti službenik ICS-a je bila njegova ambicija. Inferiornost uvijek ima velike ambicije; kompleks manje vrijednosti je osnova svih ambicija. Biti službenik ICS-a je najveća ambicija bilo kojeg Indijca jer je to bio najviši položaj kojeg ste mogli ostvariti; više od toga nije bilo moguće za Indijce. Od tisuća koji bi se prijavili, tek bi jedan Indijac uspio postati službenik ICS-a, stoga je to bilo nešto nevjerovatno.

Aurobindo se vratio frustriran, vrlo ljut, ljubomor, bijesan; i on se priključio Indijskom nacionalnom kongresu - stranci koja je pokušavala izbaciti Britansko Carstvo. Samo sagledajte činjenice. On se otišao priključiti Britanskom Carstvu, i da je uspio u jahanju konja

on bi ih podržavao; on bi ubijao ljude kojima se sada priključio. Sada je htio *uništiti* Britansko Carstvo. Shvaćate li sada kako funkcionira ljudski um?

On nije bio nenasilan revolucionar. On nije vjerovao u Gandhija, on nije bio sljedbenik Gandhija. On je vjerovao u nasilje: on je htio ubiti, zapaliti, uništiti britanski narod. On je pokušavao izraditi bombe i potom je uhvaćen, te je proveo nekoliko godina u zatvoru.

Veoma je zanimljivo promatrati živote tih ljudi. Ako posjedujete nepristran um, tada primjećujete čudnovate činjenice. Kada je Aurobindo bio u zatvoru, on je iznenada postao religiozan čovjek. Kada mu je propala ambicija koju je pokušavao ispuniti, on se okrenuo drugom ekstremu: on se htio osvetiti, ali sada u ime revolucije. Kada je smješten u zatvor, on je sagledao čitavu stvar: da nije lako svrgnuti ovo veliko carstvo stvaranjem ručnih bombi; on se samo zavaravao. Možda ćete ubiti jednu ili više osoba, ili ćete uništiti most, ali nećete uništiti carstvo; to nije moguće. Carstvo posjeduje ogromnu moć.

Kako tada ispuniti ambiciju? On je shvatio da ne može uspjeti i postati službenik ICS-a; shvatio je da ne može postati veliki vođa indijske revolucije. Okrenuo se religiji. On može postati veliki svetac; barem ga nitko u tome ne može spriječiti. To je najjeftiniji način. Tko će vas spriječiti? Ne postoji nikakva konkurencija.

Aurobindo je postao religiozna osoba. Počeo je pisati komentare na Shrimad Bhagavad-Gitu u zatvoru. Kada je otpušten, prva stvar koju je učinio jest da je pobjegao iz Britanskog Carstva. Pondicherry nije bio dio britanske Indije; to je bilo malo mjesto pod francuskom vladavinom. To je sada dio Indije, ali prije 300 godina, kada su se sve europske sile natjecale u osvajanju Indije, Velika Britanija je uspjela osvojiti gotovo cijelu Indiju: Francuska je uspjela osvojiti malo mjesto, Pondicherry, a Španjolska je uspjela osvojiti Gou i dva mala otoka, Daman i Diu.

Zašto je Aurobindo pobjegao u Pondicherry? On je bio blizu Bengal. On je bio kukavica; sada se bojao suočiti sa svojim prijateljima iz

revolucije. Nije im mogao reći da sada više nije revolucionar, da hoće postati svetac - što je najsigurniji način da ispunite svoju ambiciju i postanete poštivan, častan i velik čovjek. On je izgradio svoj ašram u Pondicherryu.

On je bio vrlo zainteresiran za ideju super-čovjeka. Zapravo, on je to pretvorio u svoju životnu ambiciju. Rekao je, "Ja ću dovesti super-čovjeka u sebe. Super-čovjek će sići sa nebesa u moje tijelo, stoga pokušavam pročitati svoje tijelo tako da super-čovjek može ući u njega." Trideset godina je ostao u zatvorenoj kući, a njegovi sljedbenici su vjerovali da on pročišćava svoje tijelo. Ako pogledate njegovu literaturu, vidjet ćete da je tih 30 godina on neprestano pisao, jer se ta literatura ne može izgovoriti, ona se mora napisati. Obujam literature je tako velik da mislim kako mu nije preostalo vremena da pročita svoje tijelo. Čemu uopće pročišćavanje? Tijelo je čisto. Što ćete učiniti sa njime? Što nije u redu sa tijelom? Ako nešto nije u redu, potrebna vam je medicinska pomoć. Kako ćete u zatvorenoj sobi pročitati svoje tijelo?

Postajao je sve deblji. On je bio veoma vitak i mršav mlad čovjek, ali samo čitajući i pišući, čitajući i pišući... A njegovo pisanje je najgore moguće pisanje. Jedna rečenica će se produžiti kroz čitavu stranicu. Dok dođete do kraja stranice, zaboravit ćete na početak rečenice. Kada dođete do kraja stranice, morat ćete se vratiti na početak kako biste se podsjetili riječi sa kojima je počela rečenica.

Aurobindove knjige su nečitljive, sitničave, preopširne. On koristi velike riječi jer misli što je veća riječ, što ju manje ljudi koristi, to će oni biti opčinjeniji njome. To se i dogodilo - ljudi *su bili* opčinjeni. Ljudi su veoma čudni: njih impresioniraju stvari koje ne mogu shvatiti. Ako ih mogu shvatiti, oni neće biti impresionirani. Njihova logika je jednostavna: "Ako ja to mogu shvatiti, tada nema ničega u tome." Osim ako ne osjete da to ne mogu shvatiti, oni neće vjerovati da je nešto više, nešto onostrano prisutno. On je pisao samo kako bi očarao ljude. Nema potrebe pisati cijelo poglavlje ili stranicu kao jednu rečenicu. Ako želite da vaša riječ dođe do ljudi, to je jednostavno glupo. Ali on je htio očarati.

Ja sam pročitao sve njegove knjige i mnogo sam patio. Nećete vjerovati koliko sam patio kroz te ljude. Ja sam prošao sve njegove knjige samo kako bi vidio što taj čovjek pokušava učiniti. U tim knjigama nema ničega. Prekopat ćete čitavu planinu, a nećete pronaći ni štakora! Ali to su ogromne knjige, po tisuću stranica; i koristi teške riječi. On je bio dovoljno pametan da izmisli velike riječi.

Kako bi super-čovjek stigao, prvo morate stvoriti stanje superiornog mentaliteta, a za to morate pročistiti svoje tijelo. On je objavio da će biti fizički besmrtn. Do sada su Mahavira, Buddha, Krishna, Krist i Muhamed govorili da je duša vječna. Aurobindo je rekao, “Ja ću dokazati da samo vječno tijelo može sadržavati vječnu dušu. Moje tijelo će živjeti zauvijek, ono je besmrtno.”

Ovo je čista glupost. Ali postoji jedna dobra stvar u vezi takvih izjava: nikada ne možete dokazati da su te izjave pogrešne jer ako čovjek umre, kome ćete dokazati da je bio u krivu? Ako on nastavi živjeti, naravno da je besmrtn. To je trik iza izjave, “Ja ću biti besmrtn. Ja sam pročistio svoje tijelo, i super-čovjek se polako spušta u ovo tijelo. Ovo tijelo će biti besmrtno, a tada ću naučiti svoje učenike da budu besmrtni.”

Stotine ljudi, nadajući se da će postati fizički besmrtni, pratilo je Sri Aurobinda čitav svoj život. Kada je umro, jedan od mojih prijatelja je bio u njegovom ašramu; on je bio njegov sljedbenik. Ja sam mu stalno govorio, “Ne budi budala! Tijelo ne može biti besmrtno, ono je načinjeno od smrtnih stvari. Osoba može živjeti malo duže, ali živjeti vječno...!” Možete vidjeti da se tijelo neprestano mijenja: dijete postaje mladić, mladić postaje starac, starac još više stari. Smrt ne dolazi iznenada, ona dolazi od samog dana vašeg rođenja. Netko tko kaže da će njegovo tijelo biti besmrtno mora dokazati da se njegovo tijelo prestalo mijenjati.

To je bio moj argument kada sam pričao sa svojim prijateljom: “Ako možeš poslati poruku” - jer je Aurobindo običavao vidjeti svoje učenike samo jednom godišnje, i to samo radi *darshana*. On ne bi govorio, niti bi odgovarao na pitanja; on bi jednostavno sjedio tamo i ljudi bi prolazili

pored njega u nizu - mogli biste ga vidjeti samo na trenutak. Stoga sam rekao svom prijatelju, "Ako možeš nekako poslati poruku..."

Postojao je način. Žena koja je bila zadužena za ašram je bila "Majka." Ljudi su u potpunosti zaboravili njeno ime, oni su zaboravili čak i njezinu profesiju. Ona je bila filmska glumica koja se zaljubila u Sri Aurobinda. Ona je odbacila svog supruga i postala učenica - jer je očito ideja fizičke besmrtnosti privlačila više žene nego muškarce.

Žene su više u fizičkom, više su uzemljenije, više osjećaju svoje tijelo. Ne vjerujem da žene vjeruju skroz u dušu, jer ne mogu vidjeti dušu u ogledalu. Ono što ne mogu vidjeti u ogledalu je ideja glupih ljudi. Sve žene znaju da se muškarci igraju sa riječima i filozofijom i religijom. Žena nije zainteresirana za te stvari. Ona se više zanima za tračanja, za sočne stvari: što se događa u susjedstvu, tko je kupio novi automobil i tko je kupio novu odjeću, a tko je izgradio novu kuću. One se ne zabrinjavaju u vezi Boga. To nije njihova briga. Ako se one počnu zabrinjavati, to je zbog muškaraca. Zato što su muškarci neprestano zabrinuti u vezi Boga i duše i raja i pakla, žena razmišlja, "Možda ima nešto u tome; ako je toliko muškaraca zainteresirano, tko zna? Bolje je barem šutjeti o tome, ne reći ništa." Ali znam da svaka žena osjeća da je sve to jednostavno žargon.

Ova francuska glumica se zainteresirala za ideju o fizičkoj besmrtnosti. Ona je bila moćna žena i sposobna za organizaciju, tako da se Aurobindo mogao povući - imao je dobru organizatoricu. On je htio provesti svoje vrijeme pišući. On je pokušavao stvoriti čitavu filozofiju super-čovjeka: sve faze, metodologije pročišćavanja tijela i uma, koje ćete faze dosegnuti, koja svjetla ćete vidjeti i koje će se boje pojaviti u određenoj fazi. Ako čitate njegove knjige, pomislit ćete, "Možda ovo što on piše ima smisla, jer on govori poput nekoga tko govori o geografiji. On vam može sve pokazati na karti."

Ali čitajući njegove knjige, sve što vam mogu reći jest da je on bio dobar jezikoslovac i znao se igrati riječima i jezikom. Trideset je godina proveo u izolaciji. Ništa nije bilo pročišćeno; njemu je jednostavno

bilo potrebno vrijeme za učenje i pisanje. Njegova ogromna literatura je dovoljan dokaz - nitko ne može napisati toliko literature, osim ako neprestano ne piše barem 12 do 14 sati dnevno.

Stoga sam rekao svom prijatelju, "Pošalji ovu poruku Aurobindu: 'Ako tvrdiš da si ostvario fizičku besmrtnost, tada to možeš i dokazati. Ako umreš, koga ćemo tada pitati? Ako ne umreš, i nastaviš ne umirati, tada si u pravu - jer nastavljaš živjeti. Ali ja sam pronašao kriterij za besmrtnost: kriterij je da se tvoje tijelo ne smije mijenjati - jer je smrt samo promjena. Ako si mlad, tada ne bi smio postati star; ako je tvoja kosa crna, ona ne bi smjela postati bijela. To će biti dovoljan dokaz.' "

Ali moj prijatelj je rekao, "Njegova kosa je siva i on izgleda starije i starije svake godine. Mi to možemo bolje percipirati jer ga vidimo jednom svake godine." Ako osobu promatrate svaki dan, nećete primijetiti kako ona stari. Ali ako ju vidite tek nakon godinu dana, odmah ćete vidjeti koliko se promijenila, koliko joj je kosa posivjela, koliko joj se lice smežuralo, koliko starije ona izgleda.

Rekao sam mu, "Ako on ne može spriječiti starost, tada budi siguran da on ne može spriječiti smrt, jer je starost samo priprema za smrt." To se i dogodilo: jednog je dana Aurobindo umro. Kada je umro, to je bio veliki šok za njegove učenike koji su živjeli u njegovom ašramu i za njegove sljedbenike diljem svijeta, jer tko ne želi biti fizički besmrtan?

Postoje ljudi u Americi, njih desetak, čija se mrtva tijela čuvaju - ta tijela pripadaju milijunašima - u nadi da će u sljedećih 10-15 godina znanost uspjeti u oživljavanju mrtvacu. Ti ljudi su sav svoj novac stavili u fond da se njihova tijela očuvaju u stanju u kakvom su bila. Ako nakon 10-15 godina znanost uspije u oživljavanju tijela, njihova tijela će oživjeti.

Možete li vidjeti čovjekovu ambiciju, njegovo siromaštvo, njegovu inferiornost, njegov strah od smrti, njegovu požudu za životom? Čak i nakon smrti oni se nadaju... Milijuni dolara se troše na njihova tijela jer oni imaju fond; to je njihov novac. Oni se zamrzavaju i njihova tijela se čuvaju. Čak i ako se vrate nakon 15 godina, što će oni raditi?

Oni neće vidjeti nikoga koga su ostavili kada su umrli. Njihove žene će otići, njihova djeca su možda umrla. Čak i ako su djeca ondje, tko će ih željeti? Samo razmislite: vaš otac se vraća nakon 15 godina; jednog dana iznenada on se vrati kući. Možete umrijeti samo od šoka što vidite svog oca kako stoji ispred vas.

Ljudi govore o jazu između generacija - jeste li razmišljali o jazu između mrtvih i živih? Ako se nakon 15 godina osoba vrati u život, ona neće pronaći ništa prepoznatljivo, sve će biti drukčije. Možda neće pronaći isti svijet; možda će proći Treći svjetski rat i ona će morati započeti igru ispočetka: otići u potragu za Evom! Ako kojim slučajem on pronađe Evu, tada će oboje morati prvo razmisliti prije nego što poskoče: da li treba započeti sa istom stvari, ponovno? Ako posjeduju inteligenciju, oni to neće učiniti jer je jednom bilo dovoljno - pogledajte što se dogodilo!

Ali ljudi se zanimaju za besmrtnost. Aurobindo je iskoristio ideju super-čovjeka: fizička besmrtnost je bila njegov doprinos. Nietzsche nije razmišljao o tome, kao ni Bernard Shaw, kao ni Adolf Hitler. Ali Aurobindo, kao Indijac, je dao svoj doprinos toj ideji. On nije bio veoma originalan jer se o besmrtnosti duše oduvijek razgovaralo. On je to jednostavno prebacio na tijelo: besmrtnost tijela.

Kada je umro, oni su to tri dana držali u tajnosti jer je Majka, organizatorica ašrama, rekla, "On ne može umrijeti, to je nemoguće. To je određena faza u kojoj on izlazi iz tijela, a super-čovjek ulazi u tijelo. To je samo privremena faza, jedan interval.

Ako netko izlazi iz kuće, on mora ponijeti svoju prtljagu i namještaj i madrace; a toliko mnogo stvari treba iznijeti iz kuće. Tada će drugi donijeti svoje madrace, svoj namještaj. Tko zna kakve su stvari potrebne super-čovjeku? On će donijeti svoju opremu. Stoga je ovo samo pauza." Ljudi su tako glupi. Zato pitam kakvo je ovo čovječanstvo, ako ljudi vjeruju da je to bila samo pauza?

Tijelo se čuvalo u tajnosti, oni su se molili i čekali da super-čovjek siđe u tijelo. Oni su se radovali jer su mislili, "Ovo se sada događa" - a

tijelo je propadalo: počelo je smrdjeti. Tada se Majka uplašila, stoga je rekla, “Čini se da je super-čovjeku potrebno više vremena da siđe u tijelo, stoga moramo očuvati tijelo unutar mramornog groba.” Nećete vjerovati: postoje ljudi u Aurobindovom ašramu koji i dalje čekaju, misleći da će on jednoga dana pokucati iz groba i reći, “Molim vas, otvorite: super-čovjek je stigao.”

Čovjek je umro. Tada je Majka počela igrati istu ulogu: da je njeno tijelo postalo besmrtno. Naravno da je ona živjela dugo, gotovo cijelo stoljeće, ali da ste vidjeli njeno lice prije nego što je umrla, pomislili biste da je to lice duha: izgledala je poput kostura sa naboranom kožom. Mogli ste nabrojati koliko je kostiju u njezinom vratu i koliko krvnih žila prolazi kroz njen vrat. Nije bilo potrebe za rendgenom, sve ste mogli pročitati iz njenog izgleda. Isti ljudi koji su vidjeli Aurobinda kako umire počeli su vjerovati da je ona besmrtna. Zatim je ona umrla i ponovno je započeo isti glupi proces: tri dana pauze, zatim je tijelo počelo smrdjeti, zatim je iskopan grob - a ljudi su čekali. Ljudi i dalje čekaju.

Ideja super-čovjeka je u osnovi ukorijenjena u vašem osjećaju inferiornosti, straha od smrti. Ali novi čovjek nema nikakve veze sa time. Ovaj novi čovjek je vrlo prosječan čovjek: ništa posebno, ništa nadmoćno, ništa super-mentalno.

Novi čovjek je prvi čovjek koji prepoznaje da je dovoljno biti čovjek. Nema potrebe biti super-čovjek. Nema potrebe postati bog ili boginja. Toliko je ispunjavajuće jednostavno biti prosječno ljudsko biće. Ja izjavljujem: nema ničeg iznad ljudske svijesti. Sve što je moguće je unutar vas. Vi ne trebate postati posebni, superiorni; morate postati potpuno jednostavni, prosječni.

Jednog dana sam imao kratak susret sa Sheelom i grupom koja radi sa njom, i Hasyom, Johnom i njihovom grupom. Oni su osjećali nedostatak zajedništva i da se nekako taj razmak povećava. Ja sam sazvao sastanak i pozvao sam i Hanyu. Hanya nije ni u jednoj grupi. Ona je jednostavna žena i nju sam pozvao kako bih vidio reakciju prosječne osobe.

Ono što sam očekivao se i dogodilo: Hanya je poludjela. Ona nije mogla razumjeti. Kakva je ovo politika? Zašto se ti ljudi svađaju ili prepiru ili stvaraju jaz? Svi oni rade za mene. Ali ja sam htio vidjeti reakciju nekoga tko ne posjeduje politički um, tko nije podijeljen, tko je zaljubljen u ono što ja radim; netko tko nema ambicije, nikakve ideje koje treba pretočiti u stvarnost. Ona je poludjela - kao i očekivano.

Sheela mi je rekla, "Hanya je uznemirena i želi otići."

Rekao sam da ne mora brinuti; znao sam da će se to dogoditi. Očekivao sam da ona neće razumjeti. Sheela i njena grupa su razumjeli, Hasya i njena grupa su razumjeli i praznina je nestala. Jedina izgubljena osoba je bila Hanya.

Želio bih da svi postanete poput Hanye - tako jednostavni, tako nevini, da ne možete razumjeti što je to politika, zašto se ljudi svađaju, prepiru. Zbog čega? Život je tako kratak; ne možemo biti sigurni ni u sutra, a mi trošimo vrijeme na neke velike ideale u budućnosti, mi se počinjemo prepirati oko tih ideala.

Zabilježen je sljedeći slučaj na indijskom sudu: dva prijatelja su pozvana na sud. Čitav sud je znao da su oni bili dobri prijatelji, ali oni su se iznenada počeli tući. Policija je došla, prijatelji su uhvaćeni i odvedeni na sud. Policija je pitala, "Zašto se borite?"

Jedan je rekao drugome, "Ti reci," a drugi je rekao, "Ne, ti reci" - i oboje su se osjećali posramljeno.

Sudac je rekao, "Dosta! Odgovorite: zbog kojeg ste se razloga borili? Zašto ste stvarali nevolju u selu? Bili ste toliko bijesni i nasilni da ste se mogli ubiti. Oboje morate reći razlog."

Rekli su, "Osjećamo sram zbog toga, ali ako nas prisiljavate, reći ćemo vam."

Jedan je rekao, "Oboje smo sjedili na obali rijeke na pijesku i rekao sam svom prijatelju da ću kupiti bizona, a on je rekao, 'Ne može. Nećeš kupiti bizona, ja ti neću dozvoliti.'

Rekao sam, 'Molim? Tko si ti da me spriječiš? Ja ću kupiti bizona sa svojim novcem; ne tražim te da mi posudiš novac. Tko si ti da odlučuješ o tome?'

Zatim je moj prijatelj rekao, 'Rekao sam ti da ništa od toga zato što je moja farma pored tvog polja. Ako tvoj bizon uđe na moju farmu, obećajem ti, ja ću ga ubiti. Ne želim nikakve smetnje oko moje farme.'

Rekao sam, 'Ubit ćeš mog bizona? To ćemo još vidjeti.'

Moj prijatelj je nacrtao farmu u pijesku sa svojim prstom i rekao, 'Ovo je moja farma; sada ćeš vidjeti. Pošalji svog bizona unutra' - stoga sam sa svojim prstom nacrtao kako bizon ulazi na farmu.'

U tom trenutku su se počeli boriti; i zato su se osjećali posramljeno, jer nije bilo ni bizona, ni polja, a oni su se gotovo poubijali!

Čitava svjetska politika je takva. Zašto se ljudi bore u ime religije, u ime političke ideologije: socijalizma, komunizma, demokracije, fašizma? Samo riječi, samo prsti koji šaraju po pijesku. Što su karte nego linije koje prsti crtaju po pijesku? Ako kažem da dolazim u vašu zemlju bez putovnice, bez vize, tada su me vaša vojska i Nacionalna straža spremne ubiti. Samo zbog karte, to postaje zločin.

Čudno: Zemlja nema granica, ali vi ne možete ući u Rusiju, vi ne možete ući u Ameriku. Iako sam ovdje već četiri godine, ja nisam ovdje. Rajneeshpuram postoji četiri godine; ovdje živi 7 tisuća ljudi - uživaju, plešu, rade sve što treba i što ne treba raditi. Ali za vladu ovo ne postoji. Vi ne postojite!

Naš grad je zaista jedinstven u čitavoj povijesti čovječanstva. Postojali su gradovi; ali ilegalan grad? To nikada prije nisam čuo. To je grad, ali ilegalan. Vaš boravak ovdje se ne priznaje. Ignorirani, vi ne postojite.

Ja sam ovdje, i ja ću ostati ovdje. Ne postoji način da me pošaljete natrag jer sam već sve dogovorio. Nagovorio sam indijsku vladu da me odbije, stoga gdje ćete me poslati? Možete me samo deportirati u Indiju. Ja sam već nagovorio Indiju; oni me neće prihvatiti. Sada sam

zapeo ovdje u Velikom Blatnjavom Ranču. Ne postoji dizalica koja će me podići i maknuti.

Ali ove budale posjeduju moć. Oni su maknuli ime Rajneeshpura-
ma iz gradskog projekta okruga Wasco. U knjigama okruga Wasco,
Rajneeshpuram ne postoji. Ako 7 tisuća ljudi odjednom nestane, vlada
Oregon ne će moći ni reći da su nestali, jer će tada prvo morati pri-
hvatiti da smo bili ovdje - a mi nismo ovdje!

Ali to je savršeno u redu: ako nismo u Oregonu, tada nismo ni
u Americi. Ovo je izgleda rađanje nove nacije. Uskoro ćemo morati
napraviti vlastiti ustav i objaviti svoju neovisnost. Što drugo? Mi smo
dovoljno veliki da postanemo nacija. Neki dan mi je Sheela pokazala
popis svih nacija koje prihvaćaju i poštuju patente iz Amerike. Grad
Vatikan je među njima, a grad Vatikan ima površinu od 13 kvadratnih
kilometara. Mi smo veliki - mi smo poput kontinenta u usporedbi sa
Vatikanom. Mi to možemo.

Ove linije su nacrtane na pijesku. Dolazi vjetar i sve linije će nestati.
Vjetar novog čovjeka će izbrisati sve te linije.

Novi čovjek će jednostavno biti čovjek - neće biti Amerikanac,
Rus, Indijac; niti hinduist, musliman ili kršćanin; niti demokrat, repu-
blikanac, liberalist ili neovisan. Sve te glupe riječi neće postojati kod
novog čovjeka.

Novi čovjek će jednostavno biti čovjek. Opet ponavljam: ne pri-
hvaćam ništa više od čovjeka. Ja govorim o prosječnom, jednostavnom
čovjeku. Ne postoji ništa više od toga. Ideja o nečemu višem proizlazi
iz inferiornosti. Želio bih da budete poput Hanye: obični, bez politike.
Ali reći ću Hanyi da nema potrebe nigdje ići: ovo je vaše mjesto i vi
ste tip osobe kakvu bih volio vidjeti u svim mojim sannjasinima. Su-
per-čovjek je čista glupost.

Novi čovjek je rođenje, po prvi puta, čovjeka bez ikakve ideolo-
gije, bez ikakvih ideala - kao što su Adam i Eva ušli na ovaj svijet.
Da li je Adam bio komunist, fašist, socijalist? Da li je on bio hinduist,
musliman ili kršćanin? Da li je on bio superioran ili inferioran? On

je jednostavno bio ono što je bio: to nije bilo pitanje superiornosti ili inferiornosti. Želim da ponovno postanete Adam i Eva, da se vratite svojoj prvobitnoj prirodi, da postanete originalna osoba.

6.

SVETI SPISI: SVETO SRANJE

Osho,

Koja je razlika između ludila i prosvjetljenja?

Postoji velika razlika, ali postoji i velika sličnost. Prvo morate razumjeti sličnost, jer bez razumijevanja sličnosti bit će teško razumjeti razliku.

I ludilo i prosvjetljenje su izvan uma. Ludilo je ispod uma; prosvjetljenje je iznad uma. Ali oboje su izvan uma. Tako je i nastao izraz “skrenuti sa uma.”

Um djeluje logično, racionalno, intelektualno. Niti ludilo niti prosvjetljenje ne djeluje intelektualno. Oni su slični: ludilo se nalazi ispod razuma, a prosvjetljeno je nadišlo razum, ali oboje su iracionalni; zato se ponekad na Istoku luđaka smatra prosvijetljenim čovjekom.

Ponekad na Zapadu - to nije svakidašnji fenomen, ali ponekad - prosvijetljenu osobu se smatra ludom, jer Zapad razumije samo jednu

stvar: ako ste izvan uma, vi ste ljudi. On ne poznaje kategoriju iznad uma; on poznaje samo jednu kategoriju, onu ispod uma.

Na Istoku dolazi do nesporazuma jer on već stoljećima poznaje ljude koji su izvan uma i u isto vrijeme iznad njega, i tu nastaje sličnost. Za istočnjake to stvara zbunjenost, to stvara problem. Oni su odlučili da je bolje luđaka proglasiti prosvijetljenim nego prosvijetljenog čovjeka zamijeniti sa luđakom - jer što gubite ako luđaka proglasite prosvijetljenim? Ne gubite ništa. Ali ako prosvijetljenog čovjeka proglasite luđakom, vi tada gubite ogromnu priliku. Nesporazum je moguć samo zbog sličnosti.

Ja sam naišao na nekoliko luđaka koje se smatralo prosvijetljenima. Jedan čovjek je bio udaljen 30-35 kilometara od Jabalpura. Nitko nije znao njegovo ime - bio je vrlo star. Običavao je držati zvono u svojoj ruci i - nitko nije znao razlog - ponekad bi pozvonio, a ponekad ne bi pozvonio. Zbog zvona njega su zvali Tuntun Pal Baba: zvono je proizvodilo zvuk *tuntun*, a nitko nije znao njegovo pravo ime.

Nikada nije govorio razgovjetno; on je proizvodio zvukove, ali ne riječi. On je sjedio na jednom mjestu i sa njega se nije micao. U njegovom selu, ljudi su ga poznavali preko 60 godina. Postojali su stari ljudi koji su govorili da je ovaj čovjek došao kada su bili vrlo mladi, i otad on sjedi na trijemu kuće vlasnika, najbogatijeg čovjeka u selu. On se nije pomaknuo sa svog mjesta, i kroz 60 godina sve što su čuli od njega bilo je njegovo zvono.

Ja sam ga otišao vidjeti mnogo puta, kako bih ga shvatio. On je neprestano pio čaj; to je bila gotovo jedina njegova hrana. On bi popio pola šalice i zatim bi ponudio drugu polovicu bilo kome tko bi ga došao vidjeti. Ovo se smatralo *prasadom*, darom, i ljudi su uživali u tome jer je to bilo vrlo rijetko. Stotine ljudi su ga dolazile vidjeti svakoga dana; on bi ponudio šalicu samo nekolicini. Ali uvijek bi prvo on popio iz šalice, a zatim bi ponudio ostatak. Ljudi su mislili da je on prosvijetljen, stoga je ono što je on kušao bilo blagoslov.

Što sam više promatrao tog čovjeka, to sam više bio uvjeren da je on jednostavno lud; i to ne potpuno lud, jer je njegovo ludilo posje-

dovalo određenu dosljednost. On nije bez nekakve svrhe zvonio svoje zvono; to je bilo uvijek kako bi privukao pažnju na sebe. Polako su ljudi počeli razumijevati da mu je nešto potrebno, možda šalica čaja - to mu je bilo najpotrebnije - stoga bi oni odmah donijeli čaj.

Oni koji su ga godinama služili su počeli shvaćati jezik njegovog zvona: koliko puta je zvonio kada bi trebao čaj; koliko puta je zvonio kada je htio da ga ostave samog, koliko puta je zvonio kada je htio da ga ljudi dođu vidjeti, koliko puta je zvonio kada je htio ići spavati. To je bio jezik, kodni jezik koji su poznavali učenici koji su živjeli sa njim.

Ovaj čovjek nije bio potpuno lud. Dok sam ga promatrao shvatio sam da je napola paraliziran također, jer kada sam ga gledao kako pije čaj, on je uvijek pio sa jednom stranom ustiju; druga strana je bila nepokretna. Jednog dana, kada je bio sam, uzeo sam zvono iz njegove ruke i stavio ga u njegovu drugu ruku. Zvono je palo, jer je druga ruka bila paralizirana. Sada je bilo jasno zašto se nije micao sa svog mjesta; to nema veze sa isposništvom.

Ljudi su mislili da je to neka asketska praksa; možda se zarekao da će sjediti u istom položaju tako mnogo godina ili čitav svoj život. Ali on je bio paraliziran. Zapravo, to je bio razlog zašto nije mogao razgovjetno pričati: polovica njegovih ustiju je bila paralizirana. Sa polovicom ustiju možete proizvoditi zvukove, ali izgovoriti riječi je veoma teško, gotovo nemoguće. Možete pokušati, ali drugi će čuti samo nerazgovjetno frfljanje.

Ali frfljanje se smatra jednom od metoda koje koriste prosvijetljeni ljudi. Možda će vas iznenaditi da engleska riječ, *gibberish* (frfljanje), nije engleska, već arapska; i ona dolazi od prosvijetljenog čovjeka, Jabbara. Jabbar je zasigurno bio prosvijetljeni čovjek, ali on je govorio tako brzo da su se njegove riječi miješale jedna sa drugom. Bilo je nemoguće jasno dokučiti što je on govorio jer nije bilo točaka, zareza, bez ikakvih naznaka gdje rečenica započinje, a gdje završava. Jabbar jednostavno nije vjerovao u te stvari.

Zbog Jabbara su ljudi taj jezik počeli zvati frfljanjem, ali s vremenom tu riječ više nisu povezivali sa Jabbarom. Nitko više ne zna da engleska riječ *gibberish* dolazi od sufijske riječi, i to od čovjeka koji je bio prosvijetljen. Frfljanje se na Istoku smatra jezikom prosvijetljenih ljudi. Oni vam govore: ništa se ne može prenijeti kroz riječi; morat ćete shvatiti nešto između redaka.

Ali ljudi ljudi se ponašaju na isti način. Ovaj čovjek, Tuntun Pal Baba, je bio jednostavno paraliziran, retardiran; mogli ste to vidjeti na njegovom licu. Pošto sam ga često posjećivao i on se upoznao sa mnom, započeli smo jedan oblik komunikacije. Ja sam počeo koristiti njegovo zvonu i stvorio sam nekoliko kodnih signala sa zvonom.

Pokušao sam pisati, pitajući ga, “Koje je tvoje ime?” i pozvonio bih dva puta. Znao sam da može čitati jer je pogledao list na kojem sam napisao pitanje i njegove oči su bljesnule, pokazujući da zna čitati. Ja sam proizveo signal tri puta i napisao na list: “Shvaćam da možeš čitati.» On ga je pogledao i nasmijao se sa polovicom lica. Stavio sam olovku u njegovu ruku i pozvonio dva puta, a on je napisao svoje ime, Tuntun Pal Baba.

Rekao sam, “To nije dobro - ne možeš me prevariti da si prosvijetljen. Prevario si tisuće ljudi u ovih 60 godina, ali to nije dobro; nisi ništa dobio iz toga. Jadni ljudi iz sela žive sa uvjerenjem da su oni pod vodstvom, pod blagoslovom prosvijetljenog čovjeka. To je zločin. S druge strane mogao si biti izliječen, jer to nije neki veliki problem; paraliza se može izliječiti.”

Mogao sam vidjeti bljesak u njegovim očima kada je shvatio da je pogriješio. Ako se paraliza može izliječiti... Zbog paralize je polovica njegovog mozga otupila i stvorila ovo ludilo. On je napisao na list: “Da li je moje iscjeljenje moguće?”

Rekao sam, “Možda je sada već prekasno. Ti si paraliziran već 60 godina, tvoj mozak je otupljen već 60 godina; mislim da nakon 60 godina moždane stanice ne mogu biti žive, ne mogu ponovno funkcionirati. Koja je svrha? Ti si star oko 90-ak godina, koja je svrha? Sada je

bolje da ostaneš prosvjetljen - barem su ljudi sretni. A ti se ne osjećaš inferiorno: zato što si paraliziran, zato što ne možeš govoriti, zato jer ti je polovica mozga otupljena.”

Stoga sam mu rekao, “Ja neću nikome ništa reći. Ja ću čuvati tvoju tajnu. Ostani prosvjetljen; to doprinosi i tebi i ljudima. Ljudima je potreban netko: oni su u konstantnoj potrazi za nekime koga će slijediti. Barem ih ne možeš indoktrinirati, ne možeš im zaprljati umove. Na neki način, ti si nevin. Ti nisi ništa učinio. Ti si jednostavno ponudio darove, koje god imao. Nemaš ništa osim čaja.” To je sve što je koristio, to je čitava njegova hrana.

Ti si uvijek raspoložen. Tisuće ljudi se okuplja, i tijekom festivalskih dana ovo selo postaje veliki grad. Ljudi uživaju, ti uživaš - ja neću poremetiti tu igru. Jednostavno sam htio otkriti ako je moguće da se nešto što nije prosvjetljenje može krivo protumačiti kao prosvjetljenje. To si ti dokazao. Zahvalan sam ti što si bio iskren sa mnom; nisi ništa skrivao.”

Suza mu je potekla niz jedno oko - drugo oko je bilo paralizirano - suza zahvalnosti. Nastavljao sam ga povremeno posjećivati; on nije bio daleko. On me zavolio. Ja sam vjerojatno bio jedina osoba koja je sjedila na njegovom mjestu. Sa jednom rukom bi me povukao i natjerao da sjednem pored njega.

Ljudi bi dirali i moje noge, a ja bih rekao, “Pogriješili ste već jednom; sada ponovno grijesite. Nemojte barem sada grijesiti.” Ali nisu me shvatili kada sam rekao, “Već ste pogriješili. Nemojte ponavljati tu grešku.”

Luđak može ponekad imati uvide koje racionalan čovjek ne može imati jer je luđak iskoračio iz mehanizma uma; na krivu stranu, na stražnja vrata, ali je i dalje izvan uma. Čak i sa stražnjih vrata može dobiti uvide koji nisu dostupni ljudima koji nikada ne izađu iz kuće. Zasigurno nije tako sretan kao što bi bio da je izašao na prednja vrata, za to je ipak potrebno mnogo truda. Ludilo je bolest. Ono se događa vama - vi se ne morate truditi kako bi bili ludi. To je bolest koja je izlječiva. Prosvjetljenje se događa kroz nevjerojatnu svjesnost i kroz napor.

Prosvjetljenje je vrhovno zdravlje.

Morate pažljivo razumjeti riječ *zdravlje*. Ono nema samo fiziološki značaj. Naravno da je fiziološki bitno biti zdrav, ali ono posjeduje i više značenje. *Zdravlje* znači iscjeljivanje rana. Ono dolazi iz korijena riječi koji označava iscjeljenje. Ako je vašoj duhovnosti potrebno iscjeljenje, tada vam je meditacija dostupna. Čudno, riječ *zdravlje* dolazi iz istog korijena riječi kao i riječ *cjelovitost* (*health - wholeness*).

Zdravlje znači da je tijelo cjelovito, da ništa ne nedostaje. Iz cjelovitosti nastaje riječ sveto (*wholeness - holy*): duh je cjelovit, ništa ne nedostaje. Slično tome, riječ medicina i riječ meditacija dolaze iz istog korijena - ono što iscjeljuje. Medicina liječi rane u vašoj fiziologiji, a meditacija liječi rane u vašem duhovnom postojanju, u vašem vrhovnom biću.

Luđak, ako je u rukama prosvijetljenih ljudi, može postići prosvjetljenje brže nego vaši takozvani zdravi ljudi. Na Istoku postoji dugovječna tradicija, i u ovom stoljeću jedan ju je čovjek ponovno oživio - njegovo ime je Meher Baba. On je putovao Indijom i tragao za ludim ljudima. Išao je tamo gdje je čuo da postoji neki luđak. Putovao je Indijom čitav svoj život, u potrazi za ludim ljudima.

Njegovi su ga učenici pitali, “Zašto trošiš svoje vrijeme sa ludim ljudima kada su ti dostupni zdravi ljudi sa kojima možeš raditi, koji čeznu za tvojom pažnjom?”

Meher Baba je rekao, “Ne razumijete. Odvesti zdravu osobu izvan svog razuma je vrlo teško. Ali izvesti luđaka je vrlo lako jer je na jedan način on već izvan njega, ali na stražnjim vratima. On je okusio nešto izvan njega; mi mu samo trebamo pokazati prava vrata i reći, ‘Molim te nemoj izaći na kriva vrata, izađi na prava vrata. To što si izvan je savršeno u redu, ali odaberi prava vrata.’” Meher Baba je preobratio mnoge lude ljude u prosvijetljene pojedince.

To je čudan svijet. Ovdje zaista velike stvari nisu nagrađene. Nikoga ne zanima Meher Baba. Majka Tereza će dobiti Nobelovu nagradu jer se ona brine za jadnu siročad, ali nitko neće dati Nobelovu nagradu Meher Babi koji je zaista učinio nevjerojatan posao - a on je bio jedini čovjek koji je nakon mnogo stoljeća uspio u tome.

Sufiji luđaka nazivaju *mast*; *mast* znači opijen. Luđak i prosvijetljeni čovjek moraju proći kroz određenu fazu: izaći iz razuma, izvan svog uma. Oni moraju proći istu granicu: kroz kriva ili prava vrata, oni oboje prolaze istu granicu, i dok prolaze granicu oni oboje postaju *mast* - opijeni.

Ali prosvijetljena osoba uskoro vraća svoju ravnotežu jer se ona potrudila izaći izvan uma; ona se pripremila na izlazak iz uma, ona je spremna izaći iz uma. Luđak je izašao iz uma nepripremljen. On nije bio spreman. On je jednostavno ispao iz uma - to je bila slučajnost. Prosvjetljenje se nikada ne događa slučajno. Ali i luđak i prosvijetljeni čovjek prolaze kroz određenu fazu zvanu *mast*, opijenost, u kojoj se slično ponašaju; stoga je potreba za majstorom bila potpuno prihvaćena. Kada osoba dospije u *mast* stanje, tada jedino majstor može izbaviti osobu iz tog stanja opijenosti - jer je to stanje opijenosti nevjerojatno prekrasno.

Vjerojatno ste vidjeli da su luđaci veoma sretni. Ne možete pronaći nesretnog luđaka. To se uopće ne događa; luđak i patnja se ne mogu povezati. Luđak uvijek uživa. Možda nema u čemu uživati, ali to ga ne sprječava. On je uvijek sretan. Potreban vam je razlog da budete nesretni, potrebno je razmišljati, brinuti. On nije sposoban brinuti i razmišljati. On se ne brine o sutrašnjici; on nema sutra i ne sjeća se jučerašnjeg dana. Luđak također živi ovdje i sada - to je sličnost. Ali on nije svjestan da je ovdje i sada - to je razlika.

Prosvijetljeni čovjek je također blažen. Ja koristim drugačiju riječ da ne budete zbunjeni. Luđak je uvijek sretan. Ali postoji mogućnost da ga se izliječi; tada će postati nesretan, tada će početi brinuti. On će brinuti više od vas jer će vidjeti da je poludio: sada će brinuti o ludilu. Kada je bio lud nije imao nikakvih briga. Sada će brinuti zato što je poludio i brinut će jer će se to možda sutra ponoviti, pošto se već jednom dogodilo.

Imao sam prijatelja koji je bio doktor. Njegov otac je bio veoma škrt osoba, bogata ali škrt, a on je imao glavnu riječ u obitelji. On je bio političar; njegovo ime je bilo Shri Nath Bhatt. On je bio Gujarati i

bio je vlasnik prekrasne draguljarnice. On je bio predsjednik lokalnog Indijskog nacionalnog kongresa, stranke koja se borila protiv Britanaca za nezavisnost Indije. Njegov sin, koji se zvao Shyam je bio moj prijatelj od mog ranog djetinjstva. Mrzio sam Shyamovog oca više nego što ga je Shyam mrzio, jer je bio takav škrtac. Naravno da njegov sin nije mogao učiniti ništa u vezi toga, ali sam mu rekao, “Ne brini; ja ću poduzeti nešto u vezi toga” - i to sam i učinio.

Svaki dan su bile povorke i štrajkovi protiv vlade - a Shri Nath Bhatt je bio njihov vođa. Postojala su dva slogana. Jedan slogan je bio: *Bharatmata zindabad* - Majka Indija živi vječno. *Zindabad* znači dugovječnost. Drugi slogan je bio: *British Raj murdabad* - murdabad znači umrijeti brzo, što prije.

Ja bih započeo slogan, “British Raj,” a ljudi bi ponovili “*murdabad*” - “umrite brzo.” Tri ili četiri puta bih rekao, “British Raj,” a peti puta bi rekao, “Shri Nath Bhatt.” Zato što su ljudi to ponavljali, oni bi rekli “*murdabad*.”

Shri Nat Bhatt me pozvao u svoj dom i rekao, “Ti si lukav; uvijek koristiš moje ime nakon ‘British Raja’, nikada nakon ‘*bharatmate*’. Da si koristio moje ime nakon ‘*bharatmate*’ oni bi rekli ‘*zindabad*’ - živi vječno. Ali ti si nestašan.”

Rekao sam, “Ne, ja to nisam učinio svjesno. Morate mi obećati jednu stvar: morate odbaciti svoju škrtost prema mom prijatelju, vašem sinu, Shyamu. Ako mi to obećate, tada će vaše ime doći nakon ‘*bharatmata*’, to vam obećajem; inače će vaše ime uvijek biti usred ‘British Raja.’ Pet puta ću ponoviti ‘British Raj’ i zatim ću reći vaše ime; tada ću opet ponoviti pet puta ‘British Raj’, kako bih zbunio ljude.” Ja sam uvijek imao mikrofona.

Rekao je, “U redu, dogovoreno: neću biti škrt.” Ali on je bio škrt - bilo mu je vrlo teško promijeniti svoje navike. Shyam je postao doktor, a ja sam postao profesor. Kada je Shyam postao doktor, njegov otac mu nije htio dozvoliti da se priključi medicinskoj službi. On se htio priključiti medicinskoj službi kako bi se maknuo od oca i svoje obitelji, ali njegov otac ga nije htio pustiti.

Shri Nath Bhatt je otvorio dućan za Shyama pored svog dućana kako bi ga mogao imati na oku. On je stavio svoje ljude u taj dućan, a oni su morali paziti da sav novac, koji doktor Shyam zaradi, svake večeri ode Shri Nath Bhattu.

Shyam se oženio i jednog je dana njegova žena poslala telegram da je vrlo bolesna, i da će joj koristiti ako Shyam dođe jer ju je on poznao bolje od bilo kojeg drugog doktora, iako su doktori davali sve od sebe.

Ona je bila u kući svoga oca jer je bila trudna. U Indiji je običaj da se prvo dijete rodi u kući ženinih roditelja, jer će se vaša majka brinuti više nego vaša svekrva. To se radi uvijek, barem za prvo dijete. Kod drugog djeteta će žena biti sposobna sama odraditi mnoge stvari, ali sa prvim djetetom ona je potpuno nesvjesna sve te boli i nevolje.

Stoga je doktor Shyam rekao svom ocu, "Došao je telegram - žena mi je bolesna." Nagpur nije daleko od mog sela. U tim danima jednosmjerna karta je koštala 2 rupija i putovanje je trajalo najviše 10 sati. Povratna karta bi iznosila 4 rupija. Možda je njegova žena bila ozbiljno bolesna, stoga bi Shyam morao potrošiti dodatan novac. To je značilo da bi oko 50 rupija moglo nestati - a 50 rupija bi dalo Shri Nath Bhattu srčani udar.

Shri Nath Bhatt je jednostavno rekao, "U Nagpuru postoje bolji doktori od tebe" - Nagpur je u tim danima bio glavni grad srednje Indije. "Tamo je medicinski fakultet sa svim mogućim ustanovama. Što ćeš ti tamo raditi? Ti si studirao u Nagpuru, tvoji profesori su tamo: pošalji telegram jednom od svojih poznatih profesora, jednom ginekologu, i on će se pobrinuti za nju.

Nema potrebe da ideš, a ja neću nepotrebno trošiti novac. Potrošit ćeš barem 50 rupija, a možda i više. Koliko dana te neće biti? Moram uzeti u obzir 50 ili 60 rupija koje zaradiš svakodnevno u dućanu. Ako ćeš tamo provesti čitav tjedan i uzrokovati mi toliki gubitak - ja ću poslati telegram. Samo mi daj ime svog profesora sa medicinskog fakulteta."

Ali Shyam je bio vrlo privržen svojoj ženi; on je pobjegao. Pokušao je putovati bez karte, i zato što je bio bez karte, bio je nervozan. Po prvi puta u životu je putovao bez karte - a on je bio doktor, obrazovana

osoba. Ako ga uhvate, to će biti vrlo sramotno. On se brinuo zbog svoje žene, zbog svog oca, i što će se dogoditi sljedećeg jutra kada njegov otac otkrije da je Shyam pobjegao.

U vezi karte... U Indiji, vlakovi su veoma napučeni i Shyam je stajao pored vrata zbog tolike gužve. On je stajao pored vrata i brinuo se da li će vidjeti svoju ženu ili ne - jer ona nije bila tip žene koja bi ga zvala osim ako nije nešto bitno.

Dok je Shyam brinuo, netko ga je gurnuo i on je pao sa vlaka. On nije bio fizički ozlijeđen, ali psihološki je spontano skrenuo sa uma. To mislim kada kažem skrenuti sa uma. Iznenada je prešao granicu uma. Zbog previše brige, napetosti, straha, nervoze, um je postao poput uragana. Dodajmo tome šok od padanja iz najbržeg vlaka, i on je jednostavno skrenuo sa uma.

Ljudi su prepoznali da je on doktor i doveli su ga doma. Igrom slučaja, ja sam bio u selu. Čuo sam za nesreću i otišao sam ga vidjeti: on me nije mogao prepoznati, i zaboravio je svoj jezik. Tijelo mu nije bilo ozlijeđeno - tek poneka modrica - ali on je izgledao prazno. Tako izgleda i prosvijetljena osoba. Ako pogledate u njegove oči, one su prazne. Možda se i uplašite.

Shyam je bio u takvom šoku, nije shvaćao što se dogodilo - ali nije bio zabrinut, smiješio se. Nisam ga vidio da se smiješi godinama, zbog njegovog oca; nitko se nije mogao smijati u njegovoj kući. Imao je pet sinova, pet snaha i mnogo unučadi, ali Shri Nath Bhatt je bio takav Tamerlane da je bilo nemoguće da se itko smije, jer je čak i osmijeh bio nepotreban trošak. Sačuvaj sve!

Sigmund Freud je pretpostavio da škrti ljudi pate od zatvora. Oni čuvaju sve, oni ne mogu dozvoliti da išta izađe van. Naravno, kako će Shri Nath Bhatt dopustiti ikome da se smije? Ali sada je bio bespomoćan: Shyam je skrenuo sa uma. On se smijao, on se smiješio - nikada ga nisam vidio tako sretnoga.

On je ostao lud i prve tri godine je zaista uživao u tome jer mu niti jedan pacijent više nije dolazio. Tko bi išao luđaku? On bi sjedio u svo-

joj apoteci sa svojim stetoskopom i torbom, a nitko ne bi dolazio, osim mene. On me ne bi prepoznao, ali bilo mi je lijepo provoditi vrijeme sa njim, samo se smijati i uživati. On bi isprobavao svoje postupke na meni.

Rekao sam, "U redu, dopuštam ti jer ne možeš pronaći nikoga; ali bez injekcija, jer ako tvoj otac sazna da daješ injekcije besplatno, tada će mi stvoriti probleme. Ja mogu leći, a ti odradi pregled, radi što god hoćeš." Ja bih legnuo, a on bi uzeo kardiogram i sve ostalo, ali me ne bi prepoznao. Ja bih rekao, "Shyam?" a on bi slušao kao da zazivam nekoga drugoga; on je zaboravio i svoje ime. Te tri godine su bile neizmjereno sretno.

Njegova žena je bila nesretna, stoga sam joj rekao, "Ne uviđaš jednu stvar: dok je Shri Nath Bhatt bio živ, on nije mogao biti sretan. Ali on je igrom slučaja, Božjom milošću, skrenuo sa uma. Nemoj ga sažalijevati. On je lud, ali što je loše u tome? On je sretan. On je bio razuman, ali nesretan i jadan. Sada odlazi na tržnicu i kupuje najbolju moguću odjeću jer ne mora platiti - Shri Nath Bhatt sve plaća!"

Njegov otac mi je znao reći, "Ti ga kvariš. Prvo, on je lud; zatim ga odvedeš na tržnicu, a ljudi mi dolaze sa računima. Ja sve moram platiti. Molim te, ostavi ga na miru."

Rekao sam, "To nije moguće. Svi su ga napustili; ja sam jedini ostao. Ja sam neizmjereno sretan što je poludio jer u ovoj kući svi ste ljudi osim njega; svi patite. On je sretan, što je loše u njegovoj ludosti? Da nije slučajno skrenuo sa uma, tada bih ja nešto pokušao, ali on je morao skrenuti sa uma. Sada kada je to učinjeno, dopustite mu da uživa. Ali zapamtite, kada se vrati u um, ja ću mu pomoći da ponovno izađe izvan njega - ali na prava vrata."

Ali taj Shri Nath Bhatt je bio zaista opasan škrtac. On se bojao da ću ja učiniti nešto i da je moj utjecaj ohrabrivao Shyama da ostane lud, jer sam ga običavao voditi u hotele, restorane i rekao bih mu, "Uživaj. Ne brini oko novca - što god želiš je tvoje."

On je pitao, "Stvarno?"

Rekao sam, "Samo uživaj!"

On ne bi uživao sam; on bi bilo kojem strancu rekao, “Dođi, pridruži mi se!” Cijeli grad je bio sretan, svi vlasnici dućana su bili sretni, ali Shri Nath Bhatt je bio bijesan. Nakon tri godine je potjerao Shyama u ludnicu, samo kako ga ja ne bih mogao posjetiti. Rekao je ljudima u ludnici da ja ne smijem ući. Dao je moje ime i fotografiju vlastima i rekao, “Ovom čovjeku ne smije biti dozvoljeno vidati mog sina. Svima drugima je dopušten posjet, ali zapamtite ovu fotografiju.”

Kada sam ga otišao vidjeti, službenik mi je pokazao fotografiju i izjavu koju je njegov otac dao. Rekao je, “Žao mi je, ne mogu vam pomoći ako njegov otac ne želi da ga posjećujete. On nam je dao napisanu izjavu i ovu fotografiju, tako da vas prepoznamo i da vam ne dopustimo ulaz. Inače biste ušli sa nekim drugim imenom.”

Ispričao sam mu čitavu priču. Rekao sam, “Prvo poslušajte priču, i ako posjedujete ljudskost, bacit ćete ovo pismo i tu fotografiju. Sa kojim dokazom vam je on napisao to pismo? Razlog zbog kojeg on ne želi da posjećujem njegovog sina jest da bi on htio da njegov sin ostane lud, umjesto da postane razuman i počne me shvaćati i ono što želim da čini.” Ispričao sam mu cijelu priču.

Čovjek nije mogao vjerovati da Shyamov otac može biti tako okrutan. On nije ništa rekao; jednostavno je potrgao fotografiju i pismo i bacio ih u koš za smeće te rekao, “Uđi - uvijek si dobrodošao.” Posjećivao sam Shyama: on je bio tako sretan u ludnici, uz gotovo 300 drugih luđaka. On je nosio stare krpe, smrdio je - vjerojatno se nije prao danima - ali bio je neizmjereno sretan. Nije me uspio prepoznati.

Zatim sam se odselio iz Jabalpura. Shyam je i dalje u ludnici, vjerojatno će u ludnici provesti cijeli život, ali on je u boljem položaju od bilo kojeg razumnog čovjeka. Promatrao sam tih tristotinjak ludih ljudi - posjetio sam ga mnogo puta - oni su svi bili sretni. Jedna stvar je sigurna: luđak nikada ne osjeća tjeskobu.

Shvatite poantu: čak i ako padnete ispod uma, bit ćete sretni. Um je taj koji vam uzrokuje patnju, jad, ljubomoru, mržnju, ljutnju, nasilje, pohlepu. Oni produbljuju bol u vama. Vas počinje boljeti; sve nas

nešto boli. Čak i ako padnemo ispod uma - što je ispod čovječanstva, jer je to jedina razlika između nas i životinja... Luđak se vraća u svijet životinja. On je pao sa kotača evolucije. On se vratio; on je okrenuo svoja leđa Charlesu Darwinu. On je rekao, "Zbogom. Zbogom tvojoj evoluciji!" On je jednostavno pao na razinu ispod ljudske.

Životinje nisu sretne, ali one nisu nesretne. Jeste li ikada vidjeli nesretnu životinju? Da, nećete ih vidjeti sretnima - one ne mogu biti sretne jer ne znaju što je nesreća. Ali kada čovjek padne sa ljudske razine na životinjsku, on postaje sretan jer on zna što je nesreća. On nije ista životinja koja je bio prije nego što je postao čovjek. On je potpuno različita vrsta životinje; sretna životinja. Ne postoji sretan bizon, sretan magarac, sretan majmun. Životinje nisu sretne jer one ne poznaju nesreću. Ali luđak je sretan bez ikakvog razloga.

To dokazuje ono čemu vas podučavam, da ako uspijete izaći izvan uma - ali ne slučajno, ne pomoću šoka - dosegnut ćete blaženstvo.

Moguće je - možda će se to nažalost i dogoditi - da će u komunističkim zemljama ljudi dobivati električne šokove kako bi se njihova patnja dovela ispod ljudske razine; tada će oni biti sretni. Šok će primiti na znanstveni način, tako da neće osjetiti bijes. Oni će biti funkcionalno zdravi, poput računala - poput mehanizma bez duše. Oni se ne mogu pobuniti. Oni će biti vrlo sretni, a ako su sretni, zašto bi se bunili? Neće doći do revolucije; oni će postojati poput robota.

Mnogo se eksperimenata provodi u Rusiji i Kini kojima je cilj da omoguće da čovjek ostane dovoljno razuman da može funkcionirati u društvu, u uredu, a opet da bude slobodan od svih briga, tenzija i problema: on je sretan. Ovo će biti najveći zločin protiv čovječanstva; ali postoje znanstvenici koji rade na tim eksperimentima. Čak i u Americi, poznati psiholog, Delgado, radi na istoj stvari, samo na drukčiji način; on postavlja elektrode u vašu glavu i on je uspio u tome, on je potvrdio uspješnost svojih eksperimenata.

Jedna od najčudnijih stvari u vezi vaše lubanje jest da unutar nje nema osjetljivosti. Čak i da se postavi kamen unutar vaše lubanje i luba-

nja se zatvori, vi nećete osjetiti taj kamen jer unutra nema osjetljivosti. Unutrašnjost lubanje je potpuno neosjetljiva, radi dobrog razloga: ona sadrži najdragocjeniji instrument u vašem tijelu. Mozak je tako kompliciran mehanizam, sa svojih 10 milijardi ćelija; da je vaša lubanja osjetljiva vi ne biste mogli živjeti, toliko bi buke dolazilo iz unutrašnjosti vaše glave. Ako nešto pođe po krivu - neka ćelija umre, neki dio prestane funkcionirati - vi biste postali svjesni svih tih stvari, što bi vas izludilo.

To je tako kompleksan mehanizam da mnogo stvari može poći po krivu. Čak i ako ništa nije krivo, polovica vašeg mozga ne funkcionira. Pedeset posto vašeg mozga je u potpunom stanju paralize. Možda je to dio uma koji počinje funkcionirati kada postanete prosvijetljeni. Prosvijetljeni čovjek može koristiti svoj um efikasnije od najvećeg intelektualca, iz jednostavnog razloga što je on izvan uma i ima bolji pogled. Možda polovica mozga koja ne funkcionira u normalnim ljudskim bićima počinje djelovati kada vaša svijest nadiđe vaš razum, dok vi transcendirate vašu racionalnost. Drugi dio djeluje samo uz vašu transcendenciju.

Ovo je iskustvo svih onih koji su postali prosvijetljeni. Kada to kažem, to govorim iz vlastitog iskustva. Ja ne bih vjerovao da je to Buddha rekao: možda je lagao, možda je pogrešno vođen; možda nije lagao, ali nije bio u pravu; možda nije htio lagati ali je mogao biti zbunjen, mogao je pogriješiti. Ali ja to znam iz svog iskustva jer je to tako nevjerojatna promjena da ju ne možete promašiti. To je kao da je polovica vašeg tijela paralizirana, a zatim jednog dana osjetite da više niste paralizirani; obje strane funkcioniraju. Možete li to propustiti? Ako osoba koja je paralizirana iznenada shvati da nije paralizirana, kako će ona to propustiti? Nema šanse.

Savršeno dobro znam da se u trenutku prije prosvjetljenja, i u trenutku nakon, nešto unutar mog uma - za što nisam bio svjestan da postoji - probudilo i počelo funkcionirati. Otada problemi ne postoje za mene. Otada postojim bez problema, bez briga, bez tenzija. Sve te kvalitete dolaze iz druge polovice uma koja ne funkcionira. Kada čitav

um počinje djelovati i vi ste izvan njega, vi postajete majstor. Um je najbolji sluga kojeg možete pronaći i najgori majstor kojeg ćete pronaći. Ali uglavnom je um majstor - i to samo jedna njegova polovica. Majstor - i to polu-paralizirani! Kada postanete majstor, um je sluga i to potpuno zdrav sluga.

Delgado je stavljao vrlo male elektrode u glavu. U umu postoji 700 centara - baš kao što je navedeno u akupunkturi prije 5000 godina u Kini. Akupunktura je otkrila 700 centara u tijelu; tih 700 centara u tijelu je povezano sa 700 centara u umu. To izgleda čudno - način tretiranja pacijenta u akupunkturi izgleda veoma čudno.

Vi imate glavobolju, a oni će vam staviti iglu u koljeno. Vi ćete reći, "Što radite? Mene boli glava, a vi se brinete o mom koljenu." Oni će vam odgovoriti, "Ne miješaj se; mi znamo što radimo."

U tih 5000 godina oni su pronašli koje središte u tijelu odgovara određenom središtu u glavi. Nekim čudom, kada oni postave iglu u vaše koljeno ili bedro, vaša glavobolja nestaje. Postoji struja elektriciteta - sada se ona znanstveno naziva bio-elektricitet - to je blaga struja elektriciteta, ali je i dalje elektricitet. Ponekad veoma suptilne stvari proizvode čuda.

Vi posjedujete toliko elektriciteta koji uvijek struji kroz vaše tijelo da možete staviti žarulju od 5W u vašu ruku i upaliti ju. To se inače ne događa, inače biste počeli plašiti ljude. Ali jednom se dogodilo da je žena, čudo prirode, počela plašiti ljude. Prvo se njen suprug šokirao; on je pobjegao iz kuće, vrišteći. Zatim su susjedi pokušali, ali jednostavno rukovanje sa njom je bilo dovoljno. Zatim su pozvani doktori, koji su pronašli da je na neki način njen elektricitet u tijelu, koji se kreće u krug, skrenuo; negdje je njen unutarnji mehanizam zastranio.

Oni su to stvarno pokušali: stavili su žarulju od 5W u njenu ruku i ona se upalila! Znanstveno je utvrđeno da se suptilna struja elektriciteta neprestano kreće u tijelu, poput krvi. Svaki centar je povezan sa drugim centrima u tijelu. Prava stvar se događa uvijek unutar lubanje, ali ona odmah prelazi u tijelo.

U Drugom svjetskom ratu, čovjeku su odrezali nogu - bila je toliko ozlijeđena da nije bilo drugog načina, i toliko ga je boljelo da dok je dolazio k sebi, čim bi osjetio bol, odmah bi ponovno pao u nesvijest; to je bilo neizdrživo. Svijest nije mogla preživjeti; on je tu bol mogao trpiti jedino u nesvijesti. Nije bilo potrebe da mu se daju ikakvi lijekovi, sama bol je bila dovoljna da on padne u nesvijest. Stoga su morali odrezati njegovu nogu. Ali čudna stvar se dogodila kada se osvijestio i kada se i dalje žalio na bol u nozi. Bio je pokriven sa dekom i nije znao da mu je noga odsječena. Doktori su rekli, "To je nemoguće."

Rekao je, "Boli me, a vi govorite 'Nemoguće?'" Većina boli je bila koncentrirana u njegovom prstu: rekao je, "Moj prst me izrazito boli."

Doktor je rekao, "Pogledaj," i otkrio je nogu: noge više nije bilo, prsta više nije bilo. Dovedi su njegovu nogu iz labosa i rekli, "Ovo je tvoj prst i ovo je tvoja noga. Kako ti tvoj prst može zadavati bol? Ti haluciniraš, zamišljaš."

Čovjek je rekao, «Mogu vidjeti da ste mi odrezali nogu. Mogu vidjeti nogu, i da je to moja noga - znam da jest, prepoznajem ju - i to je prst koji me boli. Ali me boli *ovdje*»

To je bio prvi slučaj koji je ukazao na to da je prst povezan sa centrom u mozgu. Moždani centar je i dalje vibrirao na isti način kao kada je noga bila pričvršćena. Vi ste odrezali nogu, ali centar, koji je povezan sa nogom i dalje vibrira na isti način. Tada je započelo veliko istraživanje o tome kako doći do centara u glavi - jer su mogli spasiti nogu da su zaustavili vibraciju određenog centra u glavi. Tada čak i da je prst oštećen, čovjek ne bi osjetio nikakvu bol, jer svako iskustvo nastaje u glavi, iako potječe iz drugog dijela tijela.

Ovo istraživanje je naposljetku završilo u rukama Delgada i on je uspio pronaći svih 700 centara u umu. On sada postavlja elektrodu u određeni centar u umu - na primjer, centar za sreću - i posjeduje daljinski. On tamo postavlja elektrodu i kada god želi da budete sretni, on samo pritisne gumb - to je daljinski, koji nije spojen ni sa kakvom žicom, tako da ne možete vidjeti ništa - i vi se počinjete smijati, uživati,

smijuljiti se kao da vas netko škaklja. Ne možete ništa vidjeti - što se događa? On može biti kilometrima udaljen i može vas kontrolirati.

Delgado je svoj eksperiment prvi puta pokazao u Španjolskoj, sa bikom. Stavio je elektrodu u bikovu glavu i ušao je u polje. Španjolci su čudni ljudi. Oni uživaju u borbi sa bikovima kao što Amerikanci uživaju u američkom nogometu. Čudni ljudi... Tamo nekoliko budala trči sa loptom, nekoliko budala vraća tu loptu, a milijuni idiota skaču i bore se! Čini se kako Charles Darwin nije u pravu: čovjek nije evoluirao, on je i dalje majmun. Čovjek koji se bori sa bikom, koji se nalazi u opasnosti od smrti...

Delgado je dokazao da se bik može kontrolirati; bez ikakvog problema. On je naj snažnijem biku stavio elektrodu. On je mahnuo crvenom zastavom i bik se zaletio na njega - baš kao kada J. Krishnamurti vidi narančaste halje. Jiddu Krishnamurti - to je njegovo puno ime. "J. Krishnamurti" ga spašava nevolje, jer *jiddu* znači tvrdoglav; on je tvrdoglav.

Bik se zaletio prema Delgadu koji je stajao i mahao crvenom zastavom. Kada je bio udaljen udaljen 1 metar i spreman probiti rogovima Delgada, Delgado je pritisnuo gumb na daljinskom u svom džepu i bik je iznenada stao, a milijuni ljudi koji su to promatrali nisu mogli vjerovati: što se dogodilo biku? On je jednostavno stao, smrznut, kao da prakticira Gurdjieffovu vježbu "Stop." Ukipio se, nije se micao.

Delgado je rekao, "Mi možemo kontrolirati svakoga čovjeka," i postoji mogućnost da će prije ili kasnije totalitarne vlade učiniti isto. Možda su već započele, jer u Rusiji ne možete roditi dijete u svom domu - to je nelegalno. Svako dijete se mora roditi u vladinoj bolnici.

Kada se dijete rodi, to je najbolje vrijeme da mu se u lubanju umetne elektroda. Lubanja je vrlo mekana i centri su vrlo živi; ako oni srašu sa elektrodom, ona će postati gotovo dio mozga. Dijete nikada neće posumnjati kroz cijeli svoj život da je sve što radi navođeno iz upravljačke ploče iz centralnog ureda Komunističke stranke. Ona vas može usrećiti, ona vas može unesrećiti; ona vas može učiniti buntovnicima, ona vas može učiniti poslušnicima. Očito, oni ne žele nikakav neposluh;

oni ne žele nikakvu revoluciju, nikakvu pobunu, nikakvu sumnju. Prirodno, koristit će se samo oni gumbi koji vas pretvaraju u roba - ali veoma sretnog roba. Oni su vas pretvorili u robota.

Luđak skreće sa uma, ali on je bolji od robota jer se robot kontrolira izvana; netko drugi posjeduje daljinski. Taj daljinski se može dati i vama, to je jedna mogućnost. Vama se može dati mala upravljačka ploča: ako se osjećate ljuto i ne želite se osjećati ljuto, samo pritisnete gumb i više niste ljuti.

Koja je svrha u tome da Buddha podučava 40 godina, a ljudi su i dalje ljuti, da Isus podučava ljude da budu skromni, a nitko nije skroman? Ali uz Delgadove upravljačke ploče sve je vrlo jednostavno. Vi možete posjedovati svoju vlastitu upravljačku ploču. Možete pritisnuti gumb i doživjeti zadovoljstvo koje želite, halucinaciju koju želite, san koji želite.

Ali sumnjam da će ti daljinski upravljači biti podijeljeni ljudima; oni će se nalaziti u vladinim rukama. Za mene, to je opasnije od nuklearnih oružja koja vas mogu ubiti, ali barem ćete umrijeti kao ljudsko biće, sa ponosom. Ali ono što je gore od smrti jest da vas netko iz Bijele Kuće može u trenutku usrećiti. Na Božić, uz malo veću dozu, čitava zemlja će poludjeti! Svi će misliti da je ovo djelo Isusa ili njegovog oca ili Duha Svetog.

Luđak je daleko bolji - barem ga nitko ne kontrolira. Ali on također ne može kontrolirati sebe. Prosvijetljeni čovjek je izvan uma, ali posjeduje potpunu kontrolu nad umom. Njemu nije potrebna upravljačka ploča; sama svjesnost je dovoljna. Ako sve promatrate pažljivo, doživjet ćete djelić iskustva prosvijetljenog čovjeka - ne potpuno iskustvo, već samo djelić, mali okus. Ako svoju ljutnju pažljivo promatrate, ona će nestati. Ako osjećate seksualnu potrebu, promatrajte ju pažljivo i uskoro će ona nestati.

Ako stvari nestanu samo vašim promatranjem, što reći o čovjeku koji je neprestano iznad uma, koji je jednostavno svjestan čitavog uma? Tada sve te ružne stvari koje biste htjeli odbaciti nestaju. Zapamtite, one sve posjeduju energiju. Ljutnja je energija; kada ljutnja

nestaje, energija koja ostaje iza nje se pretvara u suosjećanje. To je ista energija. Kroz promatranje, ljutnja nestaje - to je bio oblik koji je okruživao tu energiju - ali ta energija ostaje. Sada energija ljutnje, bez ljutnje, postaje suosjećanje. Kada seks nestane, ogromna energija ljubavi ostaje iza njega. Svaka ružna stvar u vašem umu, kada nestane, iza sebe ostavlja veliko blago.

Prosvijetljeni čovjek nema potrebe za odbacivanjem i prakticiranjem. Sve što je loše nestaje samo od sebe jer se ne može suočiti sa njegovom svjesnošću, a sve što je dobro evoluiralo jer svjesnost pruža podršku.

Luđaku se vrlo lako može pomoći jer je on doživio nešto izvan uma, ali njemu treba pokazati prava vrata. U boljem svijetu naše ludnice neće pokušavati urazumiti te ljude - to je beznačajno. Naše ludnice će pokušavati pomoći tim ljudima da iskoriste tu priliku kako bi oni prošli kroz prava vrata. Luđak koji odlazi u ludnicu će iz nje izaći prosvijetljen - ne kao staro, jadno biće.

Za mene, ludilo ima nevjerojatan značaj. To može postati put prema prosvjetljenju. Ono se može koristiti kao sredstvo. Da, postoji ogromna razlika između to dvoje: luđak je sretan i ne zna zašto, prosvijetljeni čovjek je blažen i zna savršeno dobro zašto. On ne može biti izliječen jer on nije bolestan, on je neizlječiv.

Moj otac mi je običavao reći, "Ti si neizlječiv."

Rekao sam, "U pravu si, jer nisam bolestan. Ti si izlječiv jer si bolestan."

Govorio mi je da sam neizlječiv jer me nije mogao nagovoriti na određene stvari. Na primjer, htio je da se oženim. Kada sam se vratio sa sveučilišta, htio je da se oženim. Ali nije imao hrabrosti da mi išta kaže ili da pita, "Što je sa brakom?" jer je znao da će to prerasti u svađu. Pomislio je, "Bolje je da mi ne kaže 'Ne' izravno, jer jednom kada to kaže ne postoji način da to promijenim u 'Da'. Stoga ću barem jednu mogućnost imati otvorenu: nisam ga još pitao, dopustit ću drugima da ga pitaju prije mene."

On je pitao jednog od svojih prijatelja koji je bio odvjetnik na Vrhovnom sudu - pitao ga je jer je cijela zemlja znala da ovaj čovjek nikada nije bio poražen ni u jednom slučaju u svom životu, uvijek bi pobijedio. Moj otac mu je dao izazov: «Evo ti slučaj - moj sin: moraš ga nagovoriti na brak.»

Odvjetnik je rekao, “To je jednostavno. Doći ću sutra.”

Moj otac mi je rekao, “Moj prijatelj dolazi i želi te upoznati.”

Rekao sam, “Znam zašto me želi upoznati - neka dođe!”

Moj otac je rekao, “Kako znaš?”

Rekao sam, “Ne brini. To ima neke veze sa brakom.”

Tada mi je rekao, “Ti si neizlječiv. Kako si uspio saznati?”

Rekao sam, “Jednostavnim nagađanjem - ne trebam biti prorok. Zašto bi mi inače doveo tog idiota? Nikada ga prije nisi doveo. Ja sam upravo došao sa sveučilišta, završio sam sa sveučilištom i znao sam od samog početka da će prva stvar kada se vratim kući biti pitanje braka. Upravo sam stigao kući i sutra on dolazi. Neka dođe!”

Odvjetnik je došao. Počeo je argumentirati kao što to čini na Vrhovnom sudu. Rekao sam, “Shvati jednu stvar prvo: ako me nagovoriš na brak, ja ću se oženiti, bit ću potpuno spreman. Ako me nagovoriš, nema problema. Ali ako te ja nagovorim da to nije u redu, hoćeš li se ti tada razvesti od svoje žene? To moramo riješiti; inače ovaj slučaj nije u ravnoteži: samo ja gubim. Što je na kocki? Ti stavi svoju ženu, ja stavljam svoj život. Ti ne stavljaš više od mene. Ja stavljam svoj život na kocku - ti stavi svoju ženu.”

Rekao je, “Tada ću morati razmisliti o tome.”

Rekao sam, “Ne, nema potrebe razmišljati o tome. Ne budi kukavica. Ja vjerujem da si ti pravedan čovjek, pošten čovjek. Uvijek sam te nazivao svojim ujakom i vjerujem ti kao što vjerujem svom ocu. Ja ne tražim suca: ostavljam tebi da prosудиš da li sam pobijedio ili izgubio. Prihvatit ću tvoju prosudbu.”

Rekao je, “Svejedno, pričekaj. Stavljáš me u težak položaj. Proglašio si me i sucem; to je lukavo, jer izazivaš moju dobrotu. Također

govoriš, 'Zovem te svojim ujakom i vjerujem ti,' stoga izazivaš moj integritet. Zapravo, ja nikada nisam razmišljao o braku. Nikada u svom životu nisam morao nagovoriti nekoga na brak. Zato što si to tako formulirao, možda si u pravu - jer je moja žena prava gnjavaža!

Možda me nagovoriš; zapravo, iznutra si me već nagovorio da bi mi bilo bolje da nisam prolazio tu nevolju. Stoga postoji mogućnost da izazoveš moju unutarnju osudu. Da budem iskren s tobom, nemoj se zamarati brakom jer je to zaista nevolja. Odbaci ga u potpunosti. Ja ću pokušati utješiti tvog oca, nagovoriti ga da te ostavi na miru."

Moj mu je otac rekao, "Rekao sam ti već prije da si možda pobijedio u svim slučajevima, ali moj sin je neizlječiv, on je nemoguć."

Odvjetnik je rekao, "Ti si u pravu, jer sam prije same rasprave već izgubio. Mi nismo ni raspravljali. Zapravo, on je uspio u tome da mu ja kažem, 'Nemoj se ženiti.' Podsjetio me na moju ženu, a on zna sve o meni i mojoj ženi, stoga ga ne mogu prevariti niti mu mogu lagati. On zna sve. On je rekao, 'Stavljam svoj život na kocku, ti stavi svoju ženu.' Volio bih izgubiti taj slučaj, ali moja žena i moja djeca i čitava moja obitelj... To je previše. Zaboravi na njega - ostavi ga na miru."

Ako možete vidjeti potpuni aspekt nečega, tada ne može nastati nikakav problem. Problemi nastaju jer vi gledate samo jedan aspekt i ne vidite druge aspekte. Potreban vam je pogled iz ptičje perspektive; u tome se razlikuje prosvijetljeni čovjek od luđaka. Luđak ne posjeduje viziju, on je pao u tamu; on je slijep.

Prosvijetljeni čovjek se uzdignuo u svjetlo i on posjeduje samo oči, koje se otvaraju u svim dimenzijama. On može vidjeti sve iz svih mogućih perspektiva, istovremeno; njegov odgovor je uvijek trenutani. On ne mora razmišljati o odgovoru: prije nego što nastane pitanje, odgovor je prisutan, jer je njegova vizija jasna. On može vidjeti daleko i široko. Njegov čitav život je transparentan. On se uzdigao iznad mehaničkog uma u ne-mehaničku svijest.

Vi možete uništiti mozak, zatim će um nestati, ali ne možete uništiti svijest jer ona ne ovisi o mozgu ili moždanom sustavu. Možete

uništiti tijelo, možete uništiti mozak, ali ako ste uspjeli osloboditi svijest od oboje, tada znate da ste nedodirljivi; na vama ne ostaje nikakav trag.

Mansur se mogao smijati čak i na križu. Čovjek iz gomile ga je pitao, "Zašto se smiješ?"

Rekao je, "Smijem se jer razapinju nekoga drugoga, ali misle da sam to ja. Ja sam promatrač poput vas. Vi promatrate kako razapinju Al-Hallaj Mansura; ja također promatram - svi smo mi promatrači. Ali ovi ljudi koji razapinju Al-Hallaj Mansura misle da razapinju mene. Zato se smijem - smijem se kako je čovječanstvo slijepo. Oni ubijaju nekoga drugoga, misleći da sam to ja."

Prosvijetljeni čovjek se može smijati čak i dok umire. Čak je i smrt vrijedna smijeha jer njegovo iskustvo dokazuje da je on iznad vremena, iznad promjena, iznad oblika, da je on univerzalan, da je on dio čitavog kontinenta svijesti. Čak je i smrt povratak kući.

Drugo pitanje? Ruke mi još nisu umorne!

Osho,

Da li su sveti spisi beskorisni? Jesu li oni uopće sveti?

Sveti spisi nisu samo beskorisni, oni su vrlo opasni. Da su samo beskorisni, tada ne bismo trebali brinuti u vezi njih. Oni su definitivno opasni. Oni sprječavaju ljude da postanu religiozni jer oni čine ljude obrazovanima, a ljudi tada počinju misliti da je to znanje mudrost, da je to prosvjetljenje. Zato što poznaju velike riječi, teološke doktrine, dogme, filozofije, ljudi odmah pomisle, "Što više trebam znati?" Vi ste naučili cijelu Bibliju ili GITU ili Kuran; što vam je preostalo? To što ste naučili napamet Kuran, GITU ili Bibliju, time niste dobili ništa.

Sveti spisi nisu samo beskorisni. Da su beskorisni, oni ne bi bila opasni: oni bi se mogli čuvati u knjižnicama gdje se čuvaju mnoge druge beskorisne knjige. Pročitao sam mnogo beskorisnih knjiga - ali one se moraju očuvati. One su samo beskorisne, one nisu opasne. Ne mogu reći da se sveti spisi trebaju očuvati. Njih bi trebalo u potpunosti uništiti. Što se vas tiče, barem unutar vas, trebalo bi napraviti lomaču svih svetih spisa, jer ako ne spalite sve te gluposti, nikada nećete spoznati svoju nevinost, nikada nećete spoznati ljepotu vašeg neznanja. Iz tog nevinog neznanja, nastaje spoznaja. Spoznaja ne nastaje iz znanja.

Znanje sprječava spoznaju jer se ono pretvara da zna. Neznanje je iskreno. Ono se ne pretvara: ono je jednostavno neznanje. Zato što je iskreno, ono vas otvara, otvara mogućnost za spoznajom. Vaše oči više nisu prekrivene znanjem, debelim slojem smeća. Ne, sveti spisi nisu samo beskorisni, oni su veoma opasni.

Vi me pitate: "Jesu li sveti?" Da, oni su 100% sveti: 50% sveti kravlji izmet, 50% sveto sranje!

7.

LJEPOTA LJUDSKE DUŠE

Osho,

Da li je pogrešno pokušati spasiti nekoga?

Nije li i to dio suosjećanja?

Suosjećanje je veoma delikatna stvar. Ona je zasigurno prisutna kada pokušavamo spasiti druge, ali postoje mnogi uvjeti koje prvo moramo ispuniti.

Prvi uvjet jest da ste *vi* spašeni; inače, u ime spašavanja drugih, vi ćete ih jednostavno uništavati. U pokušaju spašavanja drugih, vi ćete propustiti priliku da spasite sebe. Samo osoba koja je stigla kući može pomoći drugima. Slijep čovjek ne može pomoći slijepim ljudima. Morate imati otvorene oči, morate prvo vidjeti svjetlo prije nego što počnete drugima govoriti o njemu.

Suosjećanje definitivno uključuje ideju spašavanja drugih, ali ne protiv njihove volje. Ako netko ne želi biti spašen, vi ga ne smijete

prisiljavati; ne morate ga spasiti pod svaku cijenu. To nije spašavanje. To jednostavno pokazuje da pod krinkom spašavanja vi pokušavate dominirati ljudima.

U Raipuru postoji staro, drevno jezero. Zbog svoje starosti ono se naziva *boodha talub* - staro jezero koje pripada najstarijem dijelu Raipura. Taj do Raipura se naziva *boodha pada* - drevni dio, najstariji dio; *boodha* znači starac. Jezero je prekrasno u svojoj starosti; svo staro kamenje je prekriveno mahovinom.

Ja sam znao ići ondje sjediti, jer nitko nije tamo prolazio. Jezero je postalo prljavo - gusta mahovina je plutala po vodi, a voda je postala gotovo zelena. Jezero se godinama nije čistilo, zato nitko tamo ne odlazi. Postoje druga jezera na drugim mjestima, stoga se ova voda više ne koristi. Ja sam običavao svake večeri ići tamo jer je ondje bilo tako tiho i tamo sam sjedio i promatrao zalazak sunca.

Jednog dana, dok sam sjedio ondje, neki čovjek je iznenada pao u jezero i počeo vikati, "Pomoć! Pomoć!" Nisam ga vidio kada je došao niti kada je pao. Bilo tko se mogao okliznuti; te stepenice su bile skliske zbog mahovine. Uskočio sam kako bi mu pomogao i nekako sam ga uspio izvući. Bio je veoma ljut.

Rekao mi je, "Zašto si to učinio?"

Rekao sam, "Ovo je čudno! Tražio si pomoć."

Rekao je, "Da, tražio sam pomoć jer sam se uplašio, ali zapravo sam htio počinuti samoubojstvo - a ti si me spriječio. Ne bih vikao da sam znao da je netko drugi ovdje. Nitko ovdje ne dolazi. Što ti radiš ovdje?"

Rekao sam, "Ovo je čudno. Kada si počeo vikati, 'Pomoć! Pomoć!' mislio sam da se utapaš. Sada sam se nepotrebno smočio u ovom prljavom jezeru, a ti si ljut."

Odgovorio je, "Da, ja sam definitivno ljut jer je taj uzvik nastao iz straha. Nisam htio da me se spasi."

Znate li što sam učinio? Jednostavno sam ga gurnuo natrag u jezero. Što sam drugo mogao? Ponovno je počeo vikati, "Pomoć! Pomoć!"

Rekao sam, “Sada ti neću pomoći. Pomogao sam ti dva puta: prvi puta kada sam te izvukao; drugi puta, kada sam te gurnuo. Sada radi što hoćeš.”

Rekao je, “Kakav si ti to čovjek?” On se utapljao - podizao i spuštao, i vikao, “Pomoć!”

Rekao sam, “Ne protiv tvoje volje.”

Rekao je, “Ja se derem *pomoć*” - ali ja sam jednostavno sjedio ondje.

Odgovorio sam, “Pokušaj sam.” Nije bio daleko od obale jer sam ga izvukao na tom mjestu i bilo je jasno da će uspjeti sam. To je učinio. Izašao je potpuno mokar i rekao, “Ti si čudan čovjek.”

Rekao sam, “Ja sam čudan čovjek? *Ti* si čudan čovjek! Prvo sam te spasio; bio si ljut. Tada sam ti pomogao tako da sam te gurnuo u jezero; ponovno si bio ljut i počeo si vikati ‘Upomoć!’ “

Odgovorio je, “Da, kada uđem u vodu, počinjem se bojati smrti, ali zapravo želim počinuti samoubojstvo.”

Rekao sam, “Tada dođi u neko drugo vrijeme jer sam u ovo vrijeme ja uvijek ovdje i ako se počneš derati ‘Pomoć!’, tada ću ti pomoći. Ali ne mogu ti pomoći protiv tvoje volje.”

Suosjećanje vam neće dozvoliti da pomažete drugoj osobi koja za to nije spremna. Suosjećanje daje potpunu slobodu, poštovanje i dostojanstvo drugoj osobi; svi ti ljudi koji su pokušavali spasiti druge su samo nusproizvod Kršćanstva i njegovog uvjetovanja.

U Budizmu nema spašavanja drugih. Buddha govori, “Ja vam mogu pokazati put, ali vi ćete morati hodati njime. Ja ne mogu hodati za vas. Ako vi ne želite hodati, tko sam ja da vas prisiljavam? Najviše što mogu jest reći da sam ja prošao taj put, mogu vam opisati ljepote tog puta, ali ne mogu vas prisiliti ni na koji način. To neće biti suosjećanje, to će biti okrutnost. Ako vi želite ići nekim drugim putem, tada imate moj blagoslov. Čak i ako idete u pakao, imate moj blagoslov.”

Mahavira je zauzeo vrlo jasan stav: “Nitko nikoga nije spasio. To nije moguće jer ako vas netko može spasiti, tada on to može i poništiti. Tada vaše spasenje nije vaše, njega vam daje netko drugi. To je kao da vam netko daje novac, a netko drugi ga krade - vi niste njegov gospo-

dar. Vi morate biti gospodar vaše samo-realizacije, vašeg prosvjetljenja, tako da vam to nitko ne može oduzeti.”

To je jednostavna logika: ako vam to netko može dati, tada vam to netko može i uzeti; bez problema. Ako vas se može prisiliti na prosvjetljenje, može vas se prisiliti i da budete neprosvjetljeni. Mahavira je vrlo jasan i ja se slažem sa njim, barem jedna vrhovna stvar mora ostati pojedincu. Prosvjetljenje je konačno iskustvo; ono se ne može posuditi, dati, kupiti, prisiliti, inače to neće biti prava stvar.

Kršćanska glupost je proširila tu ideju; nijedna druga religija prije Kršćanstva nije pomislila na spašavanje drugih. Ako poznajete put, tada poznajete radosti puta, možete pjevati pjesmu, možete plesati. Ako se netko želi kretati sa vama, biti vaš suputnik, ne sljedbenik, tada je on dobrodošao. Ali ne postoji prisila niti nikakva obveza.

To su prekrasne točke koje su nastale u istočnjačkoj svijesti tijekom tisuća godina. Čak i ako pokažete put, ako opišete detalje puta i disciplinu; vi ne vežete tu osobu na sebe. Vi to ne radite radi nje, to je vaše iskustvo koje dijelite. Ona se obvezuje samim slušanjem, daje vam priliku da podijelite svoje iskustvo. Ona vam pomaže da se rasteretite mirisa kojeg nosite - a vi se želite rasteretiti, morate biti zahvalni toj osobi - pitanje spašavanja drugoga uopće ne proizlazi.

Ali nakon Kršćanstva, to je postao gotovo univerzalan fenomen. Nakon Kršćanstva je došao Islam i oni su otišli do samog logičkog kraja: ili morate biti spremni biti spašeni ili budite spremni umrijeti. Oni vam ne pružaju nijedan drugi izbor, jer vjeruju da ako nastavite živjeti a niste spašeni, da ćete počinuti mnogo grijehova i patit ćete u paklu. Ako vas ubiju, oni vam barem oduzimaju mogućnost da idete u pakao.

Kada vas spasitelj ubije, to je kao da ste spašeni. To Muslimani govore, da ako ubijete nekoga kako biste ga spasili, on je spašen; Bog će paziti na to. On je spašen a vi akumulirate toliko vrlina kada spašavate toliko ljudi. Muslimani su ubili milijune ljudi na Istoku, a najčudnije je što su vjerovali da čine pravu stvar. Kada god netko

učini nešto loše vjerujući da je učinio nešto dobro, to je još opasnije. Vi ga ne možete razuvjeriti, on vam ne daje šansu da ga razuvjerite. U Indiji sam pokušao na svaki način pristupiti muslimanskim učenicima, ali njima se ne može pristupiti. Oni ne žele diskutirati ni sa kime tko nije musliman.

Oni posjeduju osuđujuću riječ za osobu koja nije musliman. Baš kao što kršćani imaju riječ heretik, tako muslimani posjeduju riječ *kafir* - što je još gore od heretika. *Kafir* dolazi iz riječi *kufir*; *kufir* znači grijeh, grešnik. *Kafir* znači grešnik: svatko tko nije musliman je grešnik. Ne postoje druge kategorije, postoje samo dvije. Ili ste musliman, tada ste svetac: samo zato što ste musliman vi ste svetac, vi ste spašeni, jer vi vjerujete u jednog Boga, jednog proroka - Muhameda - i jednu svetu knjigu, Kuran. Ako vjerujete u te tri stvari, to je dovoljno da postanete svetac. Oni koji nisu muslimani su *kafiri*, grešnici.

Čudno je što se u Indiji nalazi najveća populacija muslimana - čak i danas, nakon što je Pakistan odijeljen od Indije. Prije podjele, Indija je zasigurno bila najveća muslimanska zemlja u svijetu. Sa Pakistanom, svi su mislili da će sada muslimani imati svoju zemlju. Oni su dobili veliki dio zemlje za sebe, ali nisu svi muslimani prešli u Pakistan. Svi hinduisti u Pakistanu su ubijeni, stoga je Pakistan izričito muslimanska zemlja. Ali muslimani koji nisu prešli u Pakistan i koji su ostali u Indiji su i dalje najmnogobrojniji u svijetu.

Indija, iako je hinduistička zemlja, ima najveći broj muslimana. I dalje je nemoguće komunicirati, oni jednostavno ne žele. Ja sam dao sve od sebe, ali ako niste musliman, kako ćete shvatiti? Ne možete ući u dijalog: vi ste *kafir*.

Jedan profesor, koji je bio moj kolega na sveučilištu, me jako volio. On je bio musliman. Jabalpur je jedan od najvećih muslimanskih centara i tamo se nalaze veliki učenjaci. Jedan poznati učenjak, Burhanuddin, je bio ondje. On je bio star i bio je poznat kao stručnjak za Islam diljem Indije, čak i izvan nje. Pitao sam Farida, "Pronađi neki način da razgovaram s njim."

Rekao je, “To je vrlo teško - ako se ne pretvaraš da si musliman.”

Rekao sam, “To je isto teško, jer me tada moraš podučiti nekim stvarima u Islamu - njihovoj molitvi i što oni rade. Što je još gore, Burhanuddin me poznaje - mi smo mnogo puta držali govore na istoj pozornici - stoga će mi biti veoma teško pretvarati se. Mogu pokušati, najgore što se može dogoditi jest da nas uhvati i da se svi skupa nasmijemo.”

Rekao je, “Ti se možeš smijati, ali moj položaj je vrlo loš. Oni će me ubiti: ‘Ti si musliman i podržavaš *kafira*, a varaš jednog od velikih majstora.’ “ Ali on je bio voljan to učiniti. Počeo me podučavati jezik, Urdu. Bilo je teško učiti jer je on potpuno suprotan svakom jeziku koji je nastao iz Sanskrita. Knjiga na Urdu jeziku počinje otraga, a rečenica počinje na desnoj strani i završava na lijevoj.

Teško se prilagoditi: čitava stvar je obrnuta. Morate otvoriti knjigu na samom kraju; to je početak. A zatim rečenica počinje sa desne strane i kreće se prema lijevoj. Zbog načina na koji je napisan urdu jezik, još uvijek nije pronašen savršen način da isprintate ili napišete knjigu. Način na koji je napisan nije uopće znanstven; većinu morate pogađati. Oni koji su naviknuti na njega, mogu ga čitati jer mogu dobro pogoditi što slijedi. Ali za nekoga tko uči, veoma je teško pogađati.

Ja sam pokušavao šest mjeseci. Naučio sam dovoljno da prevarim svakoga da misli da sam dovoljno educiran. Naučio sam njihove molitve, Farid mi je uspio nabaviti periku i odrezao mi je bradu kao što to čine muslimani. Njihove brade su tako čudne da me od same pomisli na njih počinje stezati želudac. Ali ja sam prošao kroz sve to; potpuno su mi obrijali brkove i ostavili samo bradu.

Rekao sam, “Moj Bože. Da si mi prije rekao, ne bih potrošio tih šest mjeseci!” Na neki način su bili u pravu, jer znam da su brkovi teški za održavanje - posebice brkovi poput mojih, koji nisu održavani, već su divlji. Ja ne dozvoljavam Mukti da ih održava. Teško mi je piti čaj ili piti voćni sok jer polovica ostaje na brkovima. Muslimani su pronašli način: oni su odrezali brkove, oni su obrijali brkove, a zadržali su bradu. Ali to izgleda tako ružno.

Rekao sam, "U redu, učinit ćemo to. Sada nekoliko dana neću napuštati kuću. Samo mi daj periku i dogovori da vidim Burhanuddina." Kada mi je Farid odrezao bradu poput muslimana, to je u potpunosti promijenilo moje lice - izgledao sam vrlo mršavo uz tanki sloj brade - poput Lenjina. Bez brkova i sa perikom, bio sam nov čovjek.

Otišli smo k njemu, ali starac je primijetio nešto u vezi mojih očiju. Rekao je, "Već sam vidio te oči negdje."

Rekao sam, "Faride, gdje bi Maulana" - Maulana znači majstor; on je bio poznat kao Maulana Burhanuddin - "mene vidio? Nikada nisam bio u ovom gradu."

Farid je drhtao, on je proživljavao živčani slom: mi se nismo sjetili očiju. Starac je i dalje promatrao, i rekao je, "Nešto mi je sumnjivo."

Rekao sam, "Faride, on sumnja." Farid je pao na koljena i rekao, "Nema potrebe sumnjati - ti poznaješ ovog čovjeka. Oprosti mi, samo sam mu pokušavao pomoći jer je htio razgovarati sa tobom."

Ali on je rekao, "Prvo mi reci tko je on jer se sjećam da poznajem tog čovjeka i da sam ga vidio mnogo puta. Ti si samo odrezao njegove brkove."

Rekao sam, "Faride, sada je bolje da ispričaš sve, da nisi samo odrezao moje brkove..." Skinuo sam periku i rekao sam, "Pogledaj periku."

Čim sam skinuo periku, Burhanuddin me odmah prepoznao i rekao, «Ti!»

Rekao sam, "Što sam drugo mogao? Ti me jako dobro poznaješ, ali nećeš razgovarati sa mnom. Misliš li da je dovoljno biti musliman kako bi postao svetac? Što sam ja zgriješio?"

Ja definitivno nisam musliman, ali ni musliman nije bio musliman kada se rodio. Da li je on bio *kafir*, grešnik? Možeš li mi reći tko je preobratio Muhameda na Islam? On nije preobraćen. Baš kao što je Isus ostao židov, Muhamed je ostao pagan cijeli svoj život; Islam je nešto što je započelo nakon njegovog života. Stoga ako Muhamed, *kafir*, može postati Božji glasnik, zašto ja ne mogu razgovarati o njegovoj poruci?"

Burhanuddin je rekao, “Toga sam se bojao. Zato ne dozvoljavamo razgovore između muslimana i onih koji to nisu.”

Rekao sam, “To jednostavno pokazuje vašu slabost. Čega se bojite? Ja vam se otvaram, tražim da me spasite. Spasite me - ako me ne možete spasiti, dopustite mi onda da ja vas pokušam spasiti.”

Ali on se jednostavno okrenuo Faridu i rekao, “Odvedi ga - ne želim više razgovarati. A ti dođi sutra k meni.”

Farid je bio kažnjen, pretučen. Nisam mogao vjerovati: on je bio profesor na sveučilištu, dobro poznati učenjak koji je vodio mnoge studente koji istražuju Islam, koji proučavaju Urdu literaturu, Kuran. Burhanuddin je uposlio nekoliko huligana da pretuku Farida. Pokazao mi je svoje tijelo; diljem njegovog tijela su se nalazili znakovi islamskog ponašanja.

Rekao je, “Rekao sam ti već prije, ako nešto pođe po krivu... Oni su me pretukli samo zato što sam poznata osoba - da sam bio netko drugi, oni bi me ubili.”

Ta glupost se sa Kršćanstva prebacila na Islam. Ali osim te dvije religije, nitko drugi ne vjeruje da možete spasiti nekoga, zapravo druge religije poznaju suosjećanje u većoj mjeri od ove dvije religije. Ideja spasitelja je jednostavno nelogična. Pokušajte to razumjeti.

Vi ste proživjeli već mnogo života; vi sami radite sve. Sada je moja odgovornost da sve to poništim. Kako to mogu poništiti? Ja to nisam činio, ja nisam bio vaš partner. Vi ste živjeli potpuno slobodan, individualan život i tako kroz mnoge živote, zbog toga ste ostvarili rast i došli do faze u kojoj se trenutno nalazite. To nije slučajno, to je rast jednog dugog, dugog procesa. Kako biste poništili taj proces, morat ćete preuzeti veliku odgovornost na sebe. Ja vam mogu pokazati način na koji sam ja poništio taj proces. Ta ista metoda će pomoći i vama da poništite svoj proces - možda uz povremenu izmjenu.

Možete to činiti uz moju pomoć, ali to će biti dijalog, ne diktat. Ja vam ne mogu diktirati, “Učini ovo,” i dati vam lijek koji će izliječiti sve: “Vjeruj u mene i bit ćeš spašen.» Tada bi ne-vjeronjanje u mene postalo jedini problem. Mislite li da je ne-vjeronjanje u mene jedini problem?

Ako je to jedini problem, tada bi vjerovanje u mene riješilo problem, bili biste spašeni. Ali to nije problem. Vjerovanjem u mene, vaša ljutnja bi i dalje ostala ljutnja, vaša pohlepa bi i dalje ostala pohlepa, vaša ljubomora bi i dalje ostala ljubomora.

Vjerovanje u mene ili Isusa ili Muhameda neće promijeniti ništa. Mislite li da su ljudi koji vjeruju u Isusa drugačiji od ljudi koji ne vjeruju u Isusa, koji vjeruju u Muhameda, koji vjeruju u nekoga drugoga? Ne, oni nisu drugačiji. Duboko u sebi oni su isti ljudi, sa istom ljubomorom, sa istom arogancijom, sa istim egoizmom, sa istim nasiljem. Sve je isto, svo smeće je isto. Vjerovanje ne mijenja ništa, stoga kako možete biti spašeni? Čitava ta ideja je idiotska.

Mahavira i Buddha su mnogo sofisticiraniji od Isusa i Muhameda. Jedan od mojih argumenata protiv džainističkih redovnika započinje istim pitanjem. Mahavira kaže: “Nitko ne može spasiti nikoga osim sebe. Svako mora spasiti samo sebe.” Buddha kaže: “Budi svjetlo za sebe.” To je bila njegova posljedna poruka, prije nego što je umro.

Kada je Buddha umirao, njegov najbliži učenik, Ananda, počeo je plakati. Tamo je bilo na tisuće učenika, vjerojatno 10 tisuća učenika. Svi su oni bili spremni proplakati, ali su suzdržavali svoje suze jer se to ne bi svidjelo Buddhi: “Barem dok odlazi izvan našeg dosega, neka ode osjećajući da su njegovi učenici slijedili njegovu poruku.”

Ali Ananda se nije mogao suzdržati. Svima je bilo teško, ali Anandi je bilo najteže jer je on 60 godina pratio Buddhu, služeći ga na svaki mogući način, bez da je išta tražio zauzvrat. Bila je čista radost služiti i sjediti u tišini dok je on pričao sa drugima, dok je odgovarao drugima. Ananda ga nikada ne bi prekinuo. Veoma je teško pronaći tako odanu osobu.

On je bio Buddhin stariji brat. Prije nego što je iniciran u sannyas, Ananda je zatražio od Buddhe tri stvari. Rekao je, “Nakon inicijacije ja ću biti tvoj učenik; sve ću raditi bez pogovora. Ali upravo sada ja sam i dalje tvoj stariji brat, stoga mi kao starijem bratu obećaj tri stvari

i zatim me iniciraj, jer nakon toga neću više moći išta tražiti.” On je zatražio tri stvari, ali nikada nije iskoristio nijednu od njih.

Jedna od njih je bila: “Nećeš mi reći, ‘Ananda, idi negdje i širi riječ.’ Ja ću ostati sa tobom i služiti te. Moraš mi to obećati.” Druga je bila: “Čak i ako usred noći dovedem nekoga kome je potrebna pomoć, ne smiješ ih odbiti. Koga god da ti dovedem, moraš pomoći; bez obzira da li si umoran nakon cjelodnevnog rada. Ako ti dovedem nekoga, moraš mu pomoći, ne smiješ odbiti.” Treća je bila: “Ako postavim pitanje, nemoj mi reći, kao što kažeš drugima, ‘Budi u tišini dvije, tri godine, meditiraj, i zatim ću ti odgovoriti.’ Ne, moraš mi odmah odgovoriti.” Kao njegov mlađi brat, Buddha je obećao Anandi te tri stvari.

Ali Ananda je bio poseban čovjek, inače bi Buddha oklijevao u prihvaćanju tih uvjeta, jer se inicijacija ne može davati uz uvjete. On je mogao jednostavno reći, “Ako mi postavljaš uvjete, tada inicijacija nije moguća” - jer je mnogo ljudi dolazilo sa uvjetima i sve ih je odbio; ali Anandi je obećao. To je jedinstveni pothvat u čitavoj povijesti inicijacije. Ali razumijem zašto je to učinio; znao je Anandu od malih nogu - on nije bio čovjek koji iskorištava. Buddha je znao da Ananda nikada neće iskoristiti obećanja - on mu ih može dati.

Ananda ih nije nikada iskoristio. Nikada nije postavio nijedno pitanje, nikada nije doveo nijednu osobu, i naravno, Buddha mu nikada nije rekao da ode. Da je Buddha to rekao, on bi otišao - ne bi čak ni spomenuo obećanje - ali Buddha ga to nikada nije tražio.

On se nije mogao suzdržati: 60 godina provesti zajedno je prava rijetkost. On je bio poput sjene - a sada je ostao sam. Suze su mu potekle. Buddha je otvorio svoje oči kako bi zadnji puta pogledao svoje učenike. Vidjevši suze u Anandinim očima, rekao je, “Ananda, budi svjetlo za sebe. Ja nisam bio tvoje svjetlo i ja nisam bio tvoj spasitelj. Moja smrt ne čini razliku. Zapravo, sada ćeš razumjeti ono što sam ti govorio ovih 60 godina: nemoj ostati u iluziji samo zato što me služiš i zato što si mi odan. Veoma je teško pronaći takvu odanost - to te i dalje neće spasiti.”

Morate proći kroz transformaciju, a to možete jedino vi učiniti. To je unutarnji rad, tu vam čak ni majstor ne može pomoći. Osim vas, nitko ne može doprijeti unutra.

U tome leži ljepota ljudske duše, to što je ona apsolutno nedostupna svima drugima.

Postojanje štiti vaše središte, tako da ga nitko ne može ni dodirnuti.

Ovdje ne dolazi do ideje spašavanja nekoga. Da, suosjećajan čovjek daje sve od sebe da vam pokaže put, da vam objasni što se njemu dogodilo. Ali on jednostavno dijeli svoju priču sa vama. Možda iz njegove priče možete uhvatiti neke naznake, ali to ostaje na vama.

U 25 stoljeća od Mahavire i Buddhje, Budizam je potpuno nestao iz Indije jer budistički redovnici nisu mogli postići kompromis sa hinduizmom. Mislim da je to savršeno u redu: nema potrebe postizati kompros ni sa kime. Umjesto kompromisa, oni su radije ubijani, spaljivani ili su napustili zemlju. Dogodila se veoma čudna stvar: Budizam je rođen u Indiji, Buddha je rođen u Indiji, a opet u Indiji nema budista. Postojalo je vrijeme kada je čitava Indija bila zahvaćena Budizmom. Ili su morali umrijeti ili su morali postići kompromis, ali nijedan budist nije bio preobraćen, to je nemoguće. Ako ste nešto razumjeli, kako vas netko drugi može preobratiti?

Oni su napustili zemlju i raširili se diljem Azije, tako da je čitava Azija preobraćena na Budizam. Osim Indije, čitavi kontinent je budistički. Budisti iz cijele Azije dolaze u Indiju kako bi odali počast mjestu na kojem je Buddha postao prosvjetljen. Hram koji je sagrađen kao spomenik Buddhinom prosvjetljenju ima brahmanskog svećenika jer su budisti nestali iz Indije u potpunosti, tako da je nemoguće pronaći svećenika. Za hram Buddhinog prosvjetljenja nije bilo dostupnih budističkih svećenika. I to još brahman - a čitava Buddhina revolucija je bila protiv brahmana.

Brahmani su profesionalni svećenici. Vi im možete reći bilo što, vi to plaćate, oni će odraditi svoj posao. Za njih, to ne igra neku ulogu

jer Hinduizam poznaje 33 milijuna bogova. Kada možete obožavati 33 milijuna bogova, jedan ili dva više-manje ne igra nikakvu razliku. Oni se ne miješaju u vašu religiju: oni obožavaju kao potpuni profesionalci.

Razgovarao sam sa brahmanskim svećenikom koji obožava u Buddhinom hramu. Stoljećima je njegova obitelj obožavala ondje; oni su gotovo vlasnici tog mjesta. Pitao sam ga, “Da li je Buddha na bilo koji način utjecao na tebe?”

Rekao je, “To nije moguće - mi smo profesionalni svećenici. Netko je profesionalan doktor, netko je profesionalan inženjer, to ne znači da to postaje njegova religija. Moja religija je Hinduizam i ja odlazim u hinduistički hram kako bih obožavao za sebe. Ovo je jednostavno plaćen posao. Ja sam plaćen i dobivam mnoge darove jer ljudi dolaze iz svih budističkih zemalja - Šri Lanka, Japan, Vijetnam, Indonezija, Kina, Koreja, Taiwan, iz cijele Azije. Dobivam toliko darova, to je zaista profitabilan posao, ali ja sam brahman i ja sam protiv Budizma.”

Budisti su nestali jer nisu htjeli postići kompromis, a Džainizam je ostao kao mali put jer je postigao kompromis. To je bilo jedno od pitanja u mojim debatama diljem Indije, kada bih sreo džainističkog redovnika ili bi dijelili pozornicu na nekoj konferenciji. Oni bi rekli, “Mahavira je rođen kako bi iskupio čitavo čovječanstvo od grijeha.”

Odgovorio sam, “To je potpuno krivo - ti stavljaš Mahavirino ime na mjesto Isusa Krista. To je kršćanski utjecaj, tu nije mjesto Mahaviri. On nije rođen kako bi iskupio čitavo čovječanstvo, a ako i jest, dokaz leži u tome da svijet nije iskupljen. Isusovo raspeće nije spasilo svijet. Nitko nije uspio spasiti svijet - to nije ničiji posao. Ako možete spasiti sebe, to je i više nego dovoljno. Ako možete proširiti malo svjetla i mirisa oko sebe, vi ste sretni i blagoslovljeni.”

Spašavanje nekoga je zaista nezahvalan posao - kao što sam ja spasio čovjeka u drevnom jezeru u Raipuru. On je vikao, “Pomoć! Pomoć!” ali nije mogao vjerovati kada sam ga gurnuo u jezero. Kada je izašao, rekao je, “Prvi puta je bilo u redu jer sam vikao, ‘Pomoć! Pomoć!’ ali ja sam samo stajao i ti si me gurnuo!”

Rekao sam, “Ja sam jednostavno poništio ono što sam učinio jer sam pogriješio, napravio sam nešto protiv tvoje volje. Ako želiš počinuti samoubojstvo, imaš moj potpuni blagoslov. Ako ti je potreban poticaj, ja neću biti škrt i pomoći ću ti.”

Kada sam bio student, imao sam prijatelja koji je bio zaljubljen u curu iz Bengala. On nije bio Bengalac, ali je bio fanatični ljubavnik. On se gotovo transformirao u Bengalca; počeo je čak govoriti hindski na bengalski način. Bilo je nemoguće primijetiti da on nije Bengalac jer je savršeno govorio bengalski. Ali on je također počeo govoriti hindski - svoj materinji jezik - na način na koji govore Bengalci, a oni ga uništavaju!

On je i to naučio samo kako bi ostavio dobar dojam na tu djevojku i njezine roditelje, da pokaže da iako nije rođeni Bengalac, on je gotovo postao Bengalac. On se počeo odijevati na njihov način i počeo je nositi kišobran, što čine svi Bengalci - ne znam zašto. Ako pada kiša, to je u redu, ako je vruće, to je u redu; ali bez obzira da li pada kiša, da li je jako vruće, hladno, oni uvijek nose kišobran. To je višenamjenska stvar: kako bi potjerali pse, kako bi pretukli nekoga ili se borili sa nekime. On ima mnogo koristi i uvijek je praktičan. On je postao dio bengalske osobnosti - stoga je on počeo nositi kišobran.

Rekao sam, “Thakur” - on je po kasti bio Thakur.

Rekao je, “Ti si moj prijatelj, ali ne zovi me Thakur, zovi me Thakoor. Kako Bengalci kažu, *u* u Thakuru postaje *o*: Thakoor - inače je naše prijateljstvo završeno.”

Rekao sam, “Ja nisam Bengalac i veoma je glupo zvati te Thakoor, nepotrebno ću trošiti glas. Thakur je savršeno dobro.”

Ali obitelj ga je odbila, jer su Bengalci veoma arogantni što se tiče tih stvari. Oni su poput Francuza u Europi. Oni misle da je njihov jezik najbolji i da je njihova kultura najbolja. Čak i ako Francuz razumije engleski, on ga neće govoriti, on će govoriti francuski. On ne može pasti tako nisko da govori engleski. Bengalci čine isto: oni mogu govoriti hindski, ali ne žele.

Ja sam posjetio Kolkatu stotinu puta, ali samo ljudi koji govore hindski su me došli slušati. Čak ni u Kolkati - koja je glavni grad Bengalaca - niti jedan Bengalac ne bi došao na susret. Imao sam nekoliko prijatelja koji bi me posjećivali, i pitao bih ih, "Zašto niste došli na susret?"

Odgovorili su, "Osim ako ne počneš govoriti na bengalskom, nijedan Bengalac neće doći."

Bit ćete iznenađeni da u Kolkati svakoga tko ne živi u Bengalu nazivaju Indijcem. Oni su Bengalci, i svi, osim njih, su Indijci. To je čudno. Po prvi puta sam u Bengalu saznao da sam Indijac, a oni su Bengalci.

Stoga je obitelj odbila Thakura. Rekli su, "Iako ti govoriš bengalski, iako govoriš hindski poput Bengalca, iako nosiš kišobran; sve si dobro izveo..." Dečko je počeo jesti ribu i rižu, jer je to najvažnija hrana za Bengalce - riža i riba. On ne bi jeo nikakve druge slatkiše osim bengalskih slatkiša. On je zaista bio Majnu, Farhad, Romeo - takva vrsta osobe. Ali obitelj ga je odbila, rekli su, "Ne prihvaćamo te." Ali on to nije htio prihvatiti. Zatvorio se u sobu i njegova obitelj ga je pokušala nagovoriti da otvori vrata.

Rekao je, "Neću otvoriti vrata. Umrijet ću u ovoj sobi ako ne odete i nagovorite tu obitelj. Ili ću oženiti njihovu kćer ili ću umrijeti."

Obitelj mu odgovori, "Kako ćemo ih nagovoriti? Ti ljudi se ne smatraju Indijcima. Ti si postao poput Bengalca."

"Ako su te odbili," rekao je otac, "oni neće ni razgovarati sa mnom jer je to ispod njihove časti. Bengalci imaju kulturu, imaju velike pjesnike i velike znanstvenike i sve veliko. Oni me neće saslušati."

Svejedno je otac otišao - što je drugo mogao učiniti? Thakur je bio njegov jedini sin, i bio je tako ustrajan. Otac je otišao. On je bio dobro poznati doktor, ali obitelj je rekla, "Žao nam je, ali ne možemo dati našu kćer u indijsku obitelj. Vi joj nećete pružiti udobnost, hranu, kulturu na koju je navikla, stoga ništa od toga. Uvjerite u to svog sina."

Problem je bio u tome što djevojka nije bila zainteresirana, inače bih ja uspio nešto organizirati. Rekao sam mu, "Nije bitno da li si ti

Bengalac ili nisi. Ja bih uspio dogovoriti nešto da se djevojka zanima za tebe, ali ti se njoj ne sviđaš; inače biste mogli pobjeći.”

To sam učinio dva ili tri puta u svom životu. Čak sam dogovorio da moj vlastiti brat pobjegne sa djevojkom, jer se moj mlađi brat zaljubio u djevojku kućevlasnika gdje smo živjeli.

Moj kućevlasnik je bio bijesan, ali rekao sam mu, “Ne brinite; nagovorit ću svog brata kada se vrati.” On je pohađao inženjerski fakultet i vraćao se kada je imao vremena; inženjerski fakultet je bio udaljen 15 kilometara od tog mjesta - “Kada dođe, objasnit ću mu sve. Ne brinite.”

U međuvremenu sam pitao njegovu kćer, “Što želiš? Ako to zaista želiš, već sutra možete pobjeći - ja ću dogovoriti sve. On je duboko zaljubljen u tebe, ali pitanje je da li si ti zaljubljena u njega?”

Rekla je, “Ja ga volim više nego što on voli mene.”

Stoga sam rekao, “Odlično.” Pronašao sam suca, ali on ih nije htio vjenčati u Jabalpuru jer se mjesec dana unaprijed mora zalijepiti zahtjev na sudsku ploču: “Ta i ta osoba će se vjenčati. Ako netko ima prigovor...”

Ali mjesec dana je mnogo vremena; da njen otac sazna... Rekao sam, “Zalijepite zahtjev večeras, a napišite da je napisan prošli mjesec. Tko će dokazati da nije stajao ovdje mjesec dana? Na vašoj oglasnoj ploči nalazi se stotinu poruka. Samo zalijepite zahtjev u kut.”

Rekao je, “Ti ne znaš ništa o pravu.”

Rekao sam, “*Morate* to učiniti. To nije pitanje prava, to je pitanje ljubavi. *Morate* to učiniti! Nikada vas nisam ništa tražio - i ne tražim to za sebe. Ali moj mlađi brat i njegova djevojka će patiti čitav svoj život. Patit će svejedno, ali dopustite im da pate zajedno! Ako to žele, tada je moja dužnost da im pomognem - pomognite im i vi.”

Pristao je. Po noći je zalijepio obavijest na ploču, ali se bojao da će ujutro nešto poći po krivu - sud se tek onda otvarao. Rekao je, “Učinit ću sljedeće: otići ću u obližnje selo gdje povremeno odlazim kao sudac. Stoga pošalji svog brata i djevojku tamo - nitko ih neće moći spriječiti.”

Otputovao je 50-60 kilometara i prenoćio u gostinjskoj kući. Ja sam odveo svog brata i njegovu djevojku tamo i oni su se vjenčali; sudac je potpisao i zapečatio sve. Ali njegov strah je bio opravdan, jer je službenik sa suda pronašao taj krivotvoreni zahtjev. Službenik je poznao oca od djevojke, stoga ga je odmah nazvao i rekao, “Znaš li da ti se kćer udaje? Danas je posljednji dan da uložiš prigovor, a sudac nije ovdje, otišao je na put.”

Otac je dotrčao iz svog dućana. Nije bilo mene ni njegove kćeri. Oni su obišli čitavi grad; njihova cijela obitelj nas je tražila. Mi smo se vratili navečer. Otišao sam u Delhi; rekao sam svom bratu, “Ja se neću vratiti kući nekoliko dana. Otiđi do kuće našeg oca u selu, nemoj ići ocu svoje žene. Otiđi u kuću našeg oca; ja ću nazvati našeg oca i reći mu, “Ja sam oženio jednog od tvojih sinova i šaljem ti njega i njegovu ženu, stoga ih dočekaj na stanici.”

Moj otac je rekao, “Ti si prava nevolja, učinio si to bez da si me pitao. Sada ne mogu ništa učiniti - otići ću na stanicu i dočekati ih.”

Rekao sam, “Pruži im ugodan doček jer ih njezin otac neće dočekati. Ja neću biti ondje jer ne želim biti viđen sa njima; on je moj kućevlasnik i izbacit će me iz kuće.”

Nakon tri dana sam se vratio. Kućevlasnik me pogledao i pitao, “Gdje si bio?”

Rekao sam, “Otišao sam u New Delhi.”

Rekao je, “Da, u redu, ali što se dogodilo mojoj kćeri?”

Odgovorio sam, “Ne znam. Što se dogodilo tvojoj kćeri? Ja nisam čuvar tvoje kćeri.”

Pitao me, “Ne znaš ništa?”

Odgovorio sam, “Ne, ne znam.”

Rekao je, “Vjenčali su se!”

Rekao sam, “To je novost za mene. Tko ih je vjenčao?” Tada sam ga uvjerio: “Ako su se vjenčali, zašto dižeš nepotrebnu buku? Pruži im dobar doček. Oni su već vjenčani - ne možeš više ništa učiniti. Oboje su odrasle osobe; ne možeš ništa legalno poduzeti. Pokazao si mi

jednomjesečnu obavijest: što si radio čitavi mjesec? *Sada*, kada su se vjenčali, razmišljaš o tome? Smiri se. To će biti nepotreban skandal za tvoju obitelj. Zašto od toga radiš skandal? Pruži im dobar doček i reci da su se vjenčali uz tvoj pristanak.”

Rekao je, “Imaš pravo; nema smisla poduzimati ekstremne mjere.”

Sve sam dogovorio; dogovorio sam da im moj otac pruži dobar doček, i dogovorio sam sve sa kućevlasnikom, a zatim sam nazvao svog oca: “Sada možeš vjenčanu procesiju dovesti u Jabalpur: njen otac će im pružiti dobar doček.”

Rekao sam Thakuru, “Ja sam dogovarao brakove - bez problema - ali djevojka te mrzi, ne samo da te ne voli. Čak i da nije zaljubljena ja bih je nagovorio, ja bih razgovarao sa njom; barem bi osjetila suosjećanje prema tebi - jer je on punih 6 godina pokušavao postati Bengalac, i na kraju je uspio. “Ali djevojka te jednostavno mrzi; ona kaže da je to nemoguće!”

On nije htio otvoriti vrata i prijetio je, “Ako išta pokušate, imam otrov uz sebe.” Imao je otrov jer ga je nabavio iz očeve ljekarne. “Popit ću ga ako me prisilite ili ako pokušate razvaliti vrata.”

Otac mi je rekao, “Učini nešto.”

Otišao sam do vrata. Rekao sam, “Slušaj, Thakoor.”

Rekao je, “Ti si?” - jer ga nitko drugi nije zvao Thakoor.

Rekao sam, “Da, ja sam.”

Rekao je, “Želim počiniti samoubojstvo.”

Odgovorio sam, “Ja ću ga dogovoriti - samo izađi sa mnom. Ovdje će ti biti teško: čak i ako uzmeš otrov, nećeš odmah umrijeti. Tvoj otac je doktor; vrata se mogu razvaliti i on te može spasiti od otrova. To nije baš dobro.

Od tvog oca sam saznao da taj otrov može ubiti, ali za to je potrebno barem 18-24 sata. U međuvremenu se otrov može izbaciti iz tijela ili ti se može dati protuotrov. Moraš shvatiti da je to glupo. Izađi sa mnom; moj auto je vani, čekam te.”

Izašao je i odveo sam ga kući. Rekao sam, “Najbolje mjesto za umiranje je pored mramornog kamenja. To je jedno od najljepših mjesta na svijetu.” Rijeka Narmada puna 3 kilometra teče između planina od bijelog mramora. Tijekom noći punog mjeseca to izgleda kao san: ne možete vjerovati koliko je to lijepo. Stoga sam mu rekao, “To je dobro; iako nije noć punog mjeseca, veoma je blizu. Za samo dva dana će biti puni mjesec. Ako možeš čekati dva dana, to je dobro; inače i dalje imamo dobro svjetlo. Ti ćeš umrijeti, kakve veze ima da li je noć punog mjeseca ili je noć bez mjeseca?”

Ja ću te odvesti rano ujutro - jer je to najbolje vrijeme. Po noći ima mnogo ljudi i mogu te spasiti, jer kada se vidi mjesec mnogo ljudi odlazi na piknik ili na brodiće, tako da je krcato. Ali ujutro nema nikoga. Ovo je noćno mjesto. Po danu nema te ljepote - kada vidiš to mjesto po danu, nećeš vjerovati da je to isto mjesto koje promatraš noću.”

Ja sam zapravo zatražio od upravitelja, koji je bio moj prijatelj, “Zatvori ovo mjesto preko dana. Nitko ne bi smio ući i gledati mramorno kamenje jer to uništava ljepotu mramornog kamenja. Ono bi trebalo biti otvoreno samo kada je prisutan mjesec, samo tih nekoliko noći.”

On se složio, ali je rekao, “Ne postoji takav zakon, a Narmada je sveta rijeka za hinduiste: ako spriječimo ljude, to će izazvati nevolje. Oni će reći da se idu kupati - a to je religiozna stvar, stoga mi nemoj izazivati nevolje.”

Rekao sam Thakuru, “Pet sati ujutro će biti u redu, stoga navijam sat u četiri. Treba nam 1 sat da dođemo do mramornog kamenja.” Stavio sam sat na stolić između naših kreveta. Thakur se okretao i vrpeljio; rekao sam, “Što nije u redu? Ne možeš spavati? Ovo je posljednja noć. Dobro se naspavaj. Nikada više nećeš moći spavati, stoga spavaj.”

Pitao me, “Jesi li ti moj prijatelj?”

Odgovorio sam, “Da, naravno, Thakur, ja sam tvoj prijatelj.”

Rekao je, “Ti si toliko zainteresiran za moje samoubojstvo i sve dogovaraš: pitam se jesi li moj prijatelj ili neprijatelj.”

Rekao sam, “Ja sam tvoj prijatelj. Ti želiš umrijeti - ja sam spreman pomoći. Ako želiš živjeti, ja sam spreman pomoći. Prijatelja se prepoznaje u bitnim trenucima, a ovo je takav trenutak. Ako ćeš umrijeti, dopusti mi barem da ti pomognem.” Dovezao sam auto do terase i rekao, “Ujutro se možda ne ustanemo na vrijeme, stoga je bolje da odem odmah natočiti gorivo; ujutro, u četiri sata, tko će točiti gorivo? Možda ni ne pronađemo vlasnika benzinske, stoga je bolje to odmah učiniti.”

Što sam više pomagao, to se on više počeo bojati samoubojstva. U četiri sata, kada je alarm zazvonio, on je odmah stavio ruku na sat. Uhvatio sam njegovu ruku i rekao, “To nije dobro, jer ćemo tada zakasniti.”

Rekao je, “Ali osjećam se tako pospano.”

Rekao sam, “Spavat ćeš u autu - ne brini. To će trajati samo nekoliko sekundi, samo moraš skočiti; ako ne možeš skočiti, ja te mogu pogurnuti. Nitko ne može preživjeti vodopad pored mramornog kamenja; nitko ga nikada nije preživio. Mnogi ljudi su počinili samoubojstvo tamo; to je posebno mjesto. Tijekom razdoblja ispita, tamo su neprestano čuvari kako bi spriječili studente od samoubojstava.

Vodopad je velik i on pada na kamenje; stoga kada skočiš, vodopad će te odnijeti duboko dolje, na kamenje. Vjerojatno ćeš udariti u kamenje - svi koji su skočili su umrli.” Rekao sam, “Ne brini: to je sigurno, garantiram ti; neće biti problema. Sada se dobro naspavaj u autu.”

On je veoma odlučno sjeo u auto. Na putu tamo je rekao, “Zaista ideš do mramornog kamenja?”

Rekao sam, “Odlučili smo tako.”

Rekao je, “Samo me odvedi kući. Ne želim se oženiti za tu curu. Neka ide k vragu! Postao sam Bengalac zbog nje, a sada ću počiniti samoubojstvo?”

Rekao sam, “Ovo je čudno - potrošio si čitavu moju večer i sve dogovore koje sam sklopio. Nemoj sada mijenjati svoju odluku; drži se svoje riječi.”

Rekao je, “Ti to govoriš! To je moj život, a ti se pripremaš za moju smrt.”

Rekao sam, “Ako želiš, mogu te ostaviti kod tvoje kuće, ali zapamti, da mi nikada više nisi spomenuo samoubojstvo.”

Rekao je, “To shvaćam. Nikada ti više neću spomenuti samoubojstvo, nitko ti ga ne bi smio spomenuti: ti si opasan.”

Odgovorio sam, “Ja jednostavno pomažem.”

On je i dalje živ. Oženio se sa nekom drugom curom i ima djecu. Zadnji puta kada sam išao u Jabalpur 1969. godine, rekao je, “Da sam te pratio i počinio samoubojstvo, bilo bi bolje.”

Odgovorio sam, “Ja sam i dalje spreman. Ne bi mi to trebao spominjati jer ako i dalje želiš, ja sam spreman.”

Rekao je, “Ne, ne mislim to. Jednostavno kažem da su ženidba i posao i djeca gori od smrti.”

Odgovorio sam, “Ako ti je loše, spreman sam ti pomoći.”

Postoje ljudi koji žive život koji je gori od smrti, ali oni nisu dovoljno hrabri da počine samoubojstvo. Za transformaciju je potrebno više hrabrosti nego za samoubojstvo. Za samoubojstvo je potrebno samo nekoliko sekundi hrabrosti. Morate se suzdržati samo nekoliko trenutaka i zatim skočiti. To je pitanje trenutka. Svaka kukavica može biti dovoljno hrabra na jedan trenutak.

Ali transformacija je životni proces - ona nema veze sa spašavanjem sebe na nekoliko trenutaka.

To je razlog zbog kojeg su se ljudi zainteresirali za religije poput Kršćanstva, jer Kršćanstvo tako jeftino prodaje tu ideju. Ne morate ništa činiti, nikakvu transformaciju - riječ *transformacija* se uopće ne pojavljuje u čitavoj Bibliji - kao ni meditacija. Ta riječ nije ni kršćanska ni židovska. Sve što trebate jest vjerovati u mesiju i ići u crkvu svake nedjelje. Oni mogu govoriti o bilo čemu, jer tko uopće sluša dosadne propovjednike? Zato što su dosadni, oni ne mogu zamisliti da postoji mogućnost da slušate nekoga sa dubokom intimnošću i ljubavlju.

Vidio sam na televiziji raspravu u kojoj su sudjelovala tri svećenika: rabin i dva kršćana. Oni su razgovarali o mnogim stvarima u vezi mene i moje zajednice - sve same glasine. Ništa od toga nije bilo istina.

Jedna od stvari o kojima su razgovarali je bila: “Osho je počeo govoriti i sada će govoriti svakoga dana. Neće li ljudima dosaditi?”

To je iskustvo te trojice svećenika. Oni ne govore svaki dan po tri sata. Oni govore jednom tjedno, i to ne tri sata; inače bi ih ljudi ubili. Sva trojica su brinula da ću dosaditi svojim ljudima. Oni me ne poznaju, oni ne poznaju moje ljude.

Ja već 30 godina neprestano govorim i nisam vidio da ijedna osoba sjedi ispred mene i dosađuje se. To je nemoguće jer ono što govorim nije posuđeno. Ja vam otvaram svoje srce, a vi se dosađujete? To je nemoguće. Ja vam se otkrivam, a vi se dosađujete? To je nemoguće. Ali ono što su ta trojica svećenika govorila je povezano sa njihovim iskustvom i svi su se složili da će ljudima postati dosadno.

Rabin je čak predložio, “Mi bismo trebali započeti nešto slično, prilaziti ljudima - jer smo prestali pričati o istini.” Oni to više ne čine jer nema potrebe za time. Nitko ne želi slušati, nikoga ne zanima njihov Bog. Čak ni oni nisu zainteresirani.

Čuo sam...

Tri rabina su raspravljala čija sinagoga je najmodernija. Jedan je rekao, “U mojoj sinagogi ženama se dozvoljava da sjede pored muškaraca. Čak i djevojke i dečki, oni koji još nisu vjenčani, smiju sjediti zajedno - čak se dozvoljava da muškarci sjede sa tuđim ženama, za koje znam da su preljubnici. Ali moja sinagoga je ultra-moderna i mi smo u skladu sa vremenom.”

Drugi je rekao, “To je ništa, jer u mojoj sinagogi nema propovijedanja, nema molitve, već se služi prekrasna večera i svi u njoj uživaju više nego u misi. Naglasak je na užitku. Ljudi se dosađuju na misi. Vi spomenete Toru, vi spomenete Talmud, a oni počnu razmišljati kako da pobjegnu odande. Ali zbog ukusne večere, čitava zajednica dolazi svaki puta.”

Treći je rekao, “To je ništa - moja sinagoga ostaje zatvorena na židovske praznike.”

Ti ljudi nemaju nikakve veze sa istinom, nikakve veze sa transformacijom, nikakve veze sa vašom osobnošću: oni su jednostavno dio posla. To su tvrtke sa tradicijom. Svi oni rade svoj posao. Pitanje je čiji ste vi klijent? To misle kada kažu: “Zašto vas spašava netko drugi? Mi vas možemo spasiti na jeftiniji, na moderniji način. Mi čak možemo zatvoriti sinagogu na židovski praznik. Što više želiš?” Oni vam nude sve - samo kako bi vas spasili.

To me ponovno podsjeća na Natthu Kaku. Ja sam bio redovni posjetitelj u njegovom salonu. Tada nisam imao bradu - bio sam dijete - bez brkova, stoga se nisam bojao, ali morao sam nositi maramu jer sam imao dugu kosu, a ako je Natthu Kaka bio raspoložen, on bi ju mogao početi šišati. Jednom kada vam je odrezao kosu, bili ste nemoćni. A bio je tako drag čovjek, on bi rekao, “Zašto brineš? Ne moraš platiti.” To je postalo problem jer je svaki dan obrijao nekoga bez pitanja, a ljudi su bili ljuti.

Posebice u Indiji, ljudi se briju ako postanu sannyasini; to znači da oni umiru na ritualistički način. Kada osoba umre, ona se tada obrije; to je simbolički. Baš kao što se osoba brije kada umre, na isti način se osoba brije kada postane tradicionalni sannyasin. Ako nečiji otac umre, tada se svi sinovi briju; ali sada su pronašli liberalniji način - samo se najstariji sin brije. Ako obrijete nečiju glavu u potpunosti, bez da ga pitate... A Natthu Kaka je zaista bio vješt: sa jednim zamahom bi vam obrijao pola glave; sada ste mu morali dopustiti da vam obrije cijelu glavu, jer biste sa polu-izbrijanom kosom izgledali kao idiot.

Svaki dan je dolazilo do sukoba, a ja sam uživao u toj sceni. Dućan Natthu Kake je bio ispred dućana mog oca stoga kada bi se nešto tamo događalo, ja bih odmah bio prisutan. Ali nosio sam svoju maramu u njegovoj blizini jer bih ponekad došao vidjeti neki događaj - netko bi bio spreman udariti Natthu Kaku, a on bi govorio, “Nepotrebno se živciraš. Ja sam starac, ovisnik o opijumu. Ja ne znam koga šišam i što se događa - sve mi je pomiješano. Nekako si se našao u mojim rukama, a meni je stara navika da šišam ljude, stoga sam to i učinio.”

Uvijek sam koristio svoju maramu u njegovoj blizini: prva stvar koju bih učinio jest da bih obukao maramu. Jedan dan je obrijao čovjeka koji je bio neka vrsta političkog vođe. Naravno da je čovjek bio veoma ljut i rekao, "Moraš biti kažnjen za ovo. Otići ću na policiju, otići ću na sud."

Ja sam bio ondje. Rekao sam, "Nema potrebe za ljutnjom, čak i ako odete na policiju i na sud, vaša kosa neće biti zamijenjena. Ovaj jadni čovjek vas čak ni ne traži novac. Što se tiče vaše kose..." Čovjek je bio educiran i znao sam raspravljati sa njime. Stoga sam mu rekao, "Sjećate li se Zen haiku pjesme: 'Sjedeći u tišini, ne radeći ništa, trava raste sama od sebe'? Zašto brinete? Zamijenite *travu* sa *kosom*."

Tog dana mi je sinula ideja. Izradio sam malu ploču i stavio sam ju u dućan Natthu Kake. Natthu Kaka je sada mrtav, ali možda u njegovom dućanu i dalje postoji ploča na kojoj sam napisao haiku, sa bilješkom: "Ako Natthu Kaka obrije nekoga, nemojte se ljutiti na njega; on je stari spasitelj. Ako vas je obrijao, molim vas meditirajte na ovaj haiku: 'Sjedeći u tišini, ne radeći ništa, kosa raste sama od sebe.' Kosa će narasti - ne brinite."

Možda je ta ploča i dalje tamo, ili je dućan zatvoren, jer njegovi sinovi nisu htjeli raditi zajedno sa njim. Oni su pokušavali pronaći posao, rekli su, "Sa ovim starcem ćemo izgubiti posao jer mi nismo ovisnici o opijumu."

Kada sam posljednji puta posjetio svoje selo - to je bilo u 70-im godinama - on je i dalje bio živ. Otišao sam ga posjetiti i rekao mi je, "Otkad si otišao studirati, nitko više ne dolazi tako često kao ti i nitko neće pomoći ovom starom ovisniku o opijumu. Ja i dalje radim isto - ne mogu si pomoći." On bi ponekad uhvatio djecu i obrijao ih, a zatim bi njihovi očevi došli i rekli, "Što si učinio?" Njegov jedini odgovor je bio, "Ja ne tražim novac, ne mogu li barem vježbati? Gdje ću vježbati? Nitko mi ne dolazi i ja sjedim cijeli dan, ne radeći ništa."

On mi je rekao, "Ti si jedina osoba koja mi može pomoći" - jer u mom djetinjstvu nije postojala legalna zabrana za opijum ili druge

droge; sve je bilo dostupno na tržnici. Osoba koja je prodavala je trebala dozvolu koja je koštala pet rupija na godinu; kupci nisu morali posjedovati nikakvu dozvolu. Ali kada sam 1970. otišao ondje, stvari su se promijenile. Sve droge su bile zabranjene i stari ovisnici, poput Natthu Kake, dobili su dozvole tako da mogu dobiti malu količinu svakoga dana. On je bio vrlo ljut.

Rekao je, “Samo mi ti možeš pomoći, jer znam koliko ima ovisnika o opijumu u cijeloj zemlji. Ako nas ti povedeš, ako se svi ovisnici o opijumu ujedine, mi možemo srušiti ovu vladu.”

Rekao sam, “Sjajno, Natthu! Ti želiš da ja postanem vođa ovisnika o opijumu?”

Rekao je, “Ne znam nikoga tko nas bolje razumije od tebe.”

Rekao sam, “Ideja nije loša, ali okupiti sve ovisnike o opijumu i nagovoriti ih da uđu u stranku i srušiti vladu je vrlo težak posao. Sve bih trebao učiniti sam. Tvoji ovisnici o opijumu bi stvarali više nevolja nego koristi! Okani se tog političkog čina - to nije za ovisnike o opijumu.”

Rekao je, “Razmisli o tome, jer ti putuješ zemljom: možeš reći svim ovisnicima o opijumu da je to nepravedno. Ja sam čitav svoj život proveo uz opijum i nisam naudio nikome - osim što povremeno obrijem ljude, ali ne uzimam nikakav novac. Nisam učinio nikakav zločin; zapravo ne posjedujem energiju potrebnu za bilo kakav zločin, ja samo uživam u svojem opijumu. Moj opijum me toliko pojednostavnio i učinio nevinim da ljudi dolaze pomusti moju kravu i ja ih gledam što rade, ali tek kasnije shvatim da je to moja krava, da su ju oni iskoristili i uzeli mlijeko.

Ja nisam počinio nijedan zločin; upravo suprotno, ljudi su protiv mene radili svakakve stvari. Oni mi krađu sapun, krađu mi ogledala - a ja samo sjedim ondje! Ali ja uživam u svojem svijetu. Stoga ne vidim svrhu zabrane korištenja opijuma. Možete zabraniti bilo koju drugu drogu - ali opijum od čovjeka stvara kavalira.”

Rekao sam, “Natthu Kaka, to je točno, ali to će biti veoma teško. Pokušat ću.” Zapravo sam čitavu tu priču ispričao Indiri Gandhi.

Ona se nasmijala i rekla, "On je na određeni način u pravu, jer ovisnici o opijumu ne stvaraju nikakve probleme." Opijum uzrokuje samo halucinacije, a opijum je droga koja vas čini vrlo sretnima, ona vas nikada ne baca u depresiju; sve ostale droge imaju tu mogućnost. Ponekad ako ste depresivni i uzmete LSD, on će vas baciti u još veću depresiju; ako ste sretni i uzmete LSD, on će podići vašu sreću. Opijum tako ne djeluje. On vas jednostavno opušta i pomaže vam da halucinirate prekrasne stvari, lijepe stvari. On vam nikada ne pruža noćne more, jer Natthu Kaka i njegovi prijatelji - razgovarao sam sa svima - nikada nisu imali noćne more dok su uzimali opijum.

Stoga mi je Indira rekla, "Ono što on govori je točno, ali okupiti sve ovisnike o opijumu će biti teško, srušiti vladu uz njihovu podršku će zaista biti revolucija, ako to uopće bude moguće."

Ova ideja spašavanja duboko povređuje i ponizuje ljude. Kada kažete, "Volio bih te spasiti," vi tu osobu reducirate na neljudsko biće: vi ste spasitelj, a ona se spašava. To je ružno, to je bolesno. To nije suosjećanje. Suosjećanje dijeli, a ako je netko dostupan i otvoren, on ga upija. Ali zasluga nikada ne pripada vama, vi ne možete izjaviti, "Ja sam te spasio." Osoba spašava sebe: to je jedini način, nema drugog načina.

Osho,

Čuo sam da govoriš kako nisi ovdje kako bi ikoga inspirirao. Međutim, činjenica je da ja odlazim sa tvojih govora potpuno zapaljen i motiviran onime što se događa između tebe i nas. Molim te, prokomentiraj.

Da, ja nisam ovdje kako bih inspirirao, ali vi ste ovdje da budete inspirirani. To su dvije različite stvari. Ako vi budete inspirirani, zasluga pripada vama. Nisam ja taj koji vas motivira, vi ste ti koji ste otvoreni prema meni. Ako vi približite svoju svijeću k meni i ona se upali, da li je moj plamen zaslužan ili je zaslužno približavanje vaše neupaljene svijeće? Ja se ne mičem prema vašoj svijeći, jer to smatram prijestupom.

Ja vam se potpuno otvaram i ja vam nudim svoju svijeću; tako da vi možete dovesti svoju svijeću. To je kao kada žedan čovjek dođe na izvor: ako on pije i njegova žeđ je utažena, sva zasluga pripada njemu. Izvor se osjeća zahvalno, jer što se više vode popije sa izvora, to više svježje vode ulazi u njega. Ako ljudi prestanu piti sa izvora, voda će umrijeti; njezini unutarnji izvori će se zatvoriti. Uskoro će izvor postati otrovan.

Ako prosvijetljeni čovjek postane zatvoren - što je nemoguće, ja to govorim samo zbog rasprave - ako prosvijetljeni čovjek ostane zatvoren, on će uništiti svoje prosvjetljenje. Ali to je nemoguće. Prosvjetljenje postaje prosvjetljenje tek kada se on otvori. On se nastavlja otvarati - ne postoji kraj njegovog otvaranja.

Sve što je on, je samo prisustvo. Zato kažem da ništa ne činite. Ja sam ovdje kako biste vi nešto učinili. Vi mi se možete približiti. To se događa kada razgovaram sa vama: nesvjesno, vi mi se počinjete približavati. Vaša fizička tijela ostaju tamo gdje jesu - ostavite ih ondje! - ali vi mi se počinjete približavati. Možda ćete shvatiti ono što govorim:

kada se netko počinje kretati prema meni, ja to mogu vidjeti - tijelo ostaje iza a osoba mi se približava. U tom trenutku osjećate zapaljenost, motiviranost. Ali čitava zasluga uvijek pripada vama.

Ja nisam spasitelj, i ne želim da me itko zove tom ružnom riječju, *spasitelj*. Ja sam samo prisustvo. Vi možete spasiti sebe. Vi možete upaliti svoje svijeće iz moje vatre i moja vatra neće ništa izgubiti. Da, vi ćete dobiti vječnost, vi ćete dosegnuti vrhovno blaženstvo.

8.

DOSADA ILI USAMLJENOST?

Osho,

Što je dosada? Da li ti ikada život dosadi?

To je jedno od najznačajnijih pitanja jer samo čovjek ima privilegiju osjetiti dosadu. Nijedna druga životinja ne posjeduje taj kapacitet. Zašto čovjek posjeduje kapacitet da mu bude dosadno? To je nusproizvod inteligencije. Nema ničeg lošeg u tome. Samo idiotima nije dosadno - ili prosvijetljenima, ali njih je tek nekolicina. Većina čovječanstva, između ova dva polariteta, idiota i prosvijetljenih, osjeća dosadu.

Dosada znači da ste dovoljno inteligentni da shvatite da je život beznačajan, da je uzaludno živjeti: ništa ne proizlazi iz toga. Život je pokušaj da ostavite svoj potpis na vodi - ne na pijesku, jer na pijesku on može ostati neko vrijeme dok ne naleti vjetar i uništi ga. To je pisanje po vodi i ono nestaje odmah uslijed nastajanja - odmah, trenutno - ništa ne ostaje iza, čak ni dim.

Koliko milijuna ljudi je živjelo na zemlji? Što su oni ostavili iza sebe? To su bili ljudi poput vas. Oni su radili sve što i vi radite, imali su svakakve misli, snove, ideale. Oni su pokušali biti kreativni, biti ispunjeni, biti zadovoljni. Ali što je ostalo? Da prije nas nije postojalo nijedno ljudsko biće, to ne bi ništa promijenilo. Što ćete vi promijeniti? Ako vi ne možete ništa promijeniti, tada je vaš život nekreativan.

Kreativnost znači da vaše biće stvara promjenu, da ne ostavlja zemlju u istom stanju: vaš otisak će uvijek ostati ovdje. Vas možda neće biti, ali ono što ste stvorili će utjecati na mnoge generacije.

Svaki čovjek koji je ikada živio je razmišljao o svom životu: što on znači? Da li je to samo vegetiranje? Nijedna životinja ne osjeća dosadu jer se nijedna životinja ne bavi značenjem, nijedna životinja se ne bavi kreativnošću. Bizon koji žvače travu je zadovoljan kao Gautama Buddha. On nije svjestan svog zadovoljstva - to je razlika. Ali on je savršeno zadovoljan: nema sutra, nema jučer, nema problema. Promatrajte bizona dok žvače travu i vidjet ćete razliku između čovjeka i životinja.

Čovjek može sjediti na zlatnom prijestolju ili može biti prosjak - to ne čini nikakvu razliku - ali oba čovjeka brinu o razlogu zbog kojeg su ovdje, zbog čega? Da li je to slučajno ili postoji neka sudbina? To pitanje ostaje neodgovoreno i iz toga nastaje dosada. Ne možete pronaći zadovoljstvo, blaženstvo ili značenje ni u čemu. Promatrate kako svaki dan prolazi i znate da vam se smrt približava sve bliže, a život vam ništa ne daje. Vaše ruke su prazne.

Kada se dijete rađa, ono se rađa zatvorenih šaka, kao da ono donosi nešto u život. Kada čovjek umire, on umire otvorenih šaka - sve je izgubljeno. On nema što držati u svojoj šaci, nema potrebe za zatvorenom šakom. Nijedan čovjek nije umro zatvorenih šaka, a nijedno dijete nije rođeno sa otvorenim šakama. To je značajno. Fiziološki, to ima različita značenja. Dijete još nije sposobno, nije dovoljno snažno da otvori svoje ruke. Fiziološki to nisu zapravo šake, dijete jednostavno ne može otvoriti svoje ruke. To je fiziološko objašnjenje, ono ne može otvoriti svoje ruke. Njemu je potrebna snaga, tada će ono uspjeti otvoriti svoje ruke.

Umirući čovjek - njegovo cijelo tijelo postaje opušteno. Smrt je konačno opuštanje. Čitav svoj život je bio napet; sada život napušta tijelo. Tijelo nije bilo napeto, to je bio život - inteligencija, um - koji ga je činio napetim. Šaka je napeto stanje ruku. Kada život napusti tijelo, čak iako stisnete šaku, vaša će se šaka otvoriti, jer više nema energije koja će držati tu šaku zatvorenom. Dijete nije posjedovalo energiju da ju otvori, starac više ne posjeduje energiju da ju zatvori. Njemu je potrebna snaga da ona ostane zatvorena - to je fiziološko objašnjenje. Ali ta metafora je prekrasna i ja to spominjem kao metaforu.

Svako dijete se rađa sa idejom da će se dogoditi nešto divno. Svako dijete dolazi sa nadom, ambicijom, željom i povjerenjem da će se sve to materijalizirati; da njegovi snovi neće ostati snovi, da će oni postati stvarnost. Za mene, to je metafora njegove zatvorene šake. On dolazi sa blagom, sa tajnom. On ne dolazi bez poruke - on dolazi sa porukom koja mora biti ispunjena. On dolazi sa sudbinom.

Zato djeci nije dosadno. Ona mogu plakati, ona se mogu smijati, ona se mogu smiješiti, ali nećete pronaći bebe kojima je dosadno. Ona još nisu osjetila da život nije ono što treba biti. Ona nisu doživjela da je život napravljen od istih stvari kao i snovi. Njima je potrebno malo rasta, malo iskustva. Što je dijete inteligentnije, to će mu prije postati dosadno. Glupljoj djeci je potrebno malo duže, jer kako biste uvidjeli beznačajnost života, za to vam je potrebna vrlo profinjena inteligencija.

Pitate me, da li mi je ikada dosadno? Trenutno ne, ali mislim kako nitko od vas nije osjetio takvu dosadu kao ja u svojih prvih 20 godina. Možda sam ispunio kvotu - postoji granica za sve!

Moji roditelji su bili zbunjeni. Nikada nisam sudjelovao u igrama. Ako se danas šalim o nogometu, to nije novo; ja sam se šalio sa svim igrama otkad pamtim. Nikada nisam sudjelovao ni u kakvoj igri. Moji učitelji su bili zabrinuti, moji roditelji su bili zabrinuti: "Kakvo si ti dijete? Što to izvodiš? Izađi i igray se."

Rekao sam im, "Svaki roditelj govori svojoj djeci da idu kući i uče - a vi me tjerate da izađem i da se igram. Tko je čudan? Ja ili vi? Ne vidim

svrhu u igranju, ne vidim nikakav rezultat. To je gubljenje vremena. Oni koji imaju vremena ga mogu trošiti. Ja nemam toliko vremena.”

Otkada je moj djed (sa majčine strane) umro, smrt je postala moj stalni suputnik. Ja sam imao samo 7 godina kada je on umro. Moj djed i moja baka su živjeli u dalekom selu i ja sam prije živio sa njima. Oni nisu imali nijedno dijete osim moje majke. Moja majka je bila vrlo mlada kada sam se ja rodio, ali ona je morala brinuti za čitavu obitelj njenog supruga jer je majka mog oca umrla kada sam imao samo 2 godine. Braća i sestre mog oca su bili premleni, premladi; moja majka je također bila vrlo mlada, ali ona se morala brinuti za cijelu obitelj. Stoga su moj djed i baka odlučili da bi bilo bolje kada bi ja živio sa njima. Imao sam više slobode i oni su se brinuli za mene. Moja majka ne bi tada bila toliko opterećena, tako da se mogla brinuti za obitelj njenog supruga jer je bila najstarija - iako je bila vrlo mlada djevojka.

Selo nije bilo daleko, samo 25 kilometara, ali nije bilo nikakve ceste, nikakvog vlaka. Kada se moj djed razbolio i jedini liječnik u selu je rekao, “Ovo je iznad mojih sposobnosti - odvedite ga odmah u bolnicu,” mi smo ga odveli volovskim kolima, jer nije bilo drugog načina. Tih 25 kilometara je izgledalo kao tisuću.

Mogao sam vidjeti kako se njegov puls smanjivao, on više nije mogao otvoriti svoje oči; počeo je disati na čudan način, prestao je govoriti. Vidio sam kako mu se smrt približava. On je bio u mom krilu jer je moja baka toliko tugovala da je neprestano plakala.

Rekao sam joj, “Trebala bi imati obzira prema meni! Ja sam samo dijete - a trebam se brinuti o umirućem čovjeku i o tebi. A ti si me dovela kako bi se brinula o meni! To je čudno. Barem nemoj plakati, jer ako ti počneš plakati, kako ću se ja suzdržati? Ja ne plačem kako bi ti prestala plakati.” Ali ona nije bila prisebna. Ja sam neprestano promatrao kako bih vidio da li je čovjek i dalje živ, i vidio sam kako polako odlazi. Dok smo došli do kuće mog oca, on je bio mrtav.

Nakon toga, smrt je postala moj stalni suputnik. Tog dana sam ja također umro, jer je jedna stvar postala sigurna, da iako živite 7 ili 70 godina - on je imao 70 godina - bez obzira na to, vi morate umrijeti.

Moj djed je bio rijedak čovjek. Nikada nije lagao, prekršio obećanja, čak nije ni osuđivao ljude kao loše.

Sjećam se jedne noći... U selu nije bilo policijske postaje, nije bilo ničega. Moj djed je bio najbogatiji čovjek u selu i ja sam spavao sa njim u njegovom krevetu. Jedne noći je lopov ušao u kuću. Moj djed ga je vidio dok je preskakao ogradu i ulazio, i počeo mi je pričati priču. Lopov je ušao u kuću i sjedio je u kutu - moj djed mi je počeo pričati priču i čini se kako se lopov zainteresirao za ono što moj djed govori.

Moj djed je imao naviku da stalno žvače list betela. Uvijek je uz sebe imao torbu, prekrasnu torbu, i neprestano je žvakao betel. Te noći je počeo žvakati betel i pljuvati na lopova koji je sjedio u kutu! Lopov nije mogao pobjeći, jer bi onda bio uhvaćen i ne bi mogao reći, "Ti uništavaš moju odjeću."

Konačno je to prevršilo svaku mjeru i lopov je rekao, "Nana - jer sam svog djeda zvao nana; *nana* znači djed sa majčine strane i zbog mene on je postao nana čitavom selu; svi su ga počeli zvati nana. Lopov je rekao, "Nana, ovo je previše. Ja uživam u tvojoj priči, ali ne mogu uživati u betelu. Molim te, prestani! Uništiti ćeš svu moju odjeću."

Moj djed je rekao, "Sutra možeš doći i uzeti moju novu odjeću - jer sam namjerno pljuvao na tebe. To nije lijepo od mene, nisam to smio učiniti."

Čovjek je rekao, "Ali ja sam lopov, a ti znaš da sam došao krasti."

Moj djed je rekao, "To je tvoj posao, ali sutra dođi i uzmi novu odjeću» - moj djed je imao višenamjenski dućan. U malim selima postoje jedino višenamjenski dućani; u jednom dućanu kupujete odjeću, slatkiše, cipele, kišobrane, lijekove - sve je dostupno. Nije postojao drugi dućan; on je imao sve što je selu bilo potrebno.

Sljedećeg dana lopov je došao, a ja sam mu rekao, "Ti stvarno imaš petlje! Došao si sa uništenom majicom i dhotijem od betela."

Rekao je, “Što drugo da činim? Ja sam siromašan čovjek, ne mogu si priuštiti drugu odjeću. Nana mi je obećao - a on je čovjek od svoje riječi.”

Rekao sam, “Jesi li siguran? On može okupiti susjedstvo i narediti da te uhvate jer si ušao sa namjerom da ukradeš. To si i priznao, a on je ostavio ove oznake na tebi kao dokaz.”

Rekao je, “Ne stvaraj sumnju u meni. Ja poznajem tvog nanu: čak i da sam ukrao - nisam ukrao ništa jer nisam ni mogao - on ne bi nikada rekao nikome.” On je ušao i dobio novu odjeću. Rekao sam svom nani, “Ovo je pretjerivanje. U redu je da ga ne uhvatiš, u redu je ako ga ne osuđuješ kao lopova - ali ti ga nagrađuješ.”

Rekao je, “Ne, ja ga ne nagrađujem. Ja sam uništio njegovu odjeću; ja jednostavno zamjenjujem ono što sam uništio. On nije ništa ukrao. Namjere su samo namjere. Čak i da je ukrao, što je loše u tome? U ovom selu svi su siromašni, jedino sam ja bogat; stoga ako uzmu nešto, to im zapravo i pripada. Otkuda meni čitavo ovo bogatstvo? Od tih siromašnih ljudi. Oni rade za mene: oni rade na mojoj farmi, oni rade u mom vrtu. Sve što imam... ja ne stvaram ništa - ja ne odlazim raditi u polje, kositi ili nešto drugo; ovi ljudi to rade. Stoga ako povremeno netko nešto ukrade, oni kradu svoje stvari; ja se ne zabrinjavam sa time.

Rekao mi je, “Ne razmišljaj o tom čovjeku kao o lopovu. To nije tvoj posao. Mi smo uživali u tome, bila je to dobra zabava.”

Rekao sam, “To je istina, oboje smo uživali.”

Lopov se nastavljao povlačiti u kut, ali što se dalje povlačio, to bi ga više pljuvačke zahvatilo. Htio je pobjeći od betelovog soka, ali nije mogao jer je taj kut bio blizu kreveta mog djeda. Tamo je bilo mračno, isprva je mislio da je to slučajnost; ali zatim se počeo udaljavati i pljuvačka ga je nastavila pratiti u kut. Zatim je konačno pomislio, “To nije slučajno; taj starac pljuje kao pravi maher. A priča priču samo kako bi mi dao do znanja da je budan: neće biti lako ukrasti.” Stoga je konačno morao objaviti svoju prisutnost. Rekao je, “Ja sam ovdje, i patim. Sada prestani i pusti me!”

Moj djed je bio dobar čovjek, uvijek je bio suosjećajan i pomagao je svima; tko god bi mu došao, on bi mu pomogao. On bi davao novac ljudima. Ako bi došli po zajam, a htjeli bi staviti nešto kao zalog, on to ne bi prihvatio. Rekao je, "Ne znam - sutra mogu umrijeti, tko će vam tada vratiti ovaj zalog? Uzmite novac. Ako ga uspijete vratiti, odlično. Ako ga ne uspijete vratiti, ne brinite - ja ga imam dovoljno."

Nikada nije uzimao njihove potpise kada bi im posuđivao novac. Rekao sam mu, "Trebali bi ti se potpisati kao dokaz da su posudili novac."

Rekao je, "To nije posudba, to je njihov novac. Oni misle da je to posudba, ali ja to tako ne gledam. Ako ga vrate, odlično; ako ga ne vrate, nitko ne gubi jer ja to nisam očekivao od njih. Oni su tako siromašni - kako će ga vratiti?"

Tako dobar, prekrasan čovjek, je jednostavno umro. Koja je bila svrha njegovog života? To je postalo mučno pitanje za mene - koja je svrha? Što je postigao? Sedamdeset je godina živio život dobrog čovjeka, ali koja je svrha toga? On je jednostavno završio. Nije ostao ni tračak. Njegova smrt me učinila nevjerojatno ozbiljnim.

Ja sam čak i prije njegove smrti bio ozbiljan. Sa četiri godine sam počeo razmišljati o problemima koje ljudi nekako odgađaju do samog kraja. Ja ne vjerujem u odgađanje. Počeo sam postavljati pitanja mom djedu, a on bi rekao, "Pred tobom je čitav život - nema žurbe - premlad si."

Rekao sam, "Vidio sam kako mladi dečki umiru u selu: oni nisu postavili ta pitanja, oni su umrli bez da su pronašli odgovor. Možeš li mi obećati da neću umrijeti sutra ili dan nakon sutra? Možeš li mi obećati da ću umrijeti tek nakon što pronađem odgovor?"

Rekao je, "Ne mogu ti to obećati jer smrt nije u mojim rukama, kao ni život."

Rekao sam, "Tada mi ne bi trebao savjetovati odgađanje. Ja želim odgovor sada. Ako znaš, tada reci da znaš i daj mi odgovor. Ako ne znaš, nemoj osjećati neugodu prihvaćanjem svog neznanja."

Uskoro je shvatio da sa mnom nema druge. Ili je morao pristati... Ali to nije bilo lako: tada je morao proći kroz sve detalje - a mene niste mogli prevariti. On je počeo prihvaćati svoje neznanje, činjenicu da on nije znao.

Rekao sam, “Ti si vrlo star, uskoro ćeš umrijeti. Što si radio čitav svoj život? U trenutku smrti imat ćeš samo neznanje u svojim rukama, i ništa drugo. To su najbitnija pitanja - ja te ne ispitujem trivijalnosti.

Ti odlaziš u hram. Pitam te zašto odlaziš u hram - jesi li pronašao išta u hramu? Odlaziš tamo čitav svoj život i pokušavaš me nagovoriti da odem s tobom.” On je izgradio taj hram.

Jedan dan je prihvatio istinu da odlazi u hram jer ga je on izgradio: “Ako ja ne odem, tko će tada ići? Ali pred tobom prihvaćam da je to uzaludno. Odlazio sam tamo čitav svoj život i ništa nisam dobio.”

Zatim sam rekao, “Pokušaj nešto drugo. Nemoj umrijeti sa pitanjem - umri sa odgovorom.” Ali on je umro sa pitanjem.

Kada je zadnji puta razgovarao sa mnom, gotovo deset sati prije nego što je umro, otvorio je svoje oči i rekao, “Bio si u pravu: odgađanje nije u redu. Ja umirem sa pitanjima u sebi. Stoga zapamti, što god sam ti savjetovao, nije bilo točno. Bio si u pravu, nemoj odgađati. Ako nastane pitanje, pokušaj pronaći odgovor što prije.”

Svako dijete postavlja na tisuće pitanja. Zato što ste kukavica i ne možete prihvatiti svoje neznanje, vi dajete lažne odgovore. Ono vas pita, “Tko je stvorio svijet?” a vi mu odgovarate, bez da znate išta o Bogu, “Bog je stvorio svijet” - i ne osjećate stid, vaše lice je bezizražajno.

Vi odgovarate kao da znate, ali ne znate; vi obmanjujete. Vi ne obmanjujete samo dijete, vi obmanjujete i sebe. Ako uspijete zavarati dijete, vi ste uspjeli prevariti sebe, misleći da možda znate odgovor. Kada stalno govorite ljudima da je Bog stvorio svijet, počet ćete vjerovati u svoju laž. Tada nećete osjećati dosadu. Laži su vrlo zanimljive jer su one vaši izumi. Potraga za istinom prolazi kroz mnogo dosade: to nije zabava.

Netko je postavio pitanje: “Zašto ljudi ne žele otkriti istinu?” Ne morate ići daleko kako biste pronašli odgovor. Čak i kako biste postavili pitanje u vezi istine, morate biti ozbiljni. To znači da iza sebe ostav-

ljate svijet zabave, cirkusa, filmova, karnevala, nogometnih utakmica. Vi ostavljate svijet koji zabavlja ljude i krećete se u suprotnom smjeru od zabave: to je dosada.

Zašto ljudi odlaze i prate sve te događaje? Jednostavno kako bi izbjegli dosadu. Samo promatrajte sebe kada ostanete jedan dan sami u kući. Počet ćete raditi bizarne stvari. Upalit ćete radio, ugazit ćete ga, upalit ćete televizor - niste baš zainteresirani, ali što ćete drugo raditi? Kada ostanete sami, dosada počinje ulaziti u vas. Počet ćete nazivati prijatelje, "Hoćeš doći do mene, ili ja mogu doći k tebi ili se možemo naći u Zorbi Buddhi." Njemu je dosadno, vama je dosadno. Zanimljivo je da se dvoje ljudi kojima je dosadno zajedno počnu zabavljati. Što se mene tiče, to je u potpunosti protiv aritmetike.

Ja ne poznajem dovoljno dobro aritmetiku. Od samog početka mog školovanja slušao sam o tri stvari. "Čitavo školovanje se sastoji od tri stvari," rekao je jedan od mojih učitelja: "Čitanje, pisanje, aritmetika." Rekao sam mu, "Obrazovanje se sastoji samo od dvije stvari: čitanja i pisanja. Aritmetiku ne uzimam u obzir."

Nikada mi nije išla aritmetika, ali toliko barem razumijem: dvije osobe kojima je dosadno mogu samo udvostručiti tu dosadu kada se sastanu. To se događa u brakovima diljem svijeta. Svi znaju da su te osobe bile usamljene i da im je bilo dosadno. One su počele zabavljati jedna drugu, pale su u zabludu da će im zajednički život biti zanimljiv. Ali to je moguće jedino ako upoznate dečka ili djevojku na plaži, ako čekate 23 sata za taj 1 sat. Ukradeni poljupci su slatki, inače kako poljubac može biti sladak? Krađa je ta koja ih čini slatkima.

Ne vidim kako poljupci mogu biti slatki, posebice francuski poljupci. Ako su francuski poljupci slatki, svaki Francuz bi patio od dijabetesa - toliko šećera! Ali to nije tako, stoga se dijabetičari mogu ljubiti bez straha. Kada se ukrade poljubac, on postaje sladak jer vi stvarate svoj mali svijet.

Ali kada se povremeno nalazite, vi ste oboje pripremljeni, oboje ste spremni. Vi ste se otuširali, ona se otuširala i posljednja tri sata

je provela pred ogledalom i iskoristila sve moguće parfeme i dezodoranse. Zatim se sretnete na nekoliko minuta ili na sat. Naravno da ste udaljeni; samo se vaše osobnosti, vaše maske susreću. Ona je došla sa umjetnim osmijehom, vi ste došli sa umjetnim osmijehom.

Najčudnije od svega jest da znate da vi niste ono za što se pretvarate da jeste, ona zna da ona nije ono za što se ona pretvara da je - ali oboje vjerujete da je drugi točno ono za što se on pretvara. To je nešto nevjerovatno. Tada taj par poželi živjeti zajedno: ako je jedan sat tako sladak, ako je jedan sat tako nevjerovatan da sva dosada nestaje, oni počinju zamišljati kako bi bilo prekrasno ako bi oni živjeli zajedno, 24 sata dnevno. Ta zablude traje čitavu povijest i mislim da neće prestati uskoro. Ako ona nestane, to će biti veoma značajno i pružit će vam šansu da razumijete dosadu.

Razumijevajući dosadu, vi ju možete nadići. Izbjegavajući dosadu, vi ćete ostati zarobljeni u njoj. Brak je jedan način izbjegavanja. Ali kada ste zajedno 24 sata dnevno, kako se možete pretvarati? Za pretvaranje je potreban ogromni trud i energija. Jedan dan, dva dana, tri dana i medeni mjesec je gotov: vaša maska otpada. Vas više nije briga da li će ona otpasti, jer i njena maska otpada.

Čuo sam priču...

Čovjek se oženio i otišao je sa svojom suprugom na medeni mjesec. On je rekao, "Prije nego što odemo u krevet, moja je navika da ugasim svjetlo. To je tako duboko ukorijenjena navika da ne mogu otići u krevet ako ne ugasim svjetlo."

Žena je rekla, «To je čudno! Možeš otići u krevet, ja dolazim iz kupaonice i ja ću ugasiti svjetlo.»

Rekao je, "Tada ću čekati pored kreveta."

Ali žena je inzistirala, "To je moja navika. Ja ću otići u kupaonicu i izaći jedino ako si u krevetu."

Čovjek je rekao, «Ovo je čudno: od samog početka nastaje sukob navika.» Zatim je rekao, «Sada nema svrhe... Istina je da ja nemam prave noge, stoga se ne mogu skinuti dok je svjetlo.»

Žena je rekla, «To je u redu - jer ja nemam grudi. Ti se možeš skinuti po svjetlu, ja se mogu skinuti po svjetlu. Bojala sam se da ćeš otkriti da nemam grudi.»

Čovjek je rekao, «Moj Bože! Ja sam se bojao da ćeš otkriti da su moje noge lažne.»

Brak je već klimav. Medeni mjesec nije ni počeo - svjetlo još uvijek gori! Svaki medeni mjesec više ili manje završava na isti način. Kada upoznate ženu, njenu fiziologiju, njenu topografiju, kada ona upozna vas - vaše divno vođenje ljubavi, vaše uzdisaje i znojenje i smrad - sada znate da ćete si dosađivati kao i onda kada ste bili sami. Prije ste barem bili sami kada vam je bilo dosadno; sada vam je dosadno i još je netko pored vas koji vas dosađuje.

Tada muž i žena nastavljaju živjeti "sretno zauvijek." Tako završava svaka priča, tako završava svaki film: "Nakon toga su živjeli sretno zauvijek." Nakon toga, nisu uopće živjeli! Oni su jednostavno umrli. Svakoga dana su sve više umirali. Ali čovjekova glupost je takva da on neće uvidjeti pravi problem. Vi ćete pomisliti, "Ova žena me razočarala," "Ovaj čovjek me razočarao." "Možda nam nije suđeno" - kao da postoji neka žena koja je stvorena za vas ili neki muškarac koji je stvoren za vas. Oprostite mi, ali nema te žene, nema nikoga tko je stvoren za vas. Vi ste rođeni sami i morate prihvatiti svoju samoću. Što prije to učinite, to bolje.

Ali samoća je dosada jer nema zabave, nema ničeg zanimljivog. Da, ja sam se 21 godinu dosađivao do smrti. Ne samo što mi je bilo dosadno, već sam dosađivao svima koje sam susretao. Moj otac bi odmah počeo pregledavati svoje knjige... Ja bih vidio da on sjedi u dućanu, ne gledajući knjige, ali čim bih ja ušao on bi počeo pretraživati. Jednom sam ga pitao, "Zašto pokušavaš izgledati zaposleno kada nema posla? Vidio sam te - samo si sjedio. Nema mušterija, i nisi kopao po knjigama. Zašto si sada počeo kopati?"

Rekao je, “Ne mogu li se baviti nečime kako bi te izbjegao? Idi negdje drugdje! Opet sigurno donosiš neke probleme. Ja imam svoje probleme - brini se za svoje probleme.”

Moji učitelji mi nisu dozvoljavali da podignem svoju ruku jer - ne znam kako je u drugim zemljama, ali u Indiji ako želite postaviti pitanje, morate podignuti ruku. Prije nego što bi učitelj ulazio u razred, ja bih već držao ruku u zraku. On ne bi ni sjeo, a moja ruka bi već bila u zraku. On bi rekao, “Ovo je čudno! Barem mi dopusti da sjednem. Je li nešto hitno?”

Rekao bih, “Sve je hitno. Zašto bih gubio vrijeme? Kada počnete podučavati, prisiljavate me da držim svoju ruku dolje jer podučavate i ne smijem vas uznemiravati.” Učitelji bi odmah počeli pisati na ploču tako da mi budu okrenuti leđima, ali ja se nisam dao smesti.

Rekao bih, “Ne možete mi pobjeći. Moja ruka je u zraku i imam pitanje” - a imao sam svakakva pitanja. Moj učitelj bi rekao, “Ovo pitanje ne pripada mojem predmetu.”

Rekao bih, “Ovo nije pitanje predmeta. Život ne može biti podijeljen na predmete. Vaš nastavni plan može biti podijeljen, ali život ne može biti podijeljen. Kada odlazim na sat povijesti ja sam ista osoba, kada odlazim na sat zemljopisa ja sam ista osoba: ja odlazim na svaki predmet sa istim problemima. Ja se ne zamaram sa predmetom kojeg podučavate, ja se zabrinjavam pitanjima. Moje pitanje nije samo moje pitanje, to je i vaše pitanje - to je ono što vas izluđuje.”

To su bila jednostavna pitanja poput, “Koja je svrha života? Zašto živite?”

Učitelji bi odgovorili, “Želiš li da počinim samoubojstvo?”

Ja bih odgovorio, “Ja se tome ne protivim, ali prije nego što počinete samoubojstvo morat ćete mi reći zašto to činite. Što ćete dobiti iz njega? Morat ćete odgovoriti na to pitanje. Samoubojstvo vam neće pomoći, pitanje će ostati isto: zašto živite? Zašto umirete? Ako ne možete odgovoriti na tako jednostavno pitanje, čemu onda sve ovo?”

Pokušavate me podučiti povijest o Aleksandru Velikom, a ne znate ništa o sebi, ništa o svom životu. Želite me naučiti nešto o religiji, o Krishni i Rami - a ne znate ništa o živućem principu u sebi, otkuda ste ga naslijedili. Jeste li svjesni izvora i gdje idete?”

Jednom kada postanete skeptični, sve može postati predmet iznimno značajnih pitanja. Kada ste okruženi pitanjima a nigdje odgovora, osjećate da vas je postojanje izdalo, da su vas izdali vaši roditelji, da su vas izdali vaši učitelji, da vas je izdao vaš svećenik - jer nema odgovora, a vi nastavljate živjeti: samoubojstvo je zločin.

To je čudan svijet. Neki dan sam vidio vijest: neki čovjek je umro pored Bijele Kuće u Washingtonu. Gladan, smrtznut, pronađen je pored zida od Bijele Kuće. Kada su pronašli mrtvo tijelo ujutro, pretražili su ga i shvatili su da je on bio veteran Drugog svjetskog rata. Možete li vjerovati? Oni su mu odali svu počast koju zaslužuje ratni veteran. Dok je bio živ, bio je gladan, nije imao odjeće da se zaštiti od hladnoće: nitko nije mario. Kada je umro, pokopan je sa velikim štovanjem, sa svim ratnim počastima, dobio je ratni pozdrav. U kakvom to svijetu živimo? Živuća osoba nema dovoljno sredstava za život, a mrtva osoba dobiva razne počasti.

Na isti način, smiješno je da je diljem svijeta samoubojstvo jedan od najvećih zločina. Čudno: vi ne pomažete ljudima da pronađu sredstva za život, a silite ih da žive - jer ako odbacite život, ako vratite kartu i kažete, «Želim sići sa ovog vlaka života, nisam više zainteresiran,» to se smatra zločinom.

To postaje još smiješnije. Ako vas uhvate u pokušaju samoubojstva, bit ćete osuđeni na smrt! Mi živimo sa tako inteligentnim ljudima diljem svijeta - donosiocima zakona, donosiocima ustava. To je upravo ono što se ovaj čovjek spremao učiniti - umrijeti. Čemu sva ta buka? Prvo ga uhvatite, zatim ga mjesecima držite u zatvoru, a na sudu se odvjetnici bore poput mačke i psa, a veliki sudac sjedi i ozbiljno razmišlja. A čovjek je osuđen na smrt. Kada je jedan čovjek to radio sam, bez ikakvog troška za vladu, za naciju, za ikoga, to je bio zločin!

Zašto je samoubojstvo zločin? Od rane dobi razmišljam zašto je samoubojstvo zločin. Ono je zločin jer svima drugima pruža dojam da život nije vrijedan življenja: “Taj čovjek je dobro postupio.” Vi niste dovoljno hrabri, vi ste kukavica: vi ne možete počinuti samoubojstvo. Kako sakriti taj kukavičluk? Naravno - možete donijeti zakon koji zabranjuje taj zločin, i ta vrsta zločina se mora spriječiti; inače će mnogi drugi pokušati isto.

Oni zaista pokušavaju potisnuti u svačijem umu ideju odbacivanja života. To je dobro poznata činjenica: da svatko sa imalo inteligencije u sebi barem jednom u svom životu pomisli na samoubojstvo. Zašto? Jer život izgleda dosadno. Brak je podbacio. Religija je podbacila. Politika ne vodi nigdje. Možete imati sav novac na svijetu, ipak ste siromašni kao i prije.

Dosada je nešto osnovno. To je dio ne-prihvatanja vaše samoće. Ona nastaje kada ne možete uživati u vašoj samoći. Vas je društvo naučilo da pobjegnute, da nastavite bježati, da se ne okrećete, ali dosada vas uvijek prati poput sjene. Dosada je vaša sjena.

Gdje ćete pobjeći? Od nje ne možete pobjeći. Možda se na nekoliko trenutaka možete utopiti u alkoholu, ali sljedećeg jutra ona će se vratiti, gore nego ikada prije. Tada ju nazivate mamurlukom. Vi patite kroz mamurluk; i dalje ćete piti, znajući savršeno dobro da slijedi mamurluk. Ali barem na nekoliko sati ste odsutni. Pijanicama nije dosadno. Možete otići u bilo koji bar kako biste vidjeli pijanice. Oni su neizmjereno sretni i uživaju, viču i tuku ljude, rade svakakve vrste stvari, ali oni sjaje. Nećete ih vidjeti jadnima, kako sjede u kutu poput Rodinovog kipa *Mislioc*, sa bradom naslonjenom na šaku i poluzatvorenim očima.

Sami stav Rodinovog kipa *Mislioc* prikazuje tugu, on je uistinu uhvatio raspoloženje dosade. Njemu je tako dosadno, on nema energije čak ni da otvori oči i pogleda uokolo. Iznutra, postoji hrpa pitanja, u jednom beskonačnom nizu.

Kada jedan brak podbaci, ljudi se počinju razdvajati i tražiti nekog drugog partnera. Čuo sam za jednog Kalifornijca - da, koristim riječ

Kalifornijac jer takve ljude možete pronaći samo u Kaliforniji; jedan Kalifornijac se ženio osam puta, što nije ništa čudno u Americi...

U Indiji se žene mole da pronađu istog supruga u sljedećem životu. Uvijek sam žalio jadnog supruga: ako se te molitve uslišaju...! Svake godine postoji poseban dan u Indiji: oženjene žene poste, to je pročišćavanje, a nakon posta one se mole da pronađu istog supruga u sljedećem životu. Žalim jadnog supruga, jer ako se te molitve uslišaju, što će se dogoditi sa njim? Čudim se ženama: jesu li one svjesne što traže? Želite tog tupana u svakom životu? Jedan život vam nije dovoljan? Ali to je tradicija. Zapravo, žene svaki dan stvaraju nevolju tim tupanima - a tupan im radi istu stvar.

Svi u ovom slučaju slijede Isusa Krista: "Radi drugima ono što želiš da drugi rade tebi." Suprug radi ženi ono što ona treba raditi njemu; žena radi ono što se treba raditi njoj. Svi su Kršćani u tom smislu; najveći Kršćani su bračni parovi - kojoj god religiji pripadaju.

Ovaj čovjek se ženio osam puta i svaki puta bi završio sa istom vrstom žene. On je vjerojatno bio svjestan čovjek. On je promatrao i pomislio, "Ovo je čudno." Ali to nije čudno, to je jednostavna psihologija. Vi se zaljubljujete u ženu. Vi posjedujete određene ideje o ljepoti, obliku, esteticu; a ta žena odgovara vašoj formuli, ona odgovora profilu vaše prave žene - kao da postoje prave žene ili muževi! Svi su pogrešni, jer je čitava institucija braka idiotska. Ne postoji pravi suprug, ne postoji prava žena - osim ako netko poput mene ne organizira brak za dvoje ljudi.

Na primjer, poznajem dvoje ljudi koji bi bili savršeni zajedno: Morarji Desai, bivši premijer Indije i Majka Tereza. Mogu reći sa potpunom sigurnošću da su se oni oženili, da bi oni bili najsavršeniji par u povijesti svijeta. Ali vrlo je teško pronaći takav par. Trebalo mi je 50 godina da pronađem taj jedan par.

Zato što ste odabrali ženu, vi zaboravljate da u vama nesvjesno radi određena formula. Zašto iznenada odabirete određenu ženu? Toliko je mnogo žena na svijetu. To je zato što ta žena odgovara vašoj ideji prave

žene. Vi se razvodite nakon tri mjeseca jer iako ste pronašli da njen nos odgovara formuli, boja njene kose odgovara formuli, njeno tijelo odgovara formuli, ona nije samo kombinacija kose, očiju, nosa; oni su nebitni. Ona je pojedinac, u potpunosti sakriven od vas. Vi ste vidjeli samo njezinu vanjsku stranu, a ne poznajete njene unutarnje dubine, gdje ona postoji. A ona je vidjela samo vaš vanjski oblik.

To je kao kada gledate ogradu i odlučite da je to prava kuća: vi ste vidjeli samo ogradu oko kuće, niste vidjeli ni zidove od kuće - što tek reći o unutarnjim prostorijama? Što ako su unutra škorpijoni ili zmije, vještice i vragovi? Ne možete znati što je unutra, samo oграда odgovara. Ali ne možete živjeti izvan ograde. Vi se ženite samo kako biste ušli u kuću, a kada uđete u kuću druge osobe, to je grozno jer ste odabrali jedno drugo iz dosade, a ne iz radosti.

Niste odabrali dijeliti, već ste odabrali uzeti nešto. Žena je također odabrala dobiti nešto jer je prazna. Sada dvoje prosjaka odabiru jedno drugo misleći da je drugi kralj/kraljica. Čim se približite jedno drugome, ti snovi nestaju. Možete se razvesti od žene, ali kako ćete odabrati drugu ženu? Odabrat ćete po staroj formuli koju poznajete, koja je fiksirana u vašoj svijesti; možda je niste svjesni. Stara formula će ponovno pronaći istu vrstu žene, ne možete pronaći nikoga drugoga. To je kao da se ženite sa istom ženom. To se i dogodilo, zato vam i pričam ovu priču.

Kalifornijac se ženio sa osam žena. Kada se oženio za osmu ženu, nakon dva dana je saznao da se već jednom prije oženio za nju. Bilo mu je potrebno dva dana da to sazna. One su sve bile slične, ali ova žena je bila ista. Žena još nije bila svjesna da je to isti čovjek; tek kada joj je rekao je postala svjesna. Rekao je, "Moj Bože! Što smo učinili? Provedimo zajedno dva ili tri mjeseca i zatim se razvedimo."

Iako je razvod postao čest, vi ćete uvijek pronaći istu vrstu osobe. A žena, sa druge strane, će odabrati istu vrstu muškarca. Vi se možda ponašate poput hinduističke žene. Vi se mučite sa nepotrebnim mi-
jenjanjem žene, muža, kuće, posla, prolazeći kroz sudske postupke.

Hinduisti su otkrili da je to uzalud: ponovno ćete odabrati istu ženu, ona će ponovno odabrati istog muža, stoga zašto ne biste jednom zauvijek odabrali, “Mi ćemo biti vječni suputnici, mučit ćemo jedno drugo, koja je svrha promjene? Barem ćemo se naviknuti jedno na drugo, možda ćemo i zavoljeti to mučenje.”

Osobi je potrebno malo vježbe i ona će zavoljeti bilo što. Mislim da hinduisti posjeduju uvid u to: zašto vježbati ponovno, sa nekom drugom osobom? Bolje je imati uz sebe starog suputnika kojeg poznajete jako dobro, koji vas poznaje jako dobro. Nema potrebe počinjati od ABC, možete početi od XYZ. Nema potrebe za medenim mjesecom. U Indiji ne postoji medeni mjesec. Nema svrhe, jer je ova žena bila vaša supruga već mnogo života i bit će vaša supruga još mnogo života, zašto gubiti vrijeme? Zašto gubiti novac?

Čuo sam...

Škrti kršćanin je odlazio u brda. U vlaku ga je netko tko je sjedio pored njega pitao, «Gdje ideš?»

Rekao je, “Idem na medeni mjesec.”

Čovjek je rekao, «Ali ne vidim tvoju ženu.»

Rekao je, “Ona će ići sljedeće godine jer je preskupo ako idemo oboje. Ovaj puta idem ja, a sljedeće godine će ići ona.”

Mislim da ova priča daje uvide, jer on neće pokvariti svoj medeni mjesec.

Ljudi rade svakakve stvari iz jednostavnog razloga zato što onda mogu zaboraviti na sebe - jer čim se prisjete sebe, nastaje dosada. Čitavo društvo, sve kulture vas uče da brzo pobjegnute od sebe, što dalje, to bolje.

Ja sam se također dosađivao ali sam učinio jednu stvar drugačije, odlučio sam da ću živjeti sa dosadom; neću pobjeći jer mi taj bijeg neće pomoći. Bit ćete iznenađeni načinom na koji sam živio sa dosadom. Moja obitelj, moji prijatelji su počeli misliti da sam poludio jer nisam htio sudjelovati ni u jednoj zabavi, ne bih odlazio ni na jedan

piknik. Ležao bih na podu i gledao strop satima, samo kako bi mi bilo što dosadnije. Vi ne poznajete indijske stropove; ne možete pronaći ništa ružnije. Ružne grede prekrivene sa blatnjavim pločicama, mreže od paukova, štakori koji trče po gredama, a ja bih jednostavno legnuo na pod i gledao taj prekrasni prizor.

Odlučio sam da što god predstavlja ta dosada, ja ću živjeti sa njom. Ako je to način na koji je priroda htjela da budem sam, dopustit ću prirodi da me vodi. Ali kada sam odlučio živjeti sa dosadom, dogodila se najčudnija stvar. Jednog dana, ona je nestala. Ja sam bio sam, ali nisam bio usamljen. Otada se više nije pojavila. Već sam gotovo zaboravio kakav je to osjećaj. Vi ste postavili pitanje a ja vam pokušavam odgovoriti, ali moje iskustvo je gotovo zaboravljeno.

Ja sam izgubio psihološko pamćenje svih mojih sjećanja. Činjenično ih mogu opisati, ali ih ne mogu ponovno proživjeti. Ove dvije riječi treba razumjeti: činjenično i *psihološko* sjećanje. Vi ste me uvrijedili prije 30 godina i bio sam ljut - to je činjenično sjećanje. Ali kada bi ponovno osjetio tu ljutnju, ako bi ta uvreda postala nešto živo, ne kao sjećanje već kao živo iskustvo, to je psihološko sjećanje. Ja sam izgubio psihološko pamćenje svih mojih sjećanja. Činjenično ih mogu opisati, ali ih ne mogu ponovno proživjeti.

Moj život je potpuno samotnan. To čudno zvuči jer sam 35 godina svog života proveo među ljudima. Ali ja sam sam u toj gomili. Vi ste tamo, ali ja sam sam. U gomili sam isti, kao da sjedim sam u sobi. Moja samoća ostaje; ona se ne može iskvariti.

Ja u jednoj sobi obično provedem cijeli dan. Moj život je čista rutina. Sve oko sebe sam podredio dosadi: ne dozvoljavam ništa što mi može pomoći da pobjegnem od svoje samoće. Ujutro se ustajem točno u određeno vrijeme. Zna li što prvo činim? Čak ni Vivek ne zna. Prva stvar koju radim jest da se uštipnem, da vidim da li sam i dalje ovdje ili sam završio. Tek nakon što se uštipnem, pritisnem gumb da mi Vivek donese čaj. Koja je svrha pritisnuti gumb ako nisam prisutan? Ona će se nepotrebno dizati, pripremiti čaj i donijeti ga - a to nije u redu.

Stoga se prvo uvjerim da sam i dalje ovdje. Zatim pritisnem gumb da mi ona donese čaj. Kakav je moj čaj? Bez mlijeka, bez šećera, samo vruća voda sa listovima čaja. Ali ja uživam u njemu jer je to najčišći okus čaja. Šećer i mlijeko uništavaju u potpunosti čistoću čaja.

Sve je svaki dan potpuno isto. Provedem pola sata u kupaonici, zatim pola sata u svom bazenu. To je vjerojatno najtopliji bazen na svijetu: njegova temperatura je oko 37 stupnjeva. Kao da se kuhate u njemu, nakon dvadesetak minuta ste kuhani. Ja ne posjedujem maleni bazen, to je pravi olimpijski bazen. Vi znate da sam ja čovjek jednostavnog ukusa - ja se zadovoljavam sa najboljim: jednostavno me zadovoljiti, ali mora biti najbolje.

Sheela me pitala, "Što će ti olimpijski bazen?"

Rekao sam, "Nije bitna njegova veličina. On mora biti olimpijski: ne mogu ući u manji bazen."

Pola sata u toj vrućoj vodi, zatim pola sata pod ledenim, hladnim tušem. Ne možete se tuširati tom ledenom vodom više od dvije minute. Ali nakon vrele vode, to je nevjerojatno prekrasno iskustvo. Promjena iz vrelog u ledeno je duboko štipanje. Prvo štipanje se provodi na tijelu, a drugo na duši. Tada sam posve siguran da sam ovdje i da ću izdržati, barem danas.

Vivek mi donosi doručak, odličan doručak - samo čašu soka. Uvijek je isti sok, ali ja ne uspoređujem. Jučer više ne postoji, a sutra još nije došlo - ne uspoređujem. Vivek me danas pitala, "Da li te zaista veseli ista hrana svakoga dana?" Jer sam jučer rekao da sam uzbuđen. Ona me pitala, "Jesi li *zaista* uzbuđen?"

Odgovorio sam, "Mene uvijek veseli isti sok, ista hrana, jer problem nastaje jedino kada počneš uspoređivati. Kada počneš razmišljati da 10 godina piješ isti sok, tada nastaje strah, "Što to radiš?" Ali ja se ne dosađujem. Ja sam odbacio usporedbu. Ja ne nosim nikakva psihološka sjećanja: ja ih svaki trenutak odbacujem i tada mogu uživati u istoj stvari čitavu vječnost.

Ona se zabrinula u vezi onoga što sam rekao. Ona je razgovarala sa mojim osobnim liječnikom, Devarajom, i pitala ga, “Trebamo li promijeniti Oshovu prehranu?”

Rekao sam, “Ne, neću vam dozvoliti da to učinite. Meni to odgovara, a promjena bi mogla stvoriti probleme.” Meni to nije dosadno. To je teško povjerovati, ali sam naučio jednu stvar: ako možete uživati u svojoj samoći, tada možete uživati u bilo čemu. Ako ne možete uživati u vašoj samoći, ne možete uživati ni u čemu. To je osnovni princip.

Imao sam prijatelja koji je bio školski inspektor. Jednog dana mi je došao vrlo uzbuđen i rekao, “Samo slušaj. Možeš li vjerovati ovo?”

Rekao sam, “Smiri se - nemoj biti tako uzbuđen. Što se dogodilo? Nikada te nisam vidio tako uzbuđenog. Uvijek ti dosađuje ista rutina: odlaziš u iste škole, u iste razrede i postavljaš ista pitanja. Što se dogodilo? Nešto nevjerovatno?”

Rekao je, “Nećeš mi vjerovati! Otišao sam u školu...” Prvo vam moram objasniti priču, inače me nećete moći pratiti.

Sita je Ramina žena. Njen otac je objavio, “Tko god slomi Shivin luk” - koji je sam Shiva dao Sitinom ocu kao poklon - “moja kćer će mu staviti vijenac oko vrata.” To se u Indiji naziva *swayamvar*: djevojka odabire svog supruga na određeni način. To je bio jedan od težih načina. Shivin luk je bio tako težak da ga je bilo gotovo nemoguće ručno slomiti. Čak ga je bilo teško uopće podići sa platforme na kojoj je ležao. Prinčevi i kraljevi su dolazili i nitko nije uspio. Konačno je došao Rama: on je slomio Shivin luk i oženio se Sitom.

Tu su priču učenici u razredu morali naučiti za sljedeći dan, a igrom slučaja tog je dana moj prijatelj posjetio tu školu. Kada je ušao u razred, učitelj je baš ispitivao učenike, “Recite mi, tko je slomio Shivin luk?” Dječak, veoma nervozan i uplašen, podignuo je svoju ruku. Učitelj je bio iznenađen - to je bio posljednji dječak za kojeg bi očekivao da će znati odgovor. On nikada nije odgovarao na pitanja, ali sada je podignuo svoju ruku. Ravnatelj je bio ondje i inspektor je bio ondje, stoga je ravnatelj rekao, “U redu,” ali se bojavao da će dječak pokvariti sve.

Dječak je ustao i rekao, "Gospodine, ja ga nisam slomio. Jučer čak nisam ni bio u školi." On je stvarno pokvario sve. Učitelj je kipio u sebi: što će inspektor misliti, što će ravnatelj misliti?

Ali prije nego što je išta rekao ili učinio, ravnatelj je rekao, "Što se mene tiče, ovaj dječak je vrlo zločest: ja mislim da ga je on slomio." Inspektor je ostao bez riječi. Što da učini? Ovo je postala ludnica! Otišao je predstavniku školskog odbora kako bi mu ispričao što se dogodilo.

Predstavnik je rekao, "Ne brinite. Reći ću stolaru da ga popravi. Djeca su djeca i namještaj se često razbije - nemojte brinuti oko toga."

Rekao sam, "Ali trebao si uživati - to je bilo tako prekrasno iskustvo! Čini se kako ti u tome nisi uživao, ti si se zabrinuo."

Rekao je, "Zabrinuo? Još gore. Što se događa? Čak i ravnatelj govori, 'Sumnjam da je taj dječak kriv - njegovo lice to pokazuje.' A predstavnik odbora je rekao, 'Ne brinite, reći ću stolaru i on će ga popraviti. To se događa svaki dan. Djeca su ipak djeca.'"

Moj prijatelj je nastavio, "To nije cijela priča. Kada sam došao doma, ispričao sam to svojoj ženi, a ona je rekla, 'Hoćeš li se više opametiti? U našoj je kući toliko stvari polomljeno, nitko ne brine oko toga. Ja ti govorim da je stolac slomljen, da je lampa potrgana - a ti se brineš oko Shivinog luka? Što se to tebe tiče?' Došao sam ti prenijeti ovo ludo stanje u kojem se nalazim," rekao je moj prijatelj.

Odgovorio sam, "Mislim da je to prekrasno stanje - uživaj u njemu! Nemoj brinuti. Ljepota te priče ne bi bila ista da je dječak odgovorio činjenično, da je Rama slomio luk. Što bi pronašao u tome? Ali dječak je bio originalan."

Rekao je, "Moj Bože, ti kažeš da je taj dječak bio originalan?"

Rekao sam, "Mislim da su svi originalni jer su svi uspjeli pronaći neku novu ideju. Oni nisu ponavljali stare stvari."

Kada ponavljate stari stvari, tada nastaje dosada. Postoje dvije stvari kako biste se riješili dosade: nemojte ponavljati stare stvari, što je nemoguće jer se život sastoji od malih stvari. Morat ćete prati zube svakoga dana. Koliko originalnih načina možete pronaći? Što se tiče

mog zubara, postoji samo jedan pravilan način. Možete pronaći mnogo pogrešnih načina, ali pravi način je samo jedan. Uživajte u tome, nemojte uspoređivati. Sa čime ćete uspoređivati? Ako ne uspoređujete, to više nije ponavljanje; ako uspoređujete, to je ponavljanje.

Morat ćete se tuširati - i to će izgledati uvijek isto. Odjenut ćete se i otići ćete na posao - sve će to biti isto, više ili manje. Ako pokušate raditi sve inovativno kako biste ostali kreativni, jednostavno ćete poludjeti.

Priča o Shivinom luku me podsjeća na jednu drugu priču, koja se dogodila ispred mene u mom selu. To je bila ista priča. Ramin život se svake godine diljem Indije prikazuje u predstavi, a ovo je jedan njen dio: Ravana je bio Ramin suparnik, a on je bio moćan čovjek. On je bio odan Shivi kao i Sijin otac, možda čak i odaniji. Stoga su se priborjavali da bi on mogao slomiti luk. Sijin otac to nije htio jer je Ravana bio monstruozan čovjek sa 10 glava, kao ni Sita. Ona se bojala da će on uspjeti - svi su se bojali - stoga su oni stvorili urotu.

Kada bi Ravana ustao i krenuo prema luku, čovjek bi dotrčao i rekao, "Tvoje kraljevstvo gori." Šri Lanka je bila Ravanino kraljevstvo, a priča kaže da je njegov glavni grad u Šri Lanci bio napravljen od zlata. Naravno, ako mu kraljevstvo gori, on neće razmišljati o lomljenju luka. Već je imao mnogo žena i nije bio previše zainteresiran za Situ: jedino što ga je zanimalo je bio izazov lomljenja luka. On je htio slomiti luk: nije ga bilo briga za Situ, jer je imao mnogo prekrasnih žena. Stoga je odbacio tu ideju i odjurio prema Šri Lanci. U međuvremenu je Rama slomio luk i oženio Situ. Ta priča se nastavlja.

Ono što se dogodilo u mom selu, kada je došlo do te scene, bilo je sljedeće: čovjek je dotrčao i rekao, "Ravana, tvoje kraljevstvo gori," a čovjek koji je glumio Ravanu je rekao, "Neka gori!"

Gotovo 20 tisuća ljudi, od kojih je većina spavala, se probudilo! Svi su bili budni: "Što se dogodilo?"

Ravana je rekao, "Neka gori - ovaj puta ću slomiti Shivin luk. Svake godine ista priča: 'Tvoje kraljevstvo gori' - a ništa ne gori." On je slo-

mio luk. To je bio običan luk od bambusa. On ga je slomio na mnogo dijelova i rekao Sitinom ocu, "Gdje je djevojka? Dovedite ju!"

To je bio veliki šok, ali originalan šok. On je objavio ljudima, "Sada idite kući jer je priča gotova" - jer je to bila poanta čitave priče. Rama se oženi Sitom, zatim Ravana shvati da je to bila urota, da njegovo kraljevstvo ne gori - to je samo trik da ga se makne i da se Rami osigura vrijeme, stoga Ravana otima Situ kako bi se osvetio. Tada se priča nastavlja: on otima Situ, zatim se Rama bori i osvaja Situ natrag...

Ali on je završio cijelu priču. Rekao je, "Gotovo je. Možete ići kući, od sutra više neće biti Ram Leele. Završili smo za ovu godinu." Kasnije se saznalo da je on bio u prepirci sa čovjekom koji je organizirao predstavu. Nakon predstave su svi dobivali slatkiše i voće, koje su ljudi nosili kako bi ponudili Rami. Svi su ih glumci dobivali, a dan prije, ovaj čovjek je dobio manju porciju. On je bio ljut i rekao je, "Danas želim dvostruko više."

Organizator je rekao, "Ne može. Ako tebi dam dvostruko više, svi će također tražiti dvostruko."

Rekao je, "Tada se pazi! Ako nešto pođe po zlu, ja nisam odgovoran."

Organizator je rekao, "Što može poći po zlu?" On nije mogao ni pomisliti da će on to učiniti.

Otišao sam iza pozornice i zaista sam cijenio tog čovjeka. Rekao sam, "Učinio si nešto originalno. Svake godine bi trebali učiniti nešto originalno."

Organizator je rekao, "Ti ga podržavaš! Mi ćemo ga predati policiji jer je uništio sve. Otkuda ćemo sutra početi? Prodali smo ulaznice i ljudi će tražiti svoj novac ako se priča danas završi. Ovo je tek prvi dan! Mi ćemo ga predati policiji."

Rekao sam, "Ne, to nije u redu - on je tako originalna osoba. Sutra pronađite nekoga drugoga da igra tu ulogu - jednostavno ga otpustite - i krenite od samog početka."

Ali organizator je rekao, "Kako ćemo to uspjeti? On je slomio luk."

Rekao sam, "Jednostavno, objavite da je sutra tek otvorenje. Kada se spusti zastor, Janaka, Sitin otac će objaviti, "Jučer, zbog pogreške

mojih slugu, pravi Shivin luk je ostavljen u palači. Luk koji je slomljen je bio luk sa kojim su se igrala mala djeca. Danas, pravi luk je ovdje i sada počinje predstava.”

Organizator je rekao, “To je u redu, bit će to dobro.”

Sljedećeg je dana započela predstava. Ljudi su se opet smijali jer je luk bio napravljen od bambusa i ako ga je netko htio slomiti, mogao je to učiniti. Ali maknuli su glumca koji je igrao ulogu Ravane. Priča se nastavila i ljudi su ponovno zaspali i počeli hrkati.

U životu ne možete biti originalni svakoga trenutka. Od kada sam počeo uživati sam u sebi, sva psihološka sjećanja su počela nestajati, poput pijeska. Sve je novo, sve je originalno jer ne uspoređujem sa prošlošću. Ja vas gledam: osjećam da vi niste isti ljudi, čak ni na jedan trenutak, jer su prošla 24 sata i svi ste 24 sata stariji. Toliko je vode prošlo kroz Ganges, to nije ista voda. Toliko života je prošlo kroz vas, vi niste ista osoba. Da, lice je slično, ali nije isto.

Gautama Buddha je znao reći, “Život je poput plamena. Vi upalite svijeću navečer, a ona gori cijelu noć. Možete vidjeti da je plamen gotovo isti, ali to nije isti plamen. Taj plamen neprestano postaje dim i novi plamen nastaje. Stari nestaje i novi se pojavljuje, ali nestanak starog i pojava novog je tako brza da ne možete vidjeti razmak između to dvoje. Zato mislite da je to isti plamen. Ujutro kada pušete svijeću, nemojte nikada misliti da pušete istu svijeću koju ste upalili navečer. U tih 12 sati plamen se neprestano mijenjao: to je tok.”

Takav je život, takvo je sve - neprestano se mijenja, kreće. Ništa nije isto, ništa ne može ostati isto kroz dva uzastopna trenutka. Jednom kada to shvatite... Ali to razumijevanje morate prvo doživjeti u svom vlastitom životnom plamenu. Kada shvatite da je vaš životni plamen tok, neprestana kretnja, kontinuum, tada je sve oko vas uvijek novo - slično, ali novo.

Kada osjetite da ste novi i da je sve oko vas novo, dosada nestaje. Životinjama nije dosadno, idiotima nije dosadno, jer oni ne posjeduju inteligenciju kako bi ju shvatili. Prosvijetljenim ljudima nije dosadno

jer oni mogu vidjeti totalnost svog vlastitog bića - da je to neprestana novost, da se prašina ne skuplja ondje, da ogledalo ostaje čisto i sve što odražava vašu svijest je uvijek novo.

Drvo izvan kuće neće biti isto ujutro. Molim vas, nemojte se ponašati prema stablu kao da je ono isto. Novi listovi su nastali, stari su otpali; novi cvjetovi su procvjetali, stari su možda nestali. Promjena je jedini trajni fenomen u postojanju. Ništa nije trajno, osim promjene. U vezi čega se dosađujete? Ali to ne smije biti samo intelektualno razumijevanje: to mora nastati iz vašeg iskustva plamena. Vi ste plamen koji se nastavlja mijenjati. Svake sekunde nešto novo nastaje u plamenu i nešto staro postaje dim.

Jednom kada vaša samoća postane konstantna novost, tada ono što radite postaje kreativno, originalno, novo. Ne možete se osjećati više dosadno.

Pokušao sam osjetiti dosadu još jednom, ali moram priznati da nisam uspio. Pokušao sam sve, ali sve je tako novo - nemoćan sam. Otkuda ću dovesti nešto staro? Ništa nije staro: sve je novo, zauvijek. Dopusnite da ovo razumijevanje nastane iz vašeg najdubljeg iskustva samoće.

9.

JEDINI GRIJEH JEST ZABORAVITI VLASTITO BIĆE

Osho,

Možeš li nam reći nešto o blaženstvu?

Ja živim u blaženstvu gotovo 33 godine. To je točno vrijeme koje je Isus proveo na zemlji. Shankara je također živio samo 33 godine, kao i Vivekananda. Čitav Isusov životni vijek sam proveo u blaženstvu. Ovo je pravo vrijeme da me pitate što je blaženstvo. Na to je gotovo nemoguće odgovoriti, ali zapamtite da sam rekao “gotovo.”

Taj “gotovo” ovisi o dvije stvari. Prvo: ako ste prijemčivi, otvoreni, opušteni, bez ideje o blaženstvu, ako želite znati bez predrasuda, bez uma; ako je vaše srce dostupno bez ikakvih uvjeta sa vaše strane - tada ono što je gotovo nemoguće može postati moguće.

Drugo - a ovo je još teže. To je kao da je osoba mrtva 33 godine. Možete ju pitati, “Što je smrt? Vi proživljavate smrt već 33 godine,

koliko dugo vam treba da ju definirate?” Mrtav čovjek vam ne može odgovoriti; on nije ondje.

Ja također nisam ovdje - ja sam mrtav čovjek. To je priroda blaženstva: kada ono uđe u vas, vi više niste ondje. Oni ne mogu postojati zajedno. Koegzistencija ega i blaženstva je potpuno nemoguća; samo jedno može postojati. To je poput tame i svjetla. Ne možete stvoriti suživot tame i svjetla.

Na Istoku imamo priču da se tama pojavila pred Bogom sa suzama u svojim očima i žalila se na sunce: “Nisam učinila ništa protiv tvog sunca. Nisam se ni upoznala sa njime; ali ono me i dalje gnjavi. Gdje god odem, prije ili kasnije ono dolazi po mene i moram neprestano bježati. Sada sam već umorna i želim da poduzmeš nešto u vezi toga. Zašto me ono progoni?”

Bog je pozvao sunce i pitao ga, “Zašto progoniš tamu? Što ti je ona skrivila?”

Sunce je reklo, “Tko je tama? Nikada ju nisam upoznao. Volio bih ju upoznati.”

Bog je pogledao uokolo kako bi vidio gdje je tama, ali nije ju mogao vidjeti. Otada Bog pokušava dogovoriti neku vrstu susreta, neku vrstu pomirbe, dogovora. Ali iako sve religije govore kako je Bog sve-moguć, u ovom slučaju je podbacio. On nije uspio dovesti svjetlo, sunce, ispred tame; samo se jedno može pojaviti u jednom trenutku. Razlog je vrlo jednostavan: tama ne postoji sama za sebe. Ona je odsustvo svjetla. Kada je svjetlo prisutno, kako može biti prisutno i njeno odsustvo? Odsustvo nastaje tek kada svjetlo nestane. Ovaj slučaj će ostati vječno neriješen.

Ta priča je zaista značajna; ona govori nešto o vama i blaženstvu. Ego nije ništa drugo već odsustvo blaženstva. Što je osoba egoističnija, što više pati, što je jadnija, to je ona više u tami. Njen život je pakao. Nema drugog pakla od života u egu. Nema drugog raja od izlaska iz ega.

Kod izlaska iz ega vi izlazite iz patnje, muke, boli - cijelog tog društva. Kada nema ega, ono što ostaje je blaženstvo. Ja zatvorim svoje oči

i ono je prisutno. Ja otvorim svoje oči i ono je ovdje. Ja hodam, blaženstvo hoda sa mnom. Ja spavam, ono spava sa mnom: ja više nisam odvojen od njega.

Postoji jedna prekrasna izjava jednog od velikih majstora, Kabira. On kaže, "Voljeni, tragajući i ispitivajući, tragajući i ispitivajući, izgubio sam sebe. Kap je pala u ocean; gdje ću se sada pronaći? Ja sam bio samo kap." Nakon što je napisao ovo u rano jutro, njegovi učenici, koji su se tada običavali okupljati, pitali su ga što piše. Kabir je rekao, "Ja sam napisao nešto, ali nisam baš zadovoljan."

Dopustite mi da ponovim njegove riječi, one posjeduju vlastitu ljepotu: "*Herat, herat hey sakhi rahya Kabir herai; bund samani samund mey so kat heri jai*. Moj dragi prijatelju, teško mi je. Tražio sam i tražio i tražio, i u svoj toj potrazi sam zaboravio na sebe. Ja sam izgubljen, kao kada kap padne u ocean. Kap pronalazi ocean, ali tek kada izgubi sebe."

"Ali ja nisam zadovoljan," rekao je Kabir. "stoga čekajte. Nešto i dalje nije u redu." On je to promijenio - samo mala promjena, mala razlika, ali to je vrlo značajno! "*Herat, herat hey sakhi rahya Kabir herai; samund samana bund mey so kat hero jai*. Moji voljeni, u toj silnoj potrazi, Kabir se izgubio. Ocean je sada pao u kap, gdje ću sada pronaći tu kap?"

Oba su načina točna, ali drugi je točniji od točnoga. On je vrlo blizu vrhovnog iskustva blaženstva. To je pronalazak - ali veoma riskantan - jedino ako izgubite sebe.

U rječnicima ćete riječ *blaženstvo* pronaći definiranu kao sreća, zadovoljstvo, radost. Lingvistički, sve te riječi imaju slično značenje; egzistencijalno, to nije tako. Morat ćete razumjeti suptilne razlike; tek tada ćete uhvatiti fenomen blaženstva. Zapamtite, blaženstvo ne možete držati u šaci. Blaženstvo možete držati jedino u svojoj otvorenoj ruci. Blaženstvo je poput povjetarca: vaša šaka će ga promašiti. Vaša otvorena ruka može zaplesati sa njime, može flertirati sa njime.

Počnimo od najnižeg, jer će to biti najlakše razumjeti, tamo je čovjek biološki rođen. Zadovoljstvo je fizičko. Veliki sufijski pjesnik, Omar Khayyam, posjeduje pravu definiciju zadovoljstva. On nije de-

finirao zadovoljstvo, on je pisao prekrasnu pjesmu, ali se nesvjesno približio definiciji zadovoljstva. On kaže: hladne zimske večeri, kad jedeš slasnu večeru; sjediš pored kamina na svom najudobnijem stolcu, sa knjigom poezije u svom krilu i prekrasnom ženom koja pleše i pjeva uz glazbeni instrument... Toplina, ljepota, dobra, ukusna hrana, i odlična knjiga poezije u vašem krilu; glazba... Vi ste sami u hladnoj noći, ali vas grije vatra. To je zadovoljstvo.

Fizički ste zdravi. Vi uživete u svojoj hrani. Vi uživete u vašem ljubavniku, u vašoj voljenoj osobi. Vi uživete sa prijateljima, uživete u glazbi ili slici - sve je to fizičko. Nema ničeg lošeg u tome; što se tiče moje religije, ja sam za zadovoljstvo. Ja se ne zaustavljam ondje, ja počinjem odande. Sve druge, stare religije su protiv zadovoljstva; one su promašile sve, jer ako promašite prvi korak, nemojte se nadati da ćete dosegnuti najvišu stepenicu. Prva stepenica je bitna kao i posljednja: one su dio istog stepeništa. Ja ne osuđujem prvu stepenicu jer bi bez nje cijelo stepenište nestalo.

Ja sam za zadovoljstvo, ali želio bih da zapamtite da postoje više stvari od zadovoljstva. Sreća je viša od zadovoljstva. Ona nije fizička, ona je psihološka. Možete biti gladni, može vam biti hladno, možete se smrzavati, i iznenada vam prijatelj pokuca na vrata. Vi zaboravljate na glad i na hladnoću i grlite svog prijatelja. To je nešto više od onoga što vam tijelo može dati; to je vaša psihologija. Tog prijatelja niste vidjeli vrlo dugo: vi zaboravljate svoje tijelo - u vama se budi ogromna sreća.

Životinje imaju samo zadovoljstvo, a većina ljudskih bića su životinje. Većina njih ne poznaje sreću. To su ljudi koji nisu nikada voljeli. Zapamtite, seks je zadovoljstvo, ljubav je sreća. Nemojte miješati to dvoje. Ljubav može postojati bez seksa; seks može postojati bez ljubavi. Oni mogu postojati zajedno, ali nema potrebe da oni postoje zajedno.

Seks vam daje priroda; to je ugrađeni program u vašoj biologiji. Ljubav nije ugrađeni program, zato ju toliko mnogo ljudi propušta. Ona mora evoluirati. Morate ju naučiti, ona je umijeće. Morate razumjeti jednu stvar, da prirodi i biologiji nije potrebna ljubav: seks je do-

voljan kako bi život nastavio. Razmnožavanje je kraj seksa, a biologiju zanima samo razmnožavanje.

Ljubav je luksuz. Ona nema biološku funkciju. Ako ne naučite nešto što nadilazi vaše tijelo, što nije potreba vašeg tijela - tijelo može postojati bez toga - nikada nećete spoznati što je ljubav. Doživite poeziju, dubinu glazbe ili ljepotu izlaska ili zalaska sunca. Nijedna životinja se ne zamarala sa izlaskom ili zalaskom sunca. Ne bi vas trebale zavarati ptice kada ujutro pjevaju. To nije pjesma sreće koja dočekuje sunce. To je prepuna energija nakon opuštenog, mirnog stanja koje je trajalo čitavu noć.

Vi se ne budite tako osvježeni jer niste dobro spavali. Vaš um nastavlja misliti i sanjati i projicirati; vaš um drži vaše tijelo napetim. Samo promatrajte nečije lice dok spava i pitat ćete se što on/ona radi. Ponekad će to lice postati vrlo napeto, ponekad će se ta tenzija pojaviti na čelu, ponekad će škrgutati zubima, ponekad će proizvoditi zvukove. Možda on/ona i govori nešto, ali u snu to postaje brbljanje; ne možete shvatiti što ta osoba pokušava reći. Ali toliko toga se događa.

Neki dan mi je Vivek pokazala jednog od bijelih pauna koji uvijek dolazi do moje dnevne sobe i spava na vrhu drva. To je njegova religiozna praksa svake večeri; može kišiti, može padati snijeg - to je nebitno. Mjesto na kojem sjedi je toliko riskantno da može pasti svakog trenutka, ali on je tako opušten, kao da je jedno sa stablom. Nakon što je 10-12 sati proveo u samom izvoru svog života tijekom sna, nije čudno što on počinje plesati ujutro.

To nema nikakve veze sa suncem ili cvijećem, to je povezano sa njegovom unutarnjom energijom koja ga preplavljuje. Ptice cvrkuću, pjevaju - to je živost. Ali zapamtite, životinje i ptice ne mogu okusiti sreću; to je čovjekova poslastica.

Jednu stvar treba upamtiti: zadovoljstvo ima suprotnost - bol; sreća ima suprotnost - nesreću. Ne možete ostvariti jedno bez drugoga; oni su nerazdvojni. Ako ste zadovoljni, očekujte bol u istoj količini. Nije moguće ostvariti 90% zadovoljstva i 10% boli. Priroda ne funkcionira na taj način. Ona je vrlo poštena; uvijek je 50-50, uvijek je u ravnoteži.

Jeste li ikada razmišljali zašto se religiozni ljudi, redovnici, sveci, mudraci počinju odricati zadovoljstva? Oni se ne odriču zadovoljstva, oni se odriču boli. Ali bez odricanja zadovoljstva ne možete se odreći boli - to je problem. Da je moguće spasiti zadovoljstvo i odreći se boli, mislim da nijedan svetac ne bi bio tako glup da se odrekne zadovoljstva.

Oni se moraju odreći zadovoljstva jer znaju da ga bol prati u stopu. To je poput vrata: s jedne strane piše “gurni,” a sa druge strane piše “povuci.” To su ista vrata. To je isti fenomen: s jedne strane je zadovoljstvo - povuci - a vi želite povući što više; sa druge strane je bol, a nju želite gurnuti što dalje možete.

Ali jednom kada ste odabrali zadovoljstvo - nitko ne odabire bol, osim nekoliko mazohista. Ali čak i mazohist, kada odabere bol, mora odabrati zadovoljstvo. Mazohist je osoba koja se muči i uživa u tome: ona je odabrala bol, ona se muči, ali možete vidjeti u njenim očima da ona uživa. Ne možete podijeliti to dvoje - oni nisu dvoje, oni su dvije strane iste energije. Na isti način je sreća povezana sa nesrećom. Svi žele biti sretni, a vidjet ćete da su svi nesretni. Što više želite sreću, to ćete više privlačiti nesreću.

Američki ustav u sebi posjeduje veoma glupu ideju. Prema njemu je potraga za srećom čovjekovo pravo po rođenju. Ljudi koji su pisali ovaj ustav očito nisu znali o čemu pišu. Ako je potraga za srećom čovjekovo pravo po rođenju, što onda sa nesrećom? Čije pravo po rođenju je nesreća? Ti ljudi nisu bili svjesni da ako zatražite sreću, tada ste u isto vrijeme zatražili i nesreću.

Određena slika vas usrećuje, susret sa prijateljem vas usrećuje, određena pjesma vas usrećuje. Ali koliko dugo možete ostati sa prijateljem? Uz susret dolazi i rastanak; uz život dolazi i smrt. Koliko će vas dugo pjesma usrećiti? Uskoro će vam dosaditi.

Možete vidjeti kako se to događa u svakoj sinagogi, u svakoj crkvi, u svakom hramu, u svakoj džamiji: ljudi napola spavaju. Nekoliko starijaca čak hrče, jer su toliko puta čuli te propovijedi; samo ponavljanje stvara dosadu, a dosada dovodi san. To je psihološki mehanizam. Zato

su sve metode koje se preporučuju ljudima koji ne mogu spavati za-
pravo metode dosađivanja.

Njima govore, "Broji od 1 do 100, a zatim unatrag: 100, 99, 98, 97,
do 1. Zatim od 1 do 100, i na kraju ponovno unatrag." Naravno da ćete
unutar 5 minuta zaspati. Nekoliko varalica je prodalo ovu metodu kao
da vam nude nešto religiozno - na primjer, Maharishi Mahesh Yogi.
Ono što on naziva Transcendentalnom meditacijom nije ništa drugo
nego transcendentalna dosada.

Ako ponavljate bilo koje ime neprestano kroz 10 do 20 minuta, vi
ćete sigurno zaspati. Naravno da je to malo drugačije od vašeg običnog
sna: to je hipnoza. Hipnoza je namjerni san, ne prirodni, već stvoren iz
određene strategije, određenog mehanizma - ponavljajući "Ave Maria,
Ave Maria, Ave Maria," i to brzo. Morate ponavljati brzo tako da ne na-
stane praznina između dvije "Ave Marie"; inače će nastati neka misao i
pokvariti čitavu proceduru.

Zato Maharishi Mahesh Yogi ne daje svoju mantru, tajnu, otvo-
reno, svima. Ne, ona se daje nasamo. Razlog je taj što za kršćanina to
mora biti Ave Maria, za hinduista to mora biti Rama ili Krishna, za
muslimana to mora biti nešto drugo, a za židova nešto drugo. Ne mo-
žete objaviti tu mantru javno jer se Ave Maria neće svidjeti hinduistu,
on neće potrošiti 10 minuta na Ave Mariu.

Za kršćanina, "Rama, Rama" nema smisla - osim za nekoliko hi-
pija. Sve je u redu nekoliko dana, a zatim to postaje glupost. Hipiji
se neprestano kreću. Oni su trajni tragači. Njih ne zanima pronala-
zak, već kretanje, pokret. Krishna nije značajan za židove. Potrebno je
određeno značenje, određeno uvjetovanje iz vašeg djetinjstva kako bi
vam pomoglo; inače će riječ koju ponavljate ostati na površini vašeg
uma. Ona neće prodrijeti u vašu nesvijest, a nesvijest stvara hipnozu.

Maharishi Mahesh Yogi je posjećivao Jabalpur kada sam bio pro-
fesor tamo. Poslao sam jednog od svojih studenata da primi inicija-
ciju od njega i rekao sam mu, "Reci mu da si ateist, da ne vjeruješ u
Boga, jer želim vidjeti koju će ti mantru dati." Ateisti mu nisu dolazili:

u svom čitavom životu Mahesh Yogi nije sreo ateista koji traži mantru. Ovaj dječak je bio vrlo ozbiljan, rekao sam mu, “Ostani veoma ozbiljan i slijedi čitavu proceduru. Ako te zatraži novac, daj mu ga. Moraš sa sobom uzeti cvijeće i komadić tkanine.”

On je otišao pripremljen. Dotaknuo je Maharishijeva stopala - iznutra je govorio, “Idi k vragu,” ali na površini je ostao veoma ozbiljan. Kada je dotaknuo stopala Mahesh Yogija i stavio cvijeće i komadić tkanine, sa spojenim rukama je zamolio, “Molim vas, inicirajte me.”

Mahesh Yogi je rekao, “U redu. Ti izgledaš kao pravi tragač. Koja je tvoja religija?”

Student je rekao, “U tome leži problem. Ja sam ateist, ja ne vjerujem u Boga.”

Maharishi Mahesh Yogi je rekao, “Ovo je prvi puta da sam sreo ateista. Ne znam koju mantru da ti dam, jer su za ateista sve mantre beskorisne.”

Ne možete mu dati Isusovo ime: on ne vjeruje u Boga, kako će vjerovati u sina Božjeg? Ne možete mu dati ime Krishne: on ne vjeruje u Boga, kako će vjerovati u inkarnaciju Boga?

Mahesh Yogi mu je rekao, “Molim te, vrati se sutra.”

Dečko mi se vratio i ispričao što se dogodilo: “Mahesh Yogi je razmišljao nekoliko minuta i rekao da se vratim sutra.”

Rekao sam, “Prevario te. Požuri se natrag, traži natrag svoj novac, svoje cvijeće, sve, jer on odlazi večeras.” Vratio se natrag.

Ljudi izvan Maharishijevog kampa su ga pokušali spriječiti, govoreći, “Ovo nije vrijeme za inicijaciju.”

Rekao je, “Nije me briga. Nisam došao po inicijaciju; došao sam uzeti svoje stvari koje sam ostavio ovdje ovog jutra.” On je bio snažan mladi dečko, stoga je na silu ušao u sobu Mahesh Yogija.

Mahesh Yogi ga je pogledao i rekao, “Ali rekao sam ti da dođeš sutra.”

Student je rekao, “A vi odlazite večeras. Vaša prtljaga je spremna. Koga ću vidjeti sutra? Sada mi molim vas vratite moj novac. Gdje je

moj rupčić i gdje je moje cvijeće?” Mahesh Yogi je morao pronaći njegov novac i stvari, i vratio mu ih je.

Ti ljudi iskorištavaju cijeli svijet. Ono što nude je jednostavna metoda hipnoze, autohipnoze. Bilo koja riječ je dobra; ona ne mora biti Božje ime. Bilo kakav zvuk odgovara. Samo ga ponavljajte brzo i dosadit će vam, ući ćete u san - za koji se koristi drugačije ime, *hipnoza*, jer se u njemu ne sanja. Zato kada se probudite iz transcendentalne dosade, osjećat ćete se svježije. Ali tako se svi osjećaju nakon hipnoze, jer u njoj nema snova, nema ometanja: toliko ste umorili um.

U Indiji je općepoznato da ako kažete djetetu, “Sjedi u kut i ne ometaj me, radim nešto važno,” ono neće sjesti. U Indiji se koristi određena metoda, “Idi i otrči 12 krugova oko kuće.” Nakon 12. kruga ono će morati sjesti na pola sata i neće nikoga ometati.

Isti je slučaj sa umom. Ako samo sjedite i pokušate biti u tišini, shvatit ćete da vam dolazi više misli nego inače, jer ste sada postali dostupni. One uvijek stoje u redu, čekajući da se prozove njihov broj, a vi kasnite sa vašim prozivkama, tako da neke misli mogu čekati u redu godinama. Ali misli su tvrdoglave, one mogu čekati. One mogu čekati godinama: jednog dana će se ušuljati. Kada sjedite u meditaciji, molitvi, kontemplaciji, vi dajete priliku svim mislima, željama, snovima koje vam prije nisu privukle pažnju.

Sada ste dostupni, stoga nastaje gužva u umu. Iznenada se toliko stvari počinje pojavljivati niotkuda. Ali ako ponavljate određenu riječ, određeno ime, tada ne dajete mislima ikakvu šansu. Ako ponavljate riječi tako brzo da između njih ne postoji praznina, tada dajete šansu umu da osjeti dosadu. Ta dosada stvara drugačiju kvalitetu sna - hipnozu, koja veoma osvježava. Nema ničeg lošeg u tome; loše je kada to koristite kako biste varali ljude i iskorištavali ih, predstavljajući hipnozu kao nešto duhovno. Ona nije ništa duhovno.

Um je sposoban doživjeti sreću, ali što vam je više dimenzija sreće otvoreno, toliko vam je otvoreno i dimenzija nesreće. Nije ništa čudno što ljudi poput Jean-Paul Sartrea osjećaju jaču bol od tako-

zvanih prosječnih ljudskih bića. Sartre je definitivno genij. Njegov um je posjedovao više dimenzija otvorenih ka sreći; očito je otvorio i vrata ka nesreći.

Jednu stvar treba zapamtiti o odnosu između sreće i vremena: sreća je tako prekrasna, tako divna, da osjećate kako vrijeme brzo prolazi. Sat ne zna da li ste vi sretni ili nesretni - on se kreće svojom brzinom, ali kada ste sretni, osjećate da vrijeme leti jer biste htjeli imati što više vremena. Htjeli biste ostati u tom stanju zauvijek. Vi se držite za njega. Bojite se da će vam iskliznuti iz ruku. Ipak, vrijeme je prošlo i iznenada shvatite da je prošao i taj prekrasni trenutak.

Kada je sreća prisutna, ona je trenutna; kada je nesreća prisutna, vi ju odbacujete, ona je nepozvani gost. Želite ju vratiti, ali ne možete ju odbaciti. Vrijeme se kreće sporije, kao da su se svi satovi urotili protiv vas. Kada ste sretni, oni se kreću brzo; kada ste nesretni, oni iznenada postaju lijeni, nepouzdana. Ne, oni nemaju ništa protiv vas.

Alberta Einsteina su neprestano ispitivali, “Kakva je to vaša teorija o relativnosti?” Njegova teorija o relativnosti je vrlo složen fenomen. On ne može odgovoriti tako lako na to pitanje. Morate proći kroz dugi proces obrazovanja u višoj matematici i fizici, i tada ćete razumjeti tek djelić. Kažu da je postojalo samo 12 osoba na planeti u Einstenovo vrijeme koje su mogle razumjeti teoriju relativnosti.

Ali ljudi su ga počeli neprestano ispitivati. Oni su čuli za teoriju relativnosti i kada bi se Einstein negdje pojavio, odmah bi ga počeli ispitivati - stoga je pronašao odgovor. Odgovor je da ako sjedite sa voljenom osobom - jedna situacija - ili sjedite na vrućem, gorućem kamenu - druga situacija - da li ćete osjećati da vrijeme prolazi istom brzinom? Za čovjeka koji sjedi na gorućem kamenu, minuta će izgledati kao stoljeće; a kada sjedite sa voljenom osobom, čak će i stoljeće izgledati kao trenutak. Einstein je rekao, “To je moja teorija relativnosti. Više od toga nećete razumjeti, ali to vam je dovoljno za sada.” Vrijeme je relativno u odnosu na um, i to u tolikoj mjeri da se može reći da su vrijeme i um gotovo isti fenomen.

Sada ja mogu razgovarati o blaženstvu. Blaženstvo nema suprotnost. To prvo moramo razumjeti. Zadovoljstvo ima bol, sreća ima nesreću, ali blaženstvo nema suprotnost; ono je organska cjelina. Gautama Buddha je znao reći, "Ako okusite ocean sa bilo koje točke, on je slan." Takav je slučaj sa blaženstvom: možete ga okusiti iz bilo kojeg kuta, iz bilo kojeg prostora, iz bilo kojeg smjera, to je jednostavno blaženstvo. Ono nema suprotnosti. Blaženstvo je jedino iskustvo u životu koje ne poznaje suprotni pol. Zato jednom kada doživite blaženstvo, ne možete se vratiti. Ne postoji način da više ne budete blaženi. Ja sam pokušao, ali nisam uspio.

U Japanu postoji kip Bodhidharme - na japanskom njegovo ime je Daruma. Postoji lutka koja se naziva Daruma lutka, koja je napravljena prema izjavi Bodhidharme. On je rekao, "Što god učinili, ne možete me preokrenuti; uvijek ću biti okrenut prema gore."

Ova izjava je inspirirala proizvođača igračaka da napravi lutku. Ona je veoma teška na dnu, tako da ju možete baciti kako god hoćete i ona će uvijek završiti sjedeći u lotosovom položaju. Možete ju gurati, bacati, udarati, činiti što god hoćete, ali ona predstavlja Bodhidharmu - ona uvijek ostaje u lotosovom položaju.

Isti je slučaj sa blaženstvom: što god mu učinite, što god se dogodi oko vas, ono ostaje potpuno isto, nepromjenjivo. Blaženstvo posjeduje kvalitetu zadovoljstva u sebi, ono posjeduje određenu kvalitetu sreće u sebi, ali ono je mnogo više od toga. Pozitivno je to što se osjećate u potpunosti ispunjeno, zadovoljno, bez želja, bez očekivanja. U ovom trenutku ste točno ondje gdje svi žele biti, i nastaje osjećaj da više od ovoga nije moguće. Više od ovoga nije moguće - baš kao što ne postoji ništa veće od neba; ono je neograničeno. Um to ne može pojmiti jer um može zamisliti samo ograničene stvari. Sada možete osjetiti kako je um ograničen. On ne može zamisliti nešto neograničeno.

Nebo je ondje, bez granica. Ne možete doći do točke u kojoj ćete reći, "Ovdje je granica." Samo razmislite o tome. Kako ćete reći, "Ovdje je granica?" jer to znači da postoji nešto što je *izvan* granice. Dvije

stvari su potrebne za tu granicu. Ako nema ničeg izvan, tada granica ne može postojati; tada nema granice, morate ćete otići u ništavilo. Ali nikada nećete doći do točke gdje ćete pronaći ploču: "Ovdje završava univerzum." On nigdje ne počinje, on nigdje ne završava. Isto iskustvo je i sa blaženstvom.

Blaženstvo je unutar vas, bez vas. Blaženstvo je u životu, ono je u smrti. Ono je prisutno kada ste zdravi, ono je prisutno kada ste bolesni; blaženstvo je tu kada ste mladi i kada ste stari. Ništa ga ne mijenja. Ono je transcendentalno prema svemu što postoji u univerzumu. Zato što je univerzalno, svugdje - unutar vas, unutar mene - koliko god ga teško objasniti riječima, doživjeti ga nije uopće teško. Dopustite mi da ponovim svoju izjavu jer će ona izgledati kao ludost: objasniti blaženstvo je teže nego ga doživjeti.

Kako ćete objasniti ljepotu? Što mislite, što su stotine pjesnika, filozofa, mislioca i slikara pokušavale učiniti u ovih nekoliko tisuća godina? Oni su pokušali pronaći definiciju ljepote. Oni su stvorili mnogo prekrasnih stvari, ali ljepota ostaje nedefinirana.

Jedan čovjek je u ovom stoljeću je napravio težak posao. Njegovo ime je G. E. Moore - jedan od velikih filozofa ovog stoljeća. On je posvetio čitav svoj život jednom pitanju: "Što je dobro?" On je bio moralni mislioc, a moralnost je nemoguće ostvariti ako ne možete definirati što je dobro. Tada kako možete reći da je nešto loše? Kako možete reći da je nešto dobro a nešto loše, i kako možete reći da je nešto grijeh, a nešto vrlina? Prvo treba riješiti osnovu, a to je: "Što je dobro?"

G. E. Moore je prenio svoje čitavo životno iskustvo u veliku knjigu. Ime te knjige je *Principia Ethica*. On je smislio ime i prije nego što je počeo pisati knjigu; mislim da bi inače izmijenio to ime, *Principia Ethica*. On je mislio da će pronaći osnovni princip etike, ali nakon svog cjeloživotnog istraživanja, tužno je gdje završava. On završava knjigu sa izjavom: "Dobro se ne može definirati."

Proći ćete kroz njegovu knjigu, koja je vrlo teška, komplicirana, sa argumentima *za* i *protiv* - on je pokrio čitavu povijest moralne fi-

lozofije, ali naposljetku on kaže, “Oprostite mi, ali dobro se ne može definirati, jer *dobro* je jednostavna kvaliteta poput žute boje. Ako vam netko kaže da definirate žuto, što ćete učiniti? Ja sam bio dovoljno glup da potrošim svoje vrijeme.”

Što je žuto? Reći ćete «Žuto je žuto,» ali to nije definicija - ipak, vi znate što je žuto. Ja znam što je blaženstvo, ali molim vas, nemojte me pitati da vam ga objasnim. Ako ne možete odgovoriti što je to žuto - tako osnovno pitanje - tada je teško definirati ljepotu, i dobro. Možda će čovjek poput Michelangela izraditi kip i reći vam, “Gledaj, osjećaj, dodirni ga - to je ljepota.” Iako možda nećete biti zadovoljni, Michelangelo barem može stvoriti nešto objektivno.

Picasso može stvoriti sliku; Rabindranath Tagore može napisati pjesmu i reći, “Negdje u ovoj pjesmi, između riječi, između linija, postoji ljepota. Pokušajte ju pronaći - zaronite u nju.” Oni vam barem mogu dati nešto objektivno. To možda neće biti dovoljno za definiciju - oni su toga svjesni - ali rad u njihovoj dimenziji im daje priliku da stvore nešto.

Ali moj svijet je subjektivan. Ja ne mogu slikati, ja ne mogu pisati poeziju, ja ne mogu napisati pjesmu, ja ne mogu stvoriti ili skladati glazbu o blaženstvu. Blaženstvo je subjektivno iskustvo, to nije neka stvar. Ne možete ga promatrati; ne može se staviti ispred vas kao neki predmet. Ali postoji samo jedan način, a to je da budete u blizini osobe koja ga je doživjela.

To je pravo značenje fenomena majstora i njegovih učenika. Majstor posjeduje blaženstvo, učenik posjeduje blaženstvo, ali majstor zna da je blažen dok učenik nije svjestan da je blažen. Razlika je jedino u tome što su oči majstora otvorene, dok su oči učenika zatvorene.

Bivajući u blizini majstora, u nekoj neočekivanoj kretnji vi ga možete okusiti, poput povjetarca koji prolazi kroz vas i vi osjetite svježinu; ili iznenada osjetite miris kojeg ne možete zadržati. Dok ga pokušate zadržati, on će nestati. Mirisi se ne mogu hvatati rukama.

To je čitava funkcija zajednice, kako bi odgovorila na pitanje: “Što je blaženstvo.” Ja vas pozivam da dođete ovdje, da budete sa mnom jer

je to jedina mogućnost: vašim prisustvom se možda aktivira neki sinkronicitet. To se dogodilo i prije, to se može dogoditi ponovno. Morate zapamtiti, ne postoji drugi način da se to dogodi.

Dopustite mi da vam objasnim nešto o sinkronicitetu, jer je to osnovni zakon blaženstva. Jeste li ikada primijetili da kada ste tužni, jadni, a zatim dođe nekoliko prijatelja i oni pričaju s vama - tek kasnije se sjetite, “Moj Bože, što se dogodilo sa mojom patnjom i tugom?” Potpuno ste se izgubili u razgovoru i zaboravili ste na svoj jad. Ti ljudi su se smijali i uživali su u razgovoru i šalili se, a djelić njihove energije je probudio nešto u vama.

U indijskoj klasičnoj glazbi postoji drevna uspostavljena činjenica da možete postaviti sitar - indijski glazbeni instrument - u jedan kut prazne sobe, a sa druge strane, nasuprot sitaru, majstor na sitaru počinje svirati. Bit ćete iznenađeni: ako je ta osoba maestro, drugi sitar u kutu počinje vibrirati istu melodiju. To je sinkronicitet. Nevidljiva vibracija glazbe se polako počinje kretati po sobi. To je kao kada bacite kamen u tiho jezero i nastaju valovi koji se počinju širiti do udaljenih obala.

Na isti način svaka bilješka majstora stvara val u zraku oko njega, a ti valovi odlaze još dalje. Kada prolaze pored drugog sitara, on će udariti u njegove žice. Ali majstor mora biti vrlo ugladeni sitarist, jer je žicama na drugom sitaru potreban nježan dodir - on će tada polako početi vibrirati. Veliki majstori su na taj način svirali i dokazali to u praksi.

Mogulski kralj Indije, Akbar, je bio vrlo zainteresiran za to i on je imao jednog od najvećih glazbenika, Tansena na svom dvoru, stoga ga je pitao u vezi toga. Tansen je odgovorio, “Ja sam veliki glazbenik, ali to je iznad mene. Moj učitelj to može učiniti.”

Akbar je rekao, “Postoji li netko tko može svirati bolje od tebe?” Jer toliko mnogo glazbenika je pokušalo pobijediti Tansena. Svi su htjeli postati član grupe koju je stvorio Akbar, koja se zvala “Devet dragulja”: devet majstora, za svaku dimenziju života. Tansen je bio dio te grupe.

Tansen je rekao, “Da, postoji samo jedan čovjek, moj učitelj.”

Akbar je rekao, “Htio bih ga pozvati. Mi ćemo mu pružiti najveću dobrodošlicu ikada, jer bih ga htio slušati.”

Tansen je rekao, “Zato vam nikada nisam spomenuo njegovo ime. Ja pjevam, ja sviram jer sam pun želja, očekivanja. Vi ste mi dali toliko mnogo, ali moje želje ne prestaju: ja nastavljam svirati jer želim nešto. Moj učitelj to posjeduje. On svira jer on posjeduje nešto što ga tjera da svira i da to širi. Ja sviram jer želim dobiti nešto. Ja sam prosjak, ali on je majstor. On neće doći na dvor; samo prosjaci poput mene dolaze na dvor.

Radi čega bi on dolazio? Ako vas zanima, vi tada morate otići k njemu - žedni odlaze na izvor. Zato nisam nikada spomenuo njegovo ime, jer sam znao da ćete me tražiti da ga pozovem; a tada će moje odbijanje izgledati neuljudno. Ali ja sam bespomoćan.

On je u očima svijeta stari prosjak. On živi blizu vaše palače, pored rijeke Yamune. On živi u maloj kolibi - morat ćete ga otići posjetiti. Ne možete zatražiti od njega da svira, ali kada on svira, vi možete slušati - skrivajući se, jer ako nas vidi, tada će se zaustaviti da nas pozdravi, da nam poželi dobrodošlicu. Ali svako jutro u tri sata on svira, stoga moramo otići tada i sakriti se izvan kolibe. Možete uzeti moj sitar ondje, izvan kolibe, i promatrati.”

Tansen i Akbar su otišli, uzeli su sitar i sjeli pored kolibe, čekajući pravo vrijeme. Točno u tri sata Tansenov učitelj je počeo svirati. Njegovo ime bilo je Haridas. Možda u Indiji nije postojao bolji glazbenik. Čim je počeo svirati, sitar izvan kolibe je počeo vibrirati sa istom melodijom.

U indijskoj klasičnoj glazbi postoje rage: određena glazba koja se svira u određeno vrijeme u danu, kroz 24 sata. Za jutro postoji jedna raga, za večer postoji druga. Oni su tisućama godina istraživali kako bi otkrili koja melodija odgovara određenom vremenskom razdoblju, tako da ona može u sebi sadržavati ragu. Indijska klasična glazba nije poput jazz glazbe. Nijedan istočnjački glazbenik neće prihvatiti jazz kao glazbu: “To je luda gomila koja skače uokolo.” Oni proizvode zvuk, ali to što proizvode zvuk ne znači da stvaraju glazbu. Oni su otkrili da je svaki vremenski period stvoren za određenu glazbu.

U tri sata ujutro, Akbar je svojim očima vidio kako je drugi sitar počeo vibrirati, odgovarati, kao da majstor svira na oba instrumenta - kao da neki nevidljivi prsti sviraju po sitaru pored njih. Po prvi puta Akbar je počeo plakati. Suze su mu potekle, suze radosnice.

Oni su polako krenuli kući. Ostali su u tišini, ali dok je Akbar ulazio u palaču, a Tansen je odlazio svojoj kući, Akbar je rekao, “Tansen, prije sam mislio da nitko ne može svirati bolje od tebe, ali žao mi je što ti moram reći da nisi ni blizu svog učitelja. Zašto gubiš svoje vrijeme na mom dvoru? Trebao bi biti uz svog učitelja. Ako čak i mrtav glazbeni instrument odgovara na glazbu tog čovjeka, što tek reći o odnosu tebe i njega? Čuda su moguća. Zaboravi na ovaj dvor, zaboravi na mene. On je star čovjek; budi uz njega, sjedi pored njega i dopusti da njegova energija teče kroz tebe, dopusti da te njegova glazba zapali.”

To je zakon sinkroniciteta. Učenik se spaja sa majstorom kroz zakon sinkroniciteta. Učenik nije učenik dok zakon sinkroniciteta ne počne djelovati, dok se nešto nevidljivo ne počne odvijati između vas i majstora.

Majstor je prepun blaženstva, on vas obasipa svime što ima - jer u svijetu blaženstva što više dajete, to više imate.

Obična ekonomija se ovdje ne može primijeniti. Kod obične ekonomije, što više dajete, to manje imate. Ovdje djeluje viša ekonomija, koja je potpuno različita i suprotna: što više dajete, to više imate. Majstor vas obasipa.

Da li ćete vi kupati u tome ili ne, to ovisi o vama, jer možete držati i kišobran. Vaš kišobran može biti natopljen, ali kišobrani ne osjećaju blaženstvo. Vi ćete ostati suhi, pitat ćete, “Koja je definicija blaženstva? Što je blaženstvo?” Zatvorite svoje kišobrane, sklonite ih sa strane. Bolje da ste potpuno goli tako da vas ništa ne sprječava - budite duhovno goli - tako da nema prepreka. Kada prepreke više ne postoje, otkrit ćete da ispod tih prepreka postoji most.

Ja vam mogu pomoći da doživite blaženstvo, a ako vam ja mogu pomoći da ga doživite, zašto se brinuti u vezi definicija? Čak i ako de-

finiram blaženstvo, to vam neće imati smisla. Ja ga mogu definirati, ali definicija će biti jednostavna: "Blaženstvo je ekstaza." Tada ćete pitati, "Što je ekstaza?" To će voditi do beskonačne regresije. Ne, definicija nam neće pomoći.

Svijet religije nije svijet definicija. Svijet religije je svijet iskustava. To je razlika između učitelja i majstora: učitelj vam daje definicije, objašnjava vam literaturu. Majstor vam dozvoljava da sa njim krenete u nepoznato. On vam ne daje definicije, literaturu: on vam daje poticaj. On vas baca u bezdan postojanja. Sve moje riječi su zapravo poticaji. One nemaju nikakve veze sa odgovaranjem na vaša pitanja.

Želim da ga doživite, a blaženstvo je iskustvo koje će od vas stvoriti ludu. Vi ga poznajete, vi ga osjećate, vi ste ono, ali ne možete reći što je to. Nemoguće ga je verbalno definirati, ali ga možete prenijeti. Da, ja vam ga mogu prenijeti. Moje ruke nisu prazne, one su prepune, ali vi morate biti prazni kako biste ga primili.

Sjećam se poznate priče o Nan-inu:

Sveučilišni profesor filozofije je otišao vidjeti Nan-ina, velikog majstora. Profesor je bio pun pitanja, dok je hodao od sveučilišta do brda gdje je Nan-in živio u hramu. Toliko mnogo pitanja je imao, što će ga prvo pitati? Profesor je čuo toliko mnogo o Nan-inu, a takve osobe se rijetko susreću. Ušao je u hram.

Prvo što mu je Nan-in rekao bilo je, "Molim te uđi, ali ostavi gomilu vani."

Profesor je pogledao uokolo; nije bilo nikoga. Gomila? On je bio sam. Nan-in je rekao, "Ne gledaj uokolo, pogledaj unutra: gomila je ondje. Ona je prisutna cijelo vrijeme."

Profesor je bio šokiran. Ali profesor je, nakon svega, profesor. Rekao je, "U pravu ste. To je gomila, ali ja sam profesor; ja ću se pozabaviti ovom gomilom. To je moja profesija, stoga me ispričajte, ne mogu ostaviti gomilu vani. Ona će biti sa mnom, ali ja ću sjediti ovdje u tišini. Nemojte se obazirati na nju.»

Nan-in je rekao, "Ali ti si umoran i znojiš se. Sjedni, ohladi se, a ja ću ti pripremiti šalicu čaja." Nan-in je pripremio šalicu čaja, donio je praznu šalicu i tanjurić profesoru, i izlio čaj iz čajnika u šalicu. Profesor je gledao: šalica je postajala sve punija. Ona je bila u potpunosti ispunjena, a Nan-in je i dalje točio čaj.

Čaj se počeo prelijevati iz šalice na tanjurić. Profesor je pokušao biti strpljiv jer je rekao da će gomila sjediti u tišini, ali gomila je bila prisutna i gomila je govorila, «Ovaj čovjek je lud! Da li je to pravi način?» Japanci su posebni po čaju; to je dio njihove kulture i bontona - to se nikada ne radi. Ali Nan-in je nastavio točiti. Kada je tanjurić postao prepun i čaj se počeo prelijevati po odjeći profesora, on je rekao, "Čekajte! Što radite? Šalica je puna. U nju ne stane više nijedna kap."

Nan-in je rekao, "To si dobro shvatio. Možeš li mi dati malo prostora u sebi? Možeš li mi dati barem jednu kap? Ti si prepun, poput ove šalice i tanjurića. Ali ti si osjetljiv čovjek; shvatio si da će se čaj proliti ako se nastavi točiti. Ali jesi li promatrao koliko čaja se proljeva iz tvoje lubanje? Moja cijela koliba postaje mokra. Kada dođeš sljedeći puta, donesi praznu šalicu; tada ću podijeliti što god posjedujem. Ali ti si tako pun da je to beskorisno: ne mogu doprijeti do tebe. Ja gledam sa svih strana - u tebi je gomila. Nema prostora, niti za jednu kap."

To je umijeće učenja: kada postanete prazna šalica i dozvolite majstoru da prelije u vas sve što je u njemu. Majstor neće postati siromašan jer je podijelio svoje blaženstvo sa vama. To je blago koje nastavlja rasti. Ali to je jedna od najtežih stvari na svijetu: dozvoliti i otvoriti se blaženstvu unutar vas, jer za to morate biti spremni. Morate se očistiti, a ništa manje od potpune praznine neće biti priznato kao čisto.

Na Zapadu kažu, "Čistoća je put ka božanskom." Bog ne postoji, stoga to nije točno. Ali ja kažem, "Čistoća je put ka praznini." Zapravo, čistoća je drugo ime za unutarnju prazninu. Izbacite sav pokvareni namještaj i odjeću. Pogledajte što ste sve skupili!

Prije sam živio sa čovjekom koji je bio vrlo bogat, ali bio je također i jako škrt. On je bio sam - nije imao ni ženu ni djecu. Nikada se nije ženio iz jednostavnog razloga: to je bilo preskupo. Rekao je, "Promatrao sam sve svoje prijatelje: kada su se oženili, oni su izgubili sve što su imali. Žena je preskupa, ne mogu si priuštiti jednu. Kada dođe žena, dolaze i djeca, a ona će uništiti sve što sam sakupljao."

On je bio sakupljač. Jednog dana sam išao u jutarnju šetnju i on me pitao, "Mogu li ići sa tobom?"

Rekao sam, "Možeš ići sa mnom, ali što ćeš raditi? Ništa se ne zarađuje u jutarnjoj šetnji." On je radio jedino stvari koje su bile ekonomski korisne. Rekao sam, "Nema ekonomske koristi od jutarnje šetnje. Potrošit ćeš svoje vrijeme - radi nešto drugo."

Rekao je, "Ne. Ti odlaziš svako jutro i izgledaš tako sretno, a kada se vraćaš i dalje si sretan. Pomislio sam da možda ima nečeg u tome, stoga bih samo jedan dan htio..."

Rekao sam, "U redu, možeš doći. Možda pronađeš nešto. I pronašao je. Što je pronašao? Ručku od bicikla! Netko ju je bacio pored ceste. On ju je odmah pokupio. Rekao sam, "Što radiš?"

Rekao je, "Ti ne znaš: na ovom sam putu već pronašao dva kotača. Jednog dana ću složiti cijeli bicikl."

On je uspio u tome. Trebale su mu godine, ali jednog dana mi ga je pokazao. Rekao je, "Dođi, moram ti pokazati nešto." Da, to je bio bicikl - bez guma, bez lampi, samo dva kotača: bez lanca, bez blatobrana, bez sjedala. Imao je ručke, kao i košaru.

Rekao je, "Ništa previše ne nedostaje, bicikl je skoro gotov. Samo moram nabaviti sjedalo, gumu, lampe i lanac, i imat ću novi bicikl."

Rekao sam, "Ovo je bolje od novog, ovo je unikat!"

Njegova kuća je bila prepuna svih tih stvari. Bilo je teško ušetati u njegovu kuću bez da naidete na nešto jedinstveno, starinsko, nešto što je negdje pronašao. Imao je barem 10 kuća, koje je sve iznajmljivao, ali on je živio život najsiromašnijeg čovjeka. On je svugdje hodao - čekao je da završi bicikl.

Rekao sam, “U ovom, a možda i u sljedećem životu... Nadam se da ćeš se roditi u istoj kući, jer ostavljaš toliko stvari iza sebe.” Prema Hinduizmu, kada ste vezani za toliko stvari, vaša duša se vraća na mjesto za koje ste vezani.

Rekao je, “Ne, u ovom životu ću uspjeti. Ja nisam pesimist. Ti si pesimističan - ja sam optimističan.”

1969. godine sam posljednji puta posjetio njegovu kuću. On je dodao nekoliko stvari na bicikl. Rekao sam, “Koliko još nedostaje?”

Rekao je, “Vrlo malo, samo guma i lampe; ali veoma je teško pronaći gumu i lampe.”

Rekao sam, “Učini jednu stvar: kupi ih. Uspio si pronaći sve drugo.”

Rekao je, “To je preskupo, posebice danas; sve je poskupjelo. Ja ću ih pronaći; ako sam mogao pronaći sve ostalo... ja sam optimist.”

Rekao sam, “Dobro, budi optimist i pronađi ih.”

Nije mi dozvolio da išta izbacim. Moram sam izbacivati stvari kada on nije bio u kući; inače bi odmah zgrabio stvari i rekao, “Nemoj to bacati - nikad ne znaš kad će ti koristiti. Trenutno nemam koristi od toga, ali možda će mi jednom, negdje, zatrebati.”

Možete se smijati tom čovjeku, može vam ga biti žao, ali ovo je situacija svakog čovjeka, što se tiče uma. Što ste sve sakupili? Sve je to smeće, otpad. Kada kažem da to odbacite, da ispraznite svoj um, ne govorim vam da izbacite svoje dijamante i rubine i smaragde. Vi ne posjedujete to dragocjeno kamenje. Vi posjedujete samo pokvareno smeće: riječi, sve posuđene, a nijedna od njih ne predstavlja vaše autentično iskustvo ičega.

Što znate o ljubavi? Što znate o ljepoti? Što znate o dobroti? Što znate o milosti, zahvalnosti? Što znate o sebi, tko ste vi? Ništa ne znate! A znate sve o čitavom svijetu, o cijeloj geografiji svijeta, o cijeloj povijesti svijeta. Svi idioti u povijesti su poznati: Džingis-kan, Tamerlane, Nadirshah, Aleksandar Veliki, Napoleon Bonaparte, Ivan Grozni...

Ja nisam studirao povijest. Na sveučilištu nikada nisam odlazio na svoje predmete, jer sam ih poznavao daleko bolje od ljudi koji su ih

podučavali, a knjižnica je bila dostupna. Stoga sam odlazio na tuđe predmete. Profesor povijesti je bio toliko uključen da ste ga mogli pitati bilo koje apsurdno pitanje i odmah bi vam dao odgovor.

Mogli ste pitati, “Koliko je Sokrat imao godina kada se oženio?” Da li je to pitanje koje bi bilo tko mogao odmah odgovoriti? Ali on je bio takav čovjek. Mogli ste postaviti pitanje, “Gdje je, tko i kada opalio prvi metak?” On bi odmah odgovorio. On je bio poput računala.

Kada sam ušao jednog dana na njegovo predavanje, on je rekao, “Rekao sam ti već da ovo nije tvoj predmet, ali ti stalno dolaziš.”

Rekao sam, “Ovo nije ni vaš predmet.”

Rekao je, “Kako to misliš? Ja sam voditelj povijesnog odjela, a ovo nije moj predmet?”

Rekao sam, “Ne, ovo nije vaš predmet. Odgovorite mi na jednostavno pitanje: ‘Tko ste vi?’ Zašto je bitno kada se Sokrat oženio? Ponedjeljak, utorak, srijeda - svejedno. Od tih sedam dana, jedan dan se morao oženiti. Što je dobio iz tog braka? Ženu Xanthippe koja je bila zaista naporna.” Ne znam ni kako izgovoriti to ime. To mi ne izgleda kao grčko ime - “Xanthippe” - izgleda kao da je došlo sa nekog udaljenog Fiji otočja. Xanthippe? Ona ga je mučila čitav njegov život.

Rekao sam, “Vi se brinete oko toga kada se oženio. Ja se brinem zašto se uopće oženio. To nije moj predmet, to nije ni vaš predmet. Moj predmet je vaš predmet.”

Rekao je, “Koji je tvoj predmet?”

Rekao sam, “Moj predmet je moja subjektivnost. Povijest može biti objekt, ali nikada neće postati subjekt. Postoji samo jedan subjekt, vaša subjektivnost. Dok ju ne spoznate, svo vaše znanje je sranje.”

Nemojte me pitati, “Što je blaženstvo?” Pitajte me, “Kako mogu sudjelovati u njemu?” Postavljajte prava pitanja. Ja sam vam dao pravi odgovor. Mene ne zanima da li je vaše pitanje točno ili pogrešno - ja uvijek dajem pravi odgovor. Vi ste me pitali za definiciju; to je verbalno. Blaženstvo je egzistencijalno.

Blaženstvo je okus, osjećaj koji prevladava tako intenzivno da jednom kada ga okusite, nećete vjerovati da ste ga uspijevali propustiti cijeli život: “Ne mogu shvatiti da je bilo ispred mene. Uvijek je bilo ovdje; kako sam ga uspio propustiti kroz toliko mnogo života?” Jednom kada ga ostvarite, nastaje taj problem: kako ste ga uspjeli propustiti? Blaženstvo sjedi u samom središtu vašeg bića, spremno da ga se prisjetite.

Blaženstvo ne treba pronaći, njega se treba prisjetiti. Ovaj riječ, *prisjetiti* je značajna. *Prisjetiti* znači dovesti ga ponovno u svoje biće. Ono je prisutno, vi ste ga jednostavno zaboravili. Zapamtite gdje ste ga zaboravili, gdje ste ga ostavili.

Isto tako bih volio da razumijete prvobitnu riječ za *grieh*. Korijen iz kojeg dolazi znači zaborav. To je čudno: grijeh znači zaborav. Tada čitava religija ima jednu svrhu: prisjećanje. Postoji samo jedan grijeh - zaboraviti vlastito biće. Postoji samo jedna vrlina - prisjetiti se vlastitog bića.

Kada spoznate tko ste, blaženstvo čitavog postojanja postaje vaše. Vi ste toliko ispunjeni blaženstvom da možete blagosloviti sve, čitavo postojanje, bez da išta iscrpите.

10.

NE ŽELIM DA MOJA ISTINA POSTANE VAŠA TEORIJA

Osho,

Da li je teorija o reinkarnaciji točna?

Ja se ne bavim teorijama. Ja sam jednostavan čovjek, ja nisam teoretičar. Teoretičar je veliki mislioc: on ne zna ništa o stvarnosti, ali on stvara teorije o njoj. Teorija se uvijek bavi nečime, izvana. Istina, stvarnost je u samom središtu, ona nije nikada vani. Ali teoretičar je sklon okolišanju.

Kada me pitate, “Da li je teorija o reinkarnaciji točna?” vaše pitanje mi govori mnogo stvari. Prvo: vi želite moju podršku za vaše vjerovanje. Vjerovanju je uvijek potrebna podrška. Istini nikada nije potrebna podrška: ona je dovoljna sama sebi. Istini nisu potrebni dokazi ni svjedoci. Čak i ako je cijeli svijet protiv istinitog čovjeka, njega to neće brijnuti - jer istina ne ovisi o broju ljudi koji ju podržavaju. Jedan čovjek

može biti u pravu, a čitav svijet može biti u krivu. Istina nije politika, nije nešto za što ćete glasati.

Vaše pitanje mi poručuje da vi vjerujete u teoriju o reinkarnaciji. Vjerovanje je uvijek klimavo, plašljivo, jer ste duboko u sebi svjesni da ne znate: to može, ali i ne mora biti istina. Voljeli biste da netko kome vjerujete podrži vašu teoriju, vaše vjerovanje. Vi me volite, vi mi vjerujete. Ako vam ja kažem, “Da, istina je,” to je kao da ste dobili transfuziju krvi: vaša teorija, vaše vjerovanje počinje jačati, počinje biti stabilnije. Vi ne znate, ali barem netko tko zna vas podržava, a vi vjerujete toj osobi. Ona ne može lagati.

Ne želim da mi vjerujete na taj način. Pružite mi svoju ljubav, ali nemojte mi vjerovati. Čim počnete vjerovati nekome drugome, vi prestajete tragati. Ne bih volio da prestanete sa osobnim traganjem. Voljenje je savršeno u redu, jer dijelite nešto, ali u ime povjerenja vi se zapravo zavaravate. Na taj način je čovek prevaren i iskorištavan tisućama godina. Ja želim uništiti cijelu tu strategiju u samom korijenu. Vjerujte samo svom vlastitom iskustvu. Nije bitno da li ja kažem *da* ili *ne*. Ono što je bitno jest da li ste vi to iskusili ili niste. To je odlučujuće, to će transformirati vaš život.

Postoje tri religije - Judaizam, Kršćanstvo, Islam - koje su zauzele negativni stav u vezi teorije o reinkarnaciji. One govore da to nije istina. To je negativno vjerovanje. Zapamtite da vjerovanje može biti negativno ili pozitivno, ali to ne mijenja njegovu prirodu. To je negativno vjerovanje. Te tri religije su pod utjecajem negativnog vjerovanja: reinkarnacija ne postoji.

Usporedno uz te tri, postoje tri religije - Hinduizam, Budizam, Džainizam - koje imaju pozitivan stav. One govore da, reinkarnacija je stvarnost. Ali to je također vjerovanje, pozitivno vjerovanje.

Moj pristup je treće vrste, koji do sada nije upotrebljavan, za kojeg govorim da je pravi pristup. Ja vam kažem: prihvatite teoriju kao pretpostavku, nemojte govoriti ni *da* ni *ne*. Kada to prihvatite kao pretpostavku, tada govorite, “Ja sam spreman to istražiti bez predrasuda, po-

zitivnih ili negativnih. Spreman sam ući u to bez unaprijed zamišljenih ideja, kako bih shvatio što je istina.”

Religije nisu nikada koristile riječ *pretpostavka*. Ili vjerujete ili ne vjerujete. Ateist je vjernik, samo negativni. Oni nisu različiti, oni su ista vrsta ljudi. Kada zauzmete pozitivno ili negativno vjerovanje, vaš um je već odlučio. Prije spoznaje, prije iskustva, vi ste već odlučili što je istina. To nazivam neiskrenim, neistinitim. Jednom kada prihvatite nešto kao negativno ili pozitivno, um posjeduje mogućnost da stvori halucinaciju vašeg vjerovanja.

Kod muslimana, kršćana, židova nećete pronaći djecu koja se sjećaju svojih prošlih života. Ali kod hinduista, džainista, budista se gotovo svaki dan pronađe dijete koje se sjeća svojih prošlih života. Ljudi su pokušali utvrditi da li to prisjećanje odgovara činjenicama ili je to samo mašta, i u mnogim slučajevima su činjenice potvrdile njihovu vjerodostojnost.

Na primjer, ja sam sudjelovao u jednom takvom slučaju. Djevojka rođena u Katniju - malom gradu udaljenom od Jabalpura 140 kilometara - prisjetila se da je bila žena određenog čovjeka koji je živio u Jabalpuru i koji je bio vlasnik garaže: sjetila se njegovog imena, njegove dobi, gdje je njegova kuća i gdje je njegova garaža. Taj čovjek, Ramakant Parekh, je bio udaljen samo četiri ili pet kuća od mene. Tako sam se i ja uključio.

Jednog dana mi je dotrčao. Rekao je, “Nazvao me netko iz Katnija i rekao da se neka djevojka sjeća da mi je bila žena. Moja žena je umrla, a datum smrti se poklapa sa datumom njenog rođenja. Ona je rođena navečer, a moja žena je umrla ujutro. Ona se sjeća mog imena, ona se sjeća mog posla, moje kuće. Što misliš? Što da učinim?”

Rekao sam, “Zajedno ćemo otići u Katni. To nije daleko, dvosatna vožnja, a bolje da odemo i da se ne najavimo. Ti ne smiješ reći da si Ramakant Parekh. Ja ću reći da sam ja Ramakant Parekh, i da sam ja vlasnik garaže.”

Rekao sam im, “Ja sam Ramakant Parekh,” i odmah me djevojka prepoznala kao svog muža. Zatim sam rekao roditeljima, “Nemojte

iskorištavati hinduističko vjerovanje. Ja nisam Ramakant Parekh. Ja nisam vlasnik nikakve garaže, ja nemam ženu. Ovaj čovjek je Ramakant Parekh. Njegova žena je umrla, a vi vjerojatno znate datum njene smrti. Molim vas, recite istinu ili ću pozvati policiju. Ona ne zna tko je Ramakant Parekh. Recite mi što ste naumili.”

Njen otac se uplašio i ispričao je cijelu priču o tome kako je pripremio kćer. Jedan od njegovih prijatelja mu je predložio to ime i datum, jer je poznao Ramakanta Parekha. On mu je trebao donijeti sliku Ramakanta Parekha, a zatim bi otišli u Jabalpur sa djevojkom, sa medijima, tako da ona prepozna kuću: “Moj prijatelj nam je trebao dati sve informacije jer on zna sve o Ramakantu Parekhu - njegovu ženu, njegovu kuću, njegovu garažu. Djevojka je trebala ući u kuću i pronaći stvari koje je voljela, a zatim bi otišla u garažu i pokazala auto koji je voljela.

“Molim vas, oprostite mi,” rekao je. “Mi smo samo pokušali zaraditi.” U Indiji, kada se ustanovi reinkarnacija, ta djevojka postaje poput boginje i ljudi je počinju obožavati, donositi joj novac, slatkiše i voće: to je dobar posao. On je bio brahman, on bi sve organizirao.

Da Ramakant nije došao pogrešnom čovjeku poput mene, njega bi savršeno nasamarili. Čim bi djevojka vidjela sliku, ona bi ga mogla pronaći među stotinu ljudi. Iza čitave stvari se krio Ramakantov prijatelj. Pitao sam, “Što bi on dobio iz toga?”

Čovjek je rekao, «Polovicu.»

To se u Indiji događa gotovo svaki dan, da se pronađe dijete koje se prisjeća. Nijedan hinduist, nijedan budist, nijedan džainist neće to istraživati jer se boje da će to opovrgnuti njihovu teoriju. Oni će to uvijek podržati.

Bit ćete iznenađeni da kada sam otkrio djevojku i dao izjavu za novine da je sve to lažno, prišli su mi brahmani i džainisti, koji su me dobro poznavali. Rekli su, “Nisi to smio učiniti. Koga briga ako taj siroti brahman izvuče nešto novca iz toga? To nije važno. Važna je naša teorija, naša filozofija. To što si otkrio jedan slučaj prijevare ne znači da je teorija pogrešna.”

Rekao sam, “Da, to je istina, zašto onda brinete? Vi i dalje možete vjerovati u svoju teoriju, i ako pronađem još nekoga, i njega ću razotkriti. Mogu razotkriti stotine ljudi, ali to neće uništiti vašu teoriju. Možda su svi ti ljudi varalice; to ne znači da je reinkarnacija laž. Ali zašto ste došli k meni ako to ne znači da je reinkarnacija laž? Ja ne govorim ništa protiv nje. Ja samo kažem da je ovaj čovjek pokušao iskoristiti vjerovanje cijele zemlje.” To ne možete učiniti u muslimanskoj zemlji.

Jedan mladi dječak - možda je Vivek bila ondje - je doveden u Woodlands, mjesto u kojem sam živio u Mumbaiju. On je imao 9 godina, a držao je mise o Shrimad Bhagavad-Giti, o Upanishadama. Ja sam držao govor o Mahaviri u dvorani Patkar u Mumbaiju. Otac dječaka i dječak su me došli slušati. Slušajući me, otac je pomislio da ako dovede dječaka i ako ga ja podržim, da bi i on mogao postati slavan u Mumbaiju.

Naravno da je dječak bio poznat svugdje, jer ne možete očekivati da će devetogodišnji dječak uopće razumjeti Gitu ili Upanishade, a on ih je citirao na čistom Sanskrtu, komentirajući ih. Upoznali smo se nakon susreta i rekao sam im da dođu k meni.

Rekao sam ocu, “Na neki način ste došli krivoj osobi. Ja mogu vidjeti da ste vi uništili um ovog dječaka. Ovo nije ništa nego duboki eksperiment u hipnotiziranju. Hipnotizirali ste dječaka i ponavljali mu *shloke*. U hipnotičkom stanju dob nije važna: što god hipnotizer ponavlja se registrira. Vi ste ponavljali sve te sutre, sve te komentare dok je dječak bio pod hipnozom. Nema ničeg novog u njima” - jer kada su došli, rekao sam dječaku da sjedne na sofu i započne jednu od svojih misa.

On me pitao, “Koju? Misu u trajanju od 1 sata, 30 minuta ili 10 minuta?”

Rekao sam, “Misu u trajanju od 10 minuta.”

Odmah je sjeo u položaj lotosa - izgledao je prekasno, veoma lijepo dijete - i započeo je desetominutnu misu. Slušao sam ga i rekao sam njegovom ocu, “Niti jedna riječ nije originalna. Sve je to napisano već prije. Vi ste to ponavljali dječaku dok je on bio u hipnotičkom snu.”

Dječak je ipak bio dječak i kada sam ga pitao da počne, on me pitao, “Koju misu?” Njegov otac ga je pripremio jer su ponekad imali samo 10 minuta na velikoj konferenciji, pa bi koristio desetominutnu misu; koristili bi tridesetominutnu kada bi imali više vremena, a misu od 1 sat bi koristili kada bi imali neograničeno vrijeme.

Rekao sam dječaku, “Možeš li mi održati misu od tri minute?”

Rekao je, “Tri minute? Ne znam misu od tri minute. Znam samo tri mise: 10 minuta, 30 minuta i 60 minuta. Ne znam ništa drugo.” On je na prekrasan način govorio - Upanishadske sutre, njihovo značenje i komentari koji dolaze od devetogodišnjeg dječaka - to je izgledalo sjajno.

Ali rekao sam ocu, “Ono što si učinio je dobar posao. Ti si stvorio dobar posao, ali uništavaš djetetovu inteligenciju. On će čitav svoj život provesti kao zombi. Povuci sve što si ugurao u njegov um. Hipnotiziraj ga i reci mu da zaboravi na sve što si ga naučio.”

Otac je bio u šoku. Rekao je, “To je čudno: kako si to tako brzo otkrio? Ja sam putovao diljem zemlje. Zaradio sam tisuće rupija i poštovanje i publicitet. Njega je čak i predsjednik Indije pozvao k sebi, tako da može kod kuće slušati njegovu misu. Dok je predsjednik slušao, svi ministri su morali biti prisutni. Sam predsjednik mu je poklonio zlatnu medalju. Vi kvarite sve.”

Rekao sam, “Ja kvarim sve jer mene ne zanima vaš posao, mene brine djetetov život. On je inteligentno dijete, vrlo inteligentno dijete. Njega čeka velika budućnost, on ima svoju sudbinu. Želite li da on cijeli život ponavlja mise od 10, 30 i 60 minuta? Zna li što se događa takvoj djeci?”

U Indiji se mnogo djevojaka i dječaka obožava dok su mali. Ljudi su impresionirani kada im takve prekrasne govore drži devetogodišnje dijete. Ali ta djeca neće vječno imati 9 godina. Kada dijete navrš 30, ta ista misa neće imati smisla. Tko će ga tada slušati?

“Možete li mi reći gdje nestaju sva ta djeca? Svake godine ćete čuti kako neko dijete objavljuje velike teorije. Što se događa kada ta djeca odrastu? Više ih nitko ne sluša, jer ono što ona govore nije ništa poseb-

no za tridesetogodišnjeg čovjeka. Kada to dolazi iz usta šestogodišnjeg djeteta, to je čudo. Vaše dijete će završiti na isti način.

Ako on ostane u ovom stanju sljedećih 30 godina, ako ponavlja nešto što je naučio u hipnozi, to će postati opasno. To ga drži ovisnim o određenoj drogi. Ako je on proveo 30 godina u tom drogiranom stanju, on će nakon toga oglupiti. Što želite dokazati kroz njega? Reinkarnaciju? Da je ovo dokaz reinkarnacije?” Devetogodišnje dijete nije sposobno razumjeti ili zapamtiti tako duge odlomke. Oni govore da je to zbog njegovog prošlog života u kojem je bio učenjak, veliki učenjak, i da to sjećanje i dalje ostaje u njemu, a sada ga se prisjeća. Oni tvrde da to dokazuje reinkarnaciju. To je dvostruki posao: on za svoje mise zarađuje novac i zarađuje svoju reinkarnaciju.

Rekao sam, “Vrati se doma” - on je iz Ujjaina - “i dovedi ovo dijete u normalno stanje. Ne iskorištavaj više svoje dijete.”

Znao sam da neće to učiniti, iako je rekao, “Pokušat ću.”

Rekao sam, “Ne vjerujem da ćeš pokušati. Toliko si uložio u čitavu stvar.” On nije stao. Ispitivao sam svoje prijatelje u Ujjainu: ta predstava i dalje traje. On vodi dijete na svaki sajam i svaku religijsku konferenciju. On mu zarađuje mnogo novaca.

Ali to ne možete učiniti u kršćanskoj zemlji, u židovskoj zajednici, u muslimanskoj zemlji, jer je kod njih prihvaćeno da to nije istina.

Što se mene tiče, reinkarnacija je stvarna. To je moje vlastito iskustvo. Ali ono što je za mene istina postaje teorija za vas; to je problem. Ne želim da moja istina postane vaša teorija. Želim da to postane i vaša istina. Zato vam govorim da se ne bavim teorijama niti vjerovanjima. Moja profesija je istina.

To me podsjeća na Sokrata, koji je prvi puta kao profesiju naveo istinu. Nitko ne koristi riječ *profesija* za istinu...

Kada je osuđen na smrt, dali su mu nekoliko izbora jer je on bio čovjek nevjerojatne inteligencije. Čak i oni koji su bili protiv njega nisu bili sretni što mora umrijeti. On je bio ponos Atene. Bez Sokrata, što će biti sa

Atenom? Dali su mu nekoliko izbora. Rekli su, “Ako prestaneš govoriti istinu, ako u potpunosti prestaneš podučavati ljude, možeš se spasiti.”

Sokrat je rekao, “To je nemoguće. Moja profesija je govorenje i podučavanje istine. To nije izbor. Radije bih umro nego odbacio svoju profesiju. Barem nitko neće reći da je Sokrat bio kukavica: kako bi spasio svoj život, odbacio je istinu.”

Rekli su, “Tada je drugi izbor da napustiš Atenu.” U tim danima Grčka je bila podijeljena na demokratske gradove, svaki grad je bio država za sebe. “Ako odeš izvan granica Atene, mi nemamo problema sa tobom. Možeš otvoriti svoju školu bilo gdje. Tvoji učenici mogu otići tamo i ti možeš nastaviti svoju profesiju.”

Sokrat je rekao, “Želite da me negdje drugdje osude? Jednom je dovoljno. Ako me Atena, koja je vrhunac grčke civilizacije, ne može shvatiti i upiti, tko će me tada razumjeti? Što će ostati od Atene nakon što ja odem? Meni će nedostajati Atena, i ja ću nedostajati Ateni. Ne, to neće biti moj način. Ja sam od Atene napravio ono što jest.”

On je bio u pravu. On nije izgradio kuće i ceste, ali ako Atena živi u sjećanjima ljudi, to je zbog Sokrata i njegovih učenika. Platon je bio njegov učenik, Aristotel je bio Platonov učenik, a ta trojica su sama krema atenske kulture, civilizacije. Platon i Aristotel se nisu ni približili Sokratu; ne mogu se uopće uspoređivati sa majstorom.

U povijesti filozofije, Platon je važniji jer je Platon veliki filozof, a Sokrat nikada nije ništa napisao. To treba razumjeti: ljudi koji su poznavali istinu su odabrali radije govoriti, nego pisati. Diljem svijeta - to ne može biti slučajnost - u svim stoljećima, diljem svijeta, oni su odabrali govoriti. Postoji nešto značajno u tome. Svi oni znaju da riječ ne može prenijeti istinu, ali izgovorena riječ ima nešto živo u sebi.

Pokret majstora, oči majstora - neki dio majstora se kreće uz riječ, poput arome, mirisa kojeg ne možete uhvatiti, kojeg ne možete odrediti. Ali izgovorena riječ ima potpuno različitu dimenziju od napisane riječi. Ista riječ, samo napisana, je kao truplo čovjeka koji je nekoć bio živ.

Napisana riječ je poput trupla, a izgovorena riječ vrvi životom - barem na trenutak, kada ju netko sluša. Između onoga koji govori i onoga koji sluša, na trenutak, postoji živa vibracija. Riječ nije sama: pokret, oči, glas, dubina iz koje ona dolazi... Gdje ćete pronaći dubinu u komadiću papira? Gdje ćete pronaći oči, pokrete, zvuk u tinti? Ona je mrtva. To će biti ista riječ, ali vatra u njoj neće goriti. To će biti svijeća bez plamena. Ali svijeća nije važna; ono što je važno je živi plamen.

Ali povjesničari su promašili, iz jednostavnog razloga što su Platonove knjige dostupne, imaju dokaz. Izgovorena riječ je oživjela, proživjela i otplesala svoje, a zatim je nestala. Sokrata se sjećamo samo zato što ga je Platon spomenuo i zato što je zapisao njegove dijaloge. Koliko je Sokrata u tome, a koliko Platona, teško je reći jer to ne možemo nikako znati. Sokrat nije ostavio ništa iza sebe. Ali ja to savršeno dobro znam, jer su i drugi Sokratovi učenici također zapisivali bilješke, a sve te bilješke su različite.

Platonove bilješke su najpoznatije jer je on zaista bio veliki pisac. Drugi učenici su jednostavno radili bilješke. Ali ja sam pregledao te bilješke, i sa sigurnošću mogu reći da je 90% Platonovih bilješki njegova mašta. On je maštovit i kreativan. Nešto od Sokrata je prisutno, ali veoma je teško pronaći taj dio: on je pomiješan sa Platonom - ali Platon je bitan.

Sokrat je gotovo mitološki lik. Postoje mnogi ljudi koji misle da Sokrat nije nikada postojao, da je on bio samo lik u Platonovim dijalozima. Na isti način Gurdjieff je govorio da Isus nije nikada postojao, da je on bio samo dio drame koja se svake godine odigravala u Jeruzalemu.

Teško je dokazati da je Isus bio povijesna osoba jer osim četiri evanđelja - koja su napisali njegovi učenici - ne postoji nikakav spomen Isusa u čitavoj židovskoj literaturi, niti jedan spomen u bilo kojoj suvremenoj literaturi, niti na kamenu, zgradama ili bilo gdje drugdje u rimskim zapisima. Ako je čovjek razapet, mora postojati neki zapis da je on bio razapet. Ako ćete razapeti čovjeka poput Isusa, barem mu dugujete da to zapišete. Ali nema nikakvih zapisa. A nijedan od ta će-

tiri učenika ne posjeduje kvalitetu Platona. Isus također ne posjeduje kvalitetu Sokrata.

Sokrat je div, himalajski div. Svaka njegova riječ je nevjerojatno značajna. On je rekao, “Ja neću napustiti Atenu. Što će biti sa Atenom bez mene? Ubijte me - to će učiniti Atenu vječnom.” Ti idioti nisu mogli razumjeti što je govorio.

On je govorio istinu: pošto je Sokrat otrovan u Ateni od strane atenskog naroda, Atena je postala vječna.

Sjećam ga se jer je on bio prvi čovjek koji je koristio riječ *profesija* za istinu: “Ja neću napustiti svoju profesiju.” Zapravo, čak i da je htio, nije ju mogao napustiti. Čovjek koji je dosegnuo to stanje ne može zaustaviti proces širenja onoga što je ostvario.

Ja govorim da je za mene reinkarnacija istina. Ali ja vam ne govorim da vjerujete u moje iskustvo, jer to neće postati vaše iskustvo ako jednostavno povjerujete, niti će vam to pomoći da to doživite. Upravo suprotno, to će vas ometati u vašem doživljaju. Ako vjerujete u ono što ja govorim, tada više nema potrebe tragati.

Religiozna istina, subjektivna istina, je različita od objektivne istine, znanstvene istine. Albert Einstein pronalazi određenu istinu u fizici. Ne moraju svi proći kroz istu potragu - to bi bilo glupo. Ono na čemu je Albert Einstein radio godinama, vi možete učiniti u svega nekoliko sati. To ovisi o vašoj inteligenciji; možete to učiniti čak i u nekoliko minuta. Nema potrebe da tragate.

Edison je tri godine radio kako bi izumio prvu električnu žarulju. Ako svi krenu i potroše tri godine kako bi napravili jednu električnu žarulju, to bi bilo glupo. Njih možete kupiti u dućanu. Nitko ne razmišlja o tome da je netko 3 godine neprestano istraživao. Edison je radio 16-18 sati dnevno. Prisjećam se posljednje večeri kada ju je otkrio:

Možete razumjeti njegovu ekstazu: tri godine napornog rada i konačno je napravio žarulju. Svjetlo se upalilo. On nije mogao vjerovati, sjedio je ondje, zapanjen. On je tri godine naporno radio, nadajući se da

će jednog dana pronaći pravi trag. Njegovi učenici su odustali i napustili ga. Jedino je njegova žena ostala sa njim. Ona je voljela tog jadnog čovjeka i bilo joj ga je žao. Znala mu je predložiti, “Odustani od ovoga. Ti si sposoban stvoriti mnoge druge stvari.”

Edison je otkrio najviše stvari u povijesti čovječanstva - on je patentirao 1000 izuma. Njegova žena mu je govorila, “Nije racionalno trošiti svoj život. U tri godine si mogao izumiti mnoge stvari. Tri godine su prošle, ti si ostario: u te tri godine si ostario trideset godina.” Ali ona je ostala uz njega.

Te posljednje noći, kada ju je otkrio - otkrio ju je oko ponoći - Edison je bio tako zapanjen sa svojim otkrićem, bio je u takvoj ekstazi, da je u tri ujutro njegova žena viknula, “Možeš li ugaziti to svjetlo” - nije znala kakvo je to svjetlo - “i doći u krevet?”

Tada je shvatio da su bila tri sata ujutro. Otrčao je svojoj ženi i rekao, “Prvo dođi i pogledaj svjetlo.”

Rekla je, “Ugasi svjetlo!” Ona je mislila na lampu uz koju je radio.

Edison je rekao, “To nije lampa uz koju radim. To je svjetlo na kojem sam radio tri godine - a ti mi govoriš, ‘Ugasi svjetlo!’ Samo na trenutak dođi i pogledaj da sam uspio.”

Ne morate raditi tri godine kako biste napravili svjetlosnu žarulju. Ne morate godinama raditi kako biste napravili radio. Ne, u znanosti postoji objektivna istina. Jednom kada spoznate principe nečega, tada to svatko može izgraditi u kratkom vremenskom periodu. Nema potrebe to čak ni izrađivati, to se masovno proizvodi.

Ali subjektivna istina se ne može masovno proizvesti - iako su svećenici pokušali upravo to. Što su njihova sveta pisma? Oni su pokušali masovno proizvesti istinu. Oni su pokušali istinu prenijeti u riječi. Oni su pokušali prodati svete knjige: “Vi imate Bibliju, a što je Isus imao? Samo držite ta 4 evanđelja blizu svog srca, i to je dovoljno.”

Isus ih je imao još bliže srcu, iza svojih rebara; vaša Biblija će biti ispred vaših rebara - ali razlika od nekoliko centimetara i nije neka

razlika. Ako ste pravi fanatik, možete operacijom zašiti Bibliju za svoje srce, svoja pluća i objaviti da ste vi Isus. Jer to su riječi koje je on nosio u svom srcu: sada ih i vi posjedujete. To čine tisuće kršćanskih svećenika diljem svijeta. Žao mi je jadnog Isusa. Što oni čine njegovoj Bibliji?

Jedan od mojih prorektora je bio veliki stručnjak za pravo - doktor Harisingh Gaur. On je bio čovjek svjetskog autoriteta. Mislim da nije postojao čovjek njegovog kalibra i slave u svijetu prava. On je imao ured u Pekingu, u New Delhiju i u Londonu, i neprestano se kretao između tih ureda. On se bavio slučajevima u Kini, Indiji i Engleskoj, kao i u drugim zemljama. Gdje god je postojao slučaj u kojem je bilo nemoguće pobijediti, obraćali su se njemu.

Ja sam običavao pohađati njegova predavanja, iako nisam bio student prava. Ali on me volio, i čak me i čekao. Ako bih ponekad kasnio, on bi rekao svojim studentima, "Pričekajte: jedan od mojih studenata kasni. On dolazi jer čujem njegove drvene sandale. Doći će za nekoliko minuta."

Njegovi studenti su bili vrlo ljuti; govorili su, "On uopće ne studira pravo a vi mu odajete više poštovanja nego nama."

Rekao je, "Vi to nećete shvatiti - vi samo pokušavate shvatiti pravo. Ali taj mladi čovjek pokušava nešto sasvim drugo, nešto što vi ne možete shvatiti. On neprestano pokušava shvatiti da li je pravo samo produžetak logike. Mene zanima njegova potraga. Želim ga pričekati."

On je znao reći svojim studentima, "Kada imate slučaj u kojem ste favorizirani - činjenice su za vas, slučaj će vam pripasti - tada budite vrlo skromni pred sudom, vrlo uljudni, vrlo sugestivni. Iznesite sve činjenice, ali nemojte biti agresivni. Nema potrebe za time, činjenice su dovoljne.

Ali kada imate slučaj za koji niste sigurni da ćete pobijediti i oklijevate - postoji 50% šanse da pobijedite - tada nemojte biti skromni, nemojte biti blagi. Dovedite što više pravnih knjiga na sud, sa citatima iz drugih slučajeva i drugih presedana. Vi ne posjedujete činjenice, stoga morate stvoriti veliki dim od riječi i zakona i presedana i klauzula i

amandmana. Morate stvoriti toliki legalni oblak da činjenice ostanu sakrivene iza tog oblaka.

Ali ako ste 100% sigurni da ćete izgubiti slučaj, jer su sve činjenice protiv vas, svi svjedoci su protiv vas - vaš klijent je uhvaćen na mjestu zločina - tada budite agresivni, nasilni. Bacajte knjige o pravu, udarajte knjigama o stol. Budite neugodni, ništa manje od toga vam neće pomoći. Nemate nikakve šanse ako ne postanete toliko nasilni i agresivni da počnete bacati knjige i zakone i udarati uokolo, tako da stvorite zbunjenost. To vam može pomoći.

Pokušajte zbuniti sud, tako da oni pomisle: ako je on toliko nasilan i siguran u sebe, mora biti nečega u tome, zato se on toliko hrabro suočava sa nama. Stvorite sumnju, i iskoristite ju.”

Ljudi koji udaraju Biblijama jednostavno pokušavaju biti nametljivi, agresivni. Činjenice im ne idu u korist; činjenice vam nikada neće ići u korist ako vjerujete u nešto. Tek kada doživite nešto, tada nema potrebe biti agresivan. Tada možete razgovarati sa smislom za humor.

Prije nekoliko dana su izbacili jednog biskupa. Taj biskup je bio odgovoran za nešto destruktivno što je rekao protiv Kršćanstva. Ja ne govorim da bi trebao biti izbačen, ali ono što je rekao je opasno za Kršćanstvo. Da sam ja nadbiskup, ja bih ga podržao, i rekao bih svim drugim biskupima da ga slijede.

On nije trebao biti izbačen; njega bi trebalo pohvaliti, jer je barem jednom u 2 tisuće godina jedan biskup izgovorio istinu - polovicu istine, ne cijelu istinu. Ali čak i za pola istine je potrebna hrabrost.

Isto se dogodilo i sa rabinom. On nije učinio ništa, on je ispričao običan vic! Zaista je sramotno da se izbacuje rabin zbog pričanja viceva. Židovi su preživjeli samo zbog svog smisla za humor. Ništa drugo im nije preostalo. Oni su izgubili svoju zemlju, oni su izgubili sve; u svakoj zemlji su bili progonjeni, ubijani. Ali oni su dokazali svoj karakter, da ih ne možete uništiti.

Što je njihova najveća moć? Sudeći prema svemu, njihova najveća moć je njihov smisao za humor. Čak i u najvećoj nevolji oni su se mo-

gli šaliti i smijati. Mogu vidjeti da su se čak i u plinskim komorama, prije nego što bi se one uključile, oni mogli šaliti. To je zasigurno bila prekrasna scena, scena vrijedna šale. Adolf Hitler je bio luđak, ali je radio neke humoristične stvari.

Prije nego što bi poslao nekoga u plinsku komoru, on bi ga u potpunosti obrijao. Većina rabina je imala bradu: njih su u potpunosti obrijali. Zašto je on bio protiv kose?

Oni su prisiljeni da budu goli i rečeno im je da idu na tuširanje. Plinsku komoru su nazvali „veliki tuš.“ Nitko se nije vratio iz velikog tuša, stoga nitko nije znao što se događa unutra.

Goli i potpuno obrijani, na tisuće njih – uključujući i rabine – ulazili su unutra. Što mislite da su radili unutra? Prije nego što je pritisnuto dugme i prije nego što su oni umrli, oni su se zasigurno šalili i smijali. Oni su mogli preživjeti u ovom neprijateljskom svijetu iz jednostavnog razloga: oni nisu nikada izgubili svoj smisao za humor. Koliko god patili, oni su se uspijevali smijati.

Ovo je prvi slučaj u povijesti Judaizma u kojem je rabin izbačen zato što je ispričao vic koji uopće nije prljav. Zapravo, nijedan vic nije prljav. Vicevi koje nazivate prljavima se nazivaju tako zato što vi mislite da je seks prljav. To je posljedično: zato što je seks prljav, svaki vic povezan sa seksom postaje prljav. To je vrlo čudno: vi ste rođeni iz seksa, vi niste prljavi. Prema Kršćanima, vi ste prljavi. Vi ste rođeni iz prvobitnog grijeha. To je njihov način da vam kažu da ste potpuno prljavi. Ne postoji način da vas se očisti – čak ni suho čišćenje vam neće pomoći.

To me podsjeća...

Čovjek je prao svoju mačku sapunom. Mačka je pokušavala pobjeći, a on ju je pokušavao držati na miru. Netko je prolazio, pogledao i pitao, „Što radiš? Ti si staromodan! Na taj način će mačka smočiti svu tvoju odjeću. Moraš nabaviti sušilicu.“

Rekao je, „To je dobra ideja. Pokušat ću sa sušilicom.“

Sljedećeg dana ga je prolaznik sreo i pitao, „Kako je prošlo?“

Rekao je, „Loše – mačka je umrla.“

Čovjek je rekao, „Mačka je umrla? Što se dogodilo?“

Rekao je, „Ništa što se tiče sušilice, ali kada sam sušio mačku u stroju, ona je umrla.“

On se modernizirao – kupio je sušilicu!

Kada prihvatite da je seks prljav, tada ništa ne može biti čisto na ovom svijetu, jer sve nastaje iz iste seksualne energije. Tada su ptice koje zovu svoje parnjake isto prljave – izbacite ih iz postojanja. Paunovi koji plešu kako bi privukli ženku – izbacite ih, oni su prljavi, koriste prljavi trik kako bi širili svoje perje. Jadne ženke će biti privučene kada ti prljavi mužjaci koriste svoje trikove. Ako izbacite seks iz svijeta, tada izbacujete život.

Nijedan vic nije prljav. Izbacujući rabina, vijeće rabina je dokazalo samo jednu stvar: oni su stari pokvareni ljudi. To prikazuje njihovo stanje uma.

Psihoanalitičar je provjeravao pacijenta. Nacrtao je liniju na papir i pitao, „Pogledaj, koncentriraj se na liniju. Na što te ona podsjeća?“

Pacijent mu odgovori, „Na prekrasnu ženu.“

Psihoanalitičar kaže, „Na pravom smo putu.“ Nacrtao je trokut i ponovno je rekao, „Sada se koncentriraj.“

Pacijent je rekao, „Nema potrebe da se koncentriram – to me podsjeća na veoma lijepu ženu.“

Psihoanalitičar je rekao, „Čudno.“ Nacrtao je krug i pitao, „A sada?“

Psihoanalitičar je bio šokiran kada je pacijent rekao, „Tvoj um je zaokupljen seksom i ni sa čime drugime – ti neprestano crtaš gole žene, na različite načine. Ne možeš li nacrtati nešto drugo?“

On misli da je um psihoanalitičara zaokupljen seksom! Ti rabini i njihovo vijeće su zasigurno bili zaokupljeni seksom.

Svi ti ljudi vam govore što je dobro, što je loše, što je istina, što nije istina; a vi ste im povjerovali. To vjerovanje je dovelo čitavo čovječanstvo u trenutnu situaciju. Ja pokušavam u potpunosti zaustaviti proces vjerovanja. Vi ne smijete vjerovati u mene. Ako ja kažem da je to istina koju sam doživio, sve što trebate jest da to uzmete kao pretpostavku i isprobate.

Postoje načini da se prisjetite svojih prošlih života, postoje jednostavne tehnike za povratak u prošle živote. Nema potrebe vjerovati. Svi znamo za tehniku preporadjanja – idite još malo dublje. Kada dosegnete točku rođenja, morate slijediti isti proces. Doći ćete do točke začeca. Nastavite isti proces i doći ćete do smrti u vašem prošlom životu. Nastavite dalje i iznenadit ćete se da je sve što vam se dogodilo u milijun vaših prošlih života sadržano u dubokim rezervoarima vašeg sjećanja. U vašem kolektivnom nesvjesnom je sadržano sve.

Čak i kada ne obraćate pozornost na nešto, vaše kolektivno nesvjesno sakuplja to iskustvo. Sada se to naziva podsvjesnom memorijom, koja se čak koristi u nekim zemljama. U nekim zemljama je zabranjena, ali nitko ne zna kada se njome koristi. Čak i ako ju zabranite, ona se može koristiti: vi odete pogledati neki film, a tijekom filma oni koriste podsvjesne reklame. Nekoliko puta tijekom filma se pojavi ime *Coca-Cola*, ali ono se pojavljuje toliko brzo da to ne možete primijetiti svojim očima; vi to ne registrirate.

Ako ste gledali filmove, tada znate kako funkcioniira film. Sve slike su statične. Na primjer, ja podignem svoju ruku: na filmu će biti stotinjak slika – jedan položaj, drugi položaj, treći položaj. Za podizanje ruke je potrebno stotinjak slika različitih položaja ruke, a one se miču tako brzo da ne vidite da su one odvojene, statične. Slike se miču toliko brzo da možete vidjeti kako se ruka miče, ali ne možete vidjeti statične slike različitih položaja ruke.

Ako polako premotate film, tada ćete ih vidjeti. U praznini, između dvije slike – a one se miču toliko brzo da ne možete vidjeti tu prazninu – ubacuje se naziv *Coca-Cola*, destak puta tijekom čitavog filma. Vi se nećete sjećati da ste vidjeli taj natpis, ali taj dan ispred kina,

prodaja *Coca-Cole* će se udvostručiti, utrostručiti. Što se dogodilo? Vaš nesvjesni um nastavlja prikupljati čak i one stvari koje vaše oči ne vide, vaše uši ne čuju, vaše tijelo ne osjeća.

Iznenadit ćete se. Ako vas hipnotiziraju i pitaju vas što se dogodilo 01.01.1971., od samog početka dana kada ste se ustali, do kraja dana kada ste legli u krevet, svjesno ćete odgovoriti, „01.01.1971.? – ne sjećam se.“ Nitko se neće sjetiti tog datuma osim ako se nešto bitno nije dogodilo: vaša majka je umrla, vaš otac je umro, razveli ste se ili nešto drugo. Ako je to još jedan običan dan, tada se nećete moći sjetiti, ali ako vas se hipnotizira, sjetit ćete se svega. Vrlo je lako doći u stanje hipnoze.

Trebate samo gledati u neku sjajnu stvar koja visi iznad vaše glave, opustiti svoje tijelo, i nastaviti gledati u to bez da trepnete. Osoba koja vas hipnotizira će reći, „Ti toneš u san. Tvoje oči postaju teške, teške, teške.“ Počet ćete osjećati da su vaši kapci sve teži, ali morate ih držati otvorenima što duže možete. Ne smijete ih zatvoriti, hipnotizer vam govori da ih ne smijete zatvoriti. Rečeno vam je da ih što duže držite otvorenima. Stoga se vi trudite, a oči postaju sve teže i teže, i vi počinjete osjećati da tijelo postaje obamrlo.

Hipnotizer vam govori, „Tvoje cijelo tijelo je utrnuo. Ne možeš micati ruke, ne možeš micati nogama, čak i da to poželiš: tvoje tijelo je postalo kao kamen.“ Vaše oči će se zatvoriti. Vi po posljednji puta, poput čovjeka koji se utapa, pokušavate ostati budni. Sada osjećate da ne možete držati oči otvorenima, one su preteške, poput kamena.

Za to su potrebne tri minute; i vi spavate. Ali razlika između običnog sna i hipnoze jest da u običnom snu niste svjesni svega oko vas. U hipnozi, vi ste dostupni hipnotizeru, a niste svjesni svega ostaloga. Ako netko drugi nešto kaže, vi ga nećete poslušati. Čak i ako ta osoba izgovori vaše ime, vi se nećete javiti. Ali ako hipnotizer nešto makar i došapne, vi ćete ga čuti.

Hipnotizer vam može reći, „Molim te vrati se u 1971. godinu, na prvi dan u siječnju. Što se dogodilo ujutro, kada si se ustao?“ Počet ćete sve opisivati. To se može nasnimiti: „Kada sam se ustao, prvo što mi

je nedostajalo bile su moje papuče. U kupaonici sam držao četkicu i ona je pala na pod“ – to su stvari koje nemaju nikakav značaj. Detaljno ćete ispričati što ste jeli za doručak, što ste učinili nakon toga, sve do trenutka kada ste legli u krevet.

Može vas se probuditi obrnutim procesom: „Sada je vrijeme pri kraju, tvoje tijelo postaje sve lakše, a tvoje oči postaju sve lakše, sve lakše i sada možeš otvoriti svoje oči.“ Nećete se sjećati da ste ispričali sve detalje u vezi 01.01.1971. Ali ako vam ih pokažu, vi ćete ih prepoznati: „Da, to se dogodilo, ali kako ti znaš za to?“ Vi nećete biti svjesni da ste upravo vi ispričali sve o tome.

Hipnoza je jedna od velikih dimenzija koje još nisu istražene. Nema ničeg lošeg u njoj, ali sve religije su protiv nje. Religije su čudne: one su protiv svega što vas može dovesti do istine. One su stvorile atmosferu u kojoj je hipnoza nešto loše. Ako netko kaže, „Ti si hipnotiziran.“ To je poniženje: hipnotiziran? Ja?

Ali iznenadit ćete se da samo vrlo inteligentni ljudi mogu biti hipnotizirani. Prosječne ljude je vrlo teško hipnotizirati, a idiote je nemoguće hipnotizirati. To je jednostavan kriterij: ako isprobate to na troje ljudi, tako ćete otkriti idiota. Sada je znanstveno dokazano da idioti ne mogu biti hipnotizirani, iz tih jednostavnih razloga: prvo, govorite im da gledaju sjajan predmet a oni će gledati negdje drugdje, vi im kažete da drže oči otvorenima a oni će ih zatvoriti, vi im kažete da legnu, a oni će se ustati. Za idiota, sve je moguće. Hipnoza je nemoguća jer oni ne posjeduju dovoljno inteligencije da shvate tu zamisao, a sve ovisi o njima.

Krive informacije se šire svijetom, a to je da moć leži u hipnotizeru. Pogrešno: hipnotizer ne posjeduje moć. Ne postoji hipnotička moć, ona vas ne hipnotizira. To uopće nije točno. Vaša inteligencija u suradnji sa uputstvima koja vam daje hipnotizer ili obična snimka, je ta koja vodi proces. Hipnotizer nije uopće potreban. Ne možete reći, „Ova snimka posjeduje hipnotičku moć.“ Hipnotizer jednostavno ponavlja određene sugestije. Ako inteligentno sa njime surađujete, utonut ćete u san.

Ali on je rekao, „Meni se sviđaju ljudi ovdje. Moji prijatelji su ovdje i svi me poznaju. Na novom mjestu“ – on je bio nervozan – „na novom mjestu, sa novim ljudima...“

Rekao sam, „Ja ću otići sa tobom. Upoznat ću te sa svima.“ Nije htio. Zatim sam rekao, „Onda ću isprobati hipnozu na tebi,“ jer sam ga već prije hipnotizirao. On je bio veoma inteligentna osoba koja je uvijek bila najbolja na svim ispitima – sada je postao profesor.

Ja sam neprestano eksperimentirao na njemu – on je bio dobar medij za hipnozu – i sve što sam mu predložio, je učinio. On je čak slijedio i post-hipnotičke sugestije. Na primjer, jednom sam mu rekao u hipnozi, „Sutra, kada sat na tornju pokaže 12 sati“ – on je bio vrlo blizu nas – „ti ćeš poljubiti svoj jastuk.“ Izveo sam ga iz hipnoze.

Sljedećeg dana, od 11.45h sam stajao pored njegovog kreveta, tako da mu se on ne može približiti. On nije znao što se događa, ali je želio otići ondje. Ja sam stajao ondje, stoga nije mogao. Zatim sam uzeo njegov jastuk i otišao u vrt. On me slijedio, ne znajući što se događa, i kada je bilo točno 12 sati, on je poskočio, uzeo jastuk, poljubio ga, posramio se i pobjegao.

Rekao sam, „Što radiš?“

Odgovorio je, „Ne znam ni sam. Nikada nisam ljubio svoj jastuk – govorim ti istinu! Zašto bih ljubio jastuk? Ali na nekoliko trenutaka sam mislio samo na jastuk, bio sam zabrinut. Zašto si ti nosio moj jastuk u vrt? Nikada te nisam vidio da nosiš moj jastuk. Toliko me sram. Žao mi je što sam ti oduzeo jastuk i poljubio ga.“

Rekao sam, „Nemoj brinuti. To je post-hipnotička sugestija. Ti si jednostavno slijedio instrukcije. Ti to nisi mogao spriječiti, to je bilo nesvjesno.“ Ovo će vas iznenaditi: kada sam ga hipnozom pokušao nagovoriti da promijeni svoj posao – on se bojavao, jer sam ga dva ili tri dana pokušavao nagovoriti bez hipnoze i on se protivio. Stoga je ušao u hipnozu, ali čim sam mu rekao, „Promijeni svoj posao i izađi iz tog užasnog ureda,“ on se odmah ustao.

Rekao je, „Ne!“

Rekao sam, „Ali bio si pod hipnozom.“

Odgovorio je, „Jesam, ali to mi se uvijek vraćalo, da ćeš reći nešto o mom poslu.“ Čak i u svojoj hipnozi, on se sjetio da ako se spomene njegov posao, da odmah izađe iz hipnoze.

Zato moć ne leži u hipnotizeru, moć leži u inteligenciji i suradnji – on u jednom trenutku nije slušao, ali većinom me poslušao i učinio štogod sam ja zatražio.

Možete reći, „Sjedni. Krava je tamo, idi i pomuzi je,“ i osoba će sjediti ondje i početi musti kravu koja uopće ne postoji. Možete reći bilo što i osoba će to učiniti – ali ne protiv svoje volje. Ljudi koji misle da vas se može hipnotizirati protiv vaše volje su u krivu. Moć ne leži u rukama hipnotizera, to je vaša moć. Ako dozvolite hipnotizeru da vam daje prijedloge i ako surađujete... Ako se opirete, vi ne možete biti hipnotizirani. Potrebna je velika inteligencija, potrebno je povjerenje. Samo inteligentni i otvoreni ljudi mogu biti hipnotizirani.

Hipnoza je jedna od ignoriranih, poricanih dimenzija života. Ona vam može pomoći da otkrijete sve svoje prošle živote tako brzo – ne morate vjerovati u njih, samo uđite u hipnozu. U hipnozi možete dobiti post-hipnotičku sugestiju tako da više ni hipnotizer nije potreban. Umjesto toga, brojite od 1 do 100, i kada dosegnete 100, sami ćete pasti u hipnozu.

Što god želite da se dogodi tijekom vaše hipnoze, morate se sjetiti toga prije nego što počnete brojati od 1 do 100. Vi kažete, „Želim otići u svoj prošli život,“ i počnite brojati od 1 do 100, i zaspat ćete. Druga stvar koju ćete reći jest, „Nakon 10 ili 15 minuta sam ću izaći iz hipnoze“ – jer ne postoji hipnotizer, vi sami izvodite hipnozu nad sobom. Ali hipnotizer vam može pomoći: on vrlo lako može probiti led, utrti vam put i dati vam ključ. Sve funkcionira: „Ponovite svoje ime tri puta i bit ćete hipnotizirani.“

Nemojte me pitati da li je teorija o reinkarnaciji točna. Za mene je točna, za vas nije – još. Ne zauzimajte nikakav stav, negativan ili pozitivan. Ostanite otvoreni prema toj pretpostavci. Istražujte.

Ako možete otići u svoje prošle živote, to je dovoljan dokaz da svi posjeduju veoma dugu prošlost. To nam pruža još jedan uvid: ako postoje prošli životi, to znači da će postojati i budući životi. Ovaj život je samo u sredini. Nemoguće je ući u buduće živote jer se oni još nisu dogodili. Ali ući u prošlost je vrlo lako jer se ona već dogodila: sjećanja su ondje i zapisi su ondje. Vi ste samo zaboravili put u sobu u kojoj je sve zapisano.

Uzmite to kao pretpostavku. Sa mnom, sve su to pretpostavke. Ako mi možete dovoljno vjerovati da ste spremni istraživati, to je dobro. Ja vas ne mogu podučiti doktrinama, ja vas mogu podučiti metodama kako biste sami pronašli istinu. Bilo koja istina koju vi niste otkrili nije istina. Istina je istina jedino kada ju *vi* otkrijete. To je suštinska kvaliteta istine, vi ste ju pronašli, ona je stvarno vaša.

Nemojte postati autoritativni. Vidite li razliku između te dvije riječi? Ja po svojem autoritetu kažem da je reinkarnacija istina, ali ja nisam autoritativan. Ako kažem da vi to morate vjerovati, da je to istina, tada sam autoritativan. Autoritet je jednostavno moje iskustvo. Biti autoritativan znači prisiliti vas da vjerujete.

Moja religija ne posjeduje doktrine, teorije. To je čudna religija. Ništa slično nije postojalo, ali to je njena ljepota. Ona vas ostavlja potpuno slobodnima. Ako vam mogu dati samo slobodu, tada sam vam dao sve. Ako vam mogu pomoći da budete slobodni od svih gluposti kojima su vas drugi vezali, učinio sam više nego što sam mislio. Kada postanete slobodni, sve dimenzije vam leže otvorene, dostupne. Vi možete početi sami putovati. Nema ničeg ljepšeg nego kada sami putujete.

Jeste li promatrali malu djecu? Kada počnu hodati, ako ih poželite držati za ruku, ona će vas odbiti. Vi im pokušavate pomoći, vi se bojite da će dijete pasti, ali vi ne razumijete njihovu ekstazu. Vi uništavate djetetovu ekstazu držeći ga za ruku. On bi radije pao, nego da ga netko drži. Što ako ono padne jednom, dva puta, tri puta? Naučit će kako ne padati. Samo promatrajte da ne uđe u neku

opasnost. Ako ono pada na zemlju, a ne u bezdan, nema razloga za brigu. Dopustite mu da uči, jer je bolje da padne i nauči kako ne padati. Tada vaše promatranje više neće biti potrebno; tada ono može ostati samo čak i na rubu bezdana.

U svom djetinjstvu sam igrao jednu vrlo opasnu igru koju sam izmislio. Ja bih izazvao djecu iz susjedstva da hodaju po drvenoj dasci koja je ležala na zemlji. Mi smo gradili novu kuću i bilo je mnogo drvenih dasaka. Rekao bih djeci da prošeću njome, i svi bi uspjeli. Zatim bih rekao, „Možete hodati po njoj? Sada ću ju staviti između dva balkona. Sada hodajte po njoj. To je ista daska; hodali ste po njoj kada je bila na podu. Nema nikakve razlike, osim što je sada malo više.“

Svi bi rekli, „Ne možemo hodati po njoj.“

Ja bih upitao, „Ali u čemu je razlika? To je ista daska koju ste prohodali mnogo puta i niste pali.“ Ja bih im pokazao, ja bih hodao po njoj. Moja majka bi istrčala kada bi me vidjela na dasci. Prstom bih joj pokazao, „Budi tiho, jer ako kažem nešto, mogao bih pasti,“ i ona bi stajala tamo i ne bi uopće disala.

Ja bih hodao po dasci, ona bi poludjela i vikala, „Što je ovo?“

Rekao sam svojoj majci, „To je igra koju sam izmislio i tu igru ću igrati čitav svoj život.“

Rekla je, „Što?! Čitav svoj život?“

Odgovorio sam, „To je igra. Kasnije ću je zvati drugim imenom, ali to je ta igra.“ Ja i dalje igram istu igru. Svjesnost – to je sve što vam je potrebno. Na zemlji možete hodati vrlo lako jer znate da ne možete pasti. To je ista daska, iste veličine, ali kada je ona na visini, postoji strah od pada. Ali ako ste svjesni, vi možete hodati po njoj, bez problema.

Samo budite budni, tada možete hodati po bilo kojoj pretpostavci i ne postoji opasnost od pada u vjerovanje. Ostanite budni. Koristite bilo koju pretpostavku. Sigurno ćete pronaći istinu, a bilo koja istina je dobra jer je to aspekt potpune istine. Iz tog mjesta možete nastaviti i pronaći potpunu istinu.

Samo uhvatite slona za rep. To je dovoljno: pronašli ste slona. Bit će vam potrebno još malo vremena da otkrijete ostalo – slon je velik – ali najbitnije je uhvatiti pravi rep.

Vjerovanje nije dobro, i ja neću podržavati bilo kakvu vrstu vjervanja, pozitivnog ili negativnog. Ja podržavam samo hipoteze.

Osho,
Rekao si da svjesnog čovjeka ne možeš povući za nogu?
Da li si ti nas vukao za nogu?

Da, to je istina: ne možete svjesnog čovjeka povući za nogu. Ali drugi dio je malo kompleksniji, jer svjestan čovjek vas neće htjeti povući za nogu. On će vas povući za glavu. Taj izraz ne postoji ni u jednom jeziku, ali to je rad svjesnog čovjeka.

U ovom životu svi vuku druge za noge, pokušavajući ih spustiti niže. Svjestan čovjek je daleko iznad vas. Njemu je vrlo teško dosegnuti vašu nogu – posebice u Velikom Blatnjavom Ranču. On će morati zaroniti duboko u blato kako bi pronašao vašu nogu. To neće učiniti nijedan svjestan čovjek.

Ali on vas neće ostaviti same. On će vas povući za glavu, a to je jedini način kada je netko duboko u blatu. Ovaj veliki, blatnjavi ranč zaista predstavlja čitavi svijet, jer se svi nalaze u dubokom blatu, i tonu sve dublje. Teško je uopće pronaći svoju glavu, što tek reći za nogu – osim ako ne dubite na glavi! Tada ćemo vas morati vući za nogu, ali to je veoma rijetko. Molim vas, ne izvodite stoj na glavi u blatu.

To se događa... Sjetio sam se jedne priče:

Morarji Desai u budućnosti umire: on se nadao da će otići u raj, ali Vrag ga je dočekao u paklu. Morarji Desai je rekao, „Ja sam bivši premijer, Morarji Desai, zar ne znaš?“

Vrag je odgovorio, „Mi te dobro poznajemo. Mi smo te dugo čekali, ali ti si pio svoj urin, i ti toliko smrdiš da te smrt mnogo puta došla uzeti, ali je pobjegla – smrad je bio preveliki. Ali konačno smo morali prisiliti smrt, govoreći joj, ‘Moraš nešto poduzeti. Ovaj čovjek

je živio predugo.' Ti si veliki političar, vođa, slavna osoba, stoga ti mogu učiniti uslugu: mi imamo tri dijela u paklu, ti možeš odabrati u koji ćeš ići.“

Morarji Desai je pogledao u prvi dio: tamo su bacali ljude u vatru. Iako su bačeni u vatru, oni su gorjeli, ali nisu umirali. To je bilo neizmjereno bolno. Zatim bi ih povukli iz vatre i ponovno bacili u nju. Rekao je, „Ne, to nije pravo mjesto za mene.“

Drugi dio je bio bolji od prvoga, ali ne za njega. Mnogo insekata koje nije nikada vidio je prolazilo kroz ljudska tijela, stvarajući rupe, ulazeći i izlazeći iz tih rupa. Tijela tih ljudi su bila prepuna rupa. Morarji Desai je rekao, „Ne, to nije mjesto za mene. Želio bih vidjeti treći dio.“

Treći dio je izgledao najbolje, u usporedbi sa ostala dva dijela. On je već bio naviknut na to mjesto: ono je bilo prepuno govana i urina. Polovicu je poznavao, polovicu će naučiti poznavati. Govna su bila samo do koljena, a ljudi su stajali u njima i pili kavu.

Morarji Desai je rekao, „To je savršeno u redu.“

Kada je ušao, Vrag je povikao, „Pauza za kavu je gotova.“

Svi su bacili svoje šalice. „Sada napravite stoj na glavi.“

Tada je Morarji Desai shvatio da to nije uopće lako.

Samo u tom trećem dijelu pakla ljudi stoje na glavi. U svijetu, ljudi su duboko u blatu ali i dalje stoje na svojim nogama. Prosvijetljena osoba će vas povući za glavu. Ne postoji takav izraz jer prosvijetljeni ljudi ne stvaraju jezik. Njega stvaraju nesvjesni ljudi, za nesvjesne ljude, iz nesvjesnih razloga.

Na svijetu ne postoji jezik koji su stvorili prosvijetljeni ljudi, za prosvijetljene ljude, iz prosvijetljenih razloga. Zato što svi oni osjećaju da se istina ne može izreći. Ne postoji jezik koji su stvorili ljudi koji poznaju istinu. Zapravo, nikada nije toliko mnogo ljudi poznavalo istinu, stoga nije bilo potrebe za jezikom. Vrlo rijetko se susreće prosvijetljen čovjek. Kakva je korist od jezika? Sa kime će on razgovarati prosvijetljenim jezikom?

Ja vas pokušavam povući za glavu, stoga putem izmišljam svoje vlastite izraze, stvaram svoj vlastiti jezik, koristim svoje riječi. Ako poruka dođe do vas, čak i jedan djelić, to će biti dovoljno – jer je čak i mali plamen dovoljan da zapali čitavu šumu. Jedan mali plamen svijesti može zapaliti čitav vaš život.

O AUTORU

Oshova učenja prkose kategorizaciji pokrivajući sve – od pojedinačne potrage za smislom života do najznačajnijih društvenih i političkih pitanja s kojima se suočava suvremeno društvo. On nije pisao svoje knjige, već su one transkripcija audio i video zapisa snimljenih na njegovim predavanjima koja je držao pred međunarodnom publikom tijekom trideset i pet godina. Kako sam kaže: “Zapamtite, ono što govorim ne odnosi se samo na vas... To se odnosi i na buduće generacije.”

Londonski *Sunday Times* okarakterizirao ga je kao jednog od „1000 najvažnijih mislilaca dvadesetog stoljeća,“ a američki pisac Tom Robbins za njega je rekao da je „najopasniji čovjek od vremena Isusa Krista.“

Osho kaže da svojim radom pomaže u stvaranju uvjeta za rođenje nove vrste ljudi. Često je takvog čovjeka nazivao „Zorba Buddha“ – zato što je sposoban uživati i u ovozemaljskim užicima, poput Grka Zorbe, i u tihom spokojstvu, poput Gautame Buddhje. Ono što se provlači svim aspektima Oshova rada jest vizija koja spaja izvanvremensku mudrost Istoka i najveći potencijal znanosti i tehnologije Zapada.

Osho je također poznat po svom revolucionarnom doprinosu znanosti unutarnje transformacije, čiji je pristup meditaciji u skladu s brzim tempom suvremenog života. Jedinstvene Oshove „Aktivne meditacije“ kreirane su za oslobađanje od stresa akumuliranog u tijelu i umu, za lakše opuštanje i za meditaciju oslobođenu od svake misli.

Osho je napisao dvije autobiografske knjige:

Autobiography of a Spiritually Incorrect Mystic (Autobiografija duhovno nedoličnog mistika, Harša 2015.)

Glimpses of a Golden Childhood.

www.biography.osho.com

OSHO MEĐUNARODNI CENTAR ZA MEDITACIJU

Lokacija: Udaljen 160km jugoistočno od Mumbaija u modernom gradu Puni, Indija, Međunarodni OSHO Centar za meditaciju je drugačija destinacija za odmor. Centar za meditaciju se proteže na preko 40 jutara spektakularnih vrtova u prekrasnom području okruženim drvećem.

Jedinstvenost: Svake godine centar ugošćuje tisuće ljudi iz više od stotinu zemalja. Posebni kampus omogućuje direktni kontakt sa iskustvom novog načina života sa više svjesnosti, opuštenosti, proslave i kreativnosti. Mnoštvo različitih dnevnih ili godišnjih programa je dostupno. Jedan od njih je opuštanje i neaktivnost!

Svi programi su temeljeni na Oshovoj viziji “Zorba Buddhe” - nove vrste ljudskog bića koja može uživati u svakodnevnom životu i svejedno se opustiti u tišini i meditaciji.

Meditacije: Cjelodnevni program meditacija svake vrste uključuje metode koje su aktivne i pasivne, tradicionalne i revolucionarne; pogotovo Oshove aktivne meditacije.

Različitost: Individualne seanse, tečajevi i radionice pokrivaju sve od kreativne umjetnosti do holističkog zdravlja, osobne transformacije, meditacije u poslu, ezoteričnih znanosti, te “zen” pristupa sportu i rekreaciji. Tajna uspjeha različitosti leži u tome što su svi programi povezani sa meditacijom, potvrđujući teoriju da smo mi kao ljudska bića mnogo više od samog tijela.

Basho Spa: Luksuzni Basho Spa omogućuje vam ležerno plivanje na otvorenom, okruženi drvećem i tropskim zelenilom. Ukrašeni sa unikatnim stilom, raskošni jacuzzi, saune, teretane, teniski tereni... svi su dodatno uređeni kako bi se u njima mogli lakše opustiti i otpustiti probleme.

Kuhinja: U mnogim područjima za objed, služi se izvrsna Zapadna, Azijska i Indijska vegetarijanska hrana - većina organski uzgojena specijalno za Centar. Torte i krušni proizvodi se peku u vlastitoj pekarnici.

Noćni Život: Postoji mnoštvo događaja koje možete odabrati - ples kao prvi izbor definitivno! Druge aktivnosti uključuju meditaciju punog Mjeseca ispod zvijezda, mnogobrojne predstave, glazbene događaje i meditacije.

Ustanove: Možete kupiti sve svoje osnovne potrepštine u Galleriji. Multimedia Gallery prodaje veliki izbor OSHO medijskih proizvoda. Postoji i banka, putnička agencija i internetski kafić u kampusu. Za one koji uživaju u šopingu, Puna pruža sve opcije, od tradicionalnih indijskih proizvoda do svjetski popularnih brendova.

Smještaj: Možete odabrati smještaj u raskošnim sobama Osho Guesthouse-a, ili za duže boravke se prijaviti za programe Življenja u Centru. Naravno, postoje i mnogobrojni hoteli i apartmani u blizini kampusa.

www.osho.com/meditationresort

www.osho.com/guesthouse

www.osho.com/livingin

Za više informacija

www.OSHO.com

gdje možete pronaći savjete u vezi putovanja, raspored tečajeva, katalog knjiga, popis međunarodnih centara, ponudu Oshovih predavanja i mogućnost rezerviranja smještaja.

Web stranice:

<http://OSHO.com/AllAboutOSHO>

<http://OSHO.com/Resort>

<http://OSHO.com/Shop>

<http://www.youtube.com/OSHOinternational>

<http://www.Twitter.com/OSHO>

<http://www.facebook.com/pages/OSHO.International>

Da biste kontaktirali OSHO International Foundation:

www.osho.com/oshointernational,

www.oshointernational@oshointernational.com

